EVLERDEN BİRİ

ORHAN KEMAL

roman

EVLERDEN BİRİ

ORHAN KEMAL

EVLERDEN BİRİ

İKİNCİ BASKI

May Yayınları
Kredi Han, Cağaloğlu İstanbul

I

Yakındaki tütün fabrikasının sabah saat yedi borusu kalın kalın öterken uyandı. Kirli camlar ardında kül renkli bir sabah başlamıştı. Sevmezdi böyle sabahları. Vızır vızır gelip geçen taşıtlar çamurlu zifoslar çıkartırlardı üstüne. Bugün de böyle bir gün olacaktı besbelli.

Yorganı tepesine çekip yeni baştan uyumayı denedi. Sağa döndü, sola döndü, yüzü koyun, sırtüstü... Anlıyordu uyuyamıyacağını. Yorganı atıp kalktı. Kalkınca da karşı sedirde uyuyan iki yaş küçüğü. Mışıl mışıl uyuyordu, «Öküz gibi!».

Fabrikanın borusu hâlâ kalın kalın ötüyordu.

«Öküz gibi» uyuyordu, evet. Ne fabrika borusu, ne top, hatta ne de zelzele. Kafa işlemiyordu ki aptalda. Ekmek elden, su gölden. Bu yıl değilse gelecek yıl Hukuku da bitirecek...

Birden kardeşinin yorganı dikkatine çarptı. Yeni, yepyeni bir yüz kaplanmıştı. Sarıya çalan filiz yeşili üzerine tozpembe, beyaz çiçekleriyle, yepyeni evet. Kendi yorganınınki? Yer yer yamalı, mavisi soluk, eski, kirli. Anlıyordu, gayet iyi anlıyordu. Ana, baba, abla, kardeş... Bir zamanlar, hani şu babasının kuş uçmaz, kervan geç-

mez küçük istasyonlarda müdürlük yaptığı yıllar... O zaman evin bütün umudu kendisindeydi. Okuyacak, liseyi, üniversiteyi bitirecek, avukat olacak, babasını kuş uçmaz kervan geçmez istasyonların uzayıp giden sıkıntısından kurtaracak, ailesini bir büyük, bir canlı, bir kocaman şehrin zarif bir avukat yazıhanesi çevresinde toplıyacak..

İçini çekti.

Babası o zamanlar şimdiki gibi haftalarca dargın durmaz, annesi, ablası çevresinde dolanır, şimdi kardeşi Erdal'a yaptıklarınca, mendili, çorabı, elbisesinin ütüsü, çamurlu papuçlarına varana kadar her şeyiyle inceden inceye ingilenirlerdi.

Kardeşine tekrar baktı.

Bir tutamı alnından sarkmış uzun siyah saçları, derisi gergin yüzü... Uyuyordu, biçimli burnunun kanatları usul usul oynıyarak. Niçin uyumasın? Hukuku bitirmek üzereydi. Ana, baba, abla ekmeğini aşını düşünüyorlardı. Yarın işe savcı stajyerliğiyle başlayıp, sonunda avukatlığa vuracaktı. Kendisi gibi, bir şirkette zavallı bir daktilo değildi, olmıyacaktı ki!

Yatağına oturdu, başını avuçları içine aldı.

Avukat olacaktı kardeşi, evet. Avukat! Şu koca göbekli uzak akraba gibi. Nefret ederdi böyle koca göbeklilerden. Avukat, doktor, mühendis, mimar... Akları damar damar kanlı, patlak gözleriyle sertçe bakarlardı. Ne istendiğini sertçe sorarlar, karşılarındakinin sözlerini dinlemez, lâflarını yarıda keserlerdi. O avukat, babasının amca oğlu mu ne. Yıllarca önce bir gün, babasının Bakanlık emrine alındığında. Gitmişlerdi. Çat kapı. Kocaman bir konağın kapısı, çarşı içinde. Neden sonra açılan kapıda küçük bir kız. Ne istediklerini sormuştu «Ne istediklerini!» En çok buna kızmıştı. Az kalsın «Allah rızası için bir lokma ekmek...» diyecekti, dememişti. Keşke deseydi, sonra da... İçerden kalın, öfkeli, küçük insanları insafsızca kov-

maktan hoşlanan bir ses, onun sesi, koca göbekli amca oğlunun: «Kimdir o? Ne var? Ne istiyorlar?»

Hırslı hırslı içini çekti.

Yusyuvarlak, top gibi, bereli, kalın siyah kaşlı, belki de yüz elli kiloluk biri idi babasının amca oğlu. İşi anlayınca yüzü büsbütün asılmıştı. İnsan buyur eder, çay, kahve.. Hak getire. Sırtındaki yarım sabahlığın cebinden çıkardığı kocaman bir mendile gürültüyle sümkürdükten sonra: «Efendim?» demişti. «Efendim? Ne istiyorsunuz? Sabah sabah ne diye rahatsız ettiniz beni? Sütüm, tereyağım, yumurtam, kızarmış ekmek dilimlerim beni bekliyor. Amca oğlu mamıca oğlu, bana ne? Yıllar yılı Mektebi - Hukukta dirsek çürütürken, bana ne yardımın dokunuyordu da şimdi beni rahatsız ediyorsunuz? Ben bu mevkiye gelinceye kadar az zahmet mi çektim? Çalıştım, kazandım. Sen de çalışıp benim gibi avukat olsaydın...»

Bunları söylememiş, söylemek istercesine bakmıştı. Ama dalına basılırsa gözünü kırpmadan söyliyebilirdi. Çünkü karşısındaki adam, suratına bağırılıverileceklerdendi. Ellerini önünde uyuşuk uyuşuk kavuşturmuş, boynunu bükmüş, «Vekâlet emrine alındım da..»

Babasıydı bu. Ortanın sonuna geçtiği o yıl işte, amca oğlunun karşısında o biçim bir sünepelikle durduğu sıra nefret etmişti bu babadan. Küçük, küçücük, zavallı bir babaydı. Suratına karşı bağırılıp çağırılabilir, üzerleri evrak yığınlarıyla dolu ağır ceviz masalar önünden rahatlıkla kovulabilirdi. Tekme yemiş köpek gibi!

Kovmamıştı amca oğlu. İsteksizlikle odasını işaret etmişti: «Geçin oturun!»

Babasının ardında ufacık, geçmişlerdi odasına avukatın. Tavanında küçük tozlu bir ampulün sarı sarı yandığı, kitap, gazete tomarları içinde, maroken koltuk kanepeli bir oda, bir avukat yazıhanesi. Kapıya yakın ufacık bir tahta masa başında avurdu avurduna geçmiş zavallı bir kâtip.

Korkuyla bakmış, masası başında saygıyla kalkıp oturmuştu yerine. Bu kâtibi de sevmemişti. Hafif sakallı yüzünün çökük avurtları yeşile çalıyordu. Babasının çamurundan, söğülüp sayılmağa yatkın, ayak işlerinde kullanılmağa elverişli bir yaratık. Babası gibi... Babasından da beter. Allah rızası için çalıştırılacaklardan. Omuzlarında dünyanın işini taşısalar gene de değerleri bilinmiyeceklerden.

Önündeki deftere bitmez tükenmez yazılar yazıyordu. Başını kaldırıp bakmıyor, dalga geçtiği sanılacak diye soluğunu bile alırken belli etmemeğe çalışıyordu. Gülesi tutmuştu birden. Acınmaktan çok gülünmeliydi. Zavallılığın da sınırı vardı. Böylesine beh dense ödü kopacak bir insan..

Az sonra amıca oğlu, yazıhanenin avluya bakan kapısında görününce, fırlayıvermişti kâtibi masasından. Korku içindeydi. Bir şeyler söylemek istemişti. Avukatsa, yüz elli kilosuyla onu da, söylemek istediklerini de ezip geçmiş, masasına kurulmuştu: «Demek Bakanlık emrine alındın?»

Babası, elleri önünde kavuşuk, hemen hiç böyle görmeğe alışmadığı, kuş uçmaz, kervan geçmez istasyonlardaki hammallara kabaca bağırıp çağıran babası, belli belirsiz, zavallı, uyuşuk bir sesle başını sallamıştı kıçının ucuyla oturduğu koltukta :

«— Maalesef evet..»

Koca göbekli, kalın siyah kaşlı avukat başlamıştı:

«— Maalesef evet'miş. Neden maalesef oluyor? Kimbilir âmirlerine ne gibi bir ukalâlık yaptın ki..»

«— Ben mi? Bendeniz mi?»

Avukatın kıllı, kocaman eli havaya kalkmıştı:

«— Bana kendini anlatmaya kalkma. Siz küçük memurlar..»

Söylemiş, söylemiş, bütün küçük memurları tanır, ya da bütün küçük memurlarda hıncı varmış gibi söylemiş, içini dökmüş, sonra nefretle bakmıştı kâtibine:

«— Aç bakalım, bir dosya aç!»

Kardeşine yeniden baktı: «Onun gibi olacaksın değil mi? O koca göbekli gibi? Ol. Cehennemin dibine kadar yolun var. Ananı, babanı, ablanı çevrene topla. Bana gelince, ben o koca göbeklinin sıska kâtibi olmıyacağım. Beni anan, baban, ablan gibi çevrene alamıyacaksın, sana beni yanına kâtip almak zevkini verdirmiyeceğim!»

Kirli, kısa donu, karmakarış saçları, hafifçe uzamış sakalıyla yataktan kalktı. Duvarda asılı küçük el aynasına gitti, aldı, yüzüne baktı, beğenmedi. Hiç bir zaman beğenmemişti bu yüzü. Ayvaya benziyordu. Elmacık kemikleri fırlak, avurtları çökük bir yüz. Çeneye doğru sivriliyordu. Böyle ayva suratlı, ortanın sonundan ayrılmış bir şirket kâtibi, koca göbekli avukatın sıska kâtibi kadar sünepe olmasa bile, gene de beğenilmezdi. Ne diye beğeneceklerdi? Ha koca göbekli avukatın zavallı kâtibi, ha şirkette daktilo.

Aynayı yerine tam asacaktı, bitişik avludaki komşu kızını gördü pencereden. Her şey silindi. Kız yüz yıkamağa çıkmıştı. Bal renkli kısacık geceliği, çıplak bacakları... Perde açıktı, bakıverse görür. Darmadağın saçlarıyla yıkanmamış ayva suratını mı gösterecek? Perde ardına gizlendi. Kardeşi gibi yakışıklı olsa ne diye gizlensin?

2

Üst pencerenin beyaz perdesi ardından gözetlendiğini bilmiyor değildi kız. Az önce de, darmadağın saçlı bir baş seçer gibi olmuştu pencerede. Sonra kaçıvermişti. Hangisiydi? Şirketteki daktilo mu? Hukuk'taki mi? Hangisi olursa olsun ama, şirketteki daha işine gelirdi. Daktilo! Kendi neydi? Trikolarda. Tam da birbirlerine göre. Yakışıklılık karın doyurmuyordu. Sonra Avrupa'ya gideceğini söylemişti ablası küçüğün. Küçük ona göre değildi, büyüktü en iyisi.

Avlunun öbür başındaki musluğa gitti, çabucak yıkadı elini yüzünü, beyaz havlusuyla uzun uzun kuruladı. Mahsustan. Uzasındı. Penceredekinin kim olduğunu öğrenmeliydi. Çoğu günler bu günkü gibi, saçları darmadağın bir baş belirip yitiverirdi. İki kardeşin o odada yattıklarını biliyordu. Bu herhalde büyüktü. Küçük olsa kaçmazdı. Niye kaçmazdı? Bilmiyordu ama, kaçmaz gibi geliyordu. Öylesine rahat, bir parça da alaycı. Çekinmeden bakıyordu gözlerinin içine.

Elinde havlu, ağır ağır gelirken, pencereye tekrar bakmıştı ki:

— Merhaba yavrum!

Ürktü; suçüstü yakalanmışçasına. Babalarıydı çocukların. Gözlüklü, avurtları çökük, saçları kırçıl.. Aşağıdaki

odanın penceresine abanmış, yiyecek gibi bakıyordu. Ne zaman evde olsa, ille de sabahları, hep böyle abanır, yiyecek gibi bakardı. Bozmadı :

— Merhaba amca.

— Nasılsın?

— İyiyim, teşekkür ederim.

Elinde olmıyarak başı kalktı, üst penceredeki karaltıyı tekrar görür gibi oldu ama hangisiydi?

— Seni gece rüyamda gördüm..

Uzun siyah kirpikli kara gözleri ışıl ışıldı ihtiyarın.

— Yaa, öyle mi amca?

— Gelin olmuştun, teller, pullar içinde...

Bu kara gözler, uzun siyah kirpikler büyük oğlununkine ne kadar benziyordu!

— ...Bir de güzel olmuştun ki!

— Sâhii?

— Sâhi tabî. Bilmiyor musun güzel olduğunu?

Büyük oğulu düşünerek ihtiyarı dinliyordu ama pek bir şey anladığı yoktu. Birden annesinin hırçın sesi:

— Nurseeen!

Gene suçüstü yakalanmışçasına:

— Efendim anne? dedi.

— Nerdesin?

— Elimi yüzümü yıkadım.

— Ne bitmez el yüz yıkamakmış bu?

— Geliyorum.

Bal renkli eteklerinin altındaki çıplak, bembeyaz bacaklarıyla koşarak uzaklaştı. Emekli şimendiferci pencereye iyice abanmıştı gene. Kız avlunun karşısındaki odalarından içeri girinceye kadar öylece baktı. Yiyecek gibi. Bu kız, ah bu kızın bal renkli etekleri, tombul beyaz bacakları. Gece düşünde görmüştü onu gerçekten de. Teller, pullar içinde. Bir oğlanla evleniyormuş. Oğlan sonraları büyük oğlu olmuştu, daha sonra da kendisi. Otuz beş yıl önce ka-

rısıyla evlendiği gün gibi, ama kolunda karısı değil, bu komşu kızı Nursen. Gerdek odasına doğru ağır ağır giderlerken...

Hırsla çekildi pencereden.

Şu karıdan, şu yirmi beş yıllık kart karıdan düşte bile rahat yoktu. Gerdek odasına tam giderlerken önlerine çıkıvermişti. Ağlıyordu: «Utanmaz adam, azgın herif. Saçından, başından da mı utanmıyorsun? Boyunla beraber çocukların var, Allah kahretsin seni!»

Ter içinde uyandığı sıra fosforlu çalar saat gecenin ikisini gösteriyordu.

Elleri arkasında, küçük odanın kırmızısı, moru, yeşili, sarısı solmuş, yer yer yenilmiş eski kilimi üzerinde köşeden köşeye gidip gelmeğe başladı. Canı sıkıldığı zamanlar yaptığı gibi. Neydi bu karıdan, çocuklardan çektiği? Yıllar yılı Anadolu'nun kuş uçmaz, kervan geçmez istasyonlarında onlar için ömür tükettiği yetmiyor muydu? Büyümüşlerdi çocuklar işte. Kız, bir mağazada kasiyer, oğlan şirkette daktilo, küçükse yarın öbür gün hukuku bitirecek. «... yedi günlerini yetirdim, bıyıklarını bitirdim. Elleri ekmek tuttu. Düşsünler yakamdan, azat etsinler, tekaüde çıkarsınlar. Ulan devlet çıkardı tekaüde bunlar çıkarmıyor. Bundan böyle bir bu kadar daha yaşayacak değilim. Ne karı, ne evlât. Defolsunlar başımdan, defolsunlar efendim, defolsunlar işte. Bu ev benim evim. Ben bu evi Devletin verdiği ikramiyeyle aldım. Satmıyacağım, satmıyacağım işte. Parasını ite köpeğe yedirmiyeceğim...»

Durdu, elleri arkasında, sesli sesli:

— Gitsinler tabî, defolsunlar. İstemiyorum. Bakılmağa filân ihtiyacım yok benim. Düşünmesinler beni. Romatizmalarımdan, şekerimden onlara ne? Hem nerede şeker? Hani kaldı mı? Kalp kaldı mı? Kalsa bile onlardan bana ne? Yalnız olsam, kafamı dinlerim. Hepsinden nefret ediyorum. Gitsinler, beni evimde yalnız bırakıp gitsinler, defolsunlar...

3

Babasına kahvaltının hazır olduğunu haber vermek için aşağı inen iki oğlanın büyüğü Ayşe, babasının kapısı önünde durdu. Usulcacık yanaştı, kapı çatlağından içeriye baktı: İhtiyar gene odanın ortasında dikilmiş, karşısında biri varmış gibi kendi kendine, sinirli sinirli konuşuyordu. Şekerinin olmadığı çoğu günler gibi. Şekeri, kalbi, baş ağrısı rahat bıraktı mı böyle olurdu çokluk. Üzerine varılamazdı. Bağırır, çağırır, kıyametleri koparırdı.

Ayşe siyah iş önlüğü içinde merdivenleri tekrardan çıktı mutfağa geldi, annesinin yanına. Annesi çaydanlığı indiriyordu maltızdan:

— Annee!

Kınalı saçlarının dipleri ağarmış anne bakmadan sordu:

— Ne var?

— Babam gene kendi kendine konuşuyor!

— Sofra hazır demedin mi?

— Odasına girmedim ki.

— Nerden gördün kendi kendine konuştuğunu?

— Kapının çatlağından.

— Ben seni adamı kapı çatlağından gözetle diye mi gönderdim?

— Ne yapim, girmeğe korktum.

— Niye?

— Bağırır çağırır gene..

— Telin mi dökülür bağırırsa? Git çağır haydi!

Çağrılırsa kızacağını, çağırılmasa lâf edeceğini biliyordu. Emekliye ayrılalı bir şeyler olmuştu adama, ille de şu son haftalar... Vara bağırıyor, yoğa bağırıyor, kovuyordu topunu birden. «Gidin efendim, gidin başımdan. Defolun. Yedi gününüzü yetirdim, bıyığınızı bitirdim. Alın ananızı gidin, beni bırakın evimde. Yetmiyor mu bunca yıl sizin kör boğazınız için Anadolu'nun kuş uçmaz, kervan geçmez istasyoncuklarında ömür tükettiğim?»

Çay bardaklarını, peynir tabağını, ekmeği filân tepsiye koydu.

Hiç böyle değildi yıllar yılı. Kızdı mı bağırır, çağırırdı ama, evden kovduğunu hatırlamıyordu. Şu son günlerde çıkmıştı bu, evden kovma icadı. Acıyordu. Acımasa toplar çocuklarını, basar giderdi. Aç mezarı yoktu ya. Kız çalışıyordu, küçüğü oğlan, çalışıyordu. İkisinin maaşlarıyla gül gibi geçinebilirlerdi ama, acıyordu. Şekeri vardı, kalbi vardı, gözleri iyi görmüyordu. Bakılmaya, yıkanıp arınmaya ihtiyacı vardı. Demek babası gibi, yaşlandıkça kötü huyları azıtacaktı? Kaynanasının vaktiyle anlattığına göre, kaynatasının babası, yani kocasının dedesi tıpkı böyleymiş. Vara bağırır, yoğa bağırırmış. Karısını, çocuklarını filân kovarmış evden. Ama onun —Allah vermiye— başka huyları da varmış: Kız çocuklarına sataşmaya kalkarmış. Sübyancı. Birinde komşular bu yüzden sopaları çekmiş, az kalsın öldüreceklermiş!

Tepsiyi sofadaki yemek masasına götürüp bıraktı, geri döndü. Ekmek bıçağını, şeker kutusunu unutmuştu.

Bereket versin kocasının sübyancılığı yoktu. Kimbilir, belki de sonraları teperdi. Demek dedesinin dırdırcılığını

almış, sübyancılığını almamıştı. Şimdiye kadar görmemişti komşusunun karsına, kızına sarktığını..

— Anne, seninki giyinmiş gidiyor!

Döndü :

— Benimki kim?

— Büyük oğlun.

— Nereye gidiyor? Kahvaltı etmiyecek miymiş?

— Sordum, yüzüme bile bakmadı.

— Baban?

— O da öyle. Kahvaltı hazır baba dedim, bakmadı bile yüzüme.

Kocasının huyunu biliyordu ama, büyük oğluna ne oluyordu?

Sızılı bacaklarının ağrısına boşvererek kalktı çömeldiği yerden, dışarı çıktı. Kalın siyah kaşlarıyla babasının gençliğini hatırlatan büyük oğlunu merdiven başında yakaladı:

— Nereye gidiyorsun oğlum?

Bakmadı bile:

— Cehenneme!

Böyle terslenmelere alışkındı anne:

— Kahvaltı etmiyecek misin?

— İçerde öküz gibi uyuyan mahtum beye sor onu!

— Ne biçim lâf bu İskender?

— İşinize gelmedi değil mi? Mahmut beye, yarının avukatına dil uzatışım işinize gelmedi.. Avukat bey, koca göbekli, gebeş!

Kafasında yıllar önceki amca oğlu avukat, indi gitti.

Anne arkasından bomboş gözlerle uzun uzun baktı. «...avukat bey, koca göbekli, gebeş..» Ne demek istemişti? Ne istiyordu çocuktan? Her zaman her zaman böyle. Böyle olduğu halde bir günden bir güne karşılık vermemişti. Kıskanıyor muydu? Belki değil, kıskanıyordu. Şüphe mi var?

Oğullarının yattıkları odaya geldi. Küçük oğlu, dün

tertemiz kaladığı yeni yüzlü yorganının altında mışıl mışıl uyuyordu. Öpmek geçti içinden. Kıyamadı. Uyandırabilirdi. Büyük oğlunun karmakarışık yatağını toplamağa başladı. İlk eline geçecek paradan onun yorganına da güzel bir yüz alacaktı. Aslına bakılırsa, küçük oğlununkini yeni yüzle yüzlemekte acele etmişti. Büyüğe de aldıktan sonra yüzlemek en doğruydu ya, olmuştu işte. İyi olmuştu. Okuyordu. Yarın hukuku bitirip babasını, anasını, ablası, ağasını çevresine toplayacaktı. Yemeyip yedirmeleri, giymeyip giydirmeleri gerekti. Büyük oğlan eşeklik etmese de kardeşinin suyuna göre gitse kendi kazanırdı ama, ediyordu işte. Kıskançlığa ne lüzum vardı? Kendi okuyamadı da kardeşi okudu diye içleniyorsa, küçüğün ne suçu vardı bunda? Ortayı tam bitireceği sıra başına zorlu ağrıyı veren küçük kardeşi değildi ya! Allah'tı. Demek Cenabıallah istememişti okuyup büyük adam olmasını. Doğrucası seviyordu küçük oğlunu. Dünya bir yana küçük oğlu bir yana. Babalarından tek bir gün görmemişti. Küçükten görecekti inşallah. Her şey küçüğün dediği gibi olmalıydı. Meselâ şu ev. Herif dayatıyordu ya, kulak astığı yoktu. Hele o gün gelsin, küçük oğlu hukuku bitirsin, dilomasını alsın, sıra Avrupa'ya gitmeğe gelsin.. Oğlan doğru düşünüyordu. Bir ev, ufacık bir ev neydi ki. Satılsın, paraları ona verilsin, atlayıp gitsin. Bir yıl, iki yıl, gerekirse üç, dört yıl. Yapsın doktorasını Avrupa'da, dönsün memlekete anlı şanlı, açsın yazıhanesini, toplasın babasını ağasını, ablasını başına...

— Anne, dâvet mi bekliyorsunuz? Çay hazır!

Kızı. Sinirli sinirli:

— Suss, dedi. Oğlan uyuyor!

— Uyuyorsa uyansın artık canım!

— Kız dırlanıp durmasana!

— Ben sizi bekliyemem. İçip gideceğim.

Gitti, gitti ya, küçük de uyanmıştı, geriniyordu. Annesiyle bakışları karşılaşınca yataktan fırladı :

— Vay, anneciğim.. Abim gitti mi?

— Gitti yavrum. O eşek kızın patırdısına uyandın değil mi?

— Yok canım, uyanıktım, şekerleme yapıyordum.

Açık mor kısa donu, atlet fanilâsı içinde çok biçimli genç davranışlarla bir süre jimnastik yaptıktan sonra annesinin hayran bakışları önünde dimdik durdu:

— Hayırdır inşallah, de!

Kadın gururdan kırılarak:

— Hayırdır inşallah, dedi. Rüya mı gördün?

Elleriyle saçlarını geriye attı :

— Hem de nasıl.. Atlamışım Sirkeciden Semplon'a, ver elini Paris!

Son aylarda bu türlü düşlerini sık sık dinlediği oğlunu gün geçtikçe daha iyi tanıyordu. İçini çekti:

— O da olacak inşallah yavrum. Niye olmasın. Hele bitir mektepçeğizini hayırlısıyle...

Erdal'ın gözleri, elâ gözleri içten içe aydınlık, cıvıl cıvıldı. Annesini iki omuzundan kuvvetle tutup sarstı :

— İnşallahı minşallahı yok. Bu iş para işi. Moruğa ne yapıp yapıp evi sattırmazsak hava!

— Deli oğlum benim, dur.

— Neden korkuyor? Satsın. Bir, pek pek iki yıl sonra buradayım. Yazıhanemi açtım da başladım mı işe, iki yıla kalmaz değil böyle kümes, apartman yatırırım ona bee!

Ana başını salladı ağır ağır :

— Doğru yavrum.. Hele gelsin o günler...

— Gelsini melsini yok. Şimdiden razı edilip ev satışa çıkarılmazsa geç kalırız!

Annesi düşünceli görünüyordu. Bir şeyler mi biliyordu? Herhalde. Yoksa ağası mı gene? Biraz da öfkeli:

— Dilinin altındakini çıkar da öğrenelim anne!

Küçük oğlunun yorganını katlıyacaktı, bıraktı:

— Dilimin altında bir şey yok oğlum. Ev benim olsa, senin gibi bir evlâda feda olsun, bir iki demem biliyorsun ev babanın. Sonra...

Parladı:

— Ağam değil mi? Ablam değil mi?

— Yavaş söyle ablan duymasın. O da haklı, ağan da haklı, sen de haklısın yavrum. Hepiniz haklısınız ama benim elimde ne var? Siz bir türlüsünüz, babanız bir türlü. O da tutturmuş başka havadan. Biliyorsun, sırasını düşürdü mü başınızın çaresine bakın deyiveriyor. Evi her şeyi. Bu evde ne var bilmiyorum. Bu ev, o alt oda. İlle o alt oda. Kırk yıl aramasak memnun herif!

— Şekeri filân nasıl oldu?

— Bilmem, hiç bir şikâyeti yok. Beni aramayın, sormayın diyor. Odasına kapansın, alsın sarı yapraklı kitaplarını, tamam.

— Neyse işte bilmem onu bunu. Ben ablamı razı ederim, sen babamı yumuşat.

— Ağan? Ağan ne olacak?

— Bırak şu kendini beğenmiş ukalâyı.. Ev satılacak, paralar beyimize verilecek, istediği gibi mala yatırıp karaborsa yapacak, milyoner olacak, Akıl mı şu?

Küçük oğlunun yatağını toplarken bunu düşünüyordu: Değildi, akıl değildi. Ortayı bile bitirememiş bir insan koskoca Hukuk'u bitirmeğe az kalmış birinden daha iyi düşünebilir miydi hiç? Ak borsa, karaborsa.. Buz üstüne yazı yazmak gibi bir şey. Yangını vardı, zelzelesi, yağmuru vardı. En iyisi küçüğün aklı. Satılsın ev, verilsin paralar, alsın gitsin, bir yıl, iki yıl, sonra dönüp gelsin, açsındı yazıhanesini, versindi iki kardeş sırt sırta. Çalışıyordu evet ama küçük bir kâtip, bir daktilo. Yarın elbette evlenecekti. Üç yüz lira maaşçıkla evlilik...

Küçük oğlunun yatağını kaldırıp dışarı çıktı. Kızı çayını koymuş tek başına içiyordu.

— Geberdin, dedi, geberdin değil mi?

Kız omuz silkti:

— İşe gideceğim canım, sizin keyfinizi bekliyebilir miyim ben?

Kocasının yanına inecekti. Merdiven başında kızına karşılık verdi :

— İşe gidecekmiş, Dünya'yı fethedeceksin!

Esmer Ayşe altta kalmadı :

— Erdal beyden başkası Dünya'yı fethedebilir mi hiç? Ne haddimize bizim?

Arkadaki helâ aralığında, el yüz yıkamaktan dönen Erdal havlusuyla kurulanırken duydu:

— Ne o kız? Beni ne karıştırdın gene?

Geldi, ablasının omuzu başında durdu.

Abla duymadı sanki. Erdal omuzu tutup kuvvetle sı kınca, cıyak sıyak bağırdı :

— Dur be, pis. Elin kopsun. Serseri!

— Bana? Bana ha?

Gülüverdi:

— Erdal vallahi karışmam ha, baba be. Baksana şu eşşek oğluna!

Görünürde baba filân yoktu. Erdal:

— Ablacığım, dedi, ne var ablacığım?

— Dert!

— Karnına şeker ablacığım benim. Ben eşek sözüne kızmam ki..

Abla katıla katıla güldü:

— Eşşoğlu eşşek!

Öyle tatlı söylemişti ki, Erdal bir kahkaha attı. Anne oğlunun kahkahasını işitmişti. Yanlarına geldi:

— Ne oluyorsunuz gene?

Birbirlerinin sözünü keserek durumu anlatmağa çalış-

tılarsa da, anne dinlemek istemiyordu. Evin, çocukların her günkü hâli.

— Gevezeliği bıraksanız da babanıza çayın hazır olduğunu söyleseniz olmaz mı?

Erdal umursamadı, Ayşe:

— Sen söyle, dedi.

Çocuklarına şöyle bir baktı ,merdiveni ağır ağır indi. İhtiyarı hâlâ elleri arkasında, köşeden köşeye gidip gelir buldu. Huyunu biliyordu. Böyle zamanlarında hotbehot bir şey sorulmaz, bir şey istenmezdi. Ama ihtiyar için hepsi birdi. Sorulsun sorulmasın.. Küçücük odasında rahatsız edilmesine, daha doğrusu körpecik sevgilisini dilediği gibi düşünmesine engel olunuşuna kızıyordu. Düşsünlerdi yakasından. Ne çay, ne yemek, ne kirlisi, ne temizi...

Oda kapısında peydahlanan karısına nefretle baktı:

— Ne var gene?

Kadın gülümsemeğe çalışarak:

— Çay hazır! dedi.

— Hazırsa oturup ziftlenin!

— Sensiz boğazımızdan geçmedi..

Olanca cini tepesine toplandı :

— Ulan kart karı, ulan sabah sabah başlama gene!

— Yavaş ol ayol, Erdal ayakta!

— Ayaktaysa ne olmuş? Beni oğlunla mı tehdit ediyorsun?

— Ne tehdidi ayol, bunu da nerden çıkardın?

Elleri arkasında, sinirli sinirli dolaşmasına koyuldu. Kendi kendine söyleniyordu:

— Erdal ayaktaymış. Lâfa bak. Benim de korkudan dudağım yarılacak ayakta diye...

— Yanlış anlama,onun için söylemedim...

— Erdal ayaktaymış...

Kadın gene de tatlıya bağlamak için:

— Gece rüyasında kocaman bir vapurdaymış! diyecek oldu.

İhtiyar gene parladı:

— Kocaman vapurları, Avrupa'ları mavrupaları ömrünün sonuna kadar rüyalarında görecek o. Satmıyacağım evimi, parasını ne ona, ne de büyüğe çarçur ettirmiyeceğim. Otuz beş, otuz beş sene yeter size yem olduğum. Düşün yakamdan artık!

Kısa kesilsin diye ana, kapıdan usulcacık ayrıldı, merdiveni ağır ağır çıktı. Çocuklar her şeyi duymuş olacaklardı, sinirli sinirli bakıyorlardı. Erdal:

— Kocakarı, dedi. Ne bağırttın gene moruğu?

Bakmadı bile. Dolu dolu gözleriyle mutfağa geçti. Neydi bu çektiği yıllar yılı. Otuz beş, koskoca otuz beş yıldı şu eve geçen emeği. On beş, on altı yaşında, körpecik bir kız, bir çocuktu kart herife vardığında. Varış. Bitmez tükenmez sabahlar, akşamlar, süpürülen sofalar, silinen merdivenler, yıkanan çamaşırlar, aksi herifin koynuna girip çıkmalar, boyuna gebe kalışlar, çocuk doğuruş, ya da düşürüşler.. Neydi bütün bunlar? Alt tarafı bir lokma ekmek, yarıbuçuk bir üst baş için değil mi? Bir günden bir güne ellerin arsız karıları gibi sinema dememiş, çalgılı gazino dememiş, süslü üst baş istememiş, alıp getirirse giymiş, getirmezse eskileri bozup bozup değiştirerek idare etmiş, erkeğine yük olmamak için elinden geleni yapmıştı. Gençliğinde baba evinde çek, evlen koca evinde çek, yarın belki de evlât evlerinde, el kızlarından çekecekti. Taksiratı neydi?

Mutfağa bir karaltının yavaşça girdiğini sezinleyerek sırtını kapıya büsbütün çevirdi. Ya oğluydu, ya da kızı. Ağladığını onlara gösterip üzmekten ne çıkacaktı? Ocağın betonu üzerinde duran bir kucak bulaşığı, hiç lüzum yokken, aldı, yere indirdi.

— Ne yapıyorsun anne?

Bakmadan, yumuşak yumuşak cevapladı:

— Bulaşıkları yere indirdim oğlum.

— Çaya niçin gelmiyorsun?

— Bulaşık suyunu oturtayım da..

— Babam niye bağırıyordu gene?

— Niye bağıracak, bilmez misin babanı?

— İyi ama, huyunu biliyorsun. Ne diye gider de...

Sertçe döndü :

— Suç benim değil mi Erdal? Doğru yavrum. Allah beni aranızdan almalı ki ben de rahat etmeliyim siz de!

Oğlu, kızı, kocası... Artık hiçbirini düşünecek hâli kalmamıştı. Ne yapsa, ne türlü davransa dönüp dolaşıyor, suç onun oluyordu. Omuzları sarsıla sarsıla ağlamağa başladı. Erdal da, demek o kadar umutlandığı Erdal da onu anlamıyordu?

Erdal'sa hayretler içindeydi, dışarı çıktı.

Ablası usulcacık :

— Ne o? demek istiyen bir işaret yaptı.

Bir iskemle çekip otururken:

— Ne bileyim yahu? dedi. Kocasıyla atışır suç bizim, oğlundan saparta yer suç bizim... Şu evden cehennem olup gidemedim vesselâm!

Çaydanlığı aldı, çayını sinirli sinirli koydu. Bıkmış usanmıştı şu evden de, evdekilerden de. Bu yıl şu hukuk bitiverse de morukla açık açık konuşup evin icabına baksa, atsa kendisini Paris'e. Ah, nerdeydi o günler... Bir yıl iki yıl, beş yıl, gerekirse hiç dönmezdi be. Sarı saçlı, mavi gözlü bir Fransız kızıyla işi uydurup orada kalabilirdi. Kalabilirdi, çünkü, buraya dönse babası bir yandan, anası, kız kardeşi hatta ağabeysi öte yandan... İlle ağabeysi! Daha şimdiden evi sattırıp parasıyla karaborsa maceralarına atılmayı kuruyordu. Doktorasını Avrupa'da yapıp gelmiş, ünlü kardeşinin yalnız kazancından değil, ününden de faydalanmaya kalkacak, karaborsa filân derken belki

de tertemiz ününü kirletecekti. Sonra annesiyle kız kardeşi... İlle de kız kardeşi! Kimbilir ne fena bir görümce olurdu?

Usulcacık baktı. Göz göze geldiler. Tam bu sırada sokak kapısının açılıp sertçe kapanan sesi.

Ayşe :

— Babam gene ipi kırdı, dedi.

Erdal masadan kalktı,karşı kahveyi gören sofa penceresine gitti, dışarı baktı: Babasıydı, evet. «Yârı vefadar»ı Müçteba efendinin herhalde onu beklediği, Pehlivan Ali'nin kahvesine gidiyordu.

Pencereden çekildi, masaya döndü:

— Şu herifle böyle sık sık buluşup ne konuşuyorlar çok merak ediyorum. dedi:

Ayşe bakmadan sordu:

— Hangi herifle?

— Müçteba efendi midir ne..

— Kimbilir? dedi. Ayşe. O da evinden, çoluk çocuğundan şikâyetçiymiş, bizimki de şikâyetçi. Herhalde bizi çekiştiriyorlardır.

Erdal tekrardan yerine oturdu:

— Moruklayınca biz de mi onlar gibi olacağız dersin?

— Seni bilmem ama, İskender olur.

— Daha şimdiden olmuş.. Boyu, posu, gözleri tıpkı babam.

— Tıpkı tıpkı.

4

Büyük oğlununkine benzeyen uzun siyah kirpikli kara gözleri yalnız Pehlivan Ali'nin kahvesinde, yalnız «Yârı - vefadar»ı maliyeden emekli Müçteba efendiyle cigaralarını karşılıklı tüttürür, sevgililerinden konuşurken alabildiğine parlıyan eski şimendiferci, elini arkadaşının dizine koymuştu:

— Sorma Müçteba. Hem de teller, pullar içinde koluma girmişti de, zifaf odasına gidiyorduk...

Başta eski pehlivanlardan kahveci Ali, bakkal, kasap, manavla birlikte mahallelinin amca dedikleri Müçteba efendi, arkadaşına merakla az daha sokuldu:

— Gitmediniz mi?

Eski şimendifercinin pırıl pırıl gözlerine gölge düştü:

— Nerde Müçteba, nerde bende o talih?

— Vah vah vah...

— Yaa...

— Gene cenabet karı mı?

— Ne demezsin?

— Hay Allah. Sonra?

— Sonra, hiç. Tam zifaf odasına girecekken önümüze çıkıverdi, açtı ağzını, yumdu gözünü. Halbuki rüyada-

ki edepsizliğinin binde biri yoktur günlük hayatında. Rüya işte, aksi şeytan. Zâten efendim, yavrumu rüyamda kaç sefer gördümse hepsinde de bu canebet karı işimi bozdu!

Müçteba amca, yaşıyla hiç de uygun düşmiyen kırpık bıyığını yumruğunun tersiyle şöyle bir sıvazladı:

— Seninkinin münasebetsizliği bareket yalnız rüyada...

— Orası öyle. Aksi halde...

— Ne yapardın?

— Silkeler atarım be Müçteba!

Müçteba amca kıs kıs güldü:

— Atamazsın. Vicdanı torbaya koyup atmak istesen bile, çoluk çocuk... Aaah ah.. Eskiler boşuna dememişler karı, çocuklar en büyük düşmanınız diye. Doğru. Bugünkü aklım olsa deli miyim karının tapusunu üzerime çıkartmıya? En güzel, en dilrübâsı bile sonunda...

— Doğru. İnsanı rüyasında bile rahat bırakmıyor!

— Benim acuze ne rüyada, ne de günlük hayatımda. Seninki odana vırt zırt girmezmiş bâri. Gizli deliklerden gözetlemek huyu yokmuş..

— Haddine mi düşmüş?

— Gene de iyi kalpliliğinden. Benimki gibi yedi denizin dışarı attığı, utanmaz, arlanmaz gibi olsun da bak Geçende...

— Oooo.. çifte kumrular! Sabah sabah gene faaliyettesiniz!

Bakkal İhsan. Koyu Beşiktaş'lı. Şakacı biri. Yanlarına gelip muhabbetlerini bozacak diye ödleri koptuysa da, gelmedi. Kahve ocağına gitti:

— Çayın taze mi pehlivan ıskartası?

Müçteba efendi:

— Geçmiş olsun, dedi.

— Geçmiş olsun mirim. Evet, geçende?

— Haa, komşuya gitti biliyordum benim gazabı. İkindi üstü. Pencereye usullacık sokuldum da yavrumu şöyle ağız tadıyla seyredeyim demeğe kalmadı, bir çatırtı merdivende. Hemen toparlandım, attım kendimi odaya, sedire boylu boyunca uzandım...

— Sen bırak onu bunu, bu sabahki manzaramızı dinle de bak!

— Kimle?

— Kimle olacak, yavrumla, Nursen'le!!

Müçteba efendi iştahla kahve ocağına seslendi:

— Pehlivan, çayları tazele!

Dostunun dizine elini koydu:

— Evet?

— Rüya yarım kalıp uyandım ya cenabet karının yüzünden?

— Uyandın..

— Bir daha uyku tutmak ne mümkün? Aldım elime Montekristo'yu. Kitap âdeta ezberimde. Gözlerim çöller gibi yanar. Bir saat, iki saat... Yavaaş yavaş ortalık ışıdı evlâdımın kapısı, penceresi meydana çıktı. Gözlerim uykusuzluktan yanıyormuş, gece kalbim sıkışmış, kim dinler?

Kahveci çayları getirdi, aralarındaki alçak bacaklı iskemlenin üzerine koydu. Usturayla kazınmış başındaki kül renkli kasketli sol kaşına fiyakayla eğmişti. Çayları bırakıp giderken eski şimendiferci kaldığı yerden başladı:

— Taa fabrika ötünceye kadar gözlerimi penceresinden ayırmadım. Sen de öyle misin Müçteba?

— Ne söylüyorsun sultanım ne söylüyorsun?

— O, eve geldikten sonra dünyam şenleniyor, ne kalp kalıyor, ne şeker. Hoş bugünlerde böyle şeylerden sıkıntım yok yaaa...

Çaylarını uzun uzun karıştırıp hızla yumdumladılar.

— Sonra? Çıktı mı el yüz yıkamağa?

— Çıkmaz olur mu?

— Üzerinde gene bal renkli geceliği mi?

— Tabî.

— Yoo Müçteba, evlâdıma sulanmak yok!

— Sen benim Nuranımı aç kurt gibi dinlerdin ama?

— Şaka yapıyorum canım Müçteba, ayrımız gayrımız var mı?

— Tam sırasıymış, rüyadan bahsetseydin.

— Etmez olur muyum?

— Ettin ha?

— Kaçırılır mı?

— Kızmadı mı?

— Yol yoluylan Müçteba. Neden kızsın? Önce güzelliğinden, gelinliğinin çok yakışmışlığından bahsettim, sonra da...

— Sonra da?

— Sonra da kolumda zifaf odasına gittiğimizden!

— İnanmam Sadi, bu kadarına inanmam!

— Allah seni inandırsın ki Müçteba.

— Peki hiç bir yüz eğrisi filân yapmadan mı dinledi?

— Ne olacak canım? Kızardı biraz, kırıttı mırıttı...

— Karından filân bahsetmeseydin...

— Eder miyim?

— Ya?

— Zifaf odasına girdik dedim, benim oldun dedim...

Müçteba amca iskemlesinde kalkıp oturdu:

— E Sadi, bu kadarına da inanmam. Yalan söylüyorsun. Demek benim oldun dedin?

Eski şimendiferci yalanına kendi de inanarak:

— Dedim, diye dayattı. Benim münasebetim senin Nuran'la olan münasebetine benzemez ki! Benim evim var. Bana varsa, sonunda evin kendisine kalacağını bilir. Halbuki sen?

Müçteba amcanın gözlerinden umutsuzluğun karanlığı geçti. Yoktu, yoktu Allah belâsını versin maaşından başkası. Yıllar yılı biriktirdiğiyle emekliye ayrıldığı sıra topluca aldığı ikramiyesini cadaloz karısıyla çocuklarına kaptırmıştı. Dertli dertli içini çekti:

— Sonra?

— Sonra sağlık, güzellik. Anası çağırmasaydı daha da açılacaktım. Neden açılmıyayım? Evim var, yoluna feda olsun. Alt tarafı trikolarda işçi. Ömrü billâh ev sahibi olamaz. Peki desin, karıyı marıyı, çoluğu çocuğu defeder, onları çeker alırım evime. Malım, mülküm, maaşım onun olsun. Bir günün beyliği de beylik. Bir gün, beş gün, on gün... Nasıl olsa geberip gitmiyecek miyiz? Üç gün önce, beş gün sonra. (Gözleri alev alev) Ölümüm onun koynunda olsun!

Müçteba amca tekrar içini çekti. Arkadaşına fena halde imrenmişti:

— Allah özüme de böyle ölüm nasip etsin, dedi.

Bir parça da kıskançlıkla, karşı duvardaki taş basma Arabüzengi resmine baktı. Kulakları halkalı, eli demir mızraklı bir Habeşî, üzerine atlıyan kaplana karşı koyuyordu. Yanındaki resimde de Millî Mücadelenin Mustafa Kemal Paşası. Başında siyah kalpak, sağında Fevzi Paşa.

Müçteba amca Doğu illerinden birinde maliye memuruyken, Kâzım Karabekir Paşayı da görmüştü, sonraları Mustafa Kemal Paşayla Fevzi Paşayı da. Ama şimdi onları düşünmüyordu. Bakıyor, görüyor, o kadar. Aklında eski şimendiferci... Onun gibi, sevgilisine bırakabileceği bir evi yoktu. Yedi denizin dışarı attığı karısıyle, geçen yıl bankacı kocası Ankara yakınlarındaki ilçelerden birinde tifodan ölen büyük kızı, kızının iki çocuğuyla birlikte oturdukları iki gözlü ev kiradaydı. Şimendiferci Sadi bey gibi, onların evinin arka pencereleri de tütünde çalışan

cıvıl cıvıl genç kızlarla kadınların kaynaştığı bir avluya bakıyordu. Bakıyordu, hatta bunlardan Nurhan'ı aklınca tavlamıştı ama, o kadar. Üç gün, ya da haftada bir, o da kız kahvenin önünden işe gidip gelirken şöyle bir görür, karşılıklı hafif tertip gülüşürlerdi, usulcacık. Bu bile eski maliyeciye güç verir, romatizmalarını, şekerini, kalbini unuttururdu. Kızın böyle usulcacık da olsa gülümseyip geçişi, Müçteba amcayı alır, yıllarca gerilere, taa gençliğine götürürdü. Tıpkı eski şimendiferci gibi. Her ikisinde de hayâller hayâller... Bunu seviyorlardı işte. Hayâl kurmayı, kurdukları hayâlleri bire beş, on, yüz, bin katarak birbirlerine anlatmayı. Yoksa her ikisinin de «Hayat»ı, gerçekten çekilmez olurdu.

Müçteba amca gene «Lânet karı»sını çekiştirmeğe hazırlanıyordu ki, «Yârı - vefâdar»ı eski şimendifercinin ta karşıdaki sokak kapılarının açıldığını, arkadaşının siyah iş önlüklü çirkin kızının dışarı çıktığını gördü, haber verdi:

— Seninki işe gidiyor!

Eski şimendiferci birden anlayamadı, eğildi, baktı, kızını görünce hemen çekildi. Kız da babasını görebilmek ümidiyle pencereye bakmıştı ama görememişti. Müçteba amcayı görmüştü sadece. Günahı olsun sevmiyordu bu çapkın mavi bakışlı ihtiyarı. Ahlâksız diye işitmişti mahalleliden. Kızı değil, torunu yaşındaki kızlara kötü kötü bakar, gülermiş. Tütündeki bacak kadar Nuran'a bile işaret ettiğini, para gösterdiğini gülerek anlatmışlardı.

Tütün fabrikasının yaz kış çamurlu sokağından Unkapanı durağına giderken, yol üstündeki nalıncı Mimi Dede'nin türbesi karşısında durakladı. Filiz yeşili, çok zarif yağmurluklu, güzel mi güzel bir genç kız, türbe penceresi önünde, dua ediyordu. Kızın dua edişi değil, filiz yeşili yağmurluğuyla güzelliği dikkatini çekmişti. Böylesine alımlı, böylesine güzel olmayı isterdi. Arka avuluda-

ki Leman hanımın kızı Nursen birinde «Çok güzel gözleriniz var Ayşe abla...» demişti ya inanamıyordu. Böyle bile olsa, salt göz güzelliğiyle iş bitmiyordu ki! Gözden başka yüz, boy, endam, kalçalar... Deminki kızın bacakları da çok güzeldi. İnsan onun gibi her bakımdan güzel olmalıydı. Güzel, zengin. Zengin olmasa bile, Avrupa, Amerika'ya gidip gelen yakınları, alıbapları bulunmalıydı. Belki kardeşi Erdal Hukuku bitirir, babasını kandırır, evi sattırabilirse... Ama hayır hayır, ev satılmamalı, parası İskender'e de, Erdal'a da verilmemeliydi. Onlar erkektiler. Kendi ya? Evde kalmış, yaşlı, çirkince bir kız. Nursen istediği kadar «Gözleriniz çok güzel!» desin. Çirkindi. Ev satılmamalı, parası kardeşlerine çarçur ettirilmemeliydi. Babasının ömrü şurda pek pek birkaç yıldı. Ölecek, annesiyle onu kardeşlerinin eline bırakacaktı. İskender Nemrutu değil de Erdal zaman zaman «Dua et abla. Bitsin şu Hukuk, atlıyayım Fransa'ya, sıkın dişinizi bir iki yıl, ondan sonra seni bak nasıl yaşatacağım» diyordu ama, buz üstüne yazı. Bütün bunlar olsa bile, evlenemiyecek miydi? Evlenince, yâni el kızı araya girip kardeşiyle birlikte kardeşinin her şeyine sahip olunca, çocuğu avucuna alır, anayı da, kızkardeşi de unutturabilirdi. En iyisi evin satılmaması. Ev satılmamalı, annesiyle ona kalmalıydı. Beyoğlu'ndaki kasiyerlikten üçyüz lira geçiyordu eline. O zamana dörtyüz olabilirdi. Ev de mülkleri, geçinir giderlerdi.

Aklından babasının odası geçti. O zaman bu odayı ihtiyar bir anayla oğluna kiraya verirlerdi. Kaç vakittir tasarlayıp kurduğu bu kırkını aşmış ağır başlı oğul kafasında gene canlandı. Utangaçtı her şeyden önce. Bir yerlerde küçük bir memur. İri yarı ama çirkin olduğu için hiç bir zaman yüz bulamadığı genç, güzel kadınlardan nefret etmeliydi. Hep o, zaman zaman düşündüğü gibi, bir gece dışarda karlar savrulurken eve gelmeliydi. An-

neleri Mevlide gittikleri için kapıyı kendisi açmalı, içeriye almalıydı adamı. Soğuktan donmuş, mosmor, üstelik de karnı aç. Annesini sormalı, Mevlide gittiğini öğrenince...

Unkapanı durağına geldi.

— Aksaray, Aksaray, Aksaray!

— Aksaraydan Beyazıt, Aksaraydan Beyazıt!

— Aksaray bir Aksaray bir!

Taksiler, dolmuş, otobüs ya da inadına yüklü kocaman kamyonların aralıksız akıp durduğu caddeyi alışkın zikzaklarla karşıya geçti. Durakta dolmuşlar, kaptıkaçtılar:

— Feriköy bir. Feriköy bir!

— Dolapdere, Dolapdere. Hemen gidiyor Dolapdere!

— Osmanbey, Şişli, Osmanbey, Şişli!

— Taksim, Taksim, Taksim...

—

—

Aldırmıyordu dolmuşlara. Otobüs bekliyecekti. Ucuzluğundan değil, daha işine geliyordu. Kalabalık, sıkışık bir otobüs. Erkeklerin arasında pestile dönebileceği.

Annesinin Mevlide gittiğini öğrenince gözleri parlamalı, evde yalnız olup olmadıklarını kontrol etmeliydi. Sonra birden kocaman elleriyle omuzlarını sımsıkı kavramalı, kendine çekmeli, dudaklarını dudaklarına yapıştırıp... Rakı kokmalıydı nefesi, şarap kokmalıydı kucağına, dışarının karı, yağmuru, fırtınası, yatağının soğuğu vızgelmeli, karanlık odasının bir yanındaki soğuk yatağını gıcırtılarla ısıtmalıydılar.

— Taksime mi gideceksiniz bayan?

Meşin ceketli genç birisi şoföre kızdı:

— Hayır!

Taksi, ya da dolmuşun basıp gidişini duymadı bile. Hep o altlarında gıcırdayıp duran karyola, kirkını aşkın,

çirkin, kocaman elli adamın rakı kokan, şarap kokan ağırlığı...

Tam istediği gibi bir otobüs durdu önünde. Tıklım tıklım. Birkaç kaba saba erkekle koştu açılan kapıya. Gerçekten de, otobüs tam istediği gibiydi. Birlikte koştukları erkeklerle, iyice sıkışarak ayak kokulu, cigara, ter kokulu erkeklerin arasında kımıldanmıyacak haldeydi. Memnundu. Gözleri otobüsün penceresinde. Hohlanmışa benzeyen camların ötesinden Haliç, irili ufaklı mavnalar, motörler; duman duman bir vapur akıyordu. Görmüyordu. Bakıyordu oysa. Aklı önündekiyle arkasındaydı. Arkasındaki kabakıyım biri olmalıydı. Olanca ağırlığıyla abanmıştı. Abanmıştı ya, bir rezaletten korkar, çekinir gibi, arada geriliyordu. Aptal, bilse ki... Bilse ki evet, belinden tutar, hatta sarılırdı. Bunu ona nasıl anlatmalı? İçinde bir şeyler şahlanmıştı. Otobüsün sert duruş, ya da dönüşünde birbirlerine tutunuyorlardı, ne güzel!

Gözlerini yumdu. Göz kapaklarının ardında kıvılcımlar... Bu yolculuk hiç bitmese, hiç bitmese de... Aptal, gene belinden hafifçe tuttu, sonra baktı. Ne cesaretsiz şeydi. Dönmek, «ne korkuyorsun ulan, ayı» demek geçti içinden. Belki de zaman zaman tasarladığı kiracının oğlu gibi, yâni tam istediğince biriydi.

— Gözlerini açtı. İnmek değil, yeni bir yolcu dalgası. Yerlerinden az daha sıkıştılar, birbirlerine az daha geçtiler.

— Baylar, öne gidelim baylar!

Belli belirsiz bir kımıldayış olduysa da durum değişmedi.

— Rica ediyorum baylar, öne yürüyelim, kapı kapanmıyor!

Rica mica, kimin umurunda. Şimdi daha kuvvetle duyuyordu erkeğin ağırlığını ardında. Otobüsün bozuk havası az daha ağırlaşmıştı. Şişhane yokuşu ağır ağır, ho-

murtuyla çıkıldı. Durak. Ön kapıdan kadınlı erkekli inenler, seyrelme. Canı sıkıldı. Arkasındaki, yana kaymıştı. Usullacık baktı, göz göze geldiler. Ter içindeydi adamın yağlı ablak yüzü. Suçlu suçlu bakıyordu, boşalmışçasına. Yakışıklıydı da üstelik. Pişman gibi. Başını yan pencereye çevirdi. Dönüp bakmıyordu. Beğenmemiş miydi? Herhalde. Böyle oluyordu hep. Ardına düşenler, yanına yaklaşıp da yüzünü gördüler mi...

— Tepebaşı. Var mı inen?

İnenler, binenler... Galatasaray durağında indiği zaman turşusu çıkmıştı. Kırıştığı sandığı eteğini düzelterek durakladı. Beklediyse de, adam ardından gelmedi. Bir an otobüsün buğulu pencere camı gerisinde seçer gibi oldu onu. Tamam, yanılmamıştı. Oydu. Yol boyunca sıkıştıran, ablak yüzlü, yakışıklı. Kocaman eliyle camın hohlanmışlığını sildi. Yüzü olanca netliğiyle belirdi. Otobüs yürürken dilini çıkardı; alayla!

Tepesinden aşağı kaynar sular dökülürcesine açtı adımlarını, karşıya geçti. Dilini çıkarmıştı, dilini çıkarmıştı demek? Alayla hem de. Niçin? Çirkin diye mi? Elbette çirkin diye, çirkin olmasa neden dilini çıkarsın? Ardına da düşebilirdi pek âlâ. Çirkindi, çirkindi işte, alay edilecek, hiç hiç önem verilmiyecek kadar çirkin!

Postanenin yanındaki cıvıl cıvıl aralıktan Balıkpazarına saptı. Sağda solda iri iri, seçkin pırıl pırıl limonlar, portakallar, elma, armut, küme küme üzümler. Görmüyordu. Ağlıyacak kadar hırslı, bozuk parkelerde birinden kaçıyordu. sanki. Çabucak dükkâna girip, dışarının insafsız yargısından kurtulmak.

Sağlı sollu, irili ufaklı, renk renk balıkların ıslak ıslak yattığı, balıkçıların karşıdan karşıya lâf atarak ortalığı boğdukları ses kalabalığını duymadan, üzerinde durmadan geçti. Kasiyerlik yaptığı dükkân kocaman bir bakkaliyeydi. Kapısından dışarıya âdeta taşmışçasına süpür-

ge, sucuk hevenklerinin uslu uslu müşteri bekleştikleri yiyecek dolu bir dükkân. Girdi. Erkendi, henüz patron gelmemişti. Sırtındaki beyaz uzun gömleği yer yer pastırma çöğeni içinde, taş bebek kadar renkli iri yarı Rum oğlu her zamanki gibi yolu üzerinde şakayla durup, yerlere kadar eğildikten sonra:

— Buyursunlaaar Ayşe hanım, dedi. Ti haparya?

Her zaman böyle şakalardan hoşlanırdı oysa. Bugün tepesi attı:

— Ne oluyorsun sabah sabah Dimitri?

Dimitri şaşaladı, tezgâhı başında gülerek dikilmekte olan Bolu'luya baktı. Hiç bir şey anlıyamamıştı. Her zaman daha kapıdan girerken asıl o başlardı gevezeliğe.

Oyuncağı elinden alınmış bir çocuk gibi, dükkânın gerisindeki mahzen kapısına yürüdü.

5

Gece hafiften kar, ardından da alabildiğine yağmur yağdığı için, sokağın bozuk parkeleri, yapraklarını dökmüş ağaçlar, kararmış eski tahtalarıyla evler sırılsıklamdı. Yukarıda kalın kül renkli bulutlar, içindeki sıkıntı gibi mosmor kaplamıştı göğü. Ortayı sonradan bırakış, ayva surat, şirkette küçücük bir memurluk... Bundan sonra hep böyle. Evden erken erken çıkacak, akşamları da herkes yatıp zıbardıktan sonra dönecekti. Yüzlerini görmek istemiyordu. Bala üşüşen sineklere benziyorlardı. abası da, annesi de, ablası da... Okuyormuş, Hukuk bitirecekmiş, doktoradan sonra memlekete dönüp de yazıhanesini açarsaymış, bu ufacık evin yerine apartıman yaptıracakmış. «Mış, mış, mış» diye geçirdi. «Ölme eşeğim ölme de yaz gelsin, yonca bitsin. En azından bir kaç yıl. Halbuki benim fikrim? Gelecek yıl bu vakitler verdiğiniz paranın iki misli elinizde. Ama gel anlat. Ben Ortadan ayrıldım, aklım ermez. O okuyor, hem de koskoca Hukuk'ta. Tâbi onun aklı daha çok erer. Hukukunuz da, aklınız da, eviniz de...»

Unkapanı otobüs durağına kıvrılan sokağı tam dönmüştü ki, birden Nursen'le arkadaşları: Üç kızdılar. Ellerindeki ayna parçasında dudaklarını boyamaya çalışıyorlardı. İskender'i görünce suçüstü yakalanmışçasına telâş-

landılarsa da, «Ayva suratından» utanan genç adamın kulak memelerine kadar kıpkırmızı kesilerek hızlı hızlı uzaklaşması üzerine işlerine koyuldular. Yalnız Nursen. Ötekilere uyarak annesinden gizli yatığı bu işi gördüğüne göre evde gevezelik eder miydi acaba? Ederse, annesi, ille de ablası annesine söylerlerdi.

Öteki kızlar umursamıyorlardı. Ayna kırıklarıyla rujlar ceplere sokuldu, İskender'in üç beş metre ardından Unkapanı durağına yönelindi.

Nursen'lerin bir sokak ötesinde oturan esmer Aylâ:

— Artık sabrım tükeniyor Nursen, dedi. Ya kafese koy, ya da...

Nursen güldü. Esmer Aylâ'nın komşusu sarışın Nurcan, en çok kulak memelerine kadar kızarışını beğeniyordu:

— Koyalım kafese, diye tamamladı.

Kumral Nursen omuz silkti:

— Girmiyor, ne yapayım?

— Sok!

— Girmiyor

— Girer.

— Müsaade ediyor musun biz sokalım?

— Aşk olsun yâni, ben sizinkilere kötü gözle bakıyor muyum?

Aylâ :

— Mübarek olsun kızım gözümüz yok, dedi. Sinirimize dokunuyor da ondan. Babaları ne âlemde?

Nursen çocuksu çocuksu güldü:

— Bildiğiniz gibi. Ne zaman eve gelsem pencerede, sabahleyin her el yüz yıkamaya çıktığımda gene pencerede. Bana âşık mıdır nedir!

Aylâ :

— Müçteba amcanın ahbabı, niçin olmasın?

Sarışın Nurcan:

— Oğlu olmazsa babası olsun kızım, dedi.

Nursen ciddileşti:

— Daha neler?

— Neye?

— Koskoca adamı ne yapacağım?

— Ev onunmuş mâdem..

— Olsun. Niye kahrını çekiyorum onun, pis pis bakmalarına niye tahammül ediyorum? Oğulları için. Ötekinde iş yok ya, bu iyi. Tam da bana göre. Kardeşi bu yıl hukuku bitirecek, ablasına kalırsa Fransa'ya mı ne gidecekmiş. Ablası da öyle kendini beğenmiş ki. Alttarafı Beyoğlu Bakkaliyesinde kasiyer. Erdal şöyle olacak, Erdal böyle olacak. Erdal yazıhanesini açınca... Erdal, Erdal. Dilimin ucuna geliyor, kızım sen kendine bak. Denmez ki diyesin. Birinde ne dedim biliyor musunuz? Dedim ki, «Ayşe abla, gözleriniz çok güzel!» dedim. Sahi sandı aptal. Bir kurum, bir kurum. Halbuki...

Aylâ:

— Maymun, dedi.

Nurcan:

— Ama ne...

—

—

Otobüs durağına gelmişlerdi. Yeşil, pırıl pırıl bir dolmuşun İskender'in tam önünde durduğunu, genç adamın arabaya girdiğini gördüler. Bu işlerde hiç kaçırmıyan Aylâ, Nursen'le Nurcan'ı kollarından çekti:

— Koşun kız!

Üç kız, yeşil, sarı, siyah mantolarıyla koştular.

Şoför arabasının yanında durmuş bağırıyordu boyuna:

— Beyazıt, Beyazıt, Beyazıt!

İskender'le birlikte arkada dört kişi olmuşlardı. Öne kız yüzlü iki sulu işçi girdi. Şoför:

— Ablalar, dedi, arka bir kişi fazla oldu..

Aylâ burun kıvırdı:

— Aldırma şoför âbi, idare et.

Başta şoför, öndeki sulular kahkahaları koyverdiler.

— Yaşa, dedi sululardan biri, harbi kız be!

Öteki, iş olduğunu sezinlemişti:

— Harbi anam avradım olsun...

—

—

İskender'se gene kulak memelerine kadar kızarmıştı. Ah o da şu öndekiler gibi yakışıklı olsa, kızlar beğense de kahkahasını onlar gibi salıverse!

İskender'in kulak memelerine kadar kızarışına dikkat eden Nursen, dirseğiyle Aylâ'yı dürttü, İskender'i işaret etti. Aylâ ne demek istediğini anlamıştı. Solunda kıpkırmızı oturan genç adama şöyle bir baktı :

— Siz niye gülmüyorsunuz abi?

İskender şaşaladı. Kızartısı arttı, ne karşılık vereceğini şaşırdı. Kız üsteledi:

— Dilinizi kediler mi yedi yoksa?

Bu sefer de sarardı. Alay ediliyor, maytaba alınıyordu. Nerden binmişti şu arabaya?

— Ha? Kediler mi yedi?

Ne diyeceğini şaşırmış halde, döndü, göz göze geldiler. Bir şeyler söylemeli, gülümsemeliydi hiç olmazsa. Tam «Hayır, yemedi...» diyecekken, bakışı Nursen'le karşılaştı. Utancı arttı Ayva suratını yakından görmüştü. Ötekiler de görmüşlerdi. Kimbilir, belki çok söz edilmişti çirkinliğinden.

— Kediler yemiş kediler yemiş, belli!

Öndeki sulularla şoför katılıyorlardı gülmekten. Ulan amma da matraktı oğlan be. İnsan kızlardan utanır mıydı? Onlara verilmeliydi ki bu paslar..

Birinci arsız:

— Oğlan kıyak ha! dedi.

İkinci şöyle bir baktı:

— Kıyak ki kıyak..

— Vay anam vay...

Araba Saraçhane'ye gelince İskender:

— İneceğim şoför efendi, dedi.

Araba durdu. Avucundaki yirmibeşliği uzatıp, atladı. Kurtulmuştu. Beyazıt'a, Beyazıt'tan Çarşıkapı, Belediye, hatta Eminönü'ye yayan gidebilirdi. Vakit çok erkendi henüz.

— Beş daha bey.

Durdu, döndü: Şoför. Sahi, Unkapanı'ndan Aksaray - Beyazıt yirmibeş değil, otuz kuruştu. Otuz kuruştu ama, beş kuruş? Ceplerini araştırdığı halde ne beş, ne de on kuruş.

— Bozuğum yok. İkibuçuk bozar mısın?

— Ohoo.. Banka mıyım sabah sabah?

Kızlar gene fıkırdadılar. Yerlere geçiyordu utancından. Şaşkınlıkla çevresine bakındı. Kimseler yoktu. Olsalar bile hemen bozabilirler miydi? Birden Nursen'i gördü. Ufacık kulaklarındaki kırmızı taşlı küpeleriyle gülümsüyordu:

— Bende bozuk var, buyurun şoför efendi.

İşaret fenerinin yeşili sönmüş, kırmızısı yanmıştı. Zahmet etmeyin. teşekkür ederim filân demeğ vakit kalmadan, şoför çyreği almış, gaza basmış, İskender'se yol kavşağında kıpkırmızı dikilekalmıştı. Hızla uzaklaşan dolmuşun ardından utançla bakıyordu. Birden küçük, beyaz bir el dolmuşun arka penceresinde. Mikanın ötesinde sallanıyordu. Ona mı? Ondan başka kimse yoktu; onaydı. Kim? Hangisi? Niçin sallamıştı? İyisine mi, kötüsüne mi? Yoksa yirmibeş kuruştan başka parası olmadığı halde ikibuçuktan söz açışını yutmadıklarını mı belirtmek istemişlerdi? Herhalde. Herhalde inanmamışlardı. Keşke

çıkarıp gösterseydi ikibuçuğu. Ne diye, ne diye göstermemişti sanki?

Hep bu türlü vıdıvıdılarla Şehzadebaşı, Beyazıttan Çarşıkapı'ya yürüdü. Bir simit aldı. Simidi kırıp parçaladı, kirli pardesüsünün ceplerine soktu. Sokakta simit yediğini gelip geçenlere göstermekten çekinerek, ağzına ihtiyatla sokuyor, usul usul çiğniyordu.

Çemberlitaş, Nuruosmaniye, Cağaloğlu. Vilâyete doğru soi kaldırımdan inerken kızlara karşı rezil oluşun kolay kolay silinmezliği içindeydi. Çıkışmıyan beş kuruşu vermişti, ne diye sevsindi? Beş kuruş, beş kuruştu. Kimbilir neler konuşmuşlardı dolmuşta yalnız kalınca. Belki de söze önceki sulu ama yakışıklı işçiler de karışmıştı. Belki de kızların hoşuna gitmek için, «Kokozun biri!» demiş, kızları güldürmüşlerdi. Kızlar kıkırtıyla gülünce de, ayva suratından söz açmışlardı. Kokozluğu, ayva suratlılığı tanışmalarına yardım etmiş olabilirdi. Tanışırlar, onu unuturlar. Oğlanlar birlikte trikolara kadar gelir, cumartesi için randevu alırlardı.

Sirkeci, Bahçekapı, köprü. Sabahın kül renkli bulanıklığında vapurlar, dumanlı vapur bacaları, kadınlı erkekli kalabalık.

Taksi penceresinde sallanan küçücük, bembeyaz el o'nun eli miydi? O'nun eliyse... Akşam annesine kimbilir ne biçim anlatırdı. Saçları her zaman ondüleli, bol kahkahalı Leman hanım! «Ne olacak canım, nerden baksan bir kâtip parçası, zavallı bir daktilo» derdi. Derdi o kadın: Kahkahası, pırıl pırıl iskarpinleri, naylon çoraplarıyla insan alçaltmak için yaratılmış Leman hanım... Nursen annesine hiç benzemiyordu. Annesi olsa çeyreği vereceğine kahkaha atar, hatta «Ayıp ayıp» derdi, «cebinizde beş kuruşunuz bile yok!»

Pardesüsünün ceplerindeki simit kırıntıları, susamları çırptı.

Kül renkli gündüzün kül renkli denizini beyaz beyaz parçalıyan vapurlar gelip gidiyordu. Hava ayazdı. Kulakları ince ince yanıyordu. Başka gün olsa avuçlarına hohlar, adımlarını açardı ısınmak için. Bugün hiçbirini yapmadı. Dolmuşta o arsız işçilerle veya suratı üzerine şakalaşmış olabileceklerine göre, bir daha yolda filân rastlamamalıydı onlara. Ayva suratlıydı, sıskaydı biliyordu ama ona ne? Kendini kendi mi yaratmıştı?

Yakası mavi, kırmızı naylon yağmurluklu bir genç kadın yanından hızla geçerken dikkatle baktı. Neden? Niçin? Güzel, hem de çok güzel bir kadın. Durdu. Kadının ardından uzun uzun baktı. Peki ama niçin bakmıştı? Yakışıklılığına olamazdı. Ya?

Köprüyü Karaköy'e geçti.

Deminki kadın iyisine bakmış olamazdı. Babasını hatırlatan kalın kaşlı, uzun siyah kirpikleri gözleri, kocaman bir burnu vardı. Babası, ablası gibi. Ama kardeşi babasından da kendisinden de başkaydı. Yakışıklıydı o. Yakışıklıydı mâdem, Nursen'le niye konuşmuyordu? Yoksa konuşuyor muydu gizliden gizliye?

İçinden bir yara sızısı geçti.

Şimdiye kadar düşünmemişti bunu. Belki de konuşuyordu it. Niçin konuşmasın? Hukuk sonda, uzun boylu, yakışıklı. Belki de «Seni alırım» diye kandırıp... Geceleri, herkes yattıktan sonra buluşabilirlerdi. Birlikte yattıkları odanın penceresinde kibritle işaret verse, kız pekâlâ da avluda beklerdi. Hem de seve seve. Bekler, kardeşi sırtına ceketini alıp odadan usullacık çıkar. Oda kapıları zaten kilitli değil, Açar. Karanlık sofayı kedi sessizliğiyle geçer. Merdiveni iner. Babasının ne haberi olacak? Şeker, kalp, damar sertliği, tansiyon...

Kulağının dibinde acı bir korna. Müthiş bir hızla gelen simsiyah bir taksi. Dehşetle geriye sıçradı. Kaba şoförün küfürü:

— Ayı!

Geldiği gibi hızla uzaklaşan taksinin geniş siyah pırıl pırıl arkası. Trafik polisi:

— Lâmbaya dikkat etsene! dedi.

Baktı, sâhi, haklı. Kırmızı yanıyordu hâlâ. Çarpan kalbiyle, suçlu suçlu bekledi. Yeşil yandı, geçerken, polis hatırlattı:

— Verilmiş sadakanız varmış, dikkat edin bir daha!

— Haklısınız.

Yolcu salonuna geçti. Soldaki sıra sıra büyük yapılardan birine girdi. Serin bir loşluk. Asansörün başında kimseler yoktu. Çok erkendi de ondan. Olsun. Büroya çıkar, çay içer, hademe kadınla...

Asansöre girdi, beşinci katın düğmesine bastı, asansör çıkmağa başladı.

Sâhi, hademe kadın, kadının siyah iş önlüğü içinde sımsıkı çizgileri. Dâirede en çok onu seviyordu. Vardı bir kırklık, hatta kırk beşlik ama, kara kara bakıyordu. Bakınca bir yerleri sarsıyordu içinde. Eminanım. Birinde «Canım!» demişti. Kırk, kırk beş, elli, altmış olsun. Yetmiş olsun...

Asansör durdu: Beşinci kat. Çıktı. Kapıyı kapayıp aşağı yolladı. Eminanım şimdiye gelmiş olacaktı. Ayaklarının uçlarına basarak büro kapısına gitti, durdu. Gelmişti. Elinde paçavra, masaların tozunu alıyordu. Eğilip kalktıkça siyah önlüğün sımsıkı gerilişi. Bitiyordu bu gerilişe. Utanmasa, ayıp olmasa, kadının bağırmıyacağını, şeflere filân söylemiyeceğini bilse...

İçindeki istek azılı bir hayvan gibi şahlanmıştı. Bir hademeydi alttarafı, ne diyebilirdi? Ne demeğe hakkı olabilir; dese bile tehdit ederdi. Yalan derdi, iftira ediyor derdi, işinden attırırdı. Şefler ona mı inanırlardı, kendisine mi?

Kadın, elinde paçavralar âniden döndü, gördü, anlamış gibi başını sallıyarak güldü :

— Seni senii... Beni mi gözetliyorsun?

Utandı, şaşırdı, yerlere geçti. Birden öyle çirkinleşmişti ki. Ne diye, ne diye sanki... Kızdı. Göztlemek ne kelime?

— Ne gözetlemesi?

Kadın ürktü. Ne de olsa memurdu. Gözetlediğini de nerden çıkarmıştı?

— Hiç yâni, şaka ettim de... Çay içecek misiniz?

Sertçe:

— Evet!

Kocaman Remington yazı makinesinin bulunduğu masasına geçti. Ne diye sert yapmıştı sanki? «Beni mi gözetliyorsun?» deyince, «Evet, seni!» dese, üstüne yürüse, bileğinden tutsa.. Ya da hayır, orda, büroda değil, kahve, çay pişirdiği, büroyu temizleme işinde kullandığı paçavralarla, süpürge, bir takım tenekeleri sakladığı, sabahleyin kahvaltısını, öğleyin yemeğini yediği odada olsa bu. «Evet, seni gözetliyordum!» diye bileğini yakalasa, ağız açmasına meydan vermeden kollarının arasına alıverse, öpse öpse öpse...

Kadın sıcacık bir bardak çayla gelinceye kadar aklında hep bunlar. Çayla gelip de çayı masasının kenarına koyarken, ellerini gördü. Kocaman kocaman, etli, çatlak, çatlakların araları kara kara... İğrendi ilkin. Sonra çekilip giderken, siyah iş önlüğünün sımsıkı gerilmişliğini görünce, iğrendiği elleri unuttu. Titriyordu. Çay bardağına atmak üzere tuttuğu şekerlere baktı, titriyorlardı. «Vay anasını!» dedi, «Amma da hırslandım ha!»

Şekeri attı, çayın içinde ısınmış küçücük sarı kaşığı aldı, eli yandı ama aldırmadı. Hızlı hızlı karıştırırken bardak sarsıldı, az kalsın dökülecekti. Birden kafasında parlayıp sönen bir şimşek: Çayı dökse, yenisini doldurtmak

için gitse o odaya; Temizlik paçavraları, bir takım tenekeler, süpürge ve çay semaveriyle cezvelerin bulunduğu odaya...

Kadının sımsıkılığı hızla geçti aklından, çayı devirdi. Sıcak çayın bir parçası masaya, üst yanı yere dökülmüştü. Aldırmadı. Boş bardakla kaşığı aldı, bürodan çıktı. Loş koridoru hızla geçti. Her yanı yanıyor, eli ayağı titriyordu. Ne olursa olsun, bağırsın, şeflere şikâyet etsin, kıyametleri koparsındı isterse, gidecek, çayı bahane edecek, çay yenilenirken arkasından kucaklayıp...

Paçavralarla ötkilerin bulunduğu odanın kapısında bir an durdu. Ordaydı, semaverin başında, arkası dönük!

Girdi. Küçük bir tıkırtı, kadın döndü: Yaşlı gözleriyle baktı bir an, koluyla yaşları sildi:

— Buyurun İskender bey!

Elinde boş çay bardağı, durdu. Bakıyordu, sadece bakıyordu, bakışıyorlardı. Bu deminki hademe kadın mıydı? Kaabil değil, olamazdı. Anneydi bu. Kimbilir, belki de evde hasta bırakıp geldiği yavrusuna ağlıyordu. Belki de değil, mutlaka. Buna, bu anneye, hasta yavrusuna ağlıyan bu anneye karşı...

— Beni affet, dedi. Eminanım, n'olursun beni affet!

Kadın şaşaladı. Neyi, niçin affedecekti? Demin gözetleme meselesindeki sert konuşuşunu mu?

— Ben mi? dedi, sizi mi? Affetmek mi?

— Tabiî tabî. Kusura bakma. Doldur şunu..

Kadın bardağı aldı, önce demlikten, sonra da semaverdeki kaynar sudan koydu, iki de şeker:

— Döküldü mü?

— Evet. Siz niçin ağlıyorsunuz??

— Ben mi? Hiç. Gözüme bir şey kaçtı da..

Çayına şekerleri attı:

— Çocukların var mı Eminanım?

Kadın güldü:

— Yok şükür. Vermedi Cenabıallah. İyi de etti. Bir köroğlu bir Ayvaz biz. Nemize çocuk bizim?

— Eminanım!

Döndü, kapıda büro arkadaşlarından futbolcu Korkut:

— Ben geldim, dedi.

Elindeki kaşarlı sandeviçi gösterdi. Kadın anlamıştı, boş çay bardaklarından birini aldı, doldurup uzattı. Futbolcu Korkut çayı alırken :

— Ver bakalım canımın içi, dedi.

Kadın kişnercesine güldü. İskender kabuğuna çekilen bir salyangoz gibi, oradan uzaklaştı. Arkada bıraktıklarının neler konuşacaklarını, hatta belki de neler yapabileceklerini düşünmüyordu. Hademe, basit, alelâde bir hademe bile... Demek ki bu dünyada kadından yana nasibi yoktu? Neye, kime, sokaktaki dilencilere bile el atsa yakalıyamıyacak, hiç hesapta olmıyan biri atmaca gibi gelip kapacaktı?

Masasına, Remington'unun başına geçti, çayını masaya bıraktı. Dirseklerini masaya dayadı. Ellerini uslu iki güvercin gibi kavuşturmuştu. Sol yanağını ellerine dayadı, büronun Boğaz'a bakan geniş penceresine gözlerini dikti. Hep o can sıkıntısı gibi uzanan koyu griliğin içinde küçük bir ormanı hatırlatan direkleri, bacalarıyla vapurlar, gemiler. Bunlardan birine tayfa mı, lostromo mu ne yazılıp gitmeliydi buralardan, Avrupa, Amerika... Kimbilir, belki orada şansı değişir, işleri düzene girerdi. Babasının bir zamanlar istasyon şeflikleri yaptığı kuş uçmaz, kervan geçmez sıkıntılı istasyonlarda okuduğu çocuk dergilerinden aklında kalan balta girmemiş bir ormana yolu düşerdi ihtimal. Kalın bedenli ağaçlar, ağaçların kuş cıvıltılarıyla yüklü serin nemliliğinde geniş adımlarla dolaşırken birden kırmızı damlı bir orman evi çıkıverirdi karşısına. Küçücük. Kapı önünde güzel bir kız. Tahtadan leğeninde çamaşır yıkamakta. Bakar, güler.

Dişleri bembeyaz, gözleri ışıl ışıl. Nerden gelip nereye gittiğini sorar. Söyler. Sabunlu elleriyle ayağa kalkar, ellerini önündeki beyaz önlüğe siler.

— Merhaba İskender!

Balta girmemiş orman, kırmızı kiremitli ev, evin önünde çamaşır yıkayan bembeyaz dişli kız siliniverdi. Döndü: Muhaberedeki sarı Sedat. Ne zaman gelmiş, odaya girmiş, siyah kolluklarını takmış.

— Merhaba, dedi.

— Bakıyorum, bugünlerde erkencisin?

— Ne yapayım? Erken kalkıyorum, evde oturacağıma...

Sedat göz kırptı:

— Yoksa..

Kuşkuyla sordu:

— Ne yoksası?

Kıpkırmızı kesilmişti. Yoksa gene dalga mı geçiyordu? «Âşık olmıyasın?» mı demek istemişti? Derken de gülümsemişti. Besbelliydi, alay, dalga, matrak. Biliyordu çünkü «Aşk»ın Sedat, ya da futbolcu Korkut gibilere göre olduğunu.

— Bana bak Sedat, dedi, sıçırtma şakanın içine!

Ufak tefek sarı Sedat güya şaka yapmak, sıkıntısından kurtarmak istemişti ama, boş.

— Fena bir şey mi söyledim kardeşim?

— İyi, fena!

Sedat sesini çıkarmadı ama, içerlemişti. Serviste bir Sedat'la dargın değildi. Demek öteki arkadaşları konuşmamakta yerden göğe kadar haklıydılar!

Sedat, Gelen, Giden evrak defterini açtı, bugün postalanacak yazıları kaydetmeğe başladı ama, aklında o. Ne demişti de alınmıştı? Fena bir şey mi söylemişti?

Az sonra Vedia geldi:

— Merhaba Sedat!

Sedat başını kaldırdı, baktı:

— Merhaba!

— Niye durgunsun?

— Hiç.

Masaya abandı:

— Sâhi niye?

Sedat göz ucuyla İskender'den yana baktı. Ağır, kocaman Remington'unun gerisine siper almış, onlara dikkat, hatta öfkeyle bakıyordu.

Sedat fısıldadı:

— Sonra anlatırım...

Vedia bir şeyler sezerek mantosunu çıkardı, askıya astı, bir kucak, kıvır kıvır saçlarını tarağıyla hızlı hızlı tarayıp gene Sedat'ın masasına döndü, abandı:

— Yoksa bu serseriyle mi atıştın?

Sedat, genç kızın omuzu üstünden tekrar baktı İskender'e:

— Meğer siz yerden göğe kadar haklıymışsınız, diye fısıldadı.

— Nasıl? Hak verdin mi bize sonunda. Ne oldu anlatsana!

Kısaca anlattı. Vedia abandığı yerden doğruldu:

— Bir sen kalmıştın, demek seninle de?

Çeyrek saat içinde servisin öteki memurları da gelmiş, Sedat'la Vedia'nın çevresini almışlardı. Meselenin şaşılacak yanı yoktu. Başkası beklenemezdi ki ondan. Delinin biriydi. En iyisi uymamak!

Büroya en geç gelen şef yardımcısı da durumu öğrenince:

— Neyse, dedi. Geçin bakalım yerlerinize!

Masalara geçildi, her günkü çalışma başladı.

İskender'in Remington'u da sinirli sinirli çatırdamağa başlamıştı. Harflere ters türs vuruyor, zaten gerili sinirleri alabildiğine geriliyordu. Lânet olsundu, lânet ol-

sundu böyle Dünya'ya da, insanlara da. Yalnız servistekiler değil, başta evdekiler, herkes düşmandı ona. Ne istiyorlardı? Evet, ayva suratlıydı, çirkindi, büronun en en küçük memuruydu. Bıraksınlar, ilgilenmesinlerdi. Ne diye ilgileniyorlardı? Gücü kuvveti yerinde olsa da, hepsini teker teker yakalayıp ağızlarını kırsa, gözlerini patlatsaydı!

Gözü Korkut'a ilişti.

Biliyordu, sporcuydu, yumruğuna sıkı. Gık dese üzerine çullanacağını, yumruklarıyla bunaltacağını biliyordu. Öööf ne fenaydı, ne fena! Ayva surat, cılız beden, yarım kalmış öğrenim..

Remington'unun ardından servisi gözden geçirdi. Harıl harıl çalışıyordu. Ötekiler pek o kadar değil ya, Korkut, ille de o. Demin Eminanım'la da... Bir tabanca uydurup şu Korkut'u... İlkin adamakıllı kışkırtmalıydı. «İt, itoğlu it, hayvan, ayı!» diye. Üstüne mi geliyorlar? Kadınların önünde yumruklarını mı deneyecek? Çat tabanca: «Davranma!»

Sinirli sinirli başını salladı.

Hergele görürdü. Ellerini kaldırtır, ayaklarına kapandırıp öptürürdü.

Makinesine yeni bir kâğıdı hırsla taktı.

Gene şu lânet baş ağrısı başlamıştı. Şu, öğrenimini engelliyen, cenabet ağrı. Ne zaman sıkılsa, baş ağrısı hazır. Allah kahretsin, kahretsindi bu ağrıyı. Sonra şu insanlar. Ne uğraşıyorlardı? Sabahleyin erken gelmiş, geç gelmiş. Neydi onlara? Âşık, değil. Sormasınlar, eşelemesinler, ilgilenmesinlerdi. Sabahleyin dolmuşta... O kara kızın gevezeliğinden anlamıştı gününün gene can sıkıntısı içinde geçeceğini. Sonra köprü üzerinde rastladığı, mavi yakalı, kırmızı naylon yağmurluklu genç kadının bakması. Evet evet, insanlar, hep insanlar. Sanki söz birliği etmişlerdi. Bütün gün ne yapacaktı şu baş ağrısıyla?

Kalktı, aspirin içmek üzere odadan çıktı. O çıkınca servisten sanki bir ağırlık kalktı.

Şef yardımcısı sordu:

— Sabah sabah kim dokundu bunun teline?

Sedat durumu kısaca anlattı. Şef yardımcısı iyice kısaltılmış, kırçıl saçlı başıyla ciddî ciddî dinledi. Sonra gene hep o ciddilik içinde:

— İlişmeyin, dedi. Vazgeçin bu deliye ilişmekten.

Sağdan soldan tepkiler başladı:

— İlişen kim?

— Hep de onu tutarsın sen de âbi!

— Hepimiz haksızız, bir o haklı...

— Gülmemizden alınıyor, kendi aramızda konuşmamızdan alınıyor.

Korkut başını sinirli sinirli salladı:

— Kafamı fazla kızdırırsa bir bir daha!

Şef yardımcısı bakmıyordu hiç birine. Önündeki pullu kâğıtları numaralarına göre sıraya koyuyordu:

— Size haksızsınız demiyorum, demiyorum ama, acıyorum da. Babasını tanıyorum. Gerçi bunağın biri, çok yalvardı geçenlerde. Şimendiferden emekli. İşten atarsanız kendine kıyar diyor!

Futbolcu Korkut :

— Hani o günler?

Başta şef yardımcısı, servis kahkahayı bastı. Öyle güçlü bir kahkahaydı ki, odacı kadının odasında aspirin içmekte olan İskenderi buldu. Bir elinde aspirin, öbür elinde su dolu bardak. Heyecanla dinliyordu. Neden? Niçin? Ne vardı? Böyle hep birden gülmelerinin sebebi ne olabilirdi? Çok tuhaf, çok komik bir şey mi? Ne? Kendi dışardayken. Yoksa, yoksa onunla mı ilgili? Belki de Sedat bir şeyler anlatmıştı. «Âşık olduğu için erken geldiği»yle ilgili. Olabilirdi. Dışarı çıkınca şef yardımcısı bir şeyler sormuş olabilirdi pekâlâ, Sedat da «Âşık galiba...» diye-

bilir, Korkut, ya da Vedia «Ayva suratını sevsinler!» gibi bir karşılık verince, kahkahayı atabilirlerdi.

Birden Eminanın'ın bakışıyla karşılaştı. Sinirlendiyse de bozmadı, aspirini içti, bardağı uzattı. Kadın aldı. Ardından tuhaf tuhaf baktı. Baktı ya, görmedi. Koridora çıktı. Korkut, ya da Vedia. Sedat da olabilirdi. «Enayiyle alay ettim. Evden erken çıkışının sebebini sordum. Hani aşktan filân söz açınca kızardı ya, gene öyle. Bir parladı bana...»

Koridorun alaca karanlığını geçti, servis kapısında öfkeyle durdu. «Bana mı güldünüz?» diyecekti, ürktü birden: Korkutun alaycı, yeşil gözleriyle karşılaşmıştı. «Evet, sana güldük. Ayva suratına güldük!» diyebilirlerdi. O zaman, kavga. Kaybedebilir. O «çıyan gözlü»nün yumrukları altında, koca servisin içinde, düşman gözlerin gülen bakışları önünde...

İçeri kahrolarak girdi, Remington'unun başına geçti.

6

Müçteba amca akları pembe, mavi gözlerini elindeki gazetenin üstünden rafta hafif tık tıklarla işliyen çalar saata kaldırdı: Akşamın beşine geliyordu, çeyrek vardı. Tam zamanıydı hani. Bir bahane uydurup kalksa, giyinse, kahvenin yolunu tutsa... Sadi şimdiye çoktan atmış olacak kapağı. İmreniyordu. Tam erkekti. Ne karı, ne de çoluk çocuk. İstediği zaman kalkar, giyinir, sokağa çıkar, dilediği zaman dönerdi evine. Ya ev halkına yasak ettiği alt kattaki oda!

Gazete gerisinde içini çekti.

Bütün mesele, işi zamanında sıkı tutmaktaydı. Güçlü, kuvvetli. Karı henüz huyunu suyunu bilmez. Ne diye yazının körpecik kızına gerdek gecesi ayağına bastırırsın?

— Dedeciğim!

Beş yaşındaki büyük torunu.

— Yavrum?

— Çetin'le trencilik oynıyacağız, vagon olur musun?

Tepesi attı. Hani bir bu eksikti şu dar zamanda!

— Oynamam, dedi.

— Niye be dedeciğim?

— Ekmek alıp geleyim, sonra.

Çocuk asılıyor, huysuzlanıyordu. Öteki de tutturunca, anneleri elindeki yün örgüyü indirdi:

— Metin!

Haminne de mavi damarları fırlak elleriyle yün örüyordu:

— Paylama çocuğu! dedi. Oynayıversin, oynamadığı şey mi?

— Değil hanımcığım, değil ama...

— Fırında ekmek mi biter dersin?

— Yoo, bitmez...

— Sadi beyin gözleri yolda kalır değil mi?

Üstelemek faydasızdı. En iyisi oynamak!

İçi içini yiyerek vagon oldu küçük torununun arkasına. Büyük torun en öndeydi. Sıkılı yumruklarıyla lokomotif gibi fışlıyarak vagonları odanın içinde dört döndürüyor, dedesini alabildiğine yoruyordu. Gerdek gecesinde karıyı ayağına bastırmanın cezasıydı bütün bunlar. Bereket karısı, kızı, torunları. Ya mazallah bir yabancı görse şu hâli!

— Dü düüüüüüüüüt!

— Tık tık tık - tık tık tık - tık tık tık.. Dedeciğim sen niye Tık tık tık demiyorsun?

Gözleri gene raftaki saate gitti: Beş vardı beşe. Allah kahretsindi böyle hayatı, kahretsin!

— Haminne dedeme baksana!

— Diyorum evlâdım, diyorum!

Diyordu, torunları gibi «tık tık tık» diyordu. Demese, illâki gitmeğe kalksa biliyordu karısının pis huyunu, şüphelendirdi. Zaten hiç sevmiyordu Sadi'yi, o bunağın yanında ne işi olduğu üzerinde durur, kafası kızarsa kahveye çıkmayı yasak ediverirdi. En iyisi:

— Tık tık tık - tık tık tık - tık tık tık...

Üzerinde dört döndükleri eski tahtalar, soluk kilimin altında paslı paslı gıcırdıyordu. «Piç» diye geçirdi «Veledi

zinâ! Daha önce aklın nerdeydi? Uzun uzun gazete okudum, o zaman asılsaydın ya!»

— Dedeciğim, biraz da sen lokomotif ol!

Beşe üç vardı. Daha giyinecek, sokağa çıkacak, iskemleyi alıp başkalarının kapması pek mümkün kahve bahçesindeki yerine yerleşecek...

Çaresiz:

— Peki, dedi.

Yerler değişildi. Yanları yırtmaçlı uzun beyaz geceliği, pantoflalarıyla öne geçti, vagonları arkasına aldı, başladı:

— Dü düüüüüüüt düt!

Yıllar yılı bu ev de bunun gibi nicelerine alışılagelindiği için yadırganmıyordu. Yadırganmıyordu ama, kafaydı bu. Koskoca herif, Allahtan arıyormuş gibi, zaten harap odayı sarsa sarsa...

— Yavaş, diye bağırdı kocakarı, yavaş!

Müçteba amca durdu:

— Haklısın karıcığım, haklısın ama..

— Çocukluğum aklıma geldi desene. Koskoca adam!

—Vazgeçelim istersen hayatım, bana göre hava hoş.

Soluyordu. O sıra çocukların pencereye koşmasından faydalanarak, odadan usullacık çıktı. Fabrikanın saat beş borusu kalın kalın ötüyordu. Geç kalmış sayılmazdı. Çabucak giyiniverir, kendini sokağa atarsa...

Gecelik entarisini acele acele çıkardı. Sedirden askılı pantolonunu aldı. Elleri titriyordu. Geçirecek dakika değil, saniyesi yoktu. O telâşla paçaya bacağının birini geçirdi, ötekini de öbür bacağa geçireyim derken dengesi bozuldu, yere.

Refikai hayatının hırslı sesi:

— Ne oluyor orada?

— Hiç karıcığım, bir şey yok!

Pantolonu bacağına çekti, çorapları, ceketi. Kıravat

bağlamaya kalkışırsa uzardı vazgeçti. Bir şey değil, koca karı çeneye tutmasaydı Allah vere. Duvardaki küçük el aynasında üç tel saçını avucunun içiyle yatırıp, fırladı. Küçük sofa. Karısına telâşsız görünmeliydi. Az önce trencilik oynadığı odanın kapısında durdu:

— Ekmekten başka bir şey lâzım mı?

Aksi kadın hemen cevap vermedi. Elindeki yünü sinirli sinirli örüyor, bakmıyordu bile.

— Ha karıcığım?

— Lâzım değil ama geç kalma!

— Peki karıcığım, kalmam.

Yamalı çoraplarıyla merdivenleri kedi gibi indi. Basamağa neşeyle oturdu, ayakkaplarını istediği çabuklukta olmamakla beraber, gene de çabucak giydi, sokağa çıktı, kapıyı çekti. Ooooh, dünya vardı! Evle kahve arasındaki bozuk parkeli, ıslak sokağı koşarak geçerken, köşe başında yanan elektriğin sarı sarı aydınlattığı Ocak akşamı, kulaklarını üşütüyordu. Sağda solda eskimiş tahta perdeler, tekerleği kırık bir yük arabası, dibi çürümüş paslı bir teneke, yerlerinden çıkmış parke taşları...

Kahveye soluk soluğa gelince, Sadi'yi orda, o her akşam üstü iskemlelerini yan yana atıp sevgililerini bekledikleri yerlerinde buldu. Yanında boş bir iskemle:

— Nerde kaldın yahu? Gelmiyeceksin diye korktum!

Selâmı sabahı unutu iskemleyi altına çekti, oturdu:

— Sorma, uyuya kalmışım!

— Hele öyle söyle.. Ben de sandım ki...

Kuşkuyla döndü:

— Ne sandın?

— Karı marı... Hani ev hâli mâlûm ya?

İskemlesini sinirli sinirli az ileri çekti:

— Ne karısı yahu sen de Sadi? Karının zamanı mı? Geçmedi daha değil mi?

— Geçmedi.

Fabrikanın her akşam, en önce paydos eden renk renk mantolar, yağmurluklar içindeki irili ufaklı kızları önlerinden telâşlı adımlarla geçtiler. Sonra başkaları, daha sonra daha başkaları. Müçteba amcanınki nedense görünmemişti bugün.

— Tuhaf, dedi. Hasta masta desem..

— Sabahleyin işe gitmezdi hasta olsa!

— Doğru, doğru ama..

— E?

— İş başında hastalanamaz mı?

Demeğe kalmadı, mavi mantosu içinde geç kalmış gibi, telâşlı adımlarla göründü. Müçteba amcanın yüreği hızlı hızlı atmıya başlamıştı. Gerçekten dönüp bakacak, gülecekti. Gülecekti ama, öyle olmadı. Hizalarına beş metre kala koşmağa başladı. Bakmadan, gülmeden geçip gitti. Müçteba amca için bu kadarı biraz insafsızlık ama, zarar yoktu. Geçmişti ya, hasta değildi ya!

Cigaraları yaktılar. Kızlar, yaşlı, genç kadınlar, çocuklar geçiyordu yoldan. Görmüyorlardı âdeta. İkisinin içinde de sevgilileri. Hele Müçteba amca.. O gelip geçtikten sonra, oturduğu kahveyle gözlediği yolların önemi kalmamıştı. Öylesine kararmış, sönükleşmişti ki!

Kalktı.

— Nereye? dedi Sadi.

— Ekmek alıp eve üstadım, eve!

Üstelemedi Sadi bey. Varsın, gitsin, sevgilisinin yakınında, onun kokladığı havayı koklasındı. Gözlerini dostunun hızlı hızlı uzaklaşıp bir takım kadın, kız, çocuk ayaklarının kalabalığı içinde ağır ağır eriyip giden ayaklarına dikti.

Sonra doğruldu. Pencereden kahvenin aydınlık duvar saatine baktı: Beş buçuğa geliyordu. Eh, bir yarım saat sonra onunki de geçerdi elbet. Bekliyecekti. Sevgiliyi beklemenin hazzı, cigarasından esaslı bir duman alıp,

ağır ağır bıraktı. Çeşitli mektuplar yazmıştı bugün de. Cebindeydi ama, verip vermemekte kararsızdı. Altından bir çapanoğlu çıkar mıydı? Anasının ne Allahın belâsı bir karı, bir çirkef olduğunu biliyordu. Daha kötüsü, kızın mektupu ciddiye almaması. Alay ederse? Arkadaşlarına gösterirse? «Kazık kadar herifin mârifeti» mahalleye yayılırsa?

Bir yerlerde bir şimşek çakmıştı. Havaya baktı. Kalın, siyah bulutlar. Yapraksız ağaçlarda gıcırdayıp duran kara kargalar... Yağmur olmalıydı bu gece de, belki de kar. Kar daha iyiydi yağmurdan; donlamamak şartıyle. Lâpa lâpa kar... Hey gibi günler hey! Daha dün denilecek kadar yakın bir geçmişte Urumeli'nin kuş uçmaz, kervan geçmez livalarındaki çocukluğu. Merdiveni ters çevirip bilmem ne bayırından arkadaşlarıyla dolu dizgin kaydığı günlerden bu yana ne geçmişti ki? Bir kucak sakalıyla kasaba çarşısından geçerken esnafın saygıyla selâmladıkları «istidâcı» babası, babasının eski setrelerini bozup bozup oğluna uyduran kırık türkçeli Boşnak annesi, hatta nerde, ne zaman, nasıl öldüğünü hatırlıyamadığı anneannesi. Yıllar ne çabuk geçiyordu! Baba olmuştu. Dede olmamasına sebep yoktu ama, kızı. Çirkin kızı... Kime çekmişti bu mendebur kız? Sonu ne olacaktı? Kız dediğin bir parça yüzüne bakılır olmalıydı. Çirkindi. Evin kendisine bırakılmasını bir gece sofrada açık açık söylemişti. Demek biliyordu o da evde kaldığını?

Cigarasını kahve bahçesinin betonunda ezdi.

Elbette biliyordu. Çirkindi. Kim ne yapacaktı? Şimdi ana baba sağken hadi neyse, gözlerini yumdular mı, kardeşlerinin eline kalacaktı. Kardeşleri yalnız olsa neyse, el kızları görümce isterler miydi bakalım?

İskender değil de küçüğün daha vicdanlı olduğunu sanıyordu. Hem vicdanlı, hem de işine yarardı ablası. Eli kalem tutuyordu, daktilodan da anlardı az buçuk, avu-

kat çıkacak kardeşinin yazıhanesinde... Ama İskender vardı daha önce. Kızdan çok o yakışırdı kardeşinin yanına. Erkekti ne de olsa, koş oraya, koş buraya... Koskoca avukat, Adliyede iş takibine kendisi gidecek değildi ya! Dilekçelerin kaydı. İlâm suretlerinin çıkarılması, harçların yatırılması filân gibi işlerde İskender kullanılırdı elbette. Böylelikle İskender de iyi bir baltaya sap olmuş olurdu ki, bir kurtuluştu onun için. Okumamıştı, daha doğrusu okuyamamıştı. Başındaki ağrı yarı sebepse, yarı sebep de ufak, silik, unutulmuş istasyonların liselerden uzak oluşu. Sebep ne olursa olsun, İskender'le Ayşe talihsizdiler. Küçüğe gelince...

Az ilerisinde deminden beri çekişip duranlara bir an kulak verdi:

— Gaz yok, o yok, bu yok. Hâlâ kalkmış bana yollardan bahsediyorsun!

— Alaman harbi sırasında şekeri beşyüz kırkbeşe yediğimizi ne çabuk unuttun?

— Harp içindeydi o oğlum! Şimdi harp mi var? Nedir bu yokluk? Herşey ateş pahası. Meyveler de mi Avrupa'dan, Amerika'dan geliyor? Sebzeler de mi gümrükten geçiyor?

— Düzelecek, hepsi düzelecek!

—

—

Yeni bir cigara yaktı. İttihat ve Terakki'den beri hep bu «Cek cek, cak cak»ları dinlerdi. İşte gelmiş gidiyordu. Ne zaman «Cek cek, cak cak»lar yerlerini «Hah, tamam. Oldu, bitti»lere verecekti? «Allah bilir!» diye geçirdi. «Allah bilir ya, bu asırda Allah da bildiğini unuttu. Töbe töbe, insanlar Allahlarından çok biliyorlar!»

Fabrikanın saat altı borusu kalın kalın ötünceye kadar boşa koydu dolmadı, doluya koydu almadı. Bereket boruya... Boşu da, doluyu da sildi süpürdü. Demek saat

altı olmuştu? Nursen'i nerdeyse çıkardı iki arkadaşıyla. Akşamın ısırıcı soğuğunu duymuyordu. Ellerini keyifli keyifli sürtüştürdü birbirine. «Yavrum» diye geçirdi. «evlâdım, iki gözüm! Karım, kızım, oğullarım... Dünya bir yana, sen bir yanasın be. Ev değil, apartmanlar feda olsun sana!»

Altıyı çeyrek geçe iki arkadaşıyla köşeden çıkışlarını heyecanla gördü. İçinde, içinin taa derinlerinde bir titreme, bir üşüme, bir gerneşme. Geliyordu, arkadaşlarının arasında, selvi boyuyla kıraliçeler gibi geliyordu!

Kızlar da görmüşlerdi onu. Esmer Aylâ dirseğiyle dürttü:

— Seninki gene kahve bahçesine atmış sandalyasını.

Nursen sinirlendi:

— Seninki deyip durma kız..

Nurcan:

— Niye? dedi, seninki değil mi?

— Dert!

— Karnına!

Kahveye hızla yaklaşıyorlardı. Unkapanı durağında sıkışık otobüsten inmiş, her zamanki gibi, yarı karanlık bir köşede dudaklarının rujunu silmiş, başlarına örtülerini almışlardı.

Kahveyi ciddi ciddi geçtiler. Aylâ gene takıldı:

— Bu arslan gibi adamın nesini beğenmiyorsun kız?

— Aylâ valla **karışmam ha!**

Nurcan:

— Babasından mektup aldı ya, çalımı ona!

— Sâhi, dedi Aylâ. Ne yazıyor baban?

Baştan savdı

— Selâm kelâm.. Hadi bana müsaade. Yarın uğrama sırası sizde. Unutmayın ha!

Kızlar yanyana uzaklaşırlarken döndü, geliyordu moruk. Allah kahretsindi, kahretsindi pisi!

Avlu kapısından eve hırsla girdi.

7

Annesi oda kapısı önüne hayasızca çömelmiş, maltızda balık kızartıyordu. Babasından, babacığından ne zaman mektup alsa, annesine nefreti artardı. Gene öyle. Hele daracık eteğini indirmeğe bile lüzum görmeden, taa kilotuna kadar meydanda bacaklarıyla çömelişi nefretini büsbütün arttırmıştı.

Maltızdan yüzüne vuran harlı ateşin pembesiyle kızına baktı.

Nursen kırmızı mantosunun cebinden çıkardığı mektubu gösterdi:

— Babamdan!

Permanatlı saçlarından, Karmen kırmızısı soluk dudaklarına kadar yayılıveren bir nefretle:

— Boynu kopsun, dedi.

Nursen bu karşılığı alacağını biliyordu. Her zaman böyle, aksileşir, ardından da ne yazdığını sorardı. Gene bundan öncekiler gibi, sinirli sinirli sordu:

— Ne yazıyor lânet?

O sıra alt kattaki moruğun elektriği yanıp sönmeseydi ,anlatırdı belki. Anlatmadı. Annesine de hiç bir şey söylemeden girdi odaya. Kadın biliyordu kızının babasını nasıl sevdiğini. Biliyordu ama ona neydi? Bir günden bir

güne sevmemişti ki. Adapazarı dışında, boy atmış ağaçların acı yeşiliyle çevrili kırmızı kiremitli evlerinde kır çiçekleri kadar şen, kahkahalarını dehşetli bir gamsızlıkla savururken başına belâ olmuştu kocası. Vardı o zaman kırkın bir hayli üstünde. Kırk beş belki de. On altı yaşındaydı kendi. İhtiyar babasıyla inmeli annesinin biricik çocuğu. Mahalleli arkadaşlarıyla en gülünmiyecek şeylere kahkahalarını atarak, bir bayram sevinci içinde ağaçların aralarında koşup oynuyorlardı. Sarı, sapsarı bıyıklı, mavi gözlü komşu oğlanları vardı. Fasulya sırıkları arasında, ya da kalın bedenli ağaçların insanı yutuveren yeşili içinden gözetlerlerdi. İşaretleri tatlı, bakışları, gülüşleri, gülüverince iki sıra bembeyaz dişleri tatlı sevgililer. Çeşme başlarında, ellerini güneşeli pırıl pırıl suya sokup, testilerini doldurmalarına engel olurlar, geceleri yataklarına kadar gelirlerdi. Hele İsmail! En çok onu sevmişti. Bir tutam sarı, mısır püskülü kadar sarı kâhkülünü başının bir davranışıyla ikide bir arkaya atan İsmail. Uzun boylu, elma kadar sıkı, elma kadar pırıl pırıl delikanlıların en cesuru. İlk gelişinde geceydi, ay vardı bütün ağaçların üzerinde, apaydınlıktı gece. Kavakların az sarıya çalan yeşilindeki tazecik yaprak kadar narin bir düş görüyordu. Önce saçlarının okşaması, sonra okşıyan elin gerdana, daha aşağılara inmesi. Ter içinde uyanıp da karşısında İsmail'i görünce...

Maltızın başında içini çekti. Karşı ihtiyarın boyuna yanıp sönen elektriği sinirine dokunmazsa, İsmaili görüşünü, büyüyen gözleriyle, yatağına kadar korkmadan nasıl gelebildiğini sorduğu ânı yeniden, kimbilir kaçıncı sefer aklından geçirecek, İsmail'le girdikleri koruluğu, İsmail'in kollarını, dudağını, değdiği yerini ateş gibi yakan dudağını ürpermeler içinde hatırlıyacaktı.

İhtiyarın lâmbası gene söndü, bir daha da yanmadı. Ama adamın pencerede oturduğunu, cigarasının ufacık bir

ateş böceği gibi yanıp sönmesinden anlıyordu. Bir ara kızı dışarı çıkınca gene sertçe sordu:

— İstediğim parayı gönderiyor muymuş?

Nursen neredeyse patlıyacaktı. Tükürür gibi :

— Çalışacakmış, dedi.

— Çalışacakmış. Göndermesin de bak...

Avlunun bir ucundaki musluğa giden kızının aysız, yıldızsız salt maltız ateşinin hafif pembesiyle boyanan yeşil örme yün hırkasına bakıyordu. Nursen'e göre neydi? Babaydı işte. Kötü annesinin yüzünden evini barkını, memleketini bırakıp gitmiş, zavallı bir baba!

Tavadaki palamut dilimlerini çatalıyla çevirdi.

Geceleri leş gibi kokan soluğuyla eve gelip karısının, gencecik karısının yatağına yarı ölü girerek sırtını çevirip yatan bir kocanın ne demek olduğunu bilemezdi o. On dokuzundaydı. Bir zamanlar anasının gördüğü püskül sarısı perçemli, tuttuğu yeri koparan, sedef dişli İsmailler düşü görüyordu. Allah onu kendisi gibi yakmasındı. On altısında, on altısındaydı bir tâze kır çiçeği gibi sapından koparıldığı sıra. «Koca»ysa vardı kırkında, belki daha çok İsmail'i boynu bükük bırakıp gelin gelmişti kart herife. Bakkaldı o zaman, mahalle bakkalı. Yaşlı bir ablasından başka kimsesi yoktu. On altı yaşındaki çocuk, koskocaman bir evin hanımı olmuştu. Attığı attık, tuttuğu tuttuk. Akşamları fitil gibi sarhoş gelip, yatağa leş gibi giren, sırtını dönüp uyuyan yaşlı kocayı pek de umursamıyordu ilk zamanlar. Gelmiş, gelmemiş, sırtını dönmüş, dönmemiş.. Çifte çifte mantoları, ipekli elbiseleri, kombinezonları, iskarpinleri vardı ya!

Gezip tozuyorlardı da. Para boldu, yiyim, giyim kuşam, çalgı çığırma... Yıllar böyle geldi geldi geçti. Yaşlı maşlı, eli açık, gözü gönlü toktu Allah için. Ne olduysa hep bu eli açık, gözü gönlü tokluğundan olmuştu zâten. Arkadaş kazığı. Bir yerlere birisi adına imza mı atmış, im-

zasını taklit edip borçlandırmışlar mı, ne olmuşsa olmuştu, bir gün icra memurları, haciz... Ne ağlamış, ne ağlamıştı giden arabalar dolusu masalar, sandalyalar, kanape, koltuk, büfe, halı, kilimin ardından.

Sonra ev, daha sonra bakkal dükkânı!

Nursen el yüz yıkamaktan dönüyordu, annesinin yanında durdu.

— Mektubu okuyayım mı?

— Oku bakalım.

— İstemiyorsan okumıyayım yâni?

— Okumuşsun, okumamışsın.. Benim için bir kızım. Benim istediğimi göndersin de, canı cehenneme!

— Ay anne çok fenasın çok!

Acı acı güldü :

— Çok fenayım değil mi kızım? Evet, çok fenayım. İstemem, Allah benim neden fena olduğumu sana göstermesin... Neyse, ben fenayım, baban melâike...

— Canım, melâike diyen var mı?

— Var yok. Çok çektim ben sünepeden. Eğer günün birinde babana benzer biriyle evlenirsen, vallahi sütümü helâl etmem!

Nursen babasının mektubunu zarfından tam çıkarmıştı ki, moruğun alt kattaki odasının elektriği gene yandı. Nursen sinirlendi. Leman hanım iri iri söylendi:

— Şu pinponun da zoru neresinden bilmem ki!

Nursen :

— Bacaklarını ört de öyle otur, dedi.

Kadın yerinde kımıldandı:

— Bacaklarımda ne var?

— Ne olacak, kilotuna kadar her tarafın görünüyor!

Kızdı:

— Dünyada bir o, bir de ben kalsam...

Nursen mektubu okumaya başlayınca, kadının sözü yarım kaldı.

— «Sevgili kızım,

Yolladığın mektubu aldım, çok sevindim. Mektubun elime biraz geççe geldiği için, cevap geç oldu. Bizim şantiye şimdi şehirden bir buçuk gün uzakta, dağların arasında. Müteahhit büyük köprüler aldı. Şöyle böyle birkaç senelik iş. Ormanları geceleri vahşi hayvanlar gibi uluyan, kuş uçmaz, kervan geçmez yerlerde şimdi baban.»

Kadın homurdandı:

— Daha beter ol!

Nursen aldırmadı:

— «...kar, kış kıyamet. Lâkin şantiyedeki odam çok mazbut. Oradan getirdiğim küçücük sobam pek işe yaradı. Odun bol. Sabahlara kadar gürül gürül yanıyor soba. Beni hiç merak etmeyin...»

— Üh, tasamdın!

— «... istediğin parayı tedarik etmeğe çalışıyorum...»

Kadın çömeldiği yerde kalkıp oturdu:

— Bana bak Nursen, yaz o Cennet öküzüne, çalışıyor mu bilmem. Annem mutlaka, mutlaka istiyor parayı, de. Hayvan herif, beni hesaba kattığı yok. Vallahi kalkar giderim oraya, sonunu düşünsün!

— «...benim hayatta biricik gayem sensin yavrum. Bilmem, babacığının uzaklarda, senden ayrı oluşuna üzülüyor musun?»

— Turşuuu..

Gözleri dolu dolu Nursen, babasına içi parçalanarak, mektubu cebine soktu, odaya girdi. Sac bir sobanın uslu uslu yandığı, karşılıklı iki karyola, bir kenarda Nursen'in ceviz sandığı, duvarlarda yer yer kadınlı erkekli film yıldızlarının resimleriyle şipşirin bir oda. Nursen sandığının kenarına ilişerek babasını düşünüyordu. İki yıl öncesine kadar onu ufacıkken olduğu gibi kucağına oturtur, tıpkı yıllarca öncenin beş, altı, yedi, sekiz yaşlarındaki Nursen'i gibi severdi. Daha sonraları daha çok sevmişti ba-

basını. Hâl'deki kâtipliğinden kıpkırmızı, sımsıkı elmalar, ısırıverince ağzını tatlı tatlı dolduran suyuyla yumuşacık armutlar getirirdi. Üzümler, narlar, ekmek ayvaları, fındık, fıstık getirirdi. Ne getirmezdi ki kızına! Hele ilk okulun beşine gidip geldiği sıralar... Annesi dudaklarını Karmen kırmızısıyla boyayıp mahallenin azgın kadınlarıyla Boğaz'a, Adalar'a kaçıp kaçıp gittiği yıllar... Babası onu hiç yalnız bırakmazdı. Okul ödevlerine yardım eder, ne çeşitli, ne renk renk, ne güzel dantelâlar örerdi! Kapalıçarşıdan, annesinden gizli, De-em-se yumakları, renk renk yumaklar alırlardı. Hem babası daha çok severdi annesiz evlerini. Kızıyla başbaşa dantelâ örer, çoraplarını yamar, söküklerini diker, elbisesini ütülerdi. Kızlar «Yanlış olmuş» derlerdi. «annen baba, baban anne olacakmış!»

Bir gece, gece yarısına doğru ağzı leş gibi rakı kokarak eve gelen annesine babası nerden geldiğini sormamıştı bile de, annesi olanca hırçınlığıyla karşısına dikilmiş, neden karısının nereden geldiğini sormayışı üzerinde durmuş, sonra da kafasında parçalamıştı su sürahisini. O geceyi hiç unutamıyacak Nursen! Babasının kafası yarılmış, annesinin cırlak, edepsiz haykırışları mahalleyi alt-üst etmişti.

— Balıklar oldu, hazırla sofrayı!

Gözlerini avuçlarıyla silip sandık kenarından kalktı. Balıklar oldu, hazırla sofrayıymış. Sevmiyordu, sevmiyordu şu kadını, nefret ediyordu. Otuz beş, otuz altı yaşında bir kadın yaşlı sayılmazdı. boyanabilirdi elbette ama, böyle, kocası yıllar yılı uzaklarda dolaşan bir kadın... Aklına esti mi, gece yarısı demez, yaz günleri hele, güneş üstüme bile doğmadı demez düşerdi sokaklara. Nereye giderdi? Ne yapardı? Annesi üzerine kötü şeyler düşünmek istemiyordu ama, beğenmiyordu. Böyle bir kadının kızı. Günü gelince kim alırdı? Oysa nasıl hasretti evlenip mutlu bir yuva kurmıya!

Masanın üzerindeki elektrik ütüsünü, sürahiyi, su bardağını filân çekti, yemek telini koydu, ekmek kutusundan somunu, ekmek bıçağını alıp geldi, başladı kesmeğe.

İsterse tek gözden ibaret olsundu yuvası. Kocası da babası gibi halim selim, hatta isterse babası gibi dantelâ örsün, çorp yamasın, iş işlesin. Daha iyi. Yardımı dokunurdu.

Kafasından İskender geçti. Onun gibi işte. Tam da istediği her şeyi bulabileceğini sandığı biri. Küçük memurmuş, olsun. Evlenirler. Kendisi de ayrılmaz trikolardan, birlikte işe gider gelirler, hafta sonlarında gezip eğlenmeğe birlikte. Çocukları olur. Banyo ederler, birlikte giydirir, birlikte oynar, birlikte büyütürler.

— Hazırladın mı sofrayı?

— Hazırladım.

— Teli koy!

— Koydum.

Annesi, bu annesi yanlarında oldukça... Kimbilir, belki de damatla başlardı takışmaya. Ama hayır, bu olamazdı işte. Hele takışsın, hele bir lâf söylesin...

— Limonumuz var mıydı?

— Bilmem?

Kızdı:

— Sen ne bilirsin?

O da kızdı:

— Bütün gün işteyim, nerden bileceğim?

— İt gibi çemkirmeğe başladın mı gene.

Karşılık almayınca üstelemedi. Sevmiyordu, kızını da sevmiyordu. Kocasına çekmişti o da. Tıpkı onun gibi, sünepe. Arkdaşı Aylâ'dan duymuştu, «Benim alacağım erkek babam gibi halim selim, babam gibi yumuşak huylu olsun. Küçük bir memur...» filân demiş. Sıkıştırmıştı da saklamıştı. Biliyordu aklından geçenleri. Küçük bir memur, halim

selim, kendi halinde. Bu kız ne diye anasına çekmemişti de gidip uyuşuk babasına..

— Getir mangalı!

Mangal geldi, bakmadı bile:

— Yere koy dememi mi bekliyorsun?

Kocasının bir selâm bile yollamamasına durup dururup sinirleniyordu. Selâm yazsın da kabullenip kabullenmemesi ayrı mesele. Ne diye yazmıyor? Ne diye adını anmıyor? Yüzüne karşı birinde «Koca ol da başkalarına muhtaç etme!» deyişinden mi? Herhalde. Herhaldeyse, iyi etmişti söylediğine, pişman değildi. Para göndermeğe baksındı o. Şu karşıki moruğun küçük oğlu... Hoşuna gidiyordu, evet. Bu akşam da gidecekti misafirliğe. Bundan önceleri gibi Lâf anlamaz o da. Ulan açık açık dâvet ediyordu işte. «Kış, yaz. Akşam üzerleri, saat üçte, dörtte Taksim, İnönü gezisine çıkıyorum, hava almağa!» demişti. Ne demekti bu? Aklı başında keskin bir zampara... Hoş, çocuktu bu daha ama, göz kırpmıştı birinde. Kırpmıştı da, gözlerini anlayışlı anlayışlı yummuş, gülümsemişti. Annesi Allahlıktı. Ablasına gelince.. «Pis, mendebur» diye geçirdi. «Ben kardeşine baktıkça o da gözlerini bana dikiyor. Ne var bakacak? Yiyip yutacak değiliz kardeşini ya! Nerden baksan, meteliksizin biri. Üniversite, hukuk mukuk anladık ama, açlıktan nefesi kokuyor. Şu sünepe herif parayı gönderse de zarına baksam!»

— Götür mangalı!

Nursen mangalı nefretle alıp içeri götürdü. Şu pis moruk hâlâ oturuyordu aydınlık penceresinde. Ocak akşamı, hava hayli ağır, hatta çok hafiften çisentili bile...

Birden üst pencereler yanmasaydı, Leman hanım kızının ardından içeri girecekti. Girmedi. Ateşi mangala boşaltmış boş maltız gerisinden üst pencerelere heyecanla bakmağa başladı. Erdal mıydı acaba? Çoğu geceler geç gelirdi. Bu gece erken mi gelmişti? Erken geldiyse... Bir-

den aydınlık pencerede biran Erdal'ın gölgesi. Tamam oydu. Gitmeliydi. Aşağıdaki mendebur moruk bile sevimli geldi bir an. Muslukta el yüz yıkama bahanesiyle moruğun penceresi önünde durdu:

— Nasılsın amca?

İhtiyar bu «amca»yı beğenmedi. Sevdiği kızın annesinin amcası olmak, sevgilisinden dehşetle uzaklaştırırdı onu. Gene de bozmadı:

— İyiyim Leman hanım. Siz nasılsınız?

— Nasıl olacağım, mâlûm. Erkeksiz bir kadın...

— Haber alıyor musunuz?

— Alıyoruz diyelim de âdet yerini bulsun..

— Nursen'cik çalıştığı yerden memnun mu?

— Memnun olmayıp ta... Çalışacak. Çalışmayana ekmek var mı?

— Doğru, çok doğru.

Başını kaldırdı, üst katın hâlâ aydınlık pencerelerine baktı. Aklı Erdal'da, sordu:

— Hediye hanımlar evde mi akşam?

İhtiyar âdeta heyecanlandı. Yoksa onlara mı geleceklerdi Nursen de gelecek miydi?

— Evdeler, dedi.

— Bir mânileri yoksa oturmağa geleceğim de...

Nursen? Nursen'i de birlikte getirmiyecek miydi? Soramadı:

— Buyurun, ne mânileri olacak?

Kadının musluk başına gidişini, elini yüzünü yıkayıp dönüşünü filân beklemedi. İçeri çekildi. Demek akşam geleceklerdi? Geçen haftaki gibi, Nursen'i de getirseydi de «Yavrusu»nu kapının anahtar deliğinden gizlice gözetleseydi. Gizlice, çünkü karısı, çocuklarından nefret edercesine uzaklaşan adamın, misafire çıkması hiç de olağan düşmez ve halkını, ev halkından geçtim, Nursen'in annesini bile kuşkulandırabilirdi.

Elleri arkasında yeşili, pembesi, moru soluk eski kilimin üzerinde ağır ağır dolaşmıya başladı. Sedirin üzerinde MONTE KRİSTO, TUHFETÜLKİBAR'la zaman zaman Nursen'e verilmek üzere eski harflerle yazılıp hazırlandığı halde bir türlü verilemiyen «Aşk mektupları»nın müsveddeleri duruyordu.

Bir ara, üzeri mavi bir battaniyeyle örtülü karyolasına oturdu, başını avuçları içine aldı. Ne olacaktı böyle? Ne zaman kıza açılacak, ya da evde yalnız kalacaktı? Evde yalnız kalsa da çevresindeki haşarattan kurtulsa, iş daha kolaylaşırdı. «Zavallı ihtiyarı yalnız bıraktılar. Yemeğini kim pişirir, çamaşırını kim yıkar?» diye, Leman da gelirdi, Nursen de. Ya da başka türlü olurdu belki. Kocası onu bırakıp gitmişti. Maliyeci dostu Müçteba'nın anlattığına göre, karı genç, adam yaşlı. Aradaki yaş farkı kendini göstermiş. Kadın huysuzlaştıkça huysuzlaşmış... «Tabî» demişti, «karı azgın kısrak gibi. Rasim'e gelince...»

Kapı vuruldu. Allah kahretsin, gene rahatsız etmeğe gelmişlerdi. Hırsla kalktı, gitti kapıyı açtı: Küçük oğlu, Erdal! Kızmadı, bağırıp çağırmadı. Korkup çekindiğinden değil, sevimliydi köpek. Gene başlamıştı zâten:

— Peder bey, hadi bakalım kayıntıya!

Canı istemiyordu:

— Siz yiyin.

— Sen niye gelmiyorsun?

— Şekerimin artmasından korkuyorum oğlum.

— Kalb ne âlemde kalb?

— Şimdilik iyi.

— İlâçlara dikkat, aman dikkat baba!

— Ediyorum yavrum. Söyle annenlere, komşu gelecekmiş!

Erdal'ın gözleri parladı. Babasının anlamadığı bir heyecanla:

— Leman abla mı? dedi.

— Evet.

— İyi ya.

Babasını bırakıp merdivene gitti, çevik sıçrayışlarla yukarı çıktı. Sac sobanın hamama çevirdiği odaya girdi, müjdeyi verdi:

— Leman abla gelecekmiş bu akşam!

Anne boş su sürahisiyle dışarı çıkmak üzereydi:

— Buyursun, dedi.

Ayşe hâlâ gündüzkü otobüsün hohlanmışa benzeyen camı gerisinden dilini çıkaran adamın öfkesi içinde, yüzünü astı:

— Bugünlerde ahbaplığı pek arttırdı..

Erdal masa başındaki iskemlesine oturmuştu:

— Leman abla mı?

— Ne karın ağrısıysa.. Öyle içerliyorum ki..

— Niye?

— Nedir o dudakların boyası? Saçların permanatı?

— Güzel kadın, genç kadın, tabî..

Annesinin sesi :

— Ayşaaa!

İsteksizlikle kalktı:

— Geliyorum...

Sıcak odadan soğuğa çıkınca içten içe titrediyse de aldırmadı. Mutfağın ufacık bir ampulle sarı sarı aydınlanmış pastırma kokulu havasına girdi:

— Efendim?

— Al götür şu yemeği.

Kocaman bir çinko kapta, etli kuru fasulya.

— İskender'e ayırdın mı?

Anne:

— Ayırdım, dedi. Ayırdım ama, gelecek mi bakalım?

8

Servisin yuvarlak duvar saati akşamın yedisine on kalayı gösteriyordu. Önce kadın memurlar işlerini bırakıp, ikişer üçer, tuvalete gittiler. Erkek memurlar daha sonra gideceklerdi. Masadan masaya çene yarışı başladı:

— E Korkut... Demek bu hafta sizinkiler...

İşini bırakmıyan sadece Korkut'tu. Kocaman defterine kapanmış, boyuna yazıyordu. Bakmadan :

— Bizimkiler sağlam âbi, dedi. Ne yapıp yapıp rövanşı alacaklar!

Bir başkası :

— Zor!

— Zor mu, göreceksiniz.

— İyi ama kardeşim neydi o sizin sol açığın rezaleti?

— Bakma. Kötü günündeydi de ondan.

— Doğru. Beşiktaş maçında zehirdi, öyle değil mi Korkut?

— Çocuk bomba. Pas vermiyorlar, beslemiyorlar.. Pas versinler, beslesinler de bak...

—

—

Emektar Remington'unun gerisinde, bakmıyordu bile. Ne maç, ne de zaman zaman şahlanan Halkçılık, Demok-

ratlık. Bu dünyadan uzak, sanki bu dünyanın dışında yaşıyordu. Evet, biliyordu, spordu, particilikti, seçimdi ama, neydi ona? Küçük bir memurdu o. Seçimi kim kazanırsa kazansın, hangi takım şampiyon olursa olsun. Bunu da pek öyle düşünmüş değildi. Haftalar, aylardır düşündüğü, babasının evi. İhtiyar satıyor mu? Paraları veriyor mu? Yatırıyor mu kazançlı bir işe? Kazanıyor mu? Hukuktaki öküzü apartmanının baş döndürücü lüksü içinde şaşırtabiliyor mu? Bütün mesele buradaydı. Ama şu an bütün bunlar da değil, Eminanım. Bütün gün kafasını bu iş doldurdu. Bağırsın, kıyametleri koparsın isterse. Korkut nasıl! Çayı alırken «Ver bakalım canımın içi!» demedi mi? «Canımın içi!» o da diyecek, o da şakalaşacak, o da ötekiler, başkaları, pek çokları gibi girişken olacak!

Kadın memurlar tuvaletten gene ikişer, üçer döndüler. Saçları taranmış, boyaları tazelenmişti. Hiç bitmiyen o tuhaf, o şaşılacak konularından kimbilir hangisini konuşuyorlardı? Mantolarını aldılar, ağır ağır çıktılar. Erkekler de. Onlar da önce tuvalete gitmişlerdi. Taralı saçlarıyla döndüler. Palto, pardesüler... Yalnız Korkut kaldı. Oysa saat tam da yediyi gösteriyordu. Paydos zamanı. Onun da ötekiler gibi tuvalete gidip, taralı saçlarıyla dönmesi, hatta bu işi kadınlardan bile önce yapıp... Çünkü futbolcuydu o. Bilmem kimin kayırması. Egzersizlerde gider, maç günlerinden sonraları gelmez, başka şehirlere maç için gidince sırtısıra birkaç gün gelmediği de olur ama, sorulmazdı.

Bu akşam niçin gitmeğe davranmamıştı?

Remington'unun kıyısından baktı: Kocaman defterine kapanmış, harıl harıl yazıyordu. Bir takım evrakları deftere kaydediyor, numara veriyordu. Buydu işi ama, her zaman böyle... Yoksa, sabahleyin, onları o küçük, o bir takım tenekelerle temizlik paçavralarının bulunduğu odada yalnız bıraktığı sıra... «Akşam paydosunda, herkes gittik-

ten sonra!» diye kararlaştırmış olamazlar mıydı?

Aklına yattı. Tamam, böyleydi. Mâdem böyleydi, mâdem o da kadının yalnız kalmasını bekliyecekti, işi gücü bırakıp... Zaten saat yediye gelmiş, herkes gitmişti Korkut'tan başka...

Kalktı, servisten çıktı. Tuvaletin sırları yer yer dökük aynasında elini yüzünü yıkadı, saçlarını taradı... Ayvaya benziyordu suratı, ne yapsa ayvaya.. Sabahki dolmuşta bu suratla alay etmişlerdi ihtimâl. Hatta öndeki o iki sulu, kızlardan belki de randevu almışlardı. Ötekilerin ne hâli varsa görsünlerdi ama, Nursen...

Servise geldi, pardesüsünü aldı, giydi. Yarın Nursen'in çeyreğini de vermeliydi ama nasıl? Öteki kızların yanında yapamazdı bunu.

— Gidiyor musunuz İskender bey?

Ayıldı. Odacı kadın. Unutmuştu.

— Evet, dedi.

— İyi akşamlar...

Göz göze geldiler. Ne demek istemişti yâni? «İyi akşamlar. Biz burada Korkut beyle... Çakıyorsun ya? Hani sabahleyin beni dikizlemiştin, sonra da şaşalamıştın? Korkut bey senin gibi enayi değil. Korkut bey tam erkek. Biz Korkut beyle üüüü... Sen uyu. Hem senin neyine? Nerene? Korkut bey yakışıklı, senin gibi ayva suratlı değil. Sonra Korkut bey o!»

Merdiveni alt kata inmişti, durdu. Korkut bey morkut bey. Enayi yerine girmiyecekti. Yakalıyacaktı onları. Serviste, tuvalet, ya da o çay pişirdiği odada. Yakalıyacak, yalvartacaktı Korkut'u!

Merdiveni yeniden usul usul çıktı. Koyu karanlıkta durdu. Dinledi. Çok derinlerde otobüs homurtuları, tramvayların raylarda çıkardıkları gıcırtılar... Yalvartacak, sonra da ötekine... Elbette o da. Ayva surat meyva surat. Herkese şapur şupur mu? Sıkılı yumruğuyla merdivenin

soğuk taşına dayanmıştı. Soluğunu kesmişti iyice. Başını yavaşça kaldırdı, tek gözüyle servisin aydınlık kapısına baktı. Yan yana masalar, masaların üzerinde defterler filân... Onlar görünmüyordu. Geç kalmış gibi bir basamak daha çıktı. Belki de alt kata inerken onlar... Ama hayır, bu kadar çabuk geçip gidemezlerdi. O halde, servisteydiler. Belki de emektar Remington'un arkasındaki bankonun gerisine çekilmişlerdi!

Merdiveni hızla çıktı, servisin aydınlık kapısı önünde loş koridora âdeta kaydı. Durdu. Yaklaştı kapıya. Yüreği öyle çarpıyordu ki, aldırmadı. Birden mi giriverseydi? Ne çıkardı? Yumrukları kuvvetli, sporcu miporcu... Dev bile olsa... Servis, iş yeri, ekmek kapısı. Serviste böyle şey.. Yumruklarının çok kuvvetli olduğu her halinden belli ama olsun. Şaşalar, utançtan yerlere geçer. Geçsin. Ya ona da, yahut... Yahutu mahutu yok, ona da. O zaman şeflere filân ne diye söylesin? Enayi değil.

Odaya giriverdi: Korkut hâlâ bıraktığı gibi, odacı kadın da elinde paçavra, masaları... silerken, doğruldu:

— Hayrola İskender bey?

Attı:

— Para çantamı unutmuşum masamın çekmesinde!

Alev alev yanıyordu. Çekmeceyi çekti, unuttuğu cüzdanı aldı sözde, servisten çıktı. «Çok kötü kalpliyim!» diye geçirdi. «Ciğerim beş para etmez. Demek benimki sadece vehim? Ne çıkar «ver bakalım canımın içi» demekten?»

Beşinci kata indi, sonra dördüncü, daha sonra üçüncü, ikinci, birinci, sokak. Çisentili Ocak akşamı yanaklarının ateşinde eridi. Hava iyice soğuktu oysa. Elleri pardesüsünün ceplerinde, yolcu salonunun önünden köprüye doğru ağır ağır yürüyordu. Küçük içkili lokantalarla irili ufaklı işyerlerinin bulunduğu daracık bir sokağın bozuk, vıcık vıcık parkelerini geçerken, sağdaki berber dükkânının du-

var saatı gözüne çarptı: Yedi buçuğa geliyordu. «Vay anasını» dedi. «Yarım saat oyalanmışım!»

Bozuk parkeli vıcık vıcık sokağın karanlığından bol bir aydınlığa çıkıverince ürktü ilkin, sonra kendisini topladı. İçinin karanlığına birden bol ışıklı bir el feneri tutuluvermiş gibi oldu. Nereye gidecekti şimdi? Eve mi? Şu hâlâ tıklım tıklım duraklarda bekliyenlerin arasına katılıp taşıt mı bekliyecekti? Sonra da kalabalık taşıtların ayak kokusu, sarmısak kokusu içine mi girecekti?

Durdu, bir cigara yaktı.

Başı sabahki gibi ağrımaya başlamıştı gene. Gitmiyecekti eve. Beklerlerse beklesinlerdi sofrada, gitmiyecekti. Ayva suratlı, öğrenimi yarım bir insandı. Hiç kimse sevmiyordu onu. Üstelik kötü kalpliydi de. Böyle bir insan... Peki ama, böyle bir insansa, kendi mi yaratmıştı kendini? Allah yaratmışsa... Ne diye yaratmıştı? Ne diye yaratmıştı, suçu neydi de öç almak istercesine... Bir kul, âciz bir kul... Ne diye yaratırdı böyle âciz kulları? Güçlü kulları çin mi? Küçük, önemsiz, boktan işleri görsünler diye mi?

Güçlüler, güçsüzler... Kardeşi de güçlülerden olacaktı. Ama ona vermiyecekti güçlülüğünün hazını. O, bir zamanların koca göbekli avukatı gibi, avurtları yeşile çalan zavallı kâtibine bağırmak zevkini. Vermiyecekti, vermiyecek!

Az ilerisinde konuşan iki kişiye kulak verdi:

— Bi şarap ısmarlasana bana bugün!

— Hay hay ama, şarap mı, rakı mı?

— Şarap iyi. Hava tam da şarap havası... Gece kar var gibi...

— İyi ya...

Yan yana uzaklaştılar. Soldaki aralıklardan birine sapıp kayboluncaya kadar ardlarından baktı. Şarap içeceklerdi. O da mı şu, geçenki şaraphaneye gitse de... Hani uzun beyaz bıyıklı Rum'un şaraphanesine. Sahi, ne iyi insanlar vardı o ufacık meyhanede! Sıra sıra şarap şişeleri, yer-

lerde çamurlu talaşlar, üstleri başları paramparça, ayakları yalın birtakım insanlar, Bakışları insanı iğnelemiyen, lâfları batmayan...

— Yolu tuttu.

Servisin bulunduğu büyük işhanının ardındaki sokaklardan birinde, kocaman yapıların arasına sıkışmış bir şaraphane: BEKRİ! Kapıyı itip girdi. Kalın bir cigara dumanı, dumanın içinde geçen seferkiler: Yalın ayaklı, üstü başı paramparça, saçı sakalı uzamış insanlar. Dost bakışlı insanlar. Bakışlarında ürkeklik; saygıyla yol vererek çekiliyorlardı. Önemli biriymiş gibi. Önemli biri olmadığını biliyordu ya, gene de hoşuna gidiyordu. Sonra bir şey daha, ne zaman şarap içse, çevresinin bakışları, iğneli sözlerinin içine doldurduklarından kurtuluyor, yunup arınıyordu âdeta.

Beyaz bıyığı, ufacık mavi gözleriyle Rum şarapçı gülümsedi:

— Buyursunlar beyim!

— Eyvallah Barba.

— Küçük, kapali içeceksin?

— Evet Barba. Portakal da var mı?

— Hem de istemediğin kadar...

— Yaşa Barba.

Ne olursa olsun, seviyor burayı. Babasının evinden, çalıştığı servisten, bozuk parkeleriyle kaldırımlarını dolduran insanlardan çok. Rahattır burada. Ne ayva suratı, ne küçük memurluğu, ne de öğretimini tamamlıyamamış biri oluşu. Küçük, temizce bir tabağa dilimlenmiş portakalı, temizce bardağı, küçük kırmızı şişeyle şarabı. Alıyor şişeyi, bardağına boşaltıyor ağır ağır. Mora çalan kırmızısıyla şarabı süt kıvamında. Pembe pembe köpürerek dolduruyor bardağı. Çamurlu talaşlar üzerindeki çıplak ayaklı insanların varlığı, yokluğu, nedenleri, niçinleri umurunda bile değil. Bakmıyor. Baksa bile görmüyor. Hoh-

lanmış cam ardında bir takım gölgelerdir onlar, zararsız gölgeler.

— Şerefe Barba!

— Afiyet olsun!

Bardağını bir yudumda yarılıyor, bir dilim soğuk, buz gibi portakal. Dişleri üşüyor çiğnerken ama, yok zararı. Parası olsa, çok çok parası olsa, ne servis, ne ev İçer, her zaman içer, hiç durmamacasına. Yok parası, yok Allah belâsını versin. Babası yanaşmıyor. Yanaşsa, yanaşıverse de ipotek etse evi bankaya... Çok değil, on beş, yirmi bin lira...

— Çok seyrek geliyorsunuz beyim.

Beyaz bıyığıyla Barba.

— Nereye?

— Buraya.

—Fazla içmem de.

— Ne iş yapıyorsunuz?

Beyaz bıyıklı şarapçıyı hemen cevaplamadı. Önemli biri sayıldığına göre, küçük kâtipliğinden söz açıp önemini yitirmek, buradaki huzurunu da kaçırmakla sonuçlanabilirdi.

Attı:

—Ticaret yapıyorum.

Ok yaydan çıkmıştı. Çevresindeki yalın ayaklıların daha bir saygıyla baktıklarını hissetti. Hoştu, gerçekten de hoştu önemli kişi olmak. Demek olunabiliyordu? Babası evi rehine koyup paraları verse, yalnız bu küçük şaraphanenin küçük insanları değil, başka çevrelerin önemli kişileri bile...

— Ne iş üzerine ticaret yapıyorsunuz?

Boş bardağını doldurdu, yeniden dikti, yeni bir portakal dilimi.

— Ucuz alıp pahalı satılacak her şey!

— Güzel. Oto aksamı üzerine de çalışıyorsunuz?

— Dedim ya, her şey üzerine.

— Yedek parça üzerine çok istek var da...

Kapı boyuna açılıp kapanıyor, üstleri başları ıslak insanlar giriyor, kalabalık az daha sıkışıyordu. Dışarıdaki çisenti artmıştı besbelli. Umurunda bile değildi. Çisenti, yağmur, fırtına, kar...

Gerçekten şu babasının aklına nasıl yatırmalıydı ticaretin memurluktan çok başka şey olduğunu? Evet, o da memurdu ama, çalıştığı serviste görüyordu her gün alınıp satılanları, kazanılan paraları. İstanbuldu burası. Bir yazıhane, bir telefon, bir de kantar. Kantara da hacet yoktu doğrucası. Satıcıyla alıcı arasına girebilmekti bütün marifet. Bir de arada bir beliriveren malı sezip satın almak, bekletmek. Müşteri bir zaman sonra kendiliğinden geliyordu. Piyasada nelerin döndüğünü işitiyordu her gün. Servisin kulağı delik, geveze memurlarının canı sağ olsun!

Bir cigara yaktı.

Annesinin de, babasının da, hatta ablasının bile varları yokları, gelecekleri Erdal'daydı. Evi satıp, parasıyla onu Avrupa'ya yollamayı kendi çıkarlarına daha uygun buluyorlardı ama, ne yapıp yapıp önlemeğe çalışacaktı. Öğrenimi yarıda kalmış, ayva suratlı, küçük bir kâtip olarak kalmaya hiç niyeti yoktu. Ev satılmalı, para verilmeli, para işe yatırılmalı, başlamalı kazanmaya. Kazanmaya başlayınca çabucak, babasına olan borcunu ödemeli, sonra da kazandığını biriktirip, daha geniş çaptaki işlere yatırmalı, çok çok kazanmalıydı. Öyle ki, kardeşi avukat olup çıkıncaya kadar iyice kalınlaşmalıydı.

Şarabını yudumladı.

Çalıştığı servisin bulunduğu iş hanında güzel bir yazıhane tutmalıydı. Maroken kanepe, koltuklar, ceviz masa, çift telefon, ağır kadife perdeler, pırıl pırıl kornişler filân. «Avukat Erdal» içeriye çekinerek girmeliydi. Çekinerek ne kelime, kâtibin yanında uzun uzun beklemeli, âbi-

sinin yanındaki ufacıklığını anlamalıydı. Sonra, neden sonra girmeliydi âbisinin yanına. Âbeyin uzun uzun oturup, sıradan bir avukatla çene çalmıya vakti olmadığı, olamıyacağı için, basıp gitmeliydi. Gitmeden önce bir takım dosyalar atmalı önüne: «Bu dâva çok uzadı Erdal» demeliydi «Çabucak neticelendireceksen neticelendir. Aksi halde ben neticelendirmesini bilirim!»

Şarabını tekrar yudumladı.

Ya babası aksiliğinde devam eder de evi satmaz, ya da bankaya ipotek etmezse ne olacaktı?

— Bir şişe daha ver Barba..

— Emredersiniz.

Basar giderim o zaman da buralardan. Dış seferlere işleyen vapurlardan birine kâtip mi olur, lostromo mu; yoksa bulaşıkçı, ateşçi, ne olursa olsun, atlar gider Avrupa, ya da Amerika'ya. Kalırdı orada...

Döndü, arkasındaki duvarda geçen seferki gelişinde gördüğü taşbasma resime baktı. O günkü yerindeydi. Kimbilir hangi Avrupa memleketinin durgun yaz denizi, iri ağaçlı gümrah ormanı, orman içinde kırmızı kiremitli ufacık evi. Süt mavisi durgun denizin kıyısına çekilmiş şirin bir sandal.

Tanış bir ses birden:

— Merhaba güzel çocuk!

Döndü, o, geçenki şakacı ihtiyar. Az ileride dikilen uzun boylu, yakışıklı sarışın gence takılıyordu. Bakışları karşılaşınca, şakacı ihtiyar uzun pos bıkıklarıyla gülerek selâmladı:

— Merhaba beyim!

— Merhaba.

— Gene efkâr bastı galiba?

— Eh işte, ne sayarsan say.

— Siz de bizim güzel çocuk gibi, efkâr bastıkça...

— Öyle.

«Güzel çocuk» bardağındaki son şarabını da tepesine dikip şaraphaneden çıktı. Şakacı ihtiyar, İskender'in yanına geldi:

— Müsaade ederseniz burada içeyim?

— Hay haay..

— Sağol beyim, var ol!

Çok, çok seviyordu burayı. Sordu:

— O delikanlıya neden güzel çocuk diyorsunuz?

Şakacı ihtiyar kaba bıyığıyla güldü:

— Güzel değil mi?

— Yakışıklı daha çok.

Bardağını şarapçıya uzattı:

— Doldur Yani!

İskender'e döndü:

— Güzellik, yakışıklılık hem iyidir hem kötü. Neden dersen, kadında olsun, erkekte olsun, rahat bırakmazlar güzeli. Meselâ siz...

İrkildi:

— Evet?

— Siz de yakışıklı sayılırsınız. Sevgiliniz yok mu? Rahat bırakıyorlar mı?

Kulakları uğuldamaya başlamıştı. Yakışıklı! Şaka mı yapıyordu?

— Demek yakışıklı sayılırım ben?

— Tabî beyim.

Serviste söylenseydi, alınır, alay ediyorlar sanırdı. Ama burada, bu insanların içinde...

İhtiyarsa kendi havasındaydı.

— ...evlendi. Aldığı kız hem güzel, hem de ağırbaşlı. Gelgelelim kaynana. Allahın belâsı. Benim komşumdurlar, bilirim. Sizin anlıyacağınız, bu güzel çocuğa askıntı oldu. Çocuk, hele o zamanlar, şimdiki gibi yarı berduş da değil, melek. İçki bilmez, kötü söz bilmez. Kaynana gelince, edepsiz mi edepsiz. Çocuğa asıldı asıldı, sonunda da

baktı ki iş çıkmıyacak, bir bastı feryadı...

— Ne diye?

— Damat bana sataşıyor diye.

— Vay anasını!

— Ama biz çakıyoruz çocuğu, namuslu çocuktur. Değil kaynana, yabancılara bile dönüp bakmaz!

Şaraphaneye girenler çıkanlar... Girenlerin üstleri başları hafifçe kar içinde. Demek dışarda kar başlamıştı? Karın başlaması, tipinin savurması, gecenin en belâlı saatlerinde evi bulmanın zorluğu... Şarap başını tatlı tatlı döndürüyordu. Baş ağrısı filân da kalmamıştı. Demek yakışıklıydı? Peki ayva surat? Cılızlık? Demek başkaları ayva suratlı, cılız değil de yakışıklı buluyorlardı? İyi ama, bugün, dolmuşun arka penceresinde sallanan küçük beyaz el? Yoksa matrağına değil de ciddî miydi? Belki de Nursen'in eliydi! Niçin olmasın? Trikolarda çalışan bir işçi kızdı. Şu ihtiyarın ondan yiyip içtiği olmadığına göre, neden yalan söyliyecekti? Yakışıklıydı demek. Belki de servisteki Sedat da matrağına sormamıştı!

Buna birden öyle inandı ki, coştu. Uçuyordu. Yakışıklıydı o da, herkes gibi. Herkes gibi beğenilebilir, hatta sevilebilirdi. Şarap, şaraphane, insanlar.. Boyunlarına sarılıp öpebilirdi hepsini teker teker. Üstleri başları paramparça elleri yüzleri saçları sakalları kirli, vızgelebilirdi!

Uçuyordu. Şimdi buradan çıkmak, karlı, fırtınalı yolları uçarak geçmek, onun evine varmak, çat kapı, dalmak içeri... Leman hanım mı? Nursen'in annesi Leman hanım. Aksilenir, kovar mı? Kovsun be, bağırıp çağırsın be, teli mi dökülür?

Borcunu ödeyip şaraphaneden çıktı. Lâpa lâpa kar yağıyordu. Soğuk kırılmıştı. Hâlâ kalabalık duraklar, hattâ tıka basa yolcu taşıyan otobüsler, tramvay, dolmuşlar.

Pardesünün yakasını kaldırdı. Elleri ceplerinde, Karaköye doğru ağır ağır yürümeye başladı. Üşümüyordu.

Şarap kanını kızdırmıştı. Ne olursa olsun memnundu. Demek kızlar, kadınlar ayva suratlı bulmıyabilirlerdi? Nursen'in de şu az önceki ihtiyar gibi ayva suratlı bulmıyacağını sansa, dolmuş durağında hemen yarın bekler, başkalarının yaptığı gibi yılışıp, lâf atmasa bile doğru dürüst konuşur. Belki de yan yana otururlar dolmuşta. Öteki kızlar arkaya, Nursen öne, yanına, nişanlısı ya da karısı gibi.

Gülümsedi.

Yanına oturur, sımsıkı. Kolu göğsüne değer kızın. Arkadakiler lâf atarlar. İlle de o esmer, şakacı kız. «Dilinizi kediler mi yedi?» diyen, karabiber! O da fena değil ama, Nursen başka. Nursen'in onu sevebileceğine aklı yatsa, ah yatsa...

Dolmuşta kolunu uzatır, onu göğsü üzerinde sıkardı hatta. Şoför, kızlar, dünya vızgelirdi. Beyazıt'ta birlikte inerler, kızlara «İzin verin de birlikte yürüyelim!» der, savar kızları, alır onu yanına belki de koluna takar. «Boşver işe bugün» der. «Gezelim. Ben de servisi asacağım!» Boşverir kız işe, o da servise; açılırlar tenhalara. Kolkola. Birbirlerine sokuldukça sokulurlar. İnsanların hiç uğramadığı, yabancı gözlerden uzak bir yerde onu kollarının arasına alır, dudaklarını olanca hırsıyla öptükten sonra: «Seviyorum seni!» der, «Deli gibi seviyorum Nursen. Hem de taa ne zamandan beri!»

Konuşmaya başlarlar:

«Sahi mi?»

«Vallahi, billâhi...»

«Peki neden kaçtın boyuna benden?»

«Neden mi Nursen? Ayva suratımdan!»

«Ne ayva suratı?»

«Kendimi ayva suratlı, çirkin sanıyordum, beni beğenmiyeceğini sanıyordum, benimle alay edebileceğinden korkuyordum...»

«A a... Senin neren ayva suratlı ayol? Sen yakışıklı adamsın. Tam da bana göre. Ben de seni seviyorum, hem de taa ne zamandan beri!»

«.....»

«.....»

Karşıya geçerken, bir taksinin kornası. Durdu. Kar savruluyordu. Karşıya geçti, sonra köprüye. Köprünün Haliç kıyısından ağır ağır yürüyordu. İstanbul savrulan karlar altındaydı. Tramvaylar tellerde şimşek çaktırarak hızla gelip geçiyorlardı. Görmüyordu. Aklında Nursen. Şimdi şu sıra yatmış mıydı acaba? Kışın bu uzun gecelerinde erken yatmadıklarını biliyordu. Belki de mısır patlatıp, arkadaşlarıyla çene çalıyordu. Şimdi gitse, gerçekten de çat kapı. «Kim o?»

İstanbul gene silinmişti kafasında.

«Açın, ben'im!»

Kapı açılsa, karşısında Leman hanım; annesi. Boyalı dudakları, permanatlı saçlarıyla. Şaşar herhalde. Şimdiye kadar, bunca zamanlık komşuları. Değil böyle gece, gündüz bile gitmemiştir. Belki de kaşları sinirli sinirli çatılır:

«Ne var? Ne istiyorsunuz?»

Yakışıklı ya, yapıştırır hemen:

«Nursen'i!»

Leman hanım büsbütün içerler:

«A a.. siz aklınızı mı kaçırdınız?»

Güzel ya, yakışıklı ya.

«Yoo» der, «kaçırmadım. Seviyorum kızınızı da...»

«Ne demek bu, ne demek oluyor gece vakti?»

«E... fazla konuşma. Seviyorum işte, seviyorum!»

Leman hanım Leman hanım, bir göğüs, Leman hanımı bir kenara iter, dalar. Nursen bütün bunları o her sabah pencerenin perdesi gerisinden tatlı tatlı seyrederken bayıldığı bal renkli geceliğiyle işitmiştir. Koşar, atılır kol-

larına. Az sonra annesi avaz avaz gelince, bir dişi kartal gibi dikilir karşısına:

«Karışma anne, seviyorum. Ben de onu seviyorum. Bizim aşkımız seni alâkadar etmez!»

Leman hanım ne diyeceğini şaşırmıştır. Bakar, sâdece bakar yaşlı gözleriyle, boynunu büker. Sonra annesi, babası, ablası, Erdal.

Erdal'ı hayalleyince neşesi kaçar gibi olduysa da, «Adam sen de» dedi. «Ben de yakışıklıymışım. Onun kadar olmasa bile... Hem niye olmasın? Belki de ondan daha yakışıklı bulabilir beni Nursen!»

Köprüyü geçti. Eminönü. Koca meydan savrulan karlar altına hemen hemen hareketsizdi. Lâpa lâpa savrulan karlar altında hemen hemen hareketsiz. Lâpa lâpa savrulan karlar gerisinde ağır simsiyah yapısıyla Yenicami, arada karlar gerisinde siliniyor, kar hafifleyince keskin çizgileriyle tekrardan yüze çıkıyordu.

Bomboş durakta durdu. Balıkpazarı çarşısının bozuk parkeleri ıslak ıslak parlıyor. Meyhane camları buğulu. Buğulu camlar gerisinde kımıldıyan gölgeler, akşamcı sarhoşların gölgeleri.

Leman hanım sedire kapanıp ağlasa bile, Nursen koşar, kahveyi nasıl içtiğini sorar. Söyler. Gider pişirir gelir. Karşılıklı otururlar. Ya da hayır, geçerler öbür odaya, Nursen'in odasına. Başlarlar evlenmekten, gelecekteki yaşayışlarından konuşmaya. Nursen annesini, İskender de hem annesini hem de babasıyla kardeşlerini bırakacak. İstanbul'un kıyı semtlerinden birinde gerekirse bir gecekondu kiralayacaklardır. Hele bu gecekondu sırtını denize çevirmişse, yanında da kocaman ağaçlarıyla bir orman varsa!

Nursen de sever böyle evi. Çocukları olur. Tokmak gibi kalın kalın, güzel yüzlü, akça pakça, sağlıklı çocuklar.

— Unkapanı'ndan Eyüp, Unkapanı'nından Eyüp!

Ayıldı. Baktı, bir dolmuş. Yaklaştı. Şoför sordu:

— Eyüp mü?

— Hayır. Unkapanı!

Eyüp parası alırım ama..

— İyi ya.

Kapıyı açıp girdi. Arabadakiler leş gibi sarhoştular. İçlerinden biri sızmıştı, ahtapotlu burnundan fışlayıp duruyordu.

Araba, Balıkpazarının daracık sokağına girdi. Islak, vıcık parkelerde sarsılarak gidiyordu. Ne daracık sokak, ne vıcık vıcık bozuk parkeler, ne de ahtapotlu burnundan fışıldayıp duran sarhoş.

Belki Leman hanım aksilik etmez, işi yokuşa sürmezdi. Trikolarda çalışan bir kızı daha yükseğine mi verecekti? Ablasının bir sözünü hatırlladı: «Kadının burnu kafdağında. Nursen'i zengine, çok zengine verecekmiş»

Bunu hatırlayınca, ümidi kırılır gibi oldu. Ne zengindi, ne de Leman hanımın övünebileceği, önemli bir memur. Aslında yüksek memurluğa lüzum yoktu. Zengin olabilirdi babası aksilik etmese!

İçini hırslı hırslı çekti.

Küçük istasyonlarda ufacık memurluklardan başkasını bilmiyordu ki. Yıllar yılı küçük memuruluğu içinde unutulmuş, içi geçmişti. Ev satılınca, parasının hemencecik çarçur oluvereceğinden korkuyordu.

Dolmuş ırgalana çalkalana Unkapanı'na geldi, durdu. Parayı verip indi, daldı Cibali tütün fabrikasının arkasındaki sokağa. Kar hafiflemişti, yerler bembeyaz. Gece ayaz yaparsa, yarına sağlam don vardı. Don olunca otobüsler, dolmuşlar işlemiyebilirdi. O zaman gözlerini açabilirse, kıza sokulur, yayan giderlerdi Beyazıt'a.

Semtin birbirini kesen dar, eğri sokaklarından hızla geçip eve geldi. Nursen'lerin sokağa bakan penceresinde ışık vardı. Yatmamışlardı demek?

Yol boyunca düşündükleri güneş görmüş kar gibi eriyivermişti. Kapıyı çalacak mıydı? Leman hanım çıkarsa kızını sevdiğini söyliyecek miydi?

Gecenin yakın bir yerlerinde bekçi düdüğü!

Sarhoşluktan az daha sıyrıldı. Yakışıklı makışıklı, sevmek mevmek. Leman hanım annesinin ahbabıydı, biliyordu ama, belli olmazdı. «İt gibi kadın..» demişti ablası. Kapıyı çalar, girmek ister de Leman hanım kapıya gerilir bırakmazsa? O zaman bir gögüs, dalması gerekirdi içeriye. Çaçaron kadın, kocasını şerrinden bucak bucak kaçırmış kadın, çığlığı basıverirse? Bekçi zâten yakınlarda. Koşar gelir. Haydi karakola. Karakolda komiser, polisler...

Bekçinin az daha yakınlarda tekrar öten düdüğü.

Evet ama, ihtiyacı var Nursen'e. Çat kapı, Nursen'i seviyorum, ancak Nursen'le evlenebilirim. Ya da, bugünkü beş kuruş borcunu ödemek için gelmiş olsa? Aklına yattı. Çat kapı. «Kim o?», «Ben'im.», «Sen kimsin?». «Ben, İskender. Komşunun İskender'i..», «Ha, sen misin oğlum İskender bey?» «Evet teyzeciğim, beş kuruş borcum vardı Nursen'e de..» «A a.. ne beş kuruşu?» «Dolmuşta beş kuruşum çıkışmamıştı da...», «Beş kuruşun sözü mü olur İskender bey? Ne ayıp!», «Borcuma çok sahibimdir de...», «Öyle mi?»

Annesiyle beş kuruş üzerine konuşurlarken elbette Nursen gelecekti. Öğrenecekti beş kuruşu. Bu sefer o katılacaktı çekişmeye:

« Ne var anne?»

Boyalı dudaklar, permanatlı saçlar:

«Sana beş kuruş borcu varmış İskender beyin de...»

Darmadağın saçlar, uzun kirpikli iri gözler şaşacaktı:

«A a.. ne ayıp!»

«Ayıp olur mu? Borç borçtur Nursen hanım..»

Nursen herhalde çakacaktı:

«Peki peki, dediğiniz gibi olsun. Buyurmaz mısınız? Bir kahve içmez misiniz?»

Hemen «İçerim» diye girmiyecekti. Eve mutlaka gitmesi lâzımmış da, geç kalmış numarasından sonra:

«İyi ya, içelim bir kahvenizi bakalım!»

Nursen'in önden koşuşu, içerlerde, içerlerin darmadağınlığını toplayıp düzeltiş. Yabancının önünde insanı yerlere geçirebilecek sümüklü mendillerle, kanlı bir takım bezlerin karyola altlarına filân soluk soluğa sokuluğu. Sonra hep o az önceki telâşı belli edecek şaşkın bekleyiş.

«Bu, buyurun, buyurun efendim...»

Annenin boyalı dudaklarıyla permanatlı saçlarına uygun düşmiyecek mâzeretler :

«Ah İskender bey evlâdım, bizi perme perişanlığımızın içinde yakaladınız. Allahaşkına kusura bakmayın. Çok mahçubuz size karşı...»

İskender, yakışıklılığına inanmış, her yakışıklı erkek gibi kahrının çekileceğinden emin, girecek odaya:

«Rica ederim efendim, rica ederim. Bizim ev sanki daha mı terli tartipli?»

Karları gıcırdatarak geçen biri. Kendine geldi. Tanış biri olur, burada ne, kimi beklediğini sorabilir. Eve neden girmeyip de komşunun aydınlık penceresi önünde beklediğini nasıl izah eder?

Karları battal battal ezerek geçip giden kabakıyım gölge köşede silindi. Çevrenin bembeyaz sessizliği. Bu sessizliği «Ça ça ça, geriko ça ça ça»larıyla uzak uzak bozan bir radyo, yakınlarda geceyi tırmalıyan bir kedi sesi.

Sırtıyla dayandığı harap duvarın sarsıldığını değil de ufalandığını sandı. Az çekilip eliyle yokladı. Harap duvar elinin altında eski eski ufalandı. Küçük bir kiremit, ya da tuğla parçası. Parçayı aydınlık pencereye atsa!

Tam atacakken, tuttu kendini. Ya misafirleri varsa?

9

Yoktu, yalnızdı Nursen. Ütü ütülerken usul usul ağlıyordu. Babasının mektubu... Her mektup alışında böyle boynunu büker, ağlardı kendi kendine. O gece, o, annesinin sarhoş gelip de babasının başında sürahiyi parçaladığı gece. O geceyi yıllar yılı unutamıyordu, unutamıyacaktı. Kafası yarılmış, eli yüzü kan içinde kalmıştı da... Başka erkek olsa öldürürdü sağlama. Zavallı, «Karıcığım» demişti yalvarırcasına, «canım karıcığım. Neden sinirlendin?»

Ütünün fişini prizden çekti.

İlk okulun sonuncu sınıfındaydı evlerine haciz memurları geldiği sıra. Eşyalarının ardından nasıl ağlamış, nasıl göz yaşları dökmüşlerdi. Annesi belki de bunun için babasını affetmiyordu bir türlü. Hayır hayır, sebep değildi bu, olamazdı. Bir kadın bu, bunun gibi sebeplerle kocasına darılamaz, dargınlığı kine bindiremez, hele hele kocasının kafasında sürahi paralayamazdı. Günün birinde evlenir, bir yuvaya sahip olursa...

Eli ütünün parlak siyah sapında, ıslak kirpikleriyle gülümsedi:

Annesi gibi olmıyacaktı. Annesini ne zaman hatırlasa da, karmen kırmızısı dudaklarıyla aklından geçse, san-

ki o yıllarda, babasının başında sürahiyi paraladığı günlerde söylediklerini duyar gibi olurdu. Gene öyle: «Benim huyum bu. Ben sinirli bir kadınım. Ya bu deveyi güdeceksiniz, ya bu evden, bu diyardan gideceksiniz. Gitmek mi istiyorsunuz? Cehenneme kadar yolunuz var. Bana gelince, ben, Dünya'ya bir daha gelip gelmiyeceğimi bilmiyorum. Gelecek bile olsam, hazır gelmişken kayfimce yaşarım. Bir daha sefere Allah kerim. Kocam mı? Hadi canım.. Gençliğimin, güzelliğimin kaatili. Yemiyenin malını yerler!»

İğreniyordu, iğreniyordu bu sözlerden. Şu her gün birlikte işe gidip geldikleri Aylâ, esmer Aylâ da sonunda tıpkı tıpkısına annesi gibi bir kadın olup çıkacaktı. O da tıpkı annesi. Dudaklarını hafif pembeyle değil, annesininki gibi, kırmızıların en hırçını, en azgını karmen kırmızısıyla boyar, işe gelip giderken rastlaştığı, pas aldığı erkeklerin en kılkuyruk, en kıtipiyozunu bile kaçırmazdı. «Çantada kekliklerim bol olmalı!» diyordu. «Zamanı gelirse lâzım olur!»

Dün. İskender Saraçhane'de indikten sonra... Başlamıştı öndeki kız yüzlü yakışıklı sulularla kaynatmağa. Şoföre bile... «Kız bir gün senin başına bir çıkacak var!» demişti de, külhanbeyce elini sallamıştı: «Boşverrr!»

Beyazıt'ta inmişlerdi, oğlanlar da ardlarında. Her sokak, her köşede bir takıntısı olduğu halde, aldırış bile etmemişti. «Korkmuyor musun?», «Neden korkacağım?», «Ya eskilerden biriyle karşılaşıverirsen?», «Hoş geldi sefa geldi!», «Yanındakinin kim olduğunu sorarsa?», «Söylerim.», «Kızarsa?», «Buz kullansın!», «Deli!», «Deliliğimden memnunum. Senin gibi boktan birine çocuklar doğurup, boklu bez leğenleri hayallemiyorum ya kızım!»

Çocuklarla konuşmağa başlamıştı. Nurcan'la bırakıp girmişlerdi işyerlerinden içeri. İşyeri, kadınlı erkekli işçilerin şakacı, ya da öfkeli kalabalığı, Seviyordu burayı. İlk

işe girdiği aylar utançtan yerlere geçmişti de bu Aylâ kâfiri... Ne pişkin, ne şakacı kızdı. Şimdi artık utanmıyor işyerinden, çalışmaktan utanmıyor. Evlense bile çalışmak ister. Tabî kocası bırakırsa. Bıraksa, birlikte çalışsalar... Şu bunak emeklinin büyük oğlu olsa kocası. Birbirleri için yaşasalar... Aylâ'nın dediği gibi ya baştan çıkarmalıydı oğlanı, ya da... Aylâ «Vallahi de, billâhi de baştan çıkarırım elini çabuk tutmazsan.» demişti. Çıkarırdı da. Çıkarırdı ama, onun için de Aylâ ölürdü artık. Ama sanmıyordu. Deli dolu, şakacı, hatta alaycının biri... Arkadaş sevgilisine karşı...

Fişi prize yeniden soktu.

Bu «sevgili»yi de nerden çıkarmıştı? Ortada fol yok, yumurta yoktu henüz. Dolmuşta beş kuruşunun çıkmayışı, kendisinin verişi, kulaklarına kadar kızarışı... Bütün bunlar, bütün bu utangaçlığı... Seviyordu, utangaçlığını seviyordu. Utangaç olmasa, kulaklarına kadar kızarmasa hoşuna gitmiyebilirdi. Kızlar, kadınlarla düşüp kalkmış biri olsa ne diye utansın? Sabahleyin dolmuşun önüne binenler gibi. Nasıl da yüzsüz şeylerdi! Başlamışlardı Aylâ'yla çene yarıştırmağa. Nerden bulup çıkarmıştı şu «Dilini kediler mi yedi?»yi de. Sulular en çok bunu ağızlarına sakız etmişlerdi. Ya şoför! İnceltilmiş simsiyah bıyığıyla... Otuz beş, belki de kırkında vardı ama, adam hiç de geri kalmıyordu delikanlılardan. Terbiyesiz, «Boşverin işe, şöyle hep beraber açılalım Boğaz'a filân.. Ha? Ne dersiniz?»

Ütüsünün altına yeni bir yastıkbaşı aldı, sinirli sinirli ütülemeğe başlarken, söylendi: «Terbiyesiz» demişti, «bizi ne sandın?»

Aylâ hemen atılmıştı:

«Şaka yapıyor kız!»

Nurcan da kızmıştı bak. O da çapkındı mapkındı ama, böyle şeylere... Aklından bir atölye öğlesi geçti. Ali usta. Kara, kapkara bıyığı, kalın siyah kaşları... Yanına gel-

mişti Nurcan'ın, kulağına bir şeyler söylemişti usul usul. Gözleri kocaman kocaman açılmıştı ilkin, sonra şaşkınlığı geçmişti. Hiç kimsenin görmediğini sanmıştı, hâlâ da öyle sanıyordu ama, görmüştü masuralığa girdiklerini. Çok durmamışlardı. Çeyrek saat pek pek. Aylâ böyle şeylere «ufak işler» diyordu. Namussuz Aylâ, vıcık Aylâ, kâfir! Onun hiç gizlisi yoktu. Sorulsun sorulmasın, anlatıverirdi. Masura anbarına çekilmek değil, o çekerdi gönlünün sevdiğini. Hooş onun için sevmek, sevilmek diye bir şey yoktu. Gönlü de ne çok insan severdi..

Dışarda fırtına çıkmıştı besbelli. Pencereye gitti, perdeyi açtı, baktı dışarıya. Yoo, fırtına filân değil, biri dikiliyordu pencerelerinin karşısında. Bembeyaz karların üzerinde, kim olduğu belirsiz biri. Perdeyi hemencecik kapadı. Aklı gitmişti. Ne için dikiliyordu? Kimdi? Birini mi bekliyordu? Yoksa... yoksa onun için miydi, ama, sanmıyordu. Ne diye bekliyecekler? Takıntısı, dostu, postu yoktu henüz ki. Gözleri büyük büyük açılmıştı. Korkuyordu. Şu annesi de.. Aklından gene karmen kırmızısı dudaklar, permanatlı saçlar geçti. Tabî şu sıra, hiç kimseye lâf sırası vermeden habire konuşuyor, konuşuyordu!

Konuşuyordu, evet:

—... a vallahi hiç sıkıntıya gelemem. O dağ başlarında, in yok, cin yok, hâl hatır soracak ahbaplardan uzak... Allah yazdıysa bozsun!

Erdal'ın devetüyü bir battaniyeyle örtülü yatağında oturduğunu biliyor, ayrıca hâz ediyordu bundan. Delikanlının kucağında oturuyormuş gibi. Soba öylesine ısıtmıştı ki odayı, bunalarak:

— Ah Erdal, evlâdım, açıver şu kapıyı birazcık, n'olursun!

Erdal fırladı. Annesi için olağandı. Ablasına gelince... Deminden beri dikkat ediyordu kadının hoppalığına, züp-

peliğine, Erdal demiyor mu, ağzından beş on Erdal birden dökülüyordu. Yoksa Erdal'a abayı mı yakmıştı?

Beyoğlundaki dükkân komşusu, manifaturacının kasiyeri Evadoksiya geçti aklından. Böyle yaşlı kadınlar, öğrencileri avlayıp üst baş yapıyorlar, ceplerine harçlık koyuyorlarmış. Kadının şu lâûbali konuşuşu, lâf anlatırken ikide birde ona bakışı, gülüşü, cilveli cilveli göz süzüşü... Erdal yokken böyle ateşlenip cilvelenmeden, ağır uslu konuşuyordu. Ne zaman Erdal evde olsa da bu kadın gelse... Gelse ne demek? Erdal'ın evde olduğu sıralar geliyordu çokluk!

Birden aklındakiler siliniverdi.

— Deryada gemileriniz mi battı Erdal bey?

Gerçekten de dalgındı Erdal. Kaç vakittir açık açık pas veren karıyı düşünüyordu. Bu işlere az, çok mangır isterdi mangır. Karikatürcü Edip ne derse desin, mangırsız...

— Efendim?

— Deryada diyorum, gemileriniz mi battı?

Biraz geç, ama anladı:

— Benim mi? Ha, evet.. Batmadı şükür..

— Batmadı demek. Çok iyi!

Bir kahkaha. Yersiz bir kahkahaydı bu ablaya göre. Anneye göreyse, farkında bile değildi. Bütün gün evin süpürülmesi, bulaşıklar, yemek, çocukların ufak tefeği, fena halde yorgundu. Ayıp olmasa kalkar, odasına, yatağına geçer giderdi. Hayırlısıyla bu yıl Hukuku bitirse şu oğlan da, Fransa'ya mı, nereye gidecekse...

— Öyle değil mi efendim?

Duymamıştı ki kan yalamışa benziyen dudakların sorusunu.

— Ne? diye kızına baktı.

Kızı sinirli sinirli başını çevirdi. Erdal:

— Gemiden söz açıldı da, Leman abla kaptanları çok

severmiş. Çok yakışıklı olurlarmış. Öyle değil mi diye sana sordu.

Anne az kalsın sesli sesli esniyecekti, kendini tuttu. Bir şeyler söylemesi de gerekliydi, söyledi:

— Vallahi bilmem ki Leman hanımcığım..

Ateş kırmızısı dudaklar lâfı âdeta kaptı:

— Doğrusu severim erkeğin de, kadının da güzelini, şenini, cıvıl cıvılını. İnsan Dünya'ya bir defa geliyor. Yemeli, içmeli, atıp tutmalı, yaşamalı be!

Gene Erdal'a döndü:

— Öyle değil mi yavrum?

Erdal hafifçe kızararak:

— Haklısınız, dedi.

Abla dayanamadı :

— Bizim gibi çirkinlere hayat hakkı yok öyleyse!

Kırdığı potu birden anlıyan kırmızı dudaklarla permanatlı saçları düzeltmeğe davrandı:

— A Ayşeciğim, senin neren çirkin? O kaşlar, o gözler bende olsa... Sizin ailece gözleriniz güzel. Bey amcanınki bile. Yaşlanmış, çökmüş meselâ değil mi? Öyle olduğu halde... Doğrusu gözler insanın içinin aynasıdır. Gözleri güzel olmıyanların ruhları da kirlidir. Yahut bana öyle gelir. Bizim moruk meselâ. Gözleri göz değil, çipil çipil, ufacık ufacık. Halbuki meselâ Erdal beyin gözleri... Yavrum!

Anlıyordu anlıyordu.. Günlerden beri anlıyordu. Edip'in dediğine yanaşmalıydı. Utanıp sıkılacak ne var? «Ben bir öğrenciyim, param yok. Gençliğim, güzel gözlerim yeterse gel, ben hazırım!» diyecekti. Demeliydi hem de. Arkadaşları içinde kendi gibi, hatta kendinden çok daha fakirler. Kızılay aş ocağından karınlarını doyuranlar.. Hemen her gün kucak kucak aşk hikâyeleriyle gelmiyorlar mıydı fakülteye? Onlar gibi anlatmazdı o, ne lüzumu vardı? Yarın kantinde Edip'i bulup, üçün beşin yoluna bak-

malıydı. Ablasından bir beşlik, âbeyisinden de bir beş, ya da hiç olmazsa bir iki buçukluk, etti yedi buçuk. Edip'ten de bir yedi buçuk olsa iyiydi ama, onun da memleketten parası ya gelmişti, ya gecikmiş. Gelmişse esirgemezdi, iyi oğlandı. Mizah dergilerine arasıra karikatür çizer, genç şair, hikâyecilerin kitap kapaklarını resimler, memleketten aydan aya gelen para dışında üçün beşin yolunu bulurdu.

Kolu altındaki Deniz Hukuku kitabını, hiç lüzum yokken aldı masanın öbür başındaki kitaplarla notların üzerine koydu. Bu gece güya ders çalışacaktı. Edip'in dediği gibi, enayiliğin lüzumu yoktu. Karıyı almalıydı kıskaca. Fakülte kızlarıyla iş bitmezdi. Kız'dılar onlar. Başka yerlere gitmek içinse yollar kesikti. En iyisi...

— Fransa'da takılıp kalmayın sakın Erdal bey!

Gene o, acı kırmızı dudaklar!

— Ne gibi efendim?

— Doktoranızı vermeğe gittiğinizde, bir Fransız kızına aldanıp da... Mâlûm ya?

Göz kırptı. Bitiyordu şu kadının göz kırpışlarına!

— Kısmet, dedi.

Kan kırmızısı dudaklarda patlıyan levanta kokulu yeni bir kahkaha.

— Duydunuz mu validanım, kısmet diyor oğlunuz..

Anne hâlâ oralarda değildi. Yatağı, yatağına ah bir kavuşabilse...

— Doğru söylüyor Leman hanımcığım, her şey kısmete bağlı değil mi?

Ablanın kan tepesine çıkmıştı:

— Erdal, dedi, sen istersen öbür odaya geç...

Kan kurmızısı dudaklar sanki buz gibi bir fırtınayla kırışıp buruşuvermişlerdi. Az kalsın «kardeşini benden mi kıskandın?» diyecekti. «Kıskansan da kıskanmasan da günün birinde o, el kızının malı olacak muşmula!»

Erdal:

— Niçin? Ne var? dedi.

Abla belirtti:

— Ders çalışacağım demiştin de...

Kesti attı :

— Acele dersim yok!

Leman hanımla göz göze geldiler. Kadın sanki bakışlarıyla teşekkür etti. Aferindi, aferindi şu çocuğa. Pis, kıskanç, nemrut kızın inadına...

Lâfı yeni baştan aldı:

— Siz de benim gibi misiniz bilmem? Yaz, kış.. içimde bir sıkıntı, bir sıkıntı... Atıyorum kendimi Taksim mi olur, Maçka mı? İlle de o Maçka'ya bayılıyorum. Boğaz ayaklar altında... Şimdi orayı âdet edindim. (Erdal'a dikkatle baktı) Akşam üzerin saat üç dedi mi, oradayım. Sonra da Taşlık gazinosuna uğruyorum. Ama komşum görmeyin, çift çift geliyor millet. Baş başa, kumrular gibi. Gençler yaşıyor, vallahi billâhi. Ama iyi ediyorlar, yaşasınlar. Cumartesi günleri hele bir başka âlem. Çalgılar, danslar... Delikanlıların Rokenrollerine, ça ça'larına bayılıyorum. Erdal bey dans bilir misiniz?

Gene hafifçe kızardı:

— Maalesef, hayır.

— Ayıp, sizin gibi üniversiteli, yakışıklı bir genç için çok ayıp doğrusu. Niçin öğrenmiyorsunuz?

Abla:

— Bir koltuğa iki karpuz sığmaz da ondan değil mi Erdal?

Erdal gene onunla olmadı:

— Yoo, ondan değil. Fakültede kızlar öğreteceklerdi ama, nedense...

Kırmızı dudaklar dargın dargın baktı. Fakültedeki kızlar öğretecekler miydi? Demek fakültedeki kızlarla...

Hayır hayır, samimî olmamalıydı onlarla, yalnız onlarla değil, hiç kimseyle. Yalnız onun olmalıydı!

— Siz akran delikanlıları görmeyin. Bayılıyorum vallahi bayılıyorum. Niçin gelmiyorsunuz böyle yerlere siz?

Param yok diyemediği için:

— Vaktim yok, dedi.

— İnsan haftada bir gün olsun vakit ayıramaz mı?

Bu sırada Nursen'in sesi :

— Anneeeee!

Kırmızı dudaklar kulak verdi, anlamıştı, kızıydı:

— Nursen beni çağırıyor. Niçin acaba?

Erdal fırladı:

— Gidip bakayım isterseniz!

Abla daha önce davrandı :

— Otur sen, ben bakarım..

Öfkeyle dışarı çıktı. Ahlâksız karı, kardeşini baştan çıkarmağa mı çalışıyordu? Hoş, her zamanki patavatsızlıklarındandı. Kardeşinin işi yoktu öyle yerlerde. O bir öğrenciydi daha. Böyle şeyler öğrencilikten sonra, eli ekmeğe değdikten sonraydı.

Nursen'lere gitti. Yer kar içindeydi. Pek soğuk yoktu ama gene de yün ceketinin mor yakasını kaldırdı :

— Ne o kız? Niye çağırdın anneni?

Nursen korku içindeydi, sapsarı:

— Pencereye taş atıldı gibi oldu Ayşe abla, korktum!

— Taş mı atıldı?

— Ne bileyim, çıt etti cama bir şey. Annem gelmiyor mu daha?

— Oturuyor. Haydi bize gidelim..

— Valla bilmem ki, vakit çok geç olmadı mı?

Ayşe pişman olmuştu zaten. Kızı da gelirse, kadın hiç kalkmazdı. Kalkmaktan geçtim, Nursen, Erdal için tehlikeydi. Gerçi kardeşini biliyordu, böyle, trikolarda çalışan

işçilere aldırış etmezdi ama, gene de genç çocuktu. Genç kızlarla bir arada bulunmamalıydı!

— Doğru kardeş, geç oldu. Sen erken kalkıyorsun..

— Söyleyiverin de gelsin olmaz mı?

— Peki, şimdi gider söylerim!

Koşarak eve dönerken, sokak kapısında İskender'le karşılaştı.

— Vay! Sen nerde kaldın bu vakte kadar?

Sertçe :

— Cehennemde, dedi.

— Peki peki.. Seninle de bir şey konuşulmaz ki!

— Konuşulmazsa konuşma!

Girdiler. Ayşe koşarak çıktı merdiveni, Leman hanıma haber verdi :

— Pencerenize taş atılmış, Nusren çok korkmuş, acele seni istiyor!

Permantlı saçlarla kırmızı dudaklar ciddileştiler bir an. Pencereleri taşlanmıştı ha? Neden? Niçin? Kimin için? Aklından bir alay insan geçti hızla: Kahveci pehlivan eski külhanbeylerinden meyveci Tahir, bisiklet tâmircisi Recep, Lokantacı Rıfat... Gelip geçerken nasıl yiyecek gibi baktıklarını, lâf attıklarını hiç bir zaman unutamadığı bu insanlardan biri miydi? Sanmıyordu. Gene de belli etmemeğe çalışarak kalktı :

Deli kız. Korktu, bahane... Haydin iyi akşamlar!

— Güle güle Leman hanımcığım, gene buyur!

Ayşe annesine öyle bir baktı ki, kadın söylediğine söyliyeceğine pişman oldu. Erdal'sa ablasının bu bakışını yakalamıştı. Annesi, Leman hanımın ardı sıra çıkınca sordu ablasına:

— Anneme niye öyle baktın lan?

Abla hâlâ sinirli:

— Terbiyeli konuş, dedi.

Erdal üstüne yürüdü, çokluk yaptığı gibi elini tutup bileğini kıvırmağa başladı:

— Ben terbiyesiz miyim? Hergele, terbiyesiz miyim?

Kıvrılan bileğine aldırış etmeden:

— Terbiyesizsin tabî, dedi.

— Hâlâ konuşuyor. Ne terbiyesizliğimi gördün?

— Terbiyesizsin, terbiyesiz olmasan...

— Evet?

— Nasıl bakıyordun kadına öyle yiyecek gibi?

Erdal ablasının bileğini bıraktı, bir kahkaha attı. Sonra

— Basbayağı, dedi.

— Midesiz!

— Niye?

— Annen yaşında be!

— Çüüüüş...

— Hayvan nolacak. İnsan ablasına çüş der mi, eşek?

Anneleri içeri girince, Erdal sordu :

— Anne, sana bir şey soracağım.. Leman abla sen yaşta var mı?

Kırçıl saçlarıyla oğluna uykulu uykulu bakan kadın:

— Daha neler, dedi.

Abla annesine sertçe döndü:

— Daha nelermiş. Koskoca kadın. Hadi o utanmıyor, bunun utanması lâzım değil mi?

— Utanılacak ne yaptım ben kız?

— Daha ne yapacaksın, kadının ağzına girmen kaldı!

— Girecem zaten bir gün.

— Ahlâksız, senden her şey beklenir..

— Abla bana bak, tadını kaçırıyorsun!

— Hadi hadi, düşük, âdi...

Anne hiç oralarda değildi. İki kardeşin çekişmesini önlemek için, sordu:

— İskender geldi mi?

Abla tükürür gibi :

— Geldi, dedi. O da başka türlüsü. Herkesin kadeşlerine bayılıyorum. Abla abla diye ablalarının etraflarında pervane olurlar. Bizimkiler?

— Merinellâaaaa...

— Dert!

— Karnına..

—

— ...!

Anne onları çekişir bırakıp büyük oğluna bakmağa gitti. Öbür odada yoktu. Kullak verdi, dişlerini fırçalıyordu galiba. Koridoru geçti, tuvaletin yanındaki musluğa gitti. Oradaydı büyük oğlu, dişlerini fırçalıyordu. Duvardan havlusunu aldı, bekledi. İskender'in diş fırçalaması, elini ağzını yıkaması uzun sürmedi. Annesinden haberi yoktu. Dönüp de onu öyle elinde havlu bekler görünce, bir tuhaf oldu. Tatlı sarhoşluğunun verdiği cesaretle kadının boynuna sarılmak, kırışmağa yüz tutmuş esmer yanaklarını öpmek geçtiyse de içinden, bir başka hissi bunun hafiflik olabileceğini hatırlatmıştı. Vazgeçti. Sâdece aldı havluyu, odasının yolunu tuttu. Yaşlı kadın bayağı gönül kodu oğlunun şu norbanlığına. Koskoca annesiydi havlu tutan. İnsan hiç olmazsa bir teşekkür etmez miydi? Küçüğü bunun için seviyordu işte. Tatlı dilli, güler yüzlüydü. Çamaşır yıkar, tahta silerken üstüne gelse, başlardı: Ellerine sağlık anneciğim, kolay gelsin anneciğim, bakalım senin bu emeklerini nasıl ödiyeceğiz anneciğim, yarın seni şöyle yaşatacağım, böyle giydirip kuşatacağım anneciğim... İki kardeş, bir elmanın iki yarısı olmamalı mıydılar? Küçük ne kadar tatlı dilli, güler yüzlüyse, büyük de tam tersi. «Gene Allah yokluklarını vermesin!» diye koridordan çıktı, az önce Leman hanımla oturdukları odaya, iki oğluunun yattıkları odaya geldi. Ayşe öbür odaya geçmiş olacaktı. İki kardeş yataklarını yapmağa çalışıyor-

lardı. Küçük, el yüz yıkamak üzere çıkınca, annenin gözü gene büyük oğlunun eski yorgan yüzüne ilişti. Tatlılıkla:

— Elime bir para geçtiğinde senin yorganına da kardeşininki gibi bir yüz alacağım yavrum, dedi.

İskender unutmuştu bunu. Nursen'in camına attığı taşı düşünüyordu. Mâdem gerisini getirmeyecekti, ne diye atmıştı?

Annesine döndü:

— Ne?

— Senin yorganına da diyorum...

— Ne diyorsun yahu?

Tepesi attı:

— Köpek gibi kapma insanı da, adam adam dinle!

İskender, attığı taşı da, camı da, Nursen'i de unutarak:

— Bana mı söylüyorsun? diye annesinin üstüne yürüdü.

—Sana söylüyorum, ne var? Beni mi döveceksin yoksa? Suratından düşen bin parça oluyor. Havlu tutarız yaranamayız, kirinizi pasınızı temizleriz yaranamayız, yemeğinizi pişirir, bulaşığınızı yıkarız makbule geçmez, Ne bu benim çektiğim sizin elinizden?

Aylardır içinde birikenleri döktü saçtı. Sonunda:

— Alt tarafı küçük bir memur parçasısın, dedi. Bu tavır çalım ne? Kendini ne sanıyorsun?

Gürültüye ablayla Erdal da koşup geldiler. Bir kenardan bakıyorlardı. İskender iyice hakarete uğramıştı. Deli gibi bağırmağa başladı:

— Biliyorum küçük, beş kuruşluk, sünepe bir memur olduğumu. Benden alıp veremediğiniz ne? Havlu da tutma, yemeğimi de pişirme, üstümü başımı da yıkama. İstemez. Benden size ne? Siz Hukukluya bakın. Fayda onda. Beni ne yapacaksınız?

Erdal araya girdi:

— Âbi, başladın mı gene Hukuklu diye...

— Çek ulan, çık aradan!

— Canım, annemle atıştın, beni de karıştırdın?

— Seni ne karıştıracağım lan? Sen de kimsin? Senin Hukukun, Tıbbın, Felsefen vızgelir tırıs gider bana!

Abla da karıştı:

— Akşam akşam gene iyi, tam rezil olacağız mahalleye!

— Olmak istemiyorsanız benimle uğraşmayın!

Anne:

— İt, dedi. İt. Şuna bak, şu surata bak..

— Bak, iyice bak da utan!

— Utanayım mı? Niye utanacakmışım?

— Ayva suratlı oğlan doğurduğun için!

Kimse hiç bir şey anlamamıştı. Ayva suratlı mıydı ki?

Abla:

— Tuhaf, dedi.

Erdal omuz silkip dışarı çıkarken babasıyla karşılaştı. İhtiyar saatlerdir uyanıktı. Leman hanım misafirliğe geleliberi, alt kattaki odanın avluya bakan penceresindeki aydınlık beyaz perdede zaman zaman oynayan bir gölgeye, sevgilisinin gölgesine dalmış, hayaller kurmuştu.

Sordu:

— Ne var? Ne oluyor?

Erdal karşılık vermedi. Abla, ardından anne dışarı çıkıp İskender'i yalnız bıraktılar. Hırslı hırslı soyunup yatağına girdi. Küçücük memurdu ayva suratlıydı, huysuzdu, şuydu buydu. Düşsünlerdi yakasından yahu. İstedikleri neydi? Yoksa açık açık kovuyorlar mıydı? Öyle ya, annesi az önce çamaşırlarını yıkamaktan, yemeğini pişirmekten, şundan bundan söz açmıştı. Demek zorsunuyordu artık. Çekip gitmesini, hatta defolmasını mı istiyordu? Babası, ablası, Erdal, şimdi de annesi... Kimbilir, belki de

söz birliği etmişlerdi de, yüz eğrisi yaparsak defolur gider diye düşünmüşlerdi. Sevilmiyordu, biliyordu sevilmediğini. Mâdem biliyordu, ne duruyordu? Zaten sevilecek yeri de yoktu. Baba sevmez, abla sevmez, kardeş, şimdi da anne sevmezse sevgili ne diye sevsin? Hooş, sevgili nerdeydi? Beceriksiz sünepe, çekingen üstelik de çirkin biriydi. Meyhanedeki şakacı ihtiyara da inanmıyan yanı ağır basmağa başlamıştı artık. Gitmeliydi, ne yapıp yapıp gitmeli. Zor da değildi gitmek. Yarından tezi yok, inmeli limana, kahvedekilerden öğrenip kâtiplik mi olur, lostromoluk mu, hatta kömürcülük mü, basıp gitmeliydi.

Aklından meyhane duvarındaki taş basma resim geçti.

Sırtını kalın bedenli ağaçların yemyeşil ormanına vermiş durgun, mavi deniz, kırmızı kiremitli ev, kıyıya çekili sandal... Kalırdı oralarda be! Bir sevgili bulur, bulmaz.. Ne çıkardı? Hem canım şart mıydı?

Bir yandan bir yana döndü.

10

Müçteba amcanın Nurhan'ıyla Aylâ'lar, Müçteba amcaların evleri ardındaki harap konakta oturuyorlardı. Semtin saray gözdeleri paşalarla dolu olduğu «şerefli yıllar» da «zâtı - şahâne» nin bilmem hangi paşası için, kimbilir hangi «Übudiyet» ine karşılık özenile bezenile yapılmış temeline besili koçların kanı akmış bu beş katlı kocaman konak, çürümüş tahtaları, karton ya da çuval geçirilmiş pencereleriyle dünyaya kör kör bakarken, «Devri - saltanat»ın o artık çoktan tarih olmuş eski, debdebeli günlerinin hayalini sürüyor gibiydi.

Vârisler, padişah iltifatına nâil olmuş paşa'nın torunları, belki de torun çocukları, bu harap konağın beş katındaki elliden çok odayı işçilere kiralayıp, Suadiye, Caddebostan, Maçka ya da Levend'e yerleşmişlerdi.

Nuranlarla Aylâlar konağın dördüncü katındaki karşılıklı iki odada oturuyorlardı. Hemen her sabah, her akşam birbirlerini görürler, ille cumartesi paydoslarından sonraki akşamlarda da, ikinci katta oturan Nurcan'dan başka, bütün kız arkadaşlar toplanır, vur patlasın, çal oynasın eğlenilir, tütünden, trikolardan, Mahmutpaşa, Tahtakale'nin çeşitli iş yerlerinden söz açılırdı.

Bütün bu iş yerleri, aşağı yukarı, birbirine benziyor-

du: Etekleri rüzgârlı kızlar, kaşları bıçak gibi inceltilmiş, istek dolu çapkın bakışlarıyla dul tazeler, kız yüzlü oğlanlar, ağızları cigara ve dedikodudan kararmış ihtiyarlar... Bütün bunlar tütünde de vardı, trikolarda da, öteki iş yerlerinde de. Etekleri rüzgârlı kızlarla, bakışları istek dolu kadınların aldırdıkları yoktu. Çalışıyor, evlerinin kirasını, elektrik, terkos parasını, yiyecek, içecek, giyeceklerini kazanıyorlardı. Kimseden yiyip içtikleri yoktu ya. Ne karışıyordu ağzı kara, dedikoducu ihtiyarlar? Yağmurlar yağmış, yarıklar kapanmıştı şimdi de ne olmuştu? Zamanında kim bilir ne analarının gözüydü onlar da. Çoğunun elinde tesbih, dudağında göstermelik pıtır pıtır bir dua, kimi aldatıyorlardı? Hele yıllar geçsin, onlar gibi suları çekilsin, Aylâ'nın dediği gibi «çarığa dönsünler», kolaydı. Onlar da tıpkı şimdi bunların yaptığınca birer tesbih uydurur, dudaklarını pıtırdatır, etekleri rüzgârlı kızlarla çapkın dullara ters ters bakarlardı.

Aylâ, gazete kâğıtlarıyla yamalı pencere camından kuvvetle vuran sabah güneşiyle uyandı. Yorgan, battaniye kaymış, sol yanı donmuştu. Isıran soğuktan anladığına göre, hava gece karlamış olacaktı. Sedirde horlıyarak uyuyan ihtiyar teyzesine baktı, sonra yorganı tepesine çekerek yeniden uyumayı denedi. Uyuyamadı. Kafasına kar takılmıştı. Çok severdi. Hele ortalık bembeyaz da, güneş de kuvvetliyse!

Yataktan sıçrayıp kalktı. Siyah mantosunu sırtına aldı, pencereye gitti: Damlar, çatılar, yollar, kuru ağaç dalları kaba karların altında bembeyazdı. Pırıl pırıl güneş, karlar altındaki İstanbul'un bu eğri büğrü damlarını, çatı, yollarını gıcır gıcır parlatıyordu. Vakit henüz çok erkendi ama, tekrardan yatağa girmek gelmedi içinden. Güneş. tâze güneş, gıcır gıcır parlayan karlar yepyeni bir yaşama sevinciyle doldurmuştu içini. Siyah iplik çoraplarını ayaklarına çekti, eski terliklerini giyip sofaya çıktı. İlkin

tuvalete gidecekti, sonra el yüz yıkayacak, daha sonra da... Birden gözleri karşı alçak evin geniş penceresine ilişti: Tepe saçları dökük Müçteba amca, beyaz perde gerisinden mavi mavi bakıyordu. Anladı Aylâ. Nuran'ı görebilmek içindi bu. Karısından çekindiği için öyle, her zaman, bakılması gerektiği zamanlarda değil, böyle karısı uyurken binbir ihtiyatla baktığını, Nuran'ı araştırdığını biliyordu. Muziplik, pencereye iyice sokulunca, ihtiyar ürkerek kayboldu. Güldü Aylâ. Nuran'ın yerinde olsa iyice pas verir, hatta girerdi koynuna; ne yapacak bakalım!

Tuvalete gitti. Bütün bir katın kadınlı, erkekli, çoluklu çocuklu kullandığı helâ çok pisti. Duvarlarda kurşun kalemiyle ayıp resimler, ayıp yazılar...

Öğürerek işini bitirip çıktı. Elini yüzünü yıkadı. Kuruladı, dönerken durakladı: Gene Müçteba amca!

Pencereye usul usul sokuldu, kaçmağa bırakmadı, eliyle öpücük yolladı. Kaçmadı ihtiyar, kaçamadı. Gülüyordu. Akları hafifçe pembe, mavi gözleriyle tavşana benzetiyordu Aylâ onu. O da güldü, karşılıklı gülüştüler bir süre. Pis Nuran, pas verse de ihtiyarcığın gönlünü hoş ediverse ne olurdu sanki?

Az sonra Nuran el yüz yıkamağa çıkınca, ihtiyardan söz açtıysa da, Nuran:

— Aman, dedi. Sen de.

— Niye kız?

— İşim yok da morukların gönlünü mü hoş edeceğim?

— Sevaba girersin kız!

— Çok lâzımsa o sevaba sen kendin gir...

— Peki, darılmaca yok ama?

— Deli!

Tütün fabrikasının sabah saat yedi borusu kalın kalın öterken, ikinci kattaki Nurcan'ı da aldı, Nursen'lerin

yolunu tuttu. Nursen'in annesi kapıdaydı. Sinirli sinirli dikiliyordu. Ayla patavatsızlıkla:

— Merhaba Leman abla, dedi. Ne bu surat koynumda yatmış gibi?

Hiç de güleceği yoktu Leman ablanın. Bir kahkaha attıktan sonra:

— Ah Aylâ, dedi, ah yavrum ah. Senin şu şakacılığın yok mu... Ne olurdu benim sünepe de sana çekseydi!

— Yahut, dedi Aylâ ben senin kızın olsaydım..

— Ah ah.. Ne isterdim kızımın kendim gibi kanlı, canlı, neşeli olmasını. Talih her taraftan vurmuş. Koca koca değil, evlât evlât değil. Akşam tuttum komşulara geçtim azıcık. Vay sen misin? Babasından mektup almış, domuzluğu üstündeydi gene. Haydi birlikte gidelim dedim, işim var dedi yan çizdi. Beni rahat bıraksa ya! Yok. Kimbilir ne domuzluk geldi aklına, tam lâfın tatlı yerinde, anneee... Ne o?.Cama taş atmışlar da, korkmuş da bilmem ne.

— Cama taş mı atmışlar? Kim?

— Yalan kızım, kim olacak? Ne diye taş atsınlar? Yalaan. Maksat beni rahatsız etmek!

Birden Nursen. Duymuştu annesinin sözlerini:

— Evet yalan, dedi. Yalanmış.

Boyaları tâzelenmiş, soluk kırmızı dudaklar öfkeyle döndü kızına:

— Yalan tabî. Babandan mektup aldığın günler bana karşı olan tavrın değişiyor. Nursen bana bak, o babansa ben de ananım. Beni de onun kadar sevmeğe mecbursun. Vallahi de, billâhi de Dünya'yı zindan ederim sana bilmiş ol!

Nursen lâfı uzatıp annesinin «çirkef ağzını» açtırmamak için kısa kesti:

— Hadi hadi, gidelim..

Üç kız, renk renk mantolarının içinde, ayaklarının alt-

larındaki karları gerdatarak sokak boyunca uzaklaştılar. Nursen alıp alıp veriyordu. Sevmiyordu, sevemiyordu zorla mı? Babası bir yana, Dünya bir yanaydı. Mâdem babasına karşı o biçim davranıyordu, o da sevmiyecekti onu. İçinden gelmiyordu ki.

Köşeyi döndüler.

Aylâ:

—Demek pencerenize taş attılar?

Nursen hırslı hırslı başladı:

— Kız inanmıyor bir türlü. Yalan diyor bir daha demiyor. Ne diye yalan söyliyecek mişim? Vallahi de attılar billâhi de!

Nurcan sarı saçlarını eliyle düzeltti:

— Canım nolomuş attılarsa? Ufak iş be!

— Ufak, büyük kızım. Niye atılsın?

Aylâ:

— Niye atılmasın? dedi. Bizim penceremize atılmıyor mu?

— Sizin, hele senin, çifte çifte takıntın var. Ben sizin gibi miyim?

— Değilsin, dedi Aylâ. Sen asılzadesin!

Nurcan:

— Ama ne..

— Değil, asılzâdelik filân değil, beceremiyorum da ondan!

— Demek annen inanmak istemiyor?

— İstemiyor kardeş. Babamdan mektup almışım da onun için surat ediyormuşum. Ediyorum evet, ediyorum ama, asıl sebep bu değil. Pencereye taş atılma meselesi. Komşulara geçmişti, ben de ütü yapıyordum. Dalmışım. Birden çıt dedi cam. Aklım başımdan gitti. Hemen lâmbayı söndürüp koştum pencereye. Koştum ya, hemen açamadım perdeyi. Açsam belki de görürdüm kim olduğunu. Açamadım, korktum. Sanki hemen camın arkasında da

elini uzatıp beni yakalıyacak gibi geliyordu. Başladım anne anne diye bağırmağa. Neden sonra geldi. Bir tavır, bir çalım. Vay efendim ona hiç bir yerde rahat yok muymuş, neymiş bizden çektiği. Bir zamanlar sünepe babam, şimdi de yerine ben oturmuşum. Bilmez misiniz? Çenesi açıldı mı kapanmayı bilmez!

O her sabah dudaklarını boyadıkları harabeye gelince, Aylâ:

— Yeter, dedi. Sabah sabah seni dinliyecek değiliz.. (Nurcan'a). Ver bakalım şu zamazimgoları kız!

Nurcan kırık ayna parçasıyla ruju çıkardı:

— Al bakalım anam karı!

Aldı. Ayna kırığında dudaklarını çabucak kıpkırmızı boyayıverdi. Aynada tekrar tekrar bakıp kontrol ettikten sonra, «Zamazimgolar»ı Nursen'e uzattı:

— Al sen de boyan, nerdeyse seninki geçer ha!

Nursen aldı. Boyanırken, birden hatırlamıştı onu. Aylâ'nın ondan «seninki» diye söz etmesi de hoşuna gitmiyor değildi ama nerde? O bile ilgilenmiyor, yatıp kalktıkları pencere avlularına baktığı halde bir günden bir güne ne bir işaret ne de...

— Seninki geliyor!

Ayna kırığıyla ruju Nurcan'a telâşla verdi. Gizlendikleri harabenin duvar kıyısından usullacık baktı: Geliyordu gerçekten de. Yüreği telâşlı telâşlı atmağa başladı. Sanki pusudaydılar, hizalarından geçmesini bekliyorlardı. Tam hizalarına gelip geçeceği sıra Aylâ yola çıktı. Kızları görünce şaşırmıştı İskender. Yüzü gene her sabahki gibi kıpkırmızı oluvermişti.

Aylâ şakadan :

— Dün aldığın çeyreğimizi sökül bakalım arkadaş! dedi.

İskender tokat yemiş gibi sarsıldı. Başı dönmeğe,

gözleri kararmağa başladı. Eli pantolonunun ufak para cebine gitti, tam çıkarırken, araya giren Nursen:

— A a.. dedi, ne münasebet?

Çapkın Aylâ bu sefer ona döndü:

— Ne münasebet mi?

— Ne münasebet tabî!

— Hangi minareye sepet olduğunu bilmem kızım ama, az önce sen değil miydin, rastlasa da çeyreğimizi alsak diyen?

Nursen deliye döndü :

— Ay yalancı, vallahi yalan.. Kız ne zaman söyledim?

— Aylâ, Nurcan'ı kolundan çekti:

— Yürü kızım yürü... Hem söyler, hem de insanı yalancı çıkarır!

Yanyana uzaklaştılar.

Berikiler tek kelime konuşmadan, şaşkın şaşkın bakıyorlardı arkalarından. Unkapanı durağına gittiklerini, siyah bir dolmuşa bindiklerini, dolmuş hareket ederken, beyaz bir elin onlara sallandığını gördüler. Sonra da bakışıp, utançla gülüştüler hafiften. Nursen:

— Tabî inanmadınız? dedi.

İskender hâlâ kıpkırmızı:

— İnanmadım.

— Öyle kâfir kız ki...

— Biliyorum.

— Nerden?

— Dün, dolmuşta hani...

— Ha, sâhi...

Yanyana yürümeğe başladılar. Karlı sokak, damlar tepesinde fırıl fırıl dönüyordu İskender'in. Bu hiç beklemediği anda tokat gibi şaklayan raslantı... Evet yanyana yürüyorlardı. Bir şeyler bulup konuşmalıydı ama... Ne? Birden ayva suratı aklına geldi. Utanması, yüzünün kızartısı arttı, ayakları dolaştıysa da, şakacı ihtiyar, şa-

kacı ihtiyarın yakışıklılığından söz açması... Sonra dâire, dâiredekiler... Eminanım, Korkut, kadın memurlar, Vedia... Görselerdi şimdi!

Yanındaki kıza utançla, kıpkırmızı baktı. Kız da hemen hemen aynı utançın kızartısıyla yanarak bakıyordu. Hayatında ilk defa yabancı bir erkekle, yapyalnız yürüyordu!

Suçlu suçlu gülümsediler. Ne o, ne öteki konuşacak bir şeyler bulabiliyorlardı. Bütün bildikleri konuları unutuvermişerdi sanki. Nursen seviyordu onun bu utanç dolu kızartısını yeterdi artık. Bir şeyler bulup konuşmalıydı, dağıtmalıydı şu sıkıcı sessizliği. Yoksa kendisi mi sıvamalıydı kolları?

— Annem sizde miydi akşam?

İskender ferahlar gibi oldu:

— Bizdeydi.

— Çağırdığım zaman evde miydiniz?

— Evet.

— Akşam öyle korktum ki...

— Siz mi? Niçin?

— Ah sormayın sormayın.. Erkeksizlik öyle fena ki. Akşam annem size geçmişti, yalnızdım, ütü yapıyordum. Bir ara pencere çıt etti. Dışardan birisi taş atmış olacak. Nasıl korktum yâni, bilemezsiniz!

Utanması, başının dönmesi, gözlerinin kararması arttı. Bir şeyler bulup söylemeliydi ama, ne? Bakışları kızınkiyle karşılaşınca, ağzından kaçıverdi:

— Geçmiş olsun. Dünya'da ahlâksız mı ararsınız?

Kızın belki de ağzını aradığını, taşı atanın kim olduğunu ihtimâl görmüş olabileceğini hatırlayınca, sersemliyerek tekrar sordu:

— Kimin attığını gördünüz mü?

— Nereden göreceğim?

Bakmadınız mı?

— Lâmbayı söndürüp başladım annemi çağırmağa. Ne fena biliyor musunuz? Hiç başıma gelmemişti. Çünkü hiç kimseyle alâkam olmadı. Deminki Aylâ'lar ufak iş diyorlar. Ben onlar gibi değilim ki. Benim için çok, hem de pek çok büyük iş!

Durakta mavi bir dolmuşun yanında durdular. Şoför başladı:

— Beyazıt, Beyazıt, Beyazıt!

İskender öne girdi ilkin, Nursen'i sağına oturttu. Çok geçmeden arka da doldu, araba yürüdü. Bozdoğan kemerine kadar hiç bir şey konuşmadılar. Konuşmadılar ya, memnundu İskender. Onu yanıbaşında sıcak sıcak, kırmızı kırmızı duyuyordu. Nişanlısı gibi. Sonra sonra karısı gibi duymaya başladı. Tam da ona göreydi. Ne iyi olmuştu tanıştıkları. Uçuyordu. Güneşin altında parlıyan karlar, saçaklarından karların sarktığı çatılar, dalları kar içinde ağaçlar duru göğe heybetle yükselen apartmanların yarı perdeli pencereleriyle Dünya'ya uykulu uykulu bakışları, duraklar, duraklarda omuz omuza insanlar, salkım sakım insan taşan eski, külüstür, yeni, pırıl pırıl otobüsler, hep ayni insan salkımları içinde tramvaylar...

Dolmuş, Sarçhane'den Aksaray'a yağ gibi indi. Şoför:

— Aksaray, dedi. Var mı inecek?

Beyazıt'ta inmeleri gerektiği halde:

— Var, dedi İskender.

Nursen uzun kirpikli gözleriyle büyük büyük baktı:

— İniyor musunuz?

— Birlikte inelim. Beyazıt'a yürürüz.

Ferahlıyarak indi. Daha iyiydi böyle. Yanyana, nişanlı, hatta kendilerini karı koca sayarak yürürlerdi. Demek uzun uzun kalmalarını, hemen ayrılmamalarını istiyordu?

El ele karşıya geçtiler. Lâleli'ye giden caddenin sağ kaldırımında yanyana yürümeğe başladılar. Nursen'in

utanması filân geçmişti artık. Sevdiği, karşılık bulursa deliler, çılgınlar gibi sevebileceği, dört elle sarılabileceği bir erkeğin yanında olmak... Gelip geçenlere gururla bakıyordu. Tabî, elbette, onundu bu erkek. Seviyordu, seviliyordu da. Elbette seviliyordu, hemencecik ayrılmamak için dolmuştan indirmişti onu. Çünkü yanyana yürüyecekler, hiç değilse çeyrek saat, belki de yirmi dakika daha fazla birlikte olacaklardı!

İskender de öyle. O da memnundu, onun da utanması hemen hemen uçup gitmişti. Yanında bir genç kızla yürümek... Herkese meydan okuyabilirdi. Evet, seviyordu bu kızı, yarın belki de nişanlısı, sonra da karısı olacaktı. Ayva surat mı? Hadi canım, vehimmiş bunlar demek? Demek o da başkaları gibi yakışıklı sandığı pek çok başkaları gibi bir genç kız tarafından sevilebilirmiş!

Gözucuyla baktı, birden bir şüphenin iğnesi: Sevilebilirmiş ya, henüz pek erken değil miydi? Seviliyor muydu? Yoksa Aylâ denilen o şakacı, o, dün «Dilinizi kediler mi yedi?» diyen kızın yarattığı mutlu bir raslantının sonucu olmasın? Yâni kızın sevip sevmediği belli değil daha da, yaratılan bu mutlu raslantının sayesinde...

Nursen seviyordu utançla kızarmasını ama, yeterdi artık, bir şeyler bulup ne diye konuşmuyordu?

— Dilinizi kedilerin yemediğini anladık ama, niçin konuşmuyorsunuz?

Kendine geldi, güldü.

— Aylâ çok şakacı değil mi?

— Çok.

«Çok» ama, yanında Aylâ değil, kendisi vardı. Yeri miydi şimdi Aylâ'nın. Sonra, unutmalıydı artık başkalarını. Şakacı filân, ne olurs olsun, unutmalıydı, evet unutmalıydı. Öyle istiyordu!

— Müsaade ederseniz kolunuza gireyim.

Artık ne Aylâ, ne de kızın sevip sevmediği. Lâf mıy-

dı bu da. Elbette seviyordu. Sevmese, raslantı mutlu bile olsa, basar onlarla gider, şimdi de koluna girmek istemezdi.

Sevinç içinde, gene de :

— Girin ama, dedi.

— Evet?

— Korkmuyor musunuz?

Kız durakladı:

— Neden? Kimden?

— Tanış birinin görmesinden, annenize söylenmesinden!

Görürse görsün, söylerse söylesin! Hem size bir şey söyliyeyim mi?

— Tabî.

— Bırakın annemin lâfını..

— Niçin?

Dertli dertli içini çekti. Bu niçin'i nasıl cevaplıyabilirdi? Henüz tanıştığı bir insana annesinin acı kırmızı dudaklarını, babasına karşı takındığı tavrı, giyinip süslenip evden çıkı çıkıverişlerini hiç ama hiç sevmediğini nasıl söyliyebilirdi? Yarın belki de kaynanası olabilecek bir kadını damadına daha ilk günden karalamak doğru muydu?

— Çağırdınız diye anneniz kırıldı mı?

— Darıldı.

— Annenizi pek sevmiyorsunuz galiba?

— Siz?

Aklına birden olanca ağırlığıyla kendi evleri geldi İskender'in. Evdekiler, sinirli sinirli bakıp, alaycı alaycı gülen, ona duyurmadan fısıl fısıl onu çekiştirenler, şımarık Hukuklu, şımarık Hukukluya geleceklerini bağlamış insanlar. Bal çanağının çevresinde hazla vızıldaşarak dolaşan karasineklere benziyorlardı. Evin satılıp parasının ona verilmesini istiyorlardı. Hepsinden nefret ediyordu, hepsinden. Annesinden de, evet. Her zaman hepsinden çok

onu kayıran o olduğu halde, o da sonunda ağzını açmış, gözünü yummuştu: «Küçük, küçücük memur..»

Nursen sorusunu tekrarladı :

— Seviyor musunuz annenizi?

İçini çekti:

— Severdim ama...

— Evet?

— Sevmiyorum artık!

Burada da anlaşmışlardı. Acaba babasını sever miydi? Aklından o «Bunak» geçince, yüzü karıştı. Sevmemeliydi Allah vere o adamı. Bütün gün ufacık odasında, yiyecek gibi bakan, bakarken gözlerinin içi alev alev yanın bu geçkin adamdan iğreniyordu. İlle de hâlini hatırını soruşu. Nasıl olduğundan neydi ona sanki? Sonra dün sabahki düş.. Gelin oluyormuş da, gelinlik pek yakışmış da..

— Babanızı sever misiniz?

— Hayır.

Az kalsın boynuna sarılacaktı. Tam, tam istediği gibiydi. Onunla daha şimdiden anlaşmışlardı.

Birden İskender'e kulak verdi :

—..... çoğu zaman başımı alıp uzak uzak gitmek geliyor içimden!

— Nereye?

— Belki tuhaf ama...

— Olsun, söyleyin.

— Bir yabancı gemiye kâtiplik mi olur, lostromoluk mu, hatta...

— Hatta?

— Kömürcülük mü.. Basıp gitmek. Artık Avrupa mı, Amerika mı...

— Peki, niçin?

— Beni anlamıyorlar, hiç kimse anlamıyor beni!

Genç kız kedi gibi sokuldu:

— Ya günün birinde anlıyan biri çıkarsa?

Güldü :

— O zaman gitmekten vaz geçerim ben de...

— Ben seni anlamağa çalışacağım!

Kolunu sımsıkı tutan küçük, beyaz eli okşadı:

— Ne iyisin sen... Neden daha önce tanışmadık sanki?

— Tanışabilirdik, sen hep kaçtın. Haa, sabahları, çoğu sabahları sizin yattığınız odanın penceresinden şöyle bir görünüp kaybolan kimdi? Sen mi, kardeşin mi?

Kardeşinin yakışıklı yüzü kafasından hızla geçti, canını sıktı.

— Ben, dedi.

— Niçin kendini göstermekten kaçıyordun?

Ayva suratından söz açamazdı ya!

— Bilmem, dedi.

— Benseee... hep seni görebilmek için...

— Sâhii?

— Gözüm çıksın ki..

— Ne bileyim ben, bilmiyordum ki.

— İnsan genç bir kızla komşuluk eder de...

— Doğru ama, bu işlerde çok acemiyim!

— Ben de. İnanır mısın senden önce bir tek erkekle yanyana yürümüş değilim. Belki inanmazsın, çalıştığım yerde erkeklerle kimbilir neler yaptığımı...

— Hiç düşünmedim bunu!

— Düşünebilirsin bir gün. Sen düşünmesen bile anneler...

— Bana ne onların düşüncesinden?

— Böyle bile olsa, çalıştığım yerde, yahut bugüne kadar, senden başka birisiyle konuşup, kol kola gezdiysem, şuraya buraya gidip geldiysem Allah iki gözümü kör etsin, beni kör bakıtsın Dünya'ya!

Kirpikleri ıslanmıştı. İskender durdu, bir az sert:

— Bütün bunlara ne lüzum vardı sanki? dedi.

Kız âdeta hıçkırarak:

— Vardı, diye ekledi. Vardı, çünkü çalışmıyanların, çalışanlara ne gözle baktığını biliyorum. İşyerlerini başka türlü sanıyorlar. Yâni oralarda çalışan kızlarda hayır yoktur. Pek de yanlış değil, çoğu oynar ama, hepsi değil. Oynıyanların da pek çoğu mecburiyet yüzünden. Yoksa hiç bir kız, istiyerek, fena olmak için oynamaz. Sonunda mesut bir yuva kuracağım diye koşar!

Elinin tersiyle gözlerini sildi. Bütün bunlara ne lüzum vardı? İlk konuşmada her şeyi anlatırsa sonra ne bulacaktı anlatacak?

Güldü:

— Demek bilseydin sende gözüm olduğunu kaçmazdın?

— Kaçar mıydım hiç?

— Ufacık bir işaretini öyle bekledim ki!

— Bilsem, bilseydim ah!

—

—

Ne çabuk da gelivermişlerdi Beyazıt'a?

Tramvaylar, otobüsler, dolmuşlar... Marmara sinemasının önünde durmuşlardı. El eleydiler. Ayrılmak gelmiyordu içlerinden. Nursen:

— Ayrılmamak, dedi, hiç ayrılmamk ne güzel!

Aynı içtenlikle ekledi:

— Çook!

— Hiç ayrılmıyacağımız günler gelecek mi?

— Sen istedikten sonra..

— Asıl sen istedikten sonra..

— Bana kalsa hemen şimdi...

Katıla katıla güldü:

— Bana kalsa da ama, ne acele. Herkes ne der?

— Ne derlerse desinler. Bize ne herkes'ten?

— O da olacak bir gün inşallah..

— İnşallah.

— Beni sabahları bekliyecek misin?

— İstersen beklerim.

— İsterim tabî.

— İyi ya...

Zâten el eleydiler, tokalaşıp çektiler ellerini:

— Allasmarladık.

— Güle güle.

Yüreğini, Marmara sinemasının önünden ona bakmakta olan genç adama bırakıp ayrıldı. Karşıya geçecekti, geçmeden durakladı bir an, döndü, el salladı. O da sallıyordu. Vızır vızır taşıtların arasından alışkın, çevik bir sıyrılışla karşıya geçti, durdu, yeni bir el sallayışı. Ayni şekilde karşılık... Tüy kadar hafif,neşeden kırılıyordu. İçinde, şu karları gıcır gıcır parlatıp eriten güneşin tatlı aydınlığı.

Beyazıt camiinin önünden, karları gıcırdatarak geçti. Uçuyordu. Sabahın tâze serinliğiyle savrulan saçları... Yanakları al aldı, yanıyordu.

— Fist!

İtin biri, kuvvetle çarpıp geçti. Duymadı bile. Az sonra bir başkası:

— Issırim!

Üniversitenin önünde birden kalabalıklaşan kadınlı, erkekli, çocuklu işçiler içinde buldu kendini. Sanki bir selin içindeydi de, sürükleniyordu. Farkında bile değildi. Öylesine dopdoluydu ki genç adamla... Akşamları yedi, hatta sekizde çıktığını bildiği için akşam paydoslarında buluşmaktan söz açmamıştı., Sabahları buluşacaklardı demek? Gülümsedi. Yarın sabaha kadar yıl vardı. Demek sabahları pencereden bakan oydu? Pencereden işaret vermemesi daha iyiydi. Böyleleri, kadın, kız işlerinde tecrübe görmüş pişkinlerdi. Buysa... Yalan söylemiyordu. Söylese, ne diye şimdiye kadar takılmasındı? Sonra, kulaklarına kadar kızarması!

— Oh yavruum, defransiyele bak!

— Güverte? Güverte ya?

— Anam. Balkonunda rakı içeyim!

—

— ?

Hemen iki adım gerisinden geliyorlardı, aldırmıyordu.

Taa karşıdan bir başkası seslendi:

— Ne haber yandan çarklı?

— Ooo.. Makosen, sağlık be!

— Nasıl öndeki nasıl?

— Kıyak kaleci..

— Gol atabilir misin gol?

Yanından hep birlikte hızla geçtiler. Geçerlerken de içlerini çekip sürtündüler. Gene aldırmadı. Öylesine alışkındı ki bu sulula ra, Başka zaman olsa, pek pek tükürür gibi «Terbiyesizler!» derdi ama, şimdi?

Yanından hiç ayrılmamasını istiyordu. Hep dizinin dibinde. Annesi duysa... Yüzü asıldı birden. «Duyarsa duysun!» diye geçirdi. «Küçük memur, usta, çırak mırak istemem Nursen! Vallahi kıyametleri koparırım. Ben seni halli mallı, zengin birine vereceğim. Fakirlikten, yoksulluktan bıktım. Yeter, illâllah artık!»

İşçi kalabalığıyla bakırcılar içinden geçti. Çalıştığı çorap fabrikası karşıdaydı. Sağdaki sokaklara sapıp eriyiveren kalabalıkla kapıya geldi. Al aldı. Aylâ nerdense çıkıverdi:

— Vay, Nursen hanım.. Ne haber?

Güldü :

— Ne haber olacak? Hiç!

— Nasıl hiç? Birlikte gelmediniz mi? A a.. Adama bak, buraya kadar gelmiş!

Nursen döndü, İskender'i gördü. Taa karşıda durmuş, bakıyordu. El sallamağa kalmadı, utanmış gibi kayboluverdi. Aylâ anlıyacağını anlamıştı, omuzuna bir er-

kek gibi vurdu:

— Haydi hayırlısı Nursen hanım... Oldu bu iş desene!

Gülüyordu, gıdıklanıyormuşçasına, katıla katıla gülüyordu.

Aylâ ciddi ciddi sordu:

— Nasıl oldu?

— Nasıl olacak, dolmuşta beraber geldik. Aksaray'da inelim dedi, indik. Sonra vurduk Lâleli üzerinden Beyazıt'a..

— Ne konuştunuz?

— Uuu.. neler! Haa, koluna girdim ha..

— Sâhii?

— Vîlla. Nasıl girdim kendim de şaştım sonra. Fakat tam istediğim gibi çocuk. O da benim gibi, annesinden babasından şikâyetçi. Hiç birini sevmiyor. Diyor ki, sana rastlamasaydım, başımı alıp gidecektim diyor!

— Nereye?

— Avrupa mı olur Amerika, mı?

Aylâ inanmamışçasına el salladı:

— Boşveer...

— Niye yalan söylesin kardeş?

— Numara yapıyor sana. Biz öylelerinin ifadesini çook aldık!

— Bu senin bildiklerinden değil..

— Anlamadım?

— Değil tabî. Öyle olsa, ne diye kızarsın?

Nurcan, Ayşe, Şadiye filân da geldiler. Lâhzada «mesele» yayılıverdi. Yayılıverdi ya, şaşılmadı, üzerinde de uzun uzun durulmadı. Çorapta, trikolarda çalışan kızlar. kadınlardı onlar. Bir kız ya da kadının gözüne kestirdiği birisiyle tanışıp kol kola yürümesi görülmemiş, duyulmamış şey değildi ki!

Gene de, kara kaş, kara gözlü İsmail usta gelinceye kadar konuştular. İsmail usta yanlarına yaklaştı, hepsini birden kucaklarcasına:

— Haaaydi bakalım, dedi, haaaydi iş başına! Şeytanları topladığınız yeter!

Kızlar birbirlerinin ayaklarına basarak kaynaştılar:

— Dur be usta, noluyorsun?

— Aaaa!

— Ayağımı kırdın be!

— Aşk olsun yâni!

— Ayağım koptu...

— Boynun kopsun!

Aylâ:

— Senin kopsun, dedi.

Usta öteki kızları bıraktı, Aylâ'yı kovaladı. Beton fabrikanın ardlarına kadar açık demir kapısından içeri girip silindiler.

Nursen bütün bunların farkında değil, hâlâ hazdan sarhoş gibiydi. Öteki kızlarla içeri girdi. Loş bir odaydı. Kirli pencere camından vuran pırıl pırıl kış güneşi...

Kırmızı mantosunu çıkarıp çiviye astı, siyah iş gömleğini giydi. Giydi ama hiç çalışmak gelmiyordu içinden. Demek ardından gelmişti? Sevmese ne diye gelsin?

Güneş vuran pencerenin camını kaldırdı. Temiz, tertemiz bir hava yanaklarını soğuk soğuk okşadı. Pencere kenarına birikmiş karları eliyle kürüdü. Sonra döndü, kocaman ütüye kömür koydu. Bir parça gaz gezdirdi, küçük boruyu oturtup kapı önüne çıkardı, bir kibrit! Kömürlerin üzerindeki gaz alev alev yanmağa başladı. Gözleri deli deli oynaşan alevlerde, kapının kenarına sırtıyla dayandı. Kimbilir ne kadar tedirgindi evinde ki, vapurlardan birine atlayıp uzak uzak gitmeyi kurmuştu. İyi ki tanışma işini uzatmamıştı. Ya aylardır uzayıp gittiği gibi, bir kaç ay daha bekleseydi? Çekip gidecek, hiç tanışamıyacaklardı.

Cebinden küçük, beyaz mendilini çıkardı, ufacık burnunu sildi.

İş başlamıştı. Sağda, solda, karşıda, altta, üstte bir

yığın triko, çorap makinesi hep birden çalışıyor, tozlu beton duvarlar, içlerinden sarsılıp titreşiyorlardı. Duymuyordu. Eskiden de duymazdı. Yeni girdiği günlerse, uğultulu bu ses kalabalığına hiç bir zaman alışamıyacağını sanmıştı.

Buradan da kurtulurdu belki. Ne maaş aldığını, hatta nerde, ne işte çalıştığını bile bilmiyordu. Küçük bir memur sanıyordu. Bir kaç yüz lira maaşlı... Gerekirse kendisi de çalışmaya devam edecekti ya, çalışmamayı daha çok isterdi. Küçücük bir evi olmalıydı. Düz ayak, iki odalı. Odalardan birini misafire ayırmalıydılar, ötekinde yatıp kalkmalı. Yemeği mutfağa yerleştirecekleri açılır kapanır, yuvarlak masada yerlerdi. Sabahleyin kocasını işine yolcu ettikten sonra, dudağında aydınlık, oylum oylum bir türkü, kapardı süpürgeyi, başlardı. Ortalığı süpürürken, maltız ya da gaz ocağının üzerinde bulaşık suyu kaynar, süpürme işi biter bitmez bulaşığa otururdu. Şimdiki gibi kırık dökük sahanlar, yer yer çatlak, ya da sırları düşmüş çinko kapları değil, bembeyaz, kar gibi tabakları olurdu. Pırıl pırıl tencereler, alüminyum, kalaylı bakır... Ya da düdüklü. Düdüklü en iyisiydi elbette. Düdüklü tencere, elektrik süpürgesi, buz dolabı, çamaşır makinesi, küçük zarif bir radyo...

— Ne düşünüyorsun kız??

Gene Aylâ.

— Hiç, dedi.

— Onu mu?

Güldü.

— Desene Allahtan arıyormuşsun? Ulan mâdem bu kadar istiyordun, ne diye çıtlatmalıydın?

— İstediğimi bilmiyordum ki.

— Deli.

— Nereye gidiyorsun?

— Tuvalete.

Aylâ'nın ne zaman, nasıl ayrıldığına bile dikkat etmedi. Sarsılan duvarın kapı köşesine dayalı sırtıyla hafif hafif sarsılarak düşünüyordu: Düdüklü tencere, elektrik süpürgesi, buz dolabı, çamaşır makinesi, küçük, zarif radyosu... Kocası akşam eve gelince onu kapıda buluyor. Boyanmış, taranmış, yüksek topuklu kadife terliğini çıplak ayağına geçirmiş. Kocasının elinden menekşe demetini alıyor. Ona getirmiştir. Birbirlerine hayran hayran bakışıp, tertemiz, bembeyaz dişleriyle gülüyorlar: «Nasılsın şekerim?», «Teşekkür ederim canım.», «Çok yoruldun mu bugün?», «Ya sen?», «Bana bakma. Asıl senin yorulmaman lâzım!» «Ne münasebet, asıl senin!»

Aylâ tuvaletten döndü, gülerek geçti, durmadı.

Daha sonra birlikte içeri girer, sokak kapısını Dünya'ya çevirirler. Kocası kollarına alır onu, sıkar, sımsıkı sıkar, öper öper öper... Dudaklarını acıtıncaya, kanatıncaya kadar. Birbirlerine neler anlatmazlar! Süpürge süpürürken ufacık bir farenin süpürge önünden hızla geçişi. Yüreği öyle çarpmıştı ki, az kalsın bayılacaktı. Kocası bu ufacık olayı olanca dikkatiyle dinler, acır, hırslanır, faresiz, daha derli toplu, çok daha rahat bir eve geçmek zorunluğundan söz açar. Karısını yabanda mı bulmuştur o? Karısı, karıcığı, biricik sevgilisi!

Geleceğin bu mutlu evini tatlı tatlı hayalliyerek içeri girdi, kartonu aldı, ütünün başına çömeldi, başladı hafif hafif yellemeğe.

O da dâirede çok yorulmuştur bugün. İşler birden öylesine bastırmıştır ki, başını kaşıyacak vakti olmamıştır. Olmamıştır, olmıyabilir ama, karısı? Karısını, karıcığını da mı düşünmemiştir? Genç adam «O başka!» der, «Seni düşünmediğim an mı var? İş, güç, Dünya bir yana, sen bir yanasın şekerim!»

Güldü, o günlere, gelecek o tatlı günlere güldü. Kocasını öyle sevecek ki, aralarına hiç, ama hiç kimse giremi-

yecek. Annesi bile! Sanki annesi karşısındaymış da, onunla çekişiyormuş gibi: «Tabî giremezsin!» dedi sinirli sinirli. «Babama yaptıklarını kocama yaptırmıyacağım. Ben senin kızınım ama, senin gibi değilim. Kocamı çok seveceğim ben. Hem sen ne karışıyorsun bize? Ya çeneni kesip geç bir kenarda otur, ya da çek git babamın yanına! İstemezse bana ne? Adamı kendinden soğutmıyaydın. Nefret ettirdin babamı, babacığımı...»

Babası herhalde çok sevindirdi kızının bu ağır uslu, bu, kadın adına kendi kızından başkasını tanımamış genç le evlenişine. Babacığı, şeker babacığı. Eliyle koymuş gibi biliyor bu işten, yâni kızından yana olacağını...

Ütüde kömürler yanmış, kor haline gelmişlerdi de görmüyordu.

Bir ara bir ihtiyar kadın yanında durdu:

— Ateşin yanmış, geçiyor kızım!

Baktı, şaşaladı, sonra kıpkırmızı, güldü, suçlu suçlu.

— Kafam meşgûl de Emine hala...

Kadın başını salladı:

— Elin işte gözün oynaşta değil mi?

Belki de ilk defa:

— E, ne yaparsın? dedi.

Kadını bırakıp ütüyle içeri girdi. İşe başlamalıydı. Yığılı çoraplar onu bekliyordu ama, istemiyordu, canı çalışmak istemiyordu bugün çalışmasa, bırakıp çıksa ne olurdu sanki? Bir günlüğünü keserlerdi, o kadar. Bu belki önemli değildi ama, onu bulabileceğini bilse, aklı yatsa!

II.

O da tıpkı onun gibiydi. Ne diye çalışacaktı bugün? Tüy kadar hafif, uçuyordu. Keşke kızı bugün yollamasaydı işe. Bir parça da bunun için gelmişti ardından. İşyerinin kapısı önünde Aylâ'yla ötekiler olmasa, seslenirdi belki de. Ama utanmıştı. Daha bismillâhirrahmanirrahim demeden..

Kapalıçarşı'nın Beyazıt kapısı önündeki sahlepçiden içtiği sahlepin boş bardağını uzattı adama, parasını verdi. Sonra da bir cigara yaktı avucu içinde. Saat sekiz buçuğa gelmediği için, kapı kapalıydı henüz. Esnaf, kız erkek öğrenciler, işleri Kapalıçarşı'nın öbür kapısı yanında olan kravatlılar...

Aralarından geçti, Çarşıkapı'ya doğruldu.

Henüz tanıştığı bir kıza birden bu düşkünlüğün iyi olup olmadığını kestiremiyordu. Kız belki bir şey demez, hoşuna giderdi ama, ötekiler? İlle de o şakacı Aylâ? Kimbilir, belki de çok şımarık bulmuşlardı. Keşke ardından gitmese; gitti; keşke görünmeseydi ötekilere. Görünmeseydi ama, ne bilecekti orada olduklarını?

Gelip geçen taşıtların azaldığı bir ara karşıya geçti, tramvay durağına. Bir tramvay, ya da otobüse binse miydi? Gerçi vakit vardı henüz ama... O sıra önünde duruveren bir Aksaray — Yıldız otobüsüne girdi. Otobüs tıklım

tıklıdı ya, aldırdığı yoktu. Pis bir sarmısak kokusu, ayak kokusu, ter kokusu... Duymuyor, az ilerisinde burnuyla açıktan açığa oynıyan birine baktığı halde, görmüyordu. Cağaloğlu, Sirkeci, Eminönü.

İndi. Köprüyü yayan geçecekti. Her günkü gibi, köprünün sağ kıyısından ağır ağır yürümeğe başladı. Parlak güneşin altında biraz kirli, koyu mavi deniz, kucak kucak dumanlarıyla Kadıköy, Ada vapurları. Durdu. Köprünün soğuk, ıslak demirine ellerini koydu, çenesini ellerinin üzerine dayadı. Demir çok soğuktu. Aldırmadı. Aylâ'lar ne derlerse desinlerdi, işe yollamasa çok iyi olacaktı. Kime neydi? Mâdem birbirlerini seviyorlardı, ne çıkardı? Sonra, işyeri... Her halde usta, usta yardımcısı, şu bu olarak çalışan bir alay erkek vardı orda. Biliyordu, hiç birine aldırış etmezdi ama...

Sıkıntıyla çekildi, ellerini soğuk demirde donan ellerini oğuşturarak yürümeğe koyuldu.

İlk önce bir nişan takmak gerekiyordu herhalde. Gerekiyordu ya, parası da yoktu. Ev, şu ev, ah şu ev... Satılsa, parasının hiç olmazsa bir bölüğü ona verilse, karaborsa'dan geçtim, nişan masrafı olarak kullansa. Ne demek? Erdal oğullarıysa o da oğullarıydı. Hem de büyük oğulları. Liseyi bitirtmişlerdi, neredeyse Hukuku da tamamlıyacaktı. Fransa'ya da gitmeyiversindi!

Avucu içinde yeni bir cigara yaktı, sönük kibriti bir fiskede denize fırlattı.

Her gün bugünkü gibi olsaydı Erdal ne kadar sevecekti onu! Sabahleyin erkenden kalkmış, çevresinde âbey âbey... Hatta muslukta el yüz yıkarken havlu bile tutmuştu. Onu böyle çevresinde bir küçük kardeş saygısıyla dolaşır görünce kızmıyordu. Kızmaktan geçtim, başka zamanlar kızmış oluşuna bile pişmanlık duyuyordu. Havluyu vermiş, sonra da, zaten güzel yüzünü gülümseyişlerin en saf, en çocuksusu, «Senden bir ricada bulunabilir mi-

yim?» demişti. Tuhafına gitmekle beraber, gene: «Bulun bakalım» demiş, «Bana beş lira verebilir misin?» karşılığını almıştı. Ne zavallı, ne acındırıcı biçimde istemişti beş lirayı! Sormamıştı bile ne yapacağını. Fazla parası yoktu, olsa bir iki demez verirdi ama yoktu Allah belâsını versin.

Cigarasından duman alırken, beşliği ne yapacağını düşündüyse de, üzerinde durmadı. Koskoca bir Hukukluydu, ne isterse yapsın. Hatta kimbilir, belki de tavladığı bir kızla muhallebiciye gidecekti.

Dünkü trafik polisinin orda durdu, yeşil'in yanmasını bekledi. Yandı, çabucak geçti karşıya.

Kardeşi Hukuku bitirip avukat olduğu zaman da şu beş lira istediği zamanki hâlini yitirip, o koca göbekli akraba avukat gibi olmıyacağını bilse, ille de annesinin isteğine uyarak, birlikte çalışabilirdi pek âlâ. Yok, işi düşünce kuzu postuna, güçlenince kurt postuna bürünürse... Ki olabilirdi, o zaman külâhları hemen değişeceklerdi.

Böyle olmakla beraber, evin kardeşi için satılacağına inanan yanı ağır basıyordu. Evi satıp parasını vereceklerdi ona. O da atlayıp gidecekti Fransa'ya. Doktora moktora, mangırlar eriyecek, oğlan doktorasını Avrupa'da yapmış ünlü bir avukat olunca... Hayır hayır, o oğullarıysa, kendi de oğullarıydı ve küçükten çok daha haklı durumdaydı. Okumamıştı, okutmamışlardı, yarıda bırakmıştı. Bütün bunlar bir yana, bir kızı seviyordu işte. Dişine göre, çalışan, dürüst bir işçi kız. Anlaşmışlardı da. Evi satıp versinlerdi onun hakkını. Versinler, nasıl olsa bir kaç bin düşerdi. Bu bir kaç binle küçük bir nişan yapar, sonra da evleri için saklardı üst yanını. Bankaya yatırırdı be. Bankaya, vâdeli yatırsa da, günün birinde bir apartman katı çıksa...

Yeni bir umut, Karaköy meydanlığının kaynaşan kalabalığını solunda bırakıp sağdaki aralıklardan birinin eski,

çok eski, belki de Kapitülâsyonlar devrinden kalma büyük yapılar aralığının loşluğuna saptı.

Bir Allah varsa, herkesinki gibi, onun içini, onun aklından geçenleri biliyor, duyuyorsa, ne diye banka çekilişlerinden bir apartman katı da ona vurdurmasındı?

Loş sokağı geçti, güneşli, bol ışıklı bir meydana çıktı, sola saptı. Sağda hususiler, daha ötede Tophane üzerinden Galatasaray'a giden dolmuşlar, Beşiktaş otobüsleri, yolcu salonu...

Gerçekten de, bir apartman katı çıksa, satsa, yerine bir yerlerden satın aldığı bir arsaya tek katlı, düz ayak bir ev yaptırsa. Geçenlerde bir gazetede resmini gördüğü, kimbilir hangi yapı şirketinin ilânı. İşte o küçücük ev gibi bir ev yaptırır, zarif koltuklar, kanepe satın alır, halı, buz dolabı, çamaşır makinesi, elektrikli süpürge, radyo... Karısının çalışmasına lüzum yoktur o zaman. Sabahleyin işine gidecek kocasını kapıdan yolcu eder, akşamları da işten dönen kocasını gene kapıda karşılar. Boyanmış, taranmış, tertemiz giyinmiştir. Yeni yıkanmış ayaklarında zarif takunyalar, ya da topuklu terlikler, boynuna atılır: «Hoş geldin kocacığım!», sarar, sıkı sıkı sarar, «Hoş bulduk. Nasılsın?», «İyiyim. Sen ya?», «Ben de iyiyim. Neler pişirdin bana bakalım?», genç kadın hamarat hamarat koşar mutfağa, düdüklü tencerenin kapağını açar, mis gibi bir koku yayılır evin içine. Derken, evi bir başka şey doldurur: Şirin şipşirin oğlunun salıncağında ağlamağa başlaması. Koşarlar karısıyla. Bir gazetede görüp çok beğendiği, hatta kesip bir yerlere sakladığı bir çocuk resmindeki gibi, gürbüz, yumuk yumuk bir oğlan. Yarım yarım «Babba, mamma!» diye başlar. Hazırlıklıdır tabî, cebinden çıkarır çikolatasını, verir. Oğlan babacan babacan güler.

Bütün bunları birden bir umutsuzluğun gölgesi kararttı. Ev ne zaman satılacak? Hissesine düşen ne zaman

verilecek? Satılsa, verilse bile bankadan apartman katı çıkacak mı bakalım ?

İçini karamsarlıkla çekti.

Bütün bunlar olmıyacak, hatta annesi, ablası, ille de o, Nursen'le evlenmesini önlemeğe çalışacaklardı. Leman hanımı hiç sevmediğini biliyordu. «Karının burnu havada. Kızına zengin damat bulup sayesinde iyi günler görecekmiş. Kocasından göremediği iyi günleri... Allah o azgın karıya düşmanımı bile damat yapmasın...»

Çalıştığı dairenin bulunduğu iş hanının kapısından girdi. Bugün dünkü kadar erken olmadığından, asansörün başında kuyruk vardı, sıraya girdi.

Evde kalmış, çirkin kızdı ama, onun da kimseleri beğendiği yoktu. Beğenmekten geçtim, yarın bütün engelleri çiğneyip Nursen'le evlenseler bile, bu kız yaman görümce olurdu. Abla, kovulamaz, ters lâf edilemez.. Karısına kimbilir ne biçim iğneli sözler ederdi!

Asansör indi, sıradan dört kişi girdi, çıkmağa başladı.

Çalışıyordu ablası, eline üç yüz lira geçiyordu. Erdal'la değil de kendileriyle otursa, bir yandan da çalıştığı yere gidip gelse, aydan aya kazancının yarısını verse hiç fena olmazdı. Olmazdı ama, evin sahibine karışmamak şartıyla Yemekleri beğenmemek, çocuğun yetişmesine karışmak, radyoyu yerli yersiz karıştırmak hele hele karısına ikide bir bir zamanlar çorapta çalıştığını hatırlatmak, şunun bunun yanında bozmak... Olamazdı. Hele duysun!

Asansör geldi, durdu, sıradakilerle girdi, çıktı yukarıya. Koridorda Eminanım'la karşılaştı:

— Merhaba Eminanım!

— Ooo, merhaba. Bugün biraz geciktiniz..

Ters anlam çıkarmadı, kızmadı:

— Öyle icap etti.

— Çay içecek misiniz?

— Hastaya kar sorulur mu?

Servise girdi. Kimseler yoktu henüz. Pardesüsünü çıkarıp astı, Eminanımın o bir kenardaki küçücük odasına gitti. Kadın kocaman semaverden çay koyuyordu bardağa Döndü, gördü:

— Burada mı içeceksiniz?

— Evet.

Bir kenardaki tahta iskemleyi çekip oturdu. Çay önüne kondu, şekeri attı :

— E, anlat bakalım Eminanım!

Eminanım, iri kıçıyla semavere dönük:

— Ne anlatayım? Anlatacak ne var ki?

Dedi. Tuhafına da gitmedi değil. Bunca yıl onu hiç böyle yumuşak görmemişti. Gözlerinin içi gülüyordu. Döndü. Gerçekten de gülüyordu gözlerinin içi. Lâf olsun diye:

— Sen anlat da dinliyelim, dedi.

O an düşündüğünü ortaya attı:

— Bugün beş, hatta dörtte izin alıp çıkacağım!

— Niye?

Kadının hafifçe göz kırparak soruşu hoşuna gitti, güldü:

— Öyle icap ediyor.

Kadının büsbütün şüphelenerek söyletmeğe çalışmasını bekledi. Hatta öyle istedi ki bunu. Ama kadın hiç oralarda değildi. Hava kışlamıştı, odun alamamışlardı daha. Bir köroğlu bir ayvazdılar ama olsun, gene de lâzımdı odun. Geceleri çok soğuk oluyordu. Sonra tatil günlerinin gecelerinde en çok. Bulgaristan'ın bilmem hangi köyünden birlikte geldikleri göçmen hemşehrileri. Uzun kış gecelerinde mısır patlatıp tatlı tatlı yârenlikler edebilmek için lâzımdı odun. Kocası «Bakalım» demişti, «Beyefendi söz verdi. Sözünde durmamazlık etmez ya. Koskoca beyefendi!»

Genç adamın çayını bitirip kalktığını, hatta düşünceli düşünceli çıktığını farketmedi. Nerden bilecekti İskender'in aklından geçenleri? İskender istiyordu ki, Emina-

nım, bugün izin alıp erkenden çıkmasının sebebi üzerinde dursun, eşelesin, bir şeyler sezsin, üstelesin. O da zorla anlatsın erken çıkış sebebini. Bir kız seviyorum, desin, sabahleyin beraberdik. Dolmuşta yanıma oturdu. Aksaray'a kadar yanımda geldi. İnelim dedim, indik. Lâleli'de koluma girdi. Gören filân vızgelir dedi senin yanında. Annesinden filân da korkmadığını söyledi. Beyazıt'a geldik. Birbirimizden zorla ayrıldık...

Büroya girdi, Remington'unun başına geçti.

sonra, düştüm ardına. Hiç sezdirmeden çalıştığı yeri öğrendim. Arkadaşları gördü beni. Utanıp kaçtım. Aa böylesi daha iyi, onu ne kadar sevdiğimi anlamıştır, daha iyi anlamıştır. Bundan sonra sabahları birbirimizi bekliyeceğiz, birlikte bineceğiz dolmuşa. Nişanlım gibi, karım gibi oturacak yanımda, Canımın istediği yerde «İnelim!» diyeceğim, «Peki» diyecek hemen. Ben onu seviyorum, ben onu çok seviyorum, benim onu sevdiğim gibi Dünya'da hiç bir erkek bir kızı sevmemiştir!

Bir cigara yaktı.

ablam mı? Babam mı? Annem mi? Topu da vız gelir. Erdal'a gelince... Evet o tehlike. Kardeş mardeş, ne diye birlikte oturalım? Biliyorum Nursen'in ona aldırış etmiyeceğini ama, gene de... Gene desi menedesi yok. Karımı babamın evine getirmem, ayrı otururuz. Ben, Nursen, Leman abla. O zaman abla da demem artık, anne derim. Biraz genç ama, olsun, gene de anne demek lâzım. Hem kimbilir, belki de o zaman, yâni evlenirsek, kalkar kocasının yanına gider. En doğrusu bu zâten. Kalksın, gitsin. Benim babamın şekeri, kalbi, tansiyonu. Anneme gelince... Beni azarladı, küçük memur dedi. O da ölsün. Ölmesini istemezdim ama, istiyorum artık. Evet istiyorum. Hiç kimse olmasın yanımızda. O, ben, bir de çocuğumuz. Ablamı da istemem. O da bulsun kendine göresini canım. Ablaysa ne oldu? Hiç kimseyi düşünmek istemiyorum, hiç kimseyi!

Büronun duvarındaki yuvarlak saatın akrebiyle yelkovanı. Hiç farkına varmadan ilerliyen akreple yelkovan, yavaş yavaş gelen kadınlı erkekli memurlar, Korkut hattâ. Her günkü gibi bakmıyordu bugün onlara. Kızmıyordu da. Hattâ kaç vakittir dargın oluşunu anlıyamıyordu. Ne diye, ne diye dargındı? Ne vardı darılacak? Şimdi barış olsa, sorsalar, anlatsa. Artık o da onlar gibiydi. Ona da kadınlar kızlar gelebiliyordu. Demek şimdiye kadar hep yanlış anlamıştı insanları. Şu futbolcu Korkut'tan ne farkı vardı? Daha güçlü oluşu bir yana, o da Korkut gibi şeften izin alıp... Sâhi, şimdiden girişseydi işe!

Saçlarından yarısı ağarmış, ellilik şef masasında, o her zamanki bitmez tükenmez evrakları arasındaydı. Kalksa, gitse, söylese, izini koparsa... Her zamankinin tersine, bugün yalnız şefi değil, Korkut'u bile öpmek geliyordu içinden.

Kalktı, gitti. Şef gözlüğünün üstünden usulca baktı:

— Hayrola?

Yutkundu, pişman oldu geldiğine birden. Ne diye gelmişti sanki? Şefin tuvalete filân çıktığı bir ânı kollıyamaz mıydı? Koridorda yakalar, söylerdi. Keşke öyle yapsaydı. Ya şimdi izin vermezse? Ya ters bir lâf söylerse? Ya servistekiler gülerlerse?

— Bir şey mi söyliyeceksin?

Servis işi bırakmış ona bakıyordu sanki, öyle geliyordu. Başını sertçe kaldırdı, çevresine bir göz attı: Evet, bakıyorlardı. Ne olursa olsun, ok yaydan çıkmıştı artık:

— Evet, dedi.

— Söyle bakalım.

— Bugün dörtte çıkmak istiyorum da...

— Hepsi bu kadar mı?

Güldü, Şef de güldü. Sonra :

— İyi ya, dedi.

— Teşekkür ederim!

— Sevinç, sel olmuş tekmil gövdesinden akıyor, kulaklarını çınlatıyordu. Şef de, ötekiler de, Dünya, bütün insanlar da ne iyiydiler! Demek saat dörtte çıkacak, Karaköy, Beyazıt dolmuşu, çalıştığı yer. Sonra hep o sabahki uysallığıyla çıkacak, görecek, a, diyecek, geldin mi? Kolkola yürüyecekler.. Hemen eve gitmezlerdi. Bir muhallebicide oturmayı teklif eder, girerler. Nişanlısı, ya da kocası gibi, garsonu çağırır, ne yiyeceğini sorardı. Yerler, içerler, konuşurlar, çıkarken parayı kendisi verirdi: Nişanlısı, kocası gibi!

Sahip olduğu bir kadının masrafını görmek mutluluğu içinde, kalktı, tuvalete çıktı. Çıkınca servis başladı:

— İzin mi istedi âbey?

Şef biraz geç:

— Evet, dedi.

Sağdan Vedia:

— Niçin acaba?

Soldan bir başkası:

— Aklı öyle hükmetmiştir..

— Deli!

— Âbey sen olmasan ona bir bir daha...

Şef elindeki kalemi bırakıp doğruldu:

— Böyle lâflar istemem demedim mi Korkut?

— İçerliyorum be âbey. Hepimizi küçümsüyor!

Kara kuru bir memur alındı:

— Bu servisin en küçük memuru o!

— Öyle ama, kendine sor bir de..

—

—

Tuvaletten gene o az önceki neşeyle döndü. Hâlâ içi içine sığmıyor, hâlâ uçuyordu. Saat dörtte çıkıp Nursen'le buluşmaktan başkasını düşünmüyordu. Kalkıp çıktıktan sonra arkasından neler konuştuklarını merak değil konu-

şabilecekleri, ardından atıp tutabileceklerini düşünüyordu bile.

Hiç geçmiyormuş gibi gelen saatler gene de devrilidevrilivermişti. Dörde çeyrek vardı ki, şef:

— E, Iskender... dedi. Dörtte gidecektin hani?

Şefi birden her zamankinden çok severek Remingtonunun ardında kalktı ayağa:

— Dört olmadı daha âbey..

— Ne çıkar canım? Kırk yılda bir izin istemişsin..

— Çok teşekkür ederim.

Makineyi çabucak kapadı. Tuvalete gitti, elini yüzünü yıkadı, saçlarını ıslatıp taradıktan sonra döndü. Pardesüsünü aldı. Çıkarken her halde bir şeyler söylemek lâzımdı. Lâzımdı ya, dargındı da arkadaşlarıyla. Tam «Hoşça kalın!» diyecekti, gene şef:

— Randevun filân mı var?

Yoktu ama, öyle bilinmesinden ne çıkardı? Gülüverdi. Bu gülüş, «Evet, var..» anlamına gelmişti.

— Demek, dedi şef, demek sen de...

Pardesüsü içinde kıpkırmızı, bürodan hızla çıktı. Merdivenleri filân ayni hızla indi, sokak. Karlar erimiş, parke taşları çamur içindeydi. Gördüğü bile yoktu. Durağa geldi, bir Beyazıt dolmuşuna atladı. Dolmuşun sonuncu müşterisiydi, araba hareket etti.

Karsız, yağmursuz, güneşsiz, bulanık bir hava vardı Soğuk mu soğuk. Üşümüyordu. Tersine, yanıyordu her yanı. Köprü, Eminönü, Yenicami arkası, Bahçekapı, Bâbıâli yokuşu, Cağaloğlu'nu filân hazdan yarı sarhoş, geçti. Şimdi gidecek, oralarda dolaşacak bir iki, onun semtinde, onun kokladığı havayı koklıyarak... Belki de bir kahve vardı oralarda. Oturur, beklerdi. Sonra kolkola, muhallebiciye, daha sonra gene kolkola... Mahalleye böyle girmezlerdi. Korkuları yoktu ama, olsun. Girmemeleri lâzımdı.

Beyazıt'ta dolmuştan indi. Beyazıt camiinin önünden,

Bakırcılardan... Dış kapının buzlu camları.. Kapı kapalıydı henüz. Eli yüzü yağlı kara birisi duvar dibine çömelmiş cigara içiyordu. Usta mıydı? Herhalde. Çok erkek var mıydı içerde acaba? Genç, yakışıklı delikanlılar.. Nursen'in öylelerine aldırış etmiyeceğini biliyordu ama, gene de aynı çatı altında, aynı havayı koklamıyorlar mıydı?

Avuçları içinde bir cigara yaktı.

Öyle paydoslarında ne yapıyorlardı? Herhalde hep birlikte yiyorlardı yemeklerini. Belki de dün sabahki sulular gibi sulu işçiler vardı da kızları gülmekten katılıyorlardı! Öteki kızlar istedikleri kadar gülsünlerdi ama. Nursen gülmemeli, konuşmamalı, hatta bakmamalıydı onlara. Şimdiye kadar hiç bir erkeğin koluna girmediğini söylemişti. Nursen yalan söylemezdi. Elbette girmemiş, elbette yan yana yürümemişti. Yürümemişti ama...

Birden işyerinin kapısında Aylâ!

Koşarak dışarı çıkmış, görmüş, duraklamıştı:

—A a...

İskender yakalanmıştı, kıpkırmızı kesildi. Yırtık kız merakla, bir parça da alaycı, sordu:

— Nursen'i mi bekliyorsun?

Olanlar olmuştu:

— Evet, dedi.

— Dur şimdi gider söylerim!

Siyah iş göğüslüğü, dirseklere kadar sıvalı kolları... Oracıktaki kurabiyeciden çabucak kurabiyeleri alıp, işyerinden içeri koşarak girdi. Bağırmağa başladı:

— Nurseeen, kız Nurseeeen!

— Ne var?

Aylâ'nın olanca kâfirliği üstündeydi:

— Müjdemi ver!

— Ne müjdesi kız?

— Müjdemi ver, anlamam arkadaş!

Kız anlıyalım, kolay...

— Bir çay ısmarlıyor musun?

— Allah canını alsın, iki iç!

Haber verdi:

— Senin kabak gelmiş, dışarda bekliyor!

Dünya'da hiç bir müjde Nursen'i bu kadar sevindiremezdi. İşi, Aylâ'yı filân bırakıp, saçları uça uça pencereye koştu ilkin, baktı: Gerçekten de.. El edip kapıya koştu. Kapı önünde cigara içmekte olan İsmail ustaya dikkat bile etmemişti. Soluk soluğa:

— Hoş geldin. Benim için mi geldin?

— Senin için.

— Teşekkür ederim, ah çok teşekkür ederim. Demek benim için geldin? Saat kaç?

— Dört buçuğa geliyor.

— Ah ne yapsak... Yarım saatimiz var daha.

Çevresine bakınırken, işyerinin penceresine doluşmuş kızları gördü, güldü:

— Şunlara bak Allah aşkına...

— Fena mı?

— Değil ama.

— E, dedi kodu mu yaparlar?

Omuz silkti:

— Yaparlarsa yapsınlar.

Birden gözüne İsmail usta ilişti:

— Bir dakika.

Koştu:

— Usta!

— Ne var? İzin mi?

— Ben şimdiye kadar senden hiç aldım mı?

— Bir şartla.

— Nedir?

Çapkınca göz kırptı:

— Bir öpücük verirsen!

— Tuh, terbiyesiz!

— Niye kız? Vermediğin bir şey mi?

— Aman sen de. Veriyorsun değil mi?

Gene göz kırptı:

— Şeftalilerin hepsini toplatma, bize de kalsın!

Soluk soluğa içeri girdi. Ne usta, ne de kızlar. Gelmişti, onun için gelmişti, evet onun için. Yalnız onun için, onu göreceği geldiği için, onsuz duramadığı için...

Aylâ'nın, öteki kızların bıcırdaşmalarını duymuyordu bile.

— Gidiyor musun kız?

— Nereye?

— Annen duyarsa ya?

— Hava da soğuk, soğuk olmasa...

— Ne yaparlardı?

— Bir ağaç altında, otların üstünde...

— Kurt dumanlı havayı sever kızım!

— Nursen, çakıyorsun ya?

Mantosunu filân giymişti:

— Zıkkım, dedi.

Aylâ arkadan kucakladı:

— Fazla örseletme kendini ha!

Kaçarcasına uzaklaştı. Kızları, şakalarını, hatta keyifli kahkahalarını arkasında bırakıp işyerinden çıktı. Yan yana uzaklaşırlarken bir ara döndü, baktı: Bütün kızlar, hatta bütün yaşlı kadınlarla çocuklar pencerelere yığılmışlardı. Eliyle onlara selâm gönderip, kalabalığa karıştılar. Tam koluna girmişti ki, İskender sordu:

— Kimdi o çömelmiş cigara içen adam?

Kafasından hızla bir işyeri öğlesi geçti. Dışarda ortalığı kavuran Ağustos güneşi. Çatı altlarında serçeler soluyordu. Yemeğini yemiş, uzanmıştı çorapların üzerine. Dalmıştı da bir ara. Önce düş görür gibiydi, sonra anlamıştı işi. Fırlamak istemiş fırlayamamış, şu demin işyerinin kapısı yanına çömelip sigara içen usta, İsmail us-

ta... Gerçi sâdece öpmüştü. Ondan sonraları da ara sıra öpmekten ileri gitmemişti yaa...

— O mu? Bizim usta!

— Ne konuştun?

— İzin aldım. Niçin?

— Yoo, öyle. Çok erkek işçi var mı sizin orda?

— Pek yok.

— Pek yok. Ama var!

— Çırak filân. Biz hiçbirini adam yerine koymayız ki onları!

— Yoo, onun için sormadım.

— Ne için sordun ya?

— Hiç, merak.

— Beni kıskanıyorsun değil mi?

Karşılık alamadı. Gene kedi gibi sokuldu, üsteledi:

— Ha? Kıskanıyor musun?

— Bilmem.

— Kıskan beni, beni gözünden bile kıskan olmaz mı?

— Sâhi?

— Tabî sâhi. Babam beni dizine oturtur, saçlarımı okşardı. Sen de öyle yapacak mısın?

— Ben daha fazlasını!

Bakışıp gülüştüler.

— Demek beni göreceğin geldi?

— Senin gelmedi mi?

— Hem de nasıl!

—

—

12.

Fabrikanın akşam saat beş borusu gene her günkü gibi yakın yakın, kalın kalın öterken, anne mutfaktaki işini bitirip ellerini sabunladı, kuruladı, sofanın dışarıya bakan penceresine geldi. Sokağın alt başındaki kuru çınarın ötesinde yanan elektrik ampulünden sokağa sarı bir aydınlık yayılıyordu. Sağda solda irili ufaklı dükkânlar, dükkânlara girip çıkanlar...

Kocasıyla Müçteba efendi gene kahvenin çamur içindeki bahçesinde iskemlelerini atmış, fısıl fısıl bir şeyler konuşuyorlardı. Ne konuuyorlardı böyle acaba? Bu da yazdan beri moda olmuştu. Eskiden de ahbaptılar ama, böylesine burun buruna, böylesine fısıl fısıl fısıldaştıklarını pek görmezdi. Bu kış, ille de bu son haftalarda ahbaplıklarıyla neşeleri artmıştı. Üşümüyorlar mıydı? Herhalde üşümüyorlardı ki oturuyorlardı. Üşümesin, şekerinden, kalbinden, tansiyonundan söz açmasın da varsın otursundu. Bu iyilik, bu birdenbire düzeliveren sağlığını neye yormalıydı? Hiç bir şeye yormak istemiyordu. Hani eskilerden çok duymuştu, güya ihtiyarlar, öleceklerine yakın birden bire iyileşiverirlermiş. Ateşin sönmeden önceki son parlayışı gibi...

İçi titriyerek pencereden çekildi. Ölmesindi, kaabil

olursa ölümü kendinden önce olmasındı. Olursa, üç çocuğuyla başının derde gireceğini gün gibi biliyordu.

Hiç bir işi olmadığı halde, alışkanlık, gene mutfağa yürüdü, girdi. Sağa sola baktı ya, neye baktığı belirsiz, ellerini beline dayadı, kocasını, kocasının ölümünden sonra çocuklarının birbirlerine nasıl düşeceklerini düşündü. Allah gecinden versin, gerçekten de birbirlerine düşerlerdi! Erdal bir yana çeker, İskender bir yana çeker, Ayşe bir yana çekerdi. Hele Ayşe!

Anlamıyordu bu kızın ısrarını. Çirkinlik, evde kalmışlık Allahtan bir şeydi. Çalışıyor, iyi kötü kazanıyordu. İskender de şöyle böyle ya, Erdal okuyordu işte. Yüzmüş yüzmüş kuyruğuna gelmişlerdi. Bu yıl, pek pek gelecek yıl, ondan sonra... Şu Avrupa, doktora moktora işini de nerden çıkarmıştı şu oğlan. Vazgeçse, açsa yazıhanesini, alsa ağabeyisiyle ablasını kanadının altına, başlasalar sırt sırta verip kazanmıya... Deli gençlik işte, arkadaşlarından bilmem kim, kim, kim gidecek diye o da takmıştı aklına. Onlar zengin, varlıklı aile çocuklarıydılar, giderlerdi. Evleri, ne evleri, çifte çifte apartmanları, harıl harıl işliyen mağazaları, bankalarda hesapları olan babaların çocuklarıydılar. Kendisi gibi...

Aklından kocası geçmese, geçince de hastalık günlerindeki boynu büküklüğün zavallılığını hatırlamasa, «... çulsuz bir babanın oğlu değiller ya!» diyecekti, demedi.

Oğlanlar değil ya, kız itti, çok itti hem de. Birinde gene bu ev meselesi ortaya atılmış, her biri bir yandan kendine çekiyordu ki, kapışmışlardı. O ona o ona... Derken bir kızılca kıyamet. Ayşe açmıştı ağzını yummuştu gözünü: «...eviniz başınızda parçalansın. İstemiyorum. Ben sizin evlâdınız değilim, biliyorum. Varsa oğullarınız, yoksa oğullarınız. Talihim olsa, sizin gibi çulsuz ana ba-

badan değil, bir fabrikatör, bir apartıman sahibinden Dünya'ya gelirdim!» deyivermişti.

Dertli dertli içini çekti. Ne suçu vardı? Allah böyle istemişti. İnsan kendinden yüksektekilere değil aşağıdakilere bakmalıydı. Âsi kız, her şeye olduğu gibi, buna da karşılık buluvermişti: «Kendimden aşağıdakilerde ne var? Ne varsa kendimden yukarıdakilerde!»

Hiç farkına varmadan kendini gene sofa penceresinde buldu. Fabrika paydos olmuş, saat beş işçileri renk renk mantoları, tayyörleri ya da eski püsküleri içinde telâşlı telâşlı geçiyorlardı. Sanki bir kovalıyan, ya da iniverecek yağmur vardı da, ıslanmaktan korktukları için kaçışıyorlardı.

Gene kocasıyla Müçteba efendiye takıldı bakışları. Birbirlerine nasıl da sokulmuşlardı öyle« Gülerek, heyecanlı heyecanlı konuşuyor, arada konuşmayı bırakıp, önlerinden telâşla geçen işçilere dalıyorlardı.

— Yoğuuurt!

Aklı başına geldi:

— Yoğurtçu, dur kapıda!

Beygirine asılı dolaplarıyla yoğurtçu kapıya yanaştı. Anne mutfağa koştu, akşamları küçük oğlu için aldığı yoğurtun çanağıyla sokak kapısına indi.

Uzun boylu, genç yoğurtçu sordu:

— İki tane mi?

— İki tane.

Yoğurtçunun omuzu üzerinden karşı kahveye göz attı. Kocası oradaydı. Müçteba efendi gitmiş olacaktı. Ne hikmetse, saat beş paydosuyla çıkan işçiler kahvenin önünden geçip gittiler mi, Müçteba efendi de daha fazla durmazdı. Ah bu ihtiyar, ah bu tavşan gözlü, hâlâ gözü çöplükteki ihtiyar! Bereket kendi kocasının yoktu onun huyları gibi huyları.

Yoğurt çanağıyla merdiveni çıkarken, Müçteba efen-

dinin karısını düşünüyordu. Çenebaz, edepsiz medepsiz ya, kocasını da avucunun içine almıştı. Komşuları anlatıyorlardı, karı bir bağırdı mı, tavşan bakışlı ihtiyar fındık kabuğuna girermiş!

Merdiveni çıktı, yoğurt çanağının ağzını kapayıp tel dolaba koydu.

Yemeği hazırdı. Saat beşi geçtiğine göre, kızının gelmesine en azından vardı bir yarım saat. Yarım saata kadar komşuya mı geçse, yoksa İskender'in çoraplarını mı yamasa? Ne vardı komşuda? En iyisi bir, iki çift çorap yamamak..

Odaya geçti. Gündüz yıkayıp güneşe astığı eski çorapları topladı pencereden. Hafifçe nemliydiler ama, zarar yoktu. Siyah iplik, iğne aldı, gözüne gözlüğünü taktı, perdeleri indirip elektriği yaktı, geçti sedirin köşesine oturdu. Çoraplarda da hiç hayır kalmamıştı. Kendine birkaç çift çorap al oğlum dese, kızacak, bağırıp çağıracaktı. Demese de kendi alsa... Sinirlendi. Kimin ne hakkı vardı kızıp sinirlenmeğe? Verdikleri paraları kendi keyfine harcamıyordu ya! Gün günden beter geliyor, her şeyin fiyatları artıyordu. Kız iki yüz veriyordu, İskender iki yüz, etti dört yüz. Kocasının emekli maaşı da üstüne konursa... Biliyordu masrafın çoğunun Erdal'a olduğunu. Bunu kız da biliyordu, İskender de. Kızdıkları bunun içindi ya bir parça da! «Yesin, içsin, gezsin, tozsun, harcasın.. Bakalım sonunda bize nasıl bir kurt masalı okuyacak!»

Çorapların içinde yama tutacak, en az yıpranmış teki ayırıp yama kesti. Yamaları yerlerine koydu, yamamağa başladı.

Çocuklarını avucunun içi gibi biliyordu. Evet birbirlerini yiyor, hırlaşmaları eksik olmuyordu ama, o kadar. İskender'e gelince, sinirliliği kıskançlığındandı. Kendisi okuyamayıp ufacık bir memur kalsın, küçüğü okusun,

üniversiteyi bitirsin, avukat olsun... «Takdiri ilâhi. Ne denir? O da okusa, hatta kız da okusaydı.. Bu zamanda ya tahsil, ya servet. Görüyoruz çirkin çirkin kızları. Tahsilli mi, paralı mı? Kapanın elinde kalıyor. Allah ne güzellik vermiş, ne de zenginlik. Hiç olmazsa kendi kızlığı kadar göze görken olsaydı!»

Yaşaran gözlerini elinin tersiyle sildi.

Onun kızlığı.. Pek öyle güzel miydi, bilmiyordu ama, isteyen isteyene. Herhalde güzeldi; belki de sıcak kanlı. Annesi, «Bu kızda şeytan tüyü var» derdi, «isteyen isteyene. Ablası dururken...»

Birden kupkuru, sinirli ablasını hâtırladı. Mavi gözlü, sarı lepiska saçlı, kâğıt kadar beyazdı ama, huysuzdu çok, rahmetli. Kızdı mı, tıpkı Ayşe gibi, en son söyliyeceğini en önce söyleyip çıkardı. Bu huyundan olacak, görücüler bucak bucak kaçarlardı. Eski âdet, önde büyük varken küçük verilmiyeceği için, görücüler hemen her zaman elleri boş dönerlerdi.

Gülümsedi. Uzaktan akrabası olan Şimendiferci Sadi bey için istenince ama... Bunu ne zaman düşünse, utanırdı. Sadi beye de verilmiyecekti ya, dayatmıştı artık. Ona neydi ablasından? İstiyordu, evet istiyordu!

Verildi. Hattâ bu yüzden babası da, annesi de uzun zaman yüz eğrisi yapmışlardı. Şimendiferci Sadi beyin kara kaş kara gözlerini mi, gür siyah saçlarını mı, şimendiferci elbiselerinin sırmalarını mı sevmişti? Hiç birini, belki de hepsini. Hepsini, çünkü bıkmıştı baba evinden ,ille de ablasının sinirli sinirli bağırıp çağırmasından. Adam istasyoncuydu. Çekilir giderler uzak uzak, yılda, iki yılda bir görüşürlerdi babası, annesi, ablasıyla. Küçücük bir evi olur, tahtasını siler, çamaşırını yıkar, yemeğini pişirir, dilediği zaman, dilediği gibi türkü bile çağırırdı.

Öyle de olmuştu. Eş dost arasında şöyle bir düğün,

düğünden sonra gerdek, gerdekten iki gün sonra da lâcivert elbisesinin yakası sırma şeritlerle işli istasyoncu kocasıyla birlikte Güney Anadolu'nun, tepesi bulutları delen mavi dağları arasındaki küçücük bir istasyona başlarını alıp gitmişlerdi. Mevsim kıştı. Gökler kalın siyah bulutlarla kaplıydı. Kendini yalçın kayalara deli deli çarpıp parçalayan rüzgâr simsiyah çamlarda ıslık çalıyordu. Çalıyordu ya, istasyonun ufak ama terli tertipli evinin içi sıcacıktı. Pencerenin ötesindeki karanlıklar gecenin iyice ilerlediği saatlerde kurt sürülerinin ulumalarıyla korkunçlaştıkça, tatlı tatlı ürpererek kocasına sokulurdu.

Sonraları bu istasyondan alınmış, Orta, daha sonra da Doğu Anadolu istasyoncuklarına verilmişlerdi ama, yeni gelinliğinin vahşi kurt ulumaları dolu o küçük, ama sımsıcak istasyonunu unutamadı. Balayı orada geçmişti, kızına orada gebe kalmış, onu orda doğurmuştu. Kışın çamlarda, kayalarda ıslık çalan rüzgârın sesi kurtulumalarına karışarak ürpertiler verirdi ama, ilkbahar gelince de dağlar yeşillere bürünür, yalçın kayalarda kuşlar bıcırdardı. Hele tertemiz lâcivert göğünde iri yıldızların kaynaştığı, kocaman ayın yalçın kayalar ardında ağır ağır yükselirken geceyi gündüze çevirdi yaz akşamları! İçini tatlı tatlı çekti.

Ne günlerdi o günler! Sadi bey bütün gün yanıbaşında, yer içer, uyur, uyanır Ne süpürge dinlerdi ne yemek, ne çamaşır! Kıllı kalın bilekli kollar, rahattan semirmiş ağır gövde, ağır gövdenin tatlı tatlı ezişi...

Yeşil kertenkelelerin ufacık dilleriyle soludukları yalçın kayaların ardına güneş kıpkırmızı, koskocaman devrilirken, şeker kaynağında donacak kadar üşümüş rakı şişesini alır gelir, kendi eliyle özene bezene hazırladığı domates salatasının başına geçer, başlardı çekmeğe. Çok içmezdi. Üçüncü kadehte gözlerinin akları hafifçe pembeleşir, sevda dolu bakışlarıyla karısına türküler söylerdi.

O günlerin türküleri daha mı güzeldi, yoksa Sadi beyin sesi mi yanıktı, ona mı öyle gelirdi... Dmarlarındaki kan şimşekleşir, içmeden sarhoş, içip sarhoş oluveren kocasının kollarına atardı kendini.

Gökte iri yıldızlarla ay, çevrelerinde siyah siyah yükselen yalçın kayalar!

Birinde gene böyle, Sadi bey ufaktan ufaktan içmiş, karısına türküler söylemiş, sonra da ayın yer yer parlattığı yalçın kayaların dibine uzanıvermişlerdi yanyana. Toprak sımsıcaktı. Yatak odasına gitmek gelmemişti içlerinden. Ne lüzum vardı sonra? Ne lüzum vardı ama, karanlıkları vahşi vahşi kımıldatan bir homurtunun yaklaştığını hissetmişlerdi birden. Dehşetle açılan gözlerini dikmiş, soluklarını keserek beklemişlerdi bir süre. Karanlıkların kımıldandığı, birinin ağır ağır geldiği gerçekti. İnsana benzese bile insan değildi, homurdanıyordu. Kalkıp kaçmak.. Çok geçti. Bereket Sadi beyin belinden hiç eksik etmediği tabancasına. Tabancanın yalçın kayalarda yansıyan sesiyle...

Kapının deli deli çalınması hayallerini sildi. Kızı gelmişti. Elindeki işi bırakıp kalktı, gitti merdiven başından ipi çekti.

— Anne!

— Ne var?

— Erdal geldi mi?

— Hayır.

Her gün Erdal'dan filân önce yemeğin hazır olup olmadığını sorar, değilse aksilenirdi. Bekledi. Siyah iş önlüğünün üzerindeki koyu vişne mantosunu çıkararak merdivende gözükünce sordu:

— Erdal'ın gelip gelmediğini niye sordun?

Şüpheli şüpheli omuz silkti:

— Hiç, öyle...

Az önce annesinin çorap yamadığı sıcak odaya girdi,

mantosunu çiviye astı. Her günden başka bir gün değildi, Erdal çoğu günler eve bundan çok daha geç geldiği hâlde sormazdı ama, içinde tuhaf bir şüphe vardı bugün. Akşam, o kan yalamışçasına boyalı dudakların sahibi, permanatlı saçlar... Dün gece rüyasını gördüğünden mi ne, bugün taa akşama kadar hep o rüyayı düşünmüştü. Bir ara hatta şüphesi öyle kuvvetlenmişti ki, izin alıp, İnönü gezisi, Maçka'ya kadar uzanmayı geçirmişti.

Kapıda annesi:

— Yoksa bir şey mi işittin?

— Ne gibi?

— Ne bileyim ben?

— Canım insan kardeşini merak etmez mi?

Odadan çıktı, musluğa gitti. Elini yüzünü sabunlarken aklında hep o kan yalamışa benziyen dudaklar, permanatlı saçlar... Âdeta randevu vermişti çocuğa. Her akşamüstü, saat üç sıralarında... Ne diye izin alıp gitmemişti sanki? Gitseydi, oradaysa bir kenarda bekleyip, Erdal'ın gidip gitmiyeceğini gözetleseydi. Şayet giderse...

Sinirli sinirli söylendi: «Bilirdim yapacağımı o azgın karıya!»

Yüzüne buz gibi suyu çarpa çarpa yıkadı, havlusunu alıp kurulamağa başladı.

Belki de kızını peşkeş çekmek içindi bütün bu cilveli numaralar. Hani olmaz da değildi. Genç, yakışıklı çocuk, istikbâli de garanti. «Zâten dilinden düşürmüyor.. Zengin koca, genç koca... Kardeşim kala kala senin kimbilir kaç erkeğin kendini sıkıştırmış kızına mı kaldı?»

Havluyu yerine astı, mutfağa geldi. Annesi gazocağına yaprak dolması tenceresini oturtmuştu. Elektriği yaktı, annesinin yanına sokuldu. İhtiyar kadını da bir şüphe kapladığı için, düşünceliydi. Kızı kolunu boynuna atınca, eli hırsla itti.

— Ne o? dedi Ayşe.

Karşılık alamayınca arkadan sarıldı annesine:

— Dargın mıyız?

— Çekil hadi çekil!

— Niye? Ne yaptık ki?

— Kardeşini niye sorduğunu söylemedin. Ne var da saklıyorsun benden?

Ayşe de başka bir şey sanmıştı.

— İlâhi anne, dedi. Bunun için mi darıldın bana?

— Darılırım tabî. Ya evlâdımın başına bir şey geldi de benden saklıyorsan?

Ayşe güldü:

— Şu Erdal'ı öyle kıskanıyorum ki deme gitsin!

— Niye? Neyini kıskanıyorsun?

— Her şeyini kıskanıyorum ya,ille de şu senin sevgini. Ne olurdu, Allah bana da onun güzelliğini, tahsilini verseydi de beni de onun gibi sevseydin!

Annenin yüreğine battı. Ne yanlış anlıyordu onu. İstediği kadar çirkin, tahsilsiz olsun, bir tane evlâtlarını birbirinden ayırt eder miydi hiç?

Bu sefer o sarıldı kızının boynuna, esmer, çirkin yanaklarını öptü. Ağlıyordu kız. Bu, daha dokundu içine.

— Deli, dedi. Yarın ana olursan analığın ne demek olduğunu anlarsın. Bir anne evlâtlarını birbirinden ayırt eder mi hiç? Hele sen. Sen benim ilk göz ağrımsın...

Başını göğsüne dayadı, yaşlı gözlerini avuçlarının içiyle sildi.

— Güzellik, tahsil, zenginlik... Birinizi ötekinden ayırt ediyorsam Allah beni kahretsin. Hepinizin yeri bir içimde...

Genç kız yatışmış, az önceki hisliliği geçmişti.

— Sofrayı hazırlıyayım mı?

— Hazırla.

— Bizim odada, yerde yiyelim. Hava çok soğuk bugün...

— İyi ya.

Sofra bezini aldı, mutfaktan çıktı. Allah vere de gördüğü rüya, bütün gün düşündükleri asılsız olsundu. Doğrusu kardeşini öyle beş paralık bir fabrika kızına lâyık görmedi. Fakülteyi bitirdikten sonra Avrupa'ya gidemese bile, gene de bir değil, bin fabrika kızı kurban olsundu.

Soba yanan, kendi odalarına girdi, sofra bezini yere serdi.

Öteki bile.. Hani tahsili yarıda kalmış, küçük bir memurdu ama, gene de... Hooş, onun ne burnu havada olduğunu biliyordu. Kaç sefer gizliden gizliye kollamıştı sabahları da, odalarının penceresinden bir sefercik olsun avluya, avludaki Nursen'e baktığını görmemişti. Tahsili yarım, küçük bir memurken dönüp bakmıyordu da, koskoca Hukuklu...

Kapı çalındı. Erdal sanarak koştu, açtı:

— Erdal!

İskender'in neşeli sesi:

— Hop dedik!

— A a a...

İskender miydi bu? O her zaman eve asık suratla gelen, bir şey sorulunca aksi karşılık veren İskender mi?

Merdiveni neşeli bir ıslıkla çıktı, ablasının karşısında gülerek durdu:

— Merhaba!

Ayşe'nin şaşkınlığı arttıkça artıyordu:

— Sarhoş musun ne?

— Yoo. Ne var?

— Bilmem, pek neşelisin de..

Neşelisin de söz müydü? Uçuyordu be!

— Uçuyorum, dedi. Nerdeyse toz olacağım, duman olacağım!

Mutfağa doğru yürüdü. Annesiyle kapıda karşılaştı: Ablanın tıpkısı bir şaşkınlık annede de başlamıştı:

— Nasılsın anneciğim?

— İyiyim, dedi, iyiyim ama...

— E e?

— Sarhoş falan değilsin ya?

Annesine hoh yaptı, dudağındaki neşeli ıslıkla odasına gitti. Anne kızına baktı, kız annesine. Tuhaftı, hem de çok tuhaf. Sarhoş da olmadığına göre, nerden geliyordu bu neşe acaba?

Ayşe annesine merakla sokuldu:

— Maaşı filân mı arttı dersin?

— Kimbilir?

— Gözlerinin içi parlıyordu. Hiç böyle hatırlamıyorum onu!

— Ben de ama, inşallah hep böyle gider bundan sonra.

— İnşallah.

Gene kapı. Ayşe gene koştu, açtı:

— Erdal!

Erdal'ın neşeli sesi bu sefer:

— Emret ablacığım!

— Sen misin?

— Bir beklediğin mi vardı?

— Terbiyesiz!

Ayakkaplarını deli deli çıkarıp merdiveni koşarak çıkan delikanlı, ablasının boynuna atıldı:

— Tam tam tam, tam tam tara tara, tam tam!

Âdeta dans ediyor, ablasını da buna zorluyordu. Abla sinirli sinirli bağırmağa başladı :

— Dur be, aa.. noluyorsun?

— Tam tam tam, tam tam tara tara tara, tam tam!

— Deli, ağzı da leş gibi rakı kokuyor!

Ablasını bırakıp ciddîleşti:

— Ne rakısı kız, aptal!

— Vallahi de rakı, billâhi de rakı. Anne, gel kokla şunun ağzını!

Anne endişeli endişeli gelirken, Erdal ablasını bıraktı, annesine gitti:

— Yalan anneciğim, valla yalan!

— Evet, yalan. Kokla da bak anne!

— Hoh yap bakim oğlum.

— Valla rakı değil anne, gözüm çıksın ki rakı değil!

— Hoh yapsana yavrum..

— Hoh.

— Rakı değil, değil ama...

— Gördün mü, aptal kız, nasılmış?

— Rakı değilse başka içki. Utanmıyor musun?

— Ne var utanacak be?

— Ayıp oğlum, ayıp yavrum. Nerde içtin? Kim içirdi?

Ciddîleşti:

— Canım alttarafı bira. Bir arkadaşla Taşlık gazinosuna gittik. Kimseler yok, ders çalıştık, oooh!

Odasına yürürken gene başladı:

— Tam tam tam, tam tam tara tara tara, tam tam tam!

Âbeysini içerde bulunca:

— Ooo, dedi, birader bey.. Merhaba!

Âbey de kendi kadar neşeli görünüyordu bugün:

— Merhaba, dedi. Ne haber?

— Hiiç, sağlık.

— Rakı mı içtin?

— Yok canım, Taşlık gazinosuna gittik bir arkadaşla, birer şişe bira içtik. Hepsi bu.

Duvardaki küçük aynada yüzüne baktı: Kulağına yakın yerde Karmen kırmızısı ruj lekesi! Aklı giderek siliverdi. Nasıl da görmemişti evdekiler? Bir görseler, tamam. Acaba elbisesine koku da sinmiş miydi? Şanuvar kokusu... En iyisi çobucak soyunmaktı. Acele acele soynudu, mavi çubuklu poplin pijamasını giydi. Âbeysi de aynı işi yapı-

yor, gülümsüyordu. Sâhi onda da neşeli bir hâl vardı, vardı ya, adaaam... Kendi neşesi yeterdi kendine!

Soba yanan odanın yolunu tuttu:

— Tam tam tam, tam tam tara tara tara, tam tam tam!

İçeri girdi.

— Ne o? Bugün bir yere mi terfi ettik?

Ablası ekmek kesiyordu, aldırmadı. Annesi:

— Âbeyin gelmiyor mu? dedi.

— Ne bileyim ben? Tam tam tam, tam tam tam tara tara tara, tam tam tam!

Abla başını huzursuzlukla kaldırdı:

— Bu tam tam'lar ne zamana kadar sürecek?

Önündeki tabakta parmaklarıyla tempo tutarak tekrarladı:

— Tam tam tam, tam tam tara tara tara, tam tam tam!!

— Derdin dibi.

— Karnına!

— Senin karnına!

İçeriye İskender girdi:

— Off, oda amma sıcak be!

Sofra bezinin bir kenarına da o oturdu. Gözlerinin içi gülüyordu gerçekten de. Abla bu sefer ona döndü:

— Sen niye erken geldin?

— Öyle icap etti.

Annesine döndü:

— Bunlarda bugün bir iş var!

— Tam tam tam, tam tam tara tara tara, tam tam tam!!

— Dert dert dert, dert dert derte derte dert dert dert!!

— Kar kar kar, kar kar kara kara kar nı na!

Sokak kapısının açılıp, kapandığı duyulunca anne hâtırlattı:

— Babanız geldi!

Erdal:

— Ne yapalım geldiyse?

İskender:

— Kalk selâma dur ne yapacaksın?

— Niye?

— Niye olacak, evini satıp seni Paris'e göndermiyecek mi?

Abla atıldı :

— Hele satılsın da bak!

Erdal ciddîleşti:

— Hani razıydın geçen gün?

İskender araya girdi :

— O olsa bile ben değilim.

Anne :

— Kesin, dedi, kesin bakalım!

Az önceki neşe uçup gitmiş, yerini somurtkanlığa bırakmıştı. Az sonra babaları usullacık gelince, çocuklarını sinirli bir somurtkanlık içinde buldu, yadırgamadı ama, kendisi pek neşeliydi bu akşam. Nursen kahvenin önünden geçerken duraklamış, gülmüş, «Nasılsınız amca?» demişti. Yarın olsa da bunu Müçteba'ya müjdelese. Artık ne olursa olsun, günlerdir yazıp bozduğu mektuplardan birini verecek, aşkını ilân edecekti!

Sofranın boş bir kenarına da o bağdaş kurdu. Karısı da kocasının böyle kendiliğinden sofraya gelişine sevinmişti. Neşeliydi de üstelik. Çorap yamarken aklından geçen Güney Anadolu dağlarından söz açsa mıydı acaba?

Kocasının tabağını, o günlerden kalma bir cilveyle aldı, yemek koyarken:

— Bugün hep o ilk evlendiğimiz yıllardaki dağ başlarını düşündüm, dedi. Ne günlerdi değil mi?

— Ne?

— Bugün diyorum, İskender'in çoraplarını yamarken.

— Evet?

— İlk evlendiğimiz yıllardaki dağ başlarını diyorum.

— Ver şu yemeği ver!

Kadıncağızın tepesinden aşağı sanki kaynar sular döküldü. Çocuklarına baktı, oğullar dalmış, yemeklerini yiyor, kim bilir ne düşünüyorlardı. Kızıysa.. Göz göze geldiler. Sanki, «Adamın neşesini kaçıracak ne vardı sanki anne?» demek istedi. Adamın neşesi.. Neşesinin kaçması için mi söylemişti? Ne vardı neşe kaçacak? İlk evlendikleri yıllar nasıldı? Gözlerinin içine bakar, yanından ayrılmaz, çamaşır, süpürge, yemek demezdi. Aradan yıllar geçmekle ne olmuştu sanki? Gene o insanlar değiller miydi? Aylardır yatağını değil yalnız, odasını bile ayırmıştı. Neden kaçıyordu? Hastalıklı mıydı? Ağzı mı kokuyordu? Ağzı asıl onun kokuyordu da, kocası diye kusuruna bakmıyordu.

Dertli dertli içini çekti. Ayşe'den başka kimse farkına varmadı. Gene gözgöze geldiler. Sordu.

— Ne var? Ne bakıyorsun öyle tuhaf tuhaf??

Çekinerek:

— Hiç, dedi Ayşe.

— Bir hatâ, bir kusur mu işledik yâni? Kocam, değil mi?

Eski şimendiferci Sadi beyin kızdığı bu lâflardı işte:

— Başlarım şimdi kocandan, dedi.

Anneyi artık kendir kement zaptedemezdi, boşandı ağlıyarak :

— Başla, başlarsan başla, ne duruyorsun? Dul karıdan kötü olduk sâyende. Güya kocamız var. Çoluk çocuk elinde maskara ettin beni. Herkesin de kocası var, bayılıyorum. Onlardan neyim eksik?

Sadi bey lâhavle çekti, bir türlü susmayan karısına önce son derece yumuşak :

— Susacak mısın, dedi, yoksa defolup gideyim mi?

Kadın şahlandı

— Git, defol git! Lânet olsun senin gibi kocaya da, böyle eve de, barka da! Bütün gün itler durur ben durmam, gene de kadrim kıymetim bilinmez. Ne bu? Esir miyim elinizde?

Sadi bey kaşığı atıp kalktı:

— Allah kahretsin, kahretsin böyle evi. İki damla zakımlık yiyeceğiz, zehir ederler insana zehir!

Kapıyı çarpıp çıkıp gitti.

Anne kapanmış ağlıyordu. Ayşe:

— Suç sende, dedi. Ne diye damarına basarsın?

Kadın gene şahlandı

— Bende ha? Bende demek suç? Sen de, siz de, hepiniz de ona, o musiybet bunağa hak veriyorsunuz öyle mi?

İhtiyar bunları duymuştu, kapıyı öfkeyle açıp hışım gibi dikildi:

— Musiybet sensin, sizsiniz, hepinizsiniz. Defolun, defolun başımdan, istemiyorum hiç birinizi!

— Sen defol!

— Ev benm evim. Bu evi bana devlet aldı devlet!

— Aldıysa, ben de senin bunca yıldır kahrını çekiyorum Babanın uşağı değilim. Benim de bir hakkım var!

—

—

Çocuklar araya girdiler. İlle de Erdal, babasının kalbini, şekerini, tansiyonunu hâtırlamıştı. En çok da kalp!

— Anne yeter, anneciğim yeter...

İskender onu sedire çekti elinden:

— Anne yeter, anneciğim yeter...

Kadın baygınlık geçiriyordu. Ayşe kolonya şişesini koşturdu. Gittikçe artan çırpınmalar içinde sönüyordu âdeta. Birden eliyle şuursuzca çarptığı kolonya şişesini sofaya fırlattı. Şişe az kalsın kırılacaktı. Ayşe aldırış etmedi, tekrardan aldı, annesinin yüzünü, boynunu, boğa-

zını güzelce oğdu. Çırpınmalar dinmiş, usuldan bir ağıt başlamıştı şimdi de. Yumulu gözlerinden boncuk boncuk dökerek uğunuyor, bunca yıllık ömrünün uçup gidişine, kadir kıymetinin bilinmeyişine ağlıyordu.

Olağan, alışılmış şeylerdendi. Hep böyle olurdu. Bir hiç yüzünden takışırlar, bir kavga bir gürültü, günler, haftalarca konuşmazlardı. Konuşmazlardı ama, suçu annelerinde bulurlardı hep. Adam çağırılmadan güzel güzel gelmiş, sofrya kendiliğinden oturmuştu. Ne vardı hoşlanmadığı sözlerle canını sıkmakta.

Erdal elini ağzını yıkamak için odadan çıktı. İçerinin sıcağına alışan vücudu, soğukta üst üste titredi. Aldırmadı. Babasıyla annesinin kavgalarına da aldırdığı yoktu zâten, alışkındı. Musluğa gelip de, ellerini sabunlamağa başlayınca büsbütün unuttu. Unutamadığı, dün gecekinden çok daha tatlı boyanmış dudakları! Etli, etli sımsıcak. Şu karikatürist Edip yaman oğlandı. Zorla çekip götürmüştü Maçka'ya âdeta. Sabahleyin Üniversite'de, Kızılay'ın aş ocağı önünde... Deli, demişti, ulan git. Kaçırılır mı, toy! Ah benim elime geçse...

Fırçasına mâcun sıktı, dişlerini fırçalamağa başladı.

Maçka'da Edip'le ayrı ayrı inmişlerdi otobüsten. Oradaydı. Siyahlar içinde, pırıl pırıl. Bayağı gençti de. İnönü stadına bakan burunda durmuş, mantosuyla bir örnek siyah eşarpı boynuna düşmüş, saçları sert sert uçuyordu. Nasıl da gülmüş, koşmuştu! Ya tramvay, otobüs işçileriyle kızlı erkekli üniversitelilerin bakışları?

«Gelmiyeceksin diye korkmuştum!» derkenki bakışı ne tatlıydı! Külhan karıydı be. Üniversitelilerin bakışı filân vız gelmiş, koluna girivermişti. Bütün bunları Edip görmüş müydü acaba? Yarın fakülte kantininde... Ağzı sıkı çocuktu Edip ama, gene de sıkı sıkı tenbih etmeliydi. Evin kulağına giderse..

Fırçasını yıkayıp yeşil teneke kutusuna koydu, elini ağzını sabunlamağa başladı.

Boşveriyordu eve filân, nerden kulaklarına gidecekti? Demek ne zamandan beri seviyormuş.. «..iyi be. Her zaman Taşlık olmaz. Olsa bile, el ele tutuşmakla, pek pek öpüşmekle... O da kaçamak. Kaçamak öpüşten ne çıkar? Ulan kimdi o patlak gözlü kaşalot? Amma da bakıyordu ha! Karıyı tanıyor muydu yoksa? Boşveeer, tanısın. Tapusunu çıkaracak değilim ya!»

Havluyla kurulanırken âbeyisi geldi:

— Nerde benim diş fırçam?

— Na, görmüyor musun?

— Pardon Avukat bey!

— Başladın mı gene?

Havlusunu çiviye asıp odaya geldi, âbeyisiyle yattıkları, soğuk odaya. Elektriği açmadan önce pencereye hırsızlama sokuldu, karşıya baktı: Beyaz perdeleri aydınlıktı.

Tatlı tatlı iç geçirdi. Lâkin, sıkı karıydı. Taşlık gazinosunun kıyı masalarından birinde... Âşıklar çifter çifter oturmuşlar, herkes kendi âlemine dalmıştı. Başlamışlardı konuşmaya ilkin:

«Gelmiyeceksin diye ödüm koptu..»

«Niye gelmiyeyim?»

«Belki de anlamamıştır dedim...»

«O kadar çocuk muyum?»

«Değil misin?»

«Değilim tabi.»

«Yavrum, göreceğiz!»

Garson gelmiş, böyle yerlere alışkın kadın, «Bira» demişti. Biralar, kaşar peynirleri, beyaz ekmek filân gelmiş, kadın tekrarlamıştı. «Meyve de getir!»

Sonra gene dönmüştü çapkın çapkın:

«Demek çocuk değilsin?»

«Değilim..»

«Benden önce başka kadınlarla konuştun mu? Sevgilin var mıydı?»

Büsbütün de toy, hele hele çocuk görünmemek için: «Vardı» demişti.

Demişti ya, kadının gözlerinde sanki şimşekler çakmış, fırtınalar esmişti. O ne bakıştı o!

Birden odanın lâmbası yanınca, Erdal suçüstü yakalanmışçasına pencereden çekildi. Âbeysiydi, İskender:

— Ne o? Nereye bakıyorsun?

Omuz silkti:

— Hiç, kar yağıyor mu diye..

İskender şüpheyle bakıyordu kardeşine. Kalın siyah kaşları öfkeyle çatılmıştı. Kime bakıyordu kardeşi? Nursen'lere mi? Niçin? Kimin için? Nursen için mi? Nasıl olurdu, bugün öğleden sonra, bir saat önceye kadar beraberdiler. Yürüyerek Aksaray'a inmişlerdi. Ordan Cerrahpaşa yoluyla Kocamustafapaşa'ya, Kocamustafapaşa'dan da Samatya'ya. Samatya'da bir muhallebicide çene çalmışlar yârenliği evlenmeğe kadar getirmişlerdi. Nursen'in herhangi bir ilgisi olsa, kendisiyle ne diye konuşsun?

— Haydi âbi, iyi akşamlar!

Âbeysini hırsla çatılı kalın siyah kaşlarıyla düşünceli bırakıp, yeni yüzlü yorganının altına girdi, sırtını döndü. Böyle daha iyi düşünürdü. Zaten âbeysini de, hırsla çatılı kalın kaşlarını da unutmuştu. Bakış yamandı bakış! Bıçak gibi sertçe çatılan kaşlar, içlerinden alev alev yanan pırıl pırıl karanlık gözler, dudaklar. Altı bir az kalınca dudağın ön dişler arasında boyuna ezilişi! Ya, masanın üstünde duran elini yakalayıp, olanca gücüyle sıkışı! Nursen'e rağmen, kadın hâlâ ateş gibiydi. Yarın bütün bunları Edipe... Güldü. «Ulan» diyecekti, «sen olmasan karıyı göz göre göre kaçırırdım. Aga, bir bakış var karıda, bir dudak var...»

Edip'in Yedikule'de, kiralık bir odada tek başına otur-

duğunu biliyordu. Cumartesi gününe kadar Edip'le anlaşır, karıyı oraya götürürdü. Tamamdı be, ne diye Taşlık'ta maşlıkta... Götürür, akşama, hattâ daha geç vakitlere kadar kalırlardı.

İçi tatlı tatlı çarpıyordu.

Bu sırada lâmbanın söndüğünü düğmenin «Çıt» diyen sesinden anlamıştı. Üstünde durmadı. Demek âbeysi de soyunmuş, yatağa giriyordu. Giriyordu ya, aklında hep Erdal. Pencereden niçin bakınıştı? Nursen için olamıyacağına göre... Peki ama, ya Nursen içinse? Belki de kendinden önce arası iyiydi Nursen'le, sonra hergelelik etti, kıza boşverdi, kız da kendisine döndü... Yorganı hırsla çekti, altında bir yandan bir yana dönerken, eski karyola kötü kötü gıcırdadı.

Bunun böyle olup olmadığını nasıl anlardı? Kıza sorsa söylemezdi. Deli miydi? Bilmez miydi söyleyince işlerin bozulacağını?

Yüreği hızlı hızlı atıyor, yumulu gözleri seyiriyordu.

Şayet böyle bir şey varsa aralarında... Varsa, evlenirlerse, «Yenge yenge» diye eve girip çıktıkça... Hayır hayır, birlikte oturmazlardı. Ne diye oturacaklar? O, seneye hukuku bitirip ya Avrupaya gidecekti, ya da staj mitaj, avukatlık. Öyle, ya da böyle... Birlikte oturmıyacaktı işte. Sevmiyordu onu da, ablasını da, annesini, babasını da. Hele Erdal'ın Nursen'le bir ilgisi olduğunu anlasa... O zaman, o zaman gerçekten başını alır giderdi işte.

İçini çekti.

13

Nursen de o sıra yatağında, tıpkı İskender gibi, o gün gezip dolaşışlarını, konuşuşlarını tatlı tatlı hatırlıyordu. Hatrlıyordu ya, içi rahat değildi. Evlenmeğe karar vermeleri yeter miydi? Kendi annesinden geçtim, İskender'in ablası, annesi... Annesinin karşı koyacağını sanmıyordu. Kendi halinde bir kadındı, karışmazdı herhalde ama, kızı... Kız kaabil değil, «Bir fabrika sürtüğü»nü almasına yanaşmaz, kardeşini ne yapar yapar caydırırdı.

Boğulacak gibi oldu.

— Nursen?

Annesinin sesiydi.

— Efendim?

— Uyumadın mı daha?

— Sen?

Bir süre, çalar saatın çat çatlarını dinlediler. Dışarda fırtına çıkmıştı birden. Sert rüzgâr kendini mahalleye kaldırıp kaldırıp vuruyor, gecenin içinde çatırtılar oluyordu. Açık kalmış bir pencere kanadı vardı bir yerlerde herhalde, taak tak vuruyordu.

Nursen tekrarladı:

— Sen niye uyumuyorsun?

— Bilmem? Hiç uykum yok!

Kızının ne karşılık verdiğini duymadı bile. Üzerinde de durmadı. Cumartesi günü saat üçte buluşacaklardı Taşlık'ta. Daha rahat oturur, çok daha rahat konuşurlardı. Elini tutmuştu. Ne sımsıcak, ne kuvvetli eldi! Basketbolda mı sertleşmişti ki, yer yer nasırdı avucu. Olsun, nasır olsun, seviyordu bu eli. İki avucu arasında okşarken, uslu bir güvercin gibi... Ne diye öpmemişti sanki? Doya doya, dişliye dişliye... Ama olmazdı, olmazdı böyle. Taşlık meşlik... Hayır, bir garsonyer... Beyoğlu'nun büyük apartmanlarından birinin en üst katlarından birinde... Kocasından para gelse...

Kafasından siyah hususî geçti.

Sâhi, Mahmut budalasına asılsa da, bana bir garsonyer tut, bundan sonra orada buluşalım dese... Canına minnetti aptalın ama, haftada bir, iki de onun kahrını çekmek... Çekerdi, ne çıkar? Etleri löp löp sarkan pıs herifin kahrında ne vardı? Hiç. Deli, deliydi be. Kucaklamaz, soymaz, sadece yüksekçe bir yere oturtur, karşısına geçip etek altındaki bacaklarına bakarak, bakarak evet, o kadar işte. Üst yanını düşünmek istemiyordu. Ne iğrençlikti! Sonra, gittiği kimbilir hangi Avrupa şehirlerinden derlenmiş müstehcen fotoğraflar... Bakmak istemiyordu oysa, zorluyordu, birlikte baktıkları zaman hazdan tiril tiril titriyor, ayaklarına kapanıyordu. Ayaklarına kapanıyor, tabanlarının altlarını, baldır, bacaklarını, yalarken... İçi de mi bulanmıyordu pisin?

Bir yandan bir yana dönmekle, Mahmut beyin artık ölüm sarısı çökmüş altmış, belki de yetmişlik yüzünü öte yanında bıraktığını sandı. Önemli olan, şu bir kaç saat önceki, avucu nasırlı delikanlıydı. Erdal, Erdal'dı önemli olan. O ne isterse yapsındı iğrenmezdi bak. İğrenmek ne kelime, onu o uzun siyah kirpikli kara gözlerin sahibini... Evet evet, pinponun yüzüne gülmeliydi bir iki, garsonyeri tutturmalı... Peki ama, «Ne lüzum var? Benim şirketin al-

tındaki garsonyerin suyu mu çıktı?» derse?

Sanki Mahmut bey karşısındaydı da, sinirli sinirli «Evet» dedi, «suyu çıktı. Hoşlanmıyorum artık senin şirketin altındaki odadan!»

Oysa, hoşlanılmayacak gibi değildi hani. İncecik, dar, yarı karanlık bir merdivenle iniliyordu aşağıya. Bir takım boş film kutuları, film afişleri, kamera sehpası, kimbilir hangi tarihî filmde kullanılmış artist, figüran esvapları, kamalar, ortadan kırılmış tahta bir kılıç... Bütün bunlar çürümeğe terk edilmişti sanki. İlk zamanlar bir mi, iki mi boktan aşk filmleri çevirmiş, sonra paydos demişti filmciliğe. Maksat, genç körpe figüranlardan faydalanmak. On yıl önceleri, daha genç, çok daha dinçken yaptırmıştı bu banyoyu. Çürümeğe terk edilmiş artist, figüran elbiseleri, kırık kılıç, kamaların yanıbaşındaki kahverengi kapıdan giriliyordu banyoya. İçerisi bir küçük cennetti. Lâvabolar, pırıl pırıl küvet, buzlu camlar düğmesine basıldıkça biçimden biçime giren karyola. Sonra Mahmut beyin, piyasada bir eşi olmıyan pikaplı, teypli, radyolu büfesi. Buzlu camlardan tatlı bir yumuşaklıkla vurup billûrlarda renklenen ışıklar, En has, en beyaz alçıyla itinayla sıvanmış tavanında yeşil, kırmızı, pembe, mavi ampuller. Bu yakınlarda sekiz milimlik bir takım açık filmler getireceğini söylemişti. Müstehcen kart postallar gibi, birlikte, yanyana seyredeceklerdi. Hele birisi pek hârikulâdeymiş. Bir hizmetçi kızın soyunuşu. Beyefendinin, pardon, mösyönün gizli bir delikten bu soyunuşu seyretmesi, sonra içeri girip kızı anadan doğma soyması, daha sonra da... Üst yanını düşünmek istemedi. Ona da teklif etmişti de, öğüre öğüre hâl olmuştu. «Pis adam, iğrenç adam. Sevmiyorum seni, iğreniyorum senden, bunu sen de biliyorsun ya hoş karşılıyorsun. Gebereceksin, suratın sapsarı. Bana bir garsonyer tut ta ne hâlin varsa gör!»

On yıl önceden bu yana irili ufaklı figüranlar, hattâ

Bankalar caddesine çıkan aralıklardaki işyerlerinde cıvıl cıvıl çalışan etekleri rüzgârlı, çapkın kadınlardan, kızlara, kızlardan henüz memeleri tomurcuklanmamış, sâdece şöyle bir kabarmışlara varıncaya kadar gelip gidenler artık uğramaz olmuşlardı. Elinden bir iş gelmemesi, hattâ soyup okşamaktan bile hoşlanmayışı, sadece yüksek bir yere çıkarıp, etek altındaki bacaklarına bakarak...

Dillere destan olmuştu bu ikincisi ille de... Bu yüzden gelmez olmuştu kadınlar, kızlar, kız çocukları. «Allah canını alsın onun» diyorlardı. «Pis herif, midesiz herif. Böylesini de hiç görmedik!»

Leman'sa, aldırmıyordu. Üst baş alıyor, kremler rujlar alıyor, harçlığını veriyordu ya!

Uykuya geçti. Düşünde eski filmci Mahmut beyle birlikteydiler. O odada, şirketin altındaki. Gene tabanlarının altını yalamakla, terli ayaklarını avuçları içine alıp yüzüne gözüne sürmekle başlamıştı işe. Sonra, o düğmesine basıldıkça biçimden biçime geçen karyolanın taa tepesine çıkartıp oturtmuş, eteklerini hafifçe kaldırmıştı ki, eteklerini indiriverdi. Adamın tatlı tatlı kayan, baygınlıklar geçiren gözleri...

— «Leman, Leman'cığım, yavrum... Niçin? Söyle niniçin?»

Oturduğu yerden atlayıvermişti:

— «Bana bak, ben buradan bıktım artık!»

— «Peki yavrum, peki şekerim, peki bir tanem. Çık otur, aç eteklerini...»

Kalkmış, teypli, pikaplı, radyolu büfenin gözünden aldığı bir tomar müstehcen resimle gelmiş, elleri, yarım kalmış şehvetten titreye titreye uzatmıştı:

— «Al, bak bunlara, saç yarısını yere yere ben de bakayım, birlikte bakalım. Haydi, çık, çık yavrum, Leman, Leman'cığım...»

— «Bir şartla!»

— «Söyle, derhâl kabul edeceğim..»

— «Ben, kendime mahsus bir garsonyer tutmak istiyorum!»

— «Tut. Tut şekerim, tut bir tanem.. Ama niçin? Birisiyle mi buluşacaksın? Buluş. Ben kızınam ki! Burada buluşun...»

Bir genç kız çığlığı düşünü berbat ederek, uyandı. Dışarda hâlâ fırtına. Kulak verdi: Kimin çığlığıydı bu? Bilmiyordu, belki de rüyasının derinliklerinden gelmişti. Ne olursa olsun, tekrar uyuyamıyacaktı ya, şu deminki düşte gördüğü... O sefih, o midesiz Mahmut acaba düşte dediği gibi, bir başkasıyla buluşmasına razı olur muydu?

Uyku tutmuyordu. Kalktı çıtırtısı kesilmiş sobaya odun attı, Gelincik paketinden bir sigara yakıp, yemek masası başındaki iskemlelerden birine oturdu.

Belki de razı olurdu adam. Bir takım beyaz tozları koklıyan, sigarasıyla kirli sarı bir şeyler sarıp içen, içtikten sonra da kâh şehvet dalgalarıyla azgınlaşan, kâh da kuzu gibi uysallaşıveren, zaman zaman da krizler içinde allak bullak olan bu adama ne diye açmasındı bunu? Hattâ açıktan açığa, «ben bir gençle sevişiyorum. Senin banyolu odada buluşacağım!» da diyebilirdi.

Sigarasının külünü sinirli sinirli çırptı. Tam çekecekken, az önce, düş görürken düşünü bozan genç kız çığlığına benzer hafif bir çığlık, sonra inleyiş, daha sonra belirsiz lâkırdılar... Elinde sigara, kalktı, kızının yanına gitti:

— Nursen boğuluyormuş ta, gırtlağı hafif hafif bırakılmış, ferahlamışçasına:

— Hıh, dedi.

— Ne oluyorsun yavrum?

Genç kız belirsiz bir şeyler mırıldandı, sonra gene uykunun karanlık denizine daldı gitti. Az önce o da düş görüyordu. İskender'le birlikteydiler, bir deniz kıyısında. Belki de Boğaz'da, yaz günü, herhangi bir ağacın altında,

yanyana. Genç adam koluyla sarmıştı onu. Tatlı, çok tatlı şeyler söylüyordu ki, birden trikolarda onu bir yaz öğlesinde öpüveren ustası, kara kaş kara gözlü İsmail usta. Elinde bir bıçak. Bıçağı göğsüne dayayıp başlamıştı sokmağa.

Ama şimdi geçmişti artık. Mışıl mışıl uyuyordu sıcak, ama karanlık odada. Taa, yakınlardaki tütün fabrikasının borusu kalın kalın ötmeğe başlayınca, uyandı. Saçı başı darmadağındı. Gülümsüyordu. Ne güzel düşler görmüştü ya! İsmail ustanın bıçakla saldırışı bir yana, evlenmişler, düğün gerdek..

— Ne gülüyorsun kız?

Geceki düşten kafasında kalanlar tuzla buz oldu:

— **Ne?**

— Ne gülüyorsun diyorum.

— Ne gülmesi?

— Gülüyordun işte, maymun!

— Amaaan, başlama gene..

Yatağından yere atladı. Soba sönmüş, oda iyice soğuktu. Karyolanın ayak ucunda duran rugan terliklerini giydi, aklında İskender, annesini öfkeli çatık kaşlarıyla bırakıp duvara yürüdü, pembe, yün ceketini aldı, sırtına geçirdi. İskender kalkmış mıydı acaba? Pencerede miydi? Dışarı çıkacaktı, gene annesi:

— Dışarısı çok soğuk, çoraplarını giy!

Duymadı bile. Çıktı, ıslak nalınları geçirdi ayağına. İskender değil, koca moruk penceredeydi gene. Yiyecek gibi bakıyordu. «Hay Allah kahretsin seni..» diye geçirdi. «Bunak, pis bunak!»

Pencerenin önünden geçerken, ihtiyarın yiyecekmiş gibi bakışını görmezlikten, bakıştaki anlamı anlamazlıktan gelerek:

— Günaydın amca!

Sadi bey, «Amca» yı beğenmemekle beraber, gene de:

— Günaydın yavrum, dedi. Diline sağlık!

Belki bir saattan beri avucunda tuttuğu aşk mektuplarından birini iyice sıktı. Genç kız musluğa gitmişti bile. Çıplak ayaklarında nalın, sırtında yün ceketi... Ne giyse, ne yapsa yakışıyordu kâfirin kızına. Çarpan yüreğiyle bekliyordu. Ne çıkardı mektubu verse? Diyelim ki kız tersledi de, «Ne bu?» dedi. Açtı, okudu, kızdı, bağırıp çağırmağa başladı. Ne çıkardı? «Canım ne çıkar? Gazetelerde okumuyor muyuz? Doksan yaşındaki ihtiyarlar onbeş yaşındaki kızları kaçırmıyor mu? Bense altmış sekizimde bile yokum daha. O? Onyedi, onsekiz. Belki de yirmi. Kaç yaş fark? Kırk sekiz...»

Buz gibi bir ter sızdı sanki kuluncunun ortasında. Kırk sekiz yaş! Çoktu, gerçekten de çoktu ama, doksanlığın yanında gene de...

İşini bitirmiş dönüyordu musluktan. Verse mi? Ayıp kaçar mı? Bağırıp çağırır mı? Bağırıp çağırırsa...

— Hava çok soğuk amca, üşümüyor musunuz?

«Hayır» diyecekti, «Seni düşündüğüm zaman üşümek nedir bilmiyorum» diyecekti. «Yavrum, evlâdım. Şunu alsana. Ama çok rica ederim, hiç kimseye bir şey söyleme. Oku, suratıma fırlat istersen, ama sakın sakın ha kimselere söyleme!» diyecekti, diyemedi. Tek kelime çıkmadı ağzından.

Genç kız geçip gitmiş, odalarına girmişti bile.

Pencereden çekildi. Elleri arkasında, odanın içinde dolaşmağa başladı. Bugün de geçmiş, bugünü de kaçırmıştı. Akşam lânet karı zaman zaman yaptığı gibi katır cilvesine başlayıp da küplere bindirdikten sonra, taa gece yarılarına kadar oturup zevkle, içi kabara kabara yazıp hazırladığı mektuplardan biriydi. Yok canım, bu işin

üstesinden gelemiyecek, kız da bıkıp usanacak, kimbilir, belki de bir başkasına meyil verecekti.

Beceriksizliğine içerliyerek, çabuk çabuk giyindi. Tam çıkacaktı, başında bir dönme, gözlerinde bir kararma, sinirlerinde bir çözülme. Kapıya dayandı, sonra çömeldi. Geçmişti. Kalktı, bir kenardaki masanın üzerinde hazır duran yarım bardak suyunu içti. Ne zaman bir şeye canı sıkılsa da, içini umutsuzluk kaplasa böyle olurdu.

Geçmişti. Ne diye kendini üzüyordu? Bugün veremediyse yarın verirdi, yarın veremezse öbür gün. Müçteba mı? Adaam sende, düşündüğü bile yoktu. Verecekti evet, bir gün verecekti. Yol yoluynan, orman baltaynandı.

Odadan, sonra da evden çıktı.

Geceki fırtına hâlâ sürüp gidiyordu. Bir gün öncekinin inadına gibi, hava mosmordu. Yağmur mu, kar mı, yağdım yağacaktı.

Kendini Pehlivan Ali'nin kahvesine attı.

Ali ocaktaydı:

— Ooo, dedi amca. Evden mi kovdular?

Sinirlendiyse de aldırmamayı uygun buldu. Lâkin Ali üsteledi:

— Ha amca, Sadi bey amca?

Pencerenin önüne iskemlesini çekip oturduktan sonra:

— Ne diyorsun be? dedi.

Pehlivan Ali elini kaldırdı:

— Yooo... Ben öksüz büyüdüm, azarlama beni!

Gülüverdi:

— İlâhi Ali. Azarlıyan kim?

— Ha şöyle. Bilirsin tekdire yüzüm yoktur pek. Çay içeceksin değil mi?

— İçeceğim.

Kahveci Ali, evdeki karısı mıydı ki cart curtuna bo-

yun eğsindi? El adamı. Sonra ne çabuk unutmuştu vurucu kırıcı, içeri girip çıkmışlığını?

Çayı önüne getirilip konulunca:

— Yaşşa Ali'ciğim, dedi. Galiba siftahı ben yapıyorum...

— Sen yapıyorsun.

— Siftahım iyidir haydi...

Ali için bu da önemli değildi. Siftahı iyi, kötü; siftahı iyi biriyle işe başlarsa o gün işlerinin tıkırında gideceği, şu, bu... Yeter ki karşısında cart curtla konuşulmasın!

Sadi bey ikinci çayını içerken, ilkin kızı, sonra da İskender kapıyı çekip işlerinin yolunu tuttular. Az sonra Müçteba amca, elinde file, geldi:

— Selâmünaleyküm mîrim!

Yanıbaşındaki alçak iskemleyi ayağıyla itti:

— Aleykümselâm.

— Ne yaptın? Mektubu verdin mi?

Şu adam da, iyiydi, hastı ya, damdan düşer gibi ne diye sorardı? Verdi, vermedi. Ona neydi?

— Pehlivan, bak Müçteba efendi geldi!

Ali sertçe karşıladı:

— Gözüm kör değil Sadi bey!

— Estağfurullah evlâdım, kızına.

Müçteba amca bir şeyler sezerek, sordu:

— Aranızdan kara kedi mi geçti?

Kısaca anlattıktan sonra:

— Bilmez misin Pehlivan'ın huyunu? dedi.

Pehlivan çayla gelmişti, bırakırken:

— Bu gözler, dedi, senin ciğerini bilem görür!

Ne demek istediğini anlamamışlardı ya, üzerinde durmanın faydası neydi?

Müçteba efendi lâf olsun diye:

— Sonra? dedi.

— Sonra, canının sağlığı. Mektubu bugün de veremedim Müçteba!

— Hadi canım, sende iş yok. Ben nasılım ben? Nuran derken, öteki. İsmi Aylâ'ymış, öğrendim. Lâkin ne kız! İnsan onunla bir geceyi koyun koyuna geçirse de sabahleyin idam edilse... Hah, geçiyorlar!

Nursen, Aylâ, Nurcan gene her günkü gibi fıkır fıkır geçiyorlardı. Nefeslerini kısarak, heyecandan parlıyan bakışlarıyla kızları göz hapsine almışlardı. Tam önlerinden geçerlerken, Aylâ gördü, güldü, sonra eliyle Müçteba amcayı selâmladı. Müçteba amca sevinçten deliye dönerek, alçacık iskemlesinde kalkıp kalkıp oturdu :

— Gördün mü? Gördün mü Sadi? Nasılmışım? Yalan mı? Yaman adam değil miyim? Ha?

Sadi bey sıkıntıyla «Evet» diyecekti ki, döndü, arkalarında dikilen kahveciyi gördü. Bakışları karşılaşınca, Pehlivan:

— Ooooh, dedi. Suyundan da koy!

İki ihtiyar bozuldularsa da, gülmekle geçiştirmek istediler işi. Ali ardını getirdi:

— Bakıyorum, torununuz yaşındakilerle artık..

Sadi bey kesti attı:

— Yok canım.

— Ne yok canımı? Kızı ayarlamışsınız. Selâm verdi be!

— Nolmuş Ali?

Semtin bisikletçisi Şaban. Ali:

— Biz seninle uyuyalım, dedi, genciz güya. Yavruları ayarlıyor millet. Haydi hayırlısı...

Sadi beylerin sokak kapısı tekrar açıldı, Erdal, koltuğunda kitaplarıyla çıktı. Şöyle bir baktı kahveden yana, kirli cam gerisinde babasıyla Müçteba amcayı görerek gülümsedi hafiften. Sokak boyunca hep Edib'i düşündü. Şimdi gidecek, bulacak, dün olanları anlatacak, ye-

rini getirirse de, karıyı onun evine atmayı ayarlıyacaktı. İyi çocuktu Edip, arkadaş canlısı. Olmaz demezdi herhalde. Demezse, alır götürür, oooh!

Edip'in evini daha önce görmediği için, üst katta, küçücük bir oda tasarlıyordu. Basma perdeler, kirli yatak çarşafı, yorgan yüzü. Birer kenara fırlatılmış kirli çamaşırlar, sümüklü bezler belki, sonra da yığın yığın kitaplar.

Edip bu kirli odaya hiç tanımadığı bir kadının alınmasını ister miydi acaba?

Unkapanı, Vefa, Beyazıt'tan Üniversiteye geldi. Edip daha önce gelmiş, âdeta onu bekliyordu. Kızılay'ın aş ocağı önünde karşılaştılar.

— Ne haber lan?

Gülüyordu Erdal:

— Kıyak, dedi. Haberler kıyak. Sen nereye kayboldun sonra?

— Ben mi? Baktım Taşlık gazinosunun yolunu tuttunuz dedim işler yolunda, aldım voltamı. Nasıl? İyi mi?

— İyi de söz mü?

Arkadaşının koluna girdi, üniversite bahçesine doğru yürüdüler. Yer yer tahta sıralar ıslaktı. Kızlı, erkekli üniversiteliler, ikişer üçer dolaşıyorlardı.

— O Taşlık bir âlem, dedi Erdal. Lâkin, ödüm koptu be...

— Niye?

— Lüks yer. Cebimde mangır az. Ulan dedim kendi kendime, ister misin ceketi rehine bırakalım!

— Sonra?

— Sonra hiç, bira filân içtik. O bekrî be. Votka istedi kadehle, birasına karıştırdı. Benimkine de karıştıracaktı istemedim. Fakat, ateş gibi karı arkadaş!

— Ne konuştunuz?

— Çoktandır gözü varmış bende. Benim de onda

vardı ya, bakma, yolsuzluk. Böyle şeyler mangır ister, iyi giyim kuşam ister. İnsanın götürecek yeri olmalı ki...

Edip'in vereceği karşılığı ümitle bekledi. Uzun sürmedi beklemesi:

— At benim eve, dedi.

Erdal sevinçten çalkanarak arkadaşının boynuna sarıldı, esmer yüzünü öptü:

— Ulan ben de bunu düşündüm ama, belki razı olmaz diye açmadım. Demek hiç bir mahzur yok?

— Ne mahzur olacak? Görüş, ayarla, işte anahtarı al, götür at. Ama benim de sizinle gelmem lâzım. Ev sahibi Allahlık, sağda solda pek öyle taş koyacak yok... Demek karı ateş gibi?

— Ne söylüyorsun kardeşim, elimi avuçlarının içine bir aldı, bittim be. Bunun bir de güzel kızı var, trikolarda çalışıyor. Bâzan pencerede görürüm sabahları, bir içim su. Komşu olmasa ayarlamak işten bile değil. Lâkin komşu.

— Kıza boş ver, dedi Edip. Kadına bak sen. Kızlar tehlikelidir!

— Tabiî yahu...

— Başka ne konuştunuz?

— Ne konuşmadık ki? Gözleri canavar gibi, sanki cehennem yanıyor içlerinde. Eli ateş, kor parçası. Elimi eline alınca, bittim be kardeşim!

— Kocası burada değil demek?

— Değil. Zâten moruğun biri.

— Karıdan kaçıyor desene...

— Öyle.

— Haklı öyleyse fıkara karı.

— Haklı tabiî. Ağlıyarak anlattı, evlendiklerinde onaltısında var, yokmuş. Adam, kırkın üstünde. Kızı kadar yâni. Kızı deyince, aklıma geldi. Kız da kız hani!

— Okkalı mı?

— Okkalı da söz mü? İsmi Nursen...

— Boş ver ismine. Yâni ne demek istiyorsun? Ona da ben mi balta olayım?

— Fena olmaz.

— Analı kızlı ha?

— Tamam.

— Oynak mı?

— Kız mı? Yok canım. Çok ağırbaşlı. Ağırbaşlı ama, ne olacak yahu, çorapta çalışan bir kız. İki hişt pişt dedin mi tamam. İstersen gel bize bir gün, ama, pazar günü...

— Nolacak?

— Festival, nolacak? Pencereden sinyalleriz...

Edip fakülte birdeki Nermin'i hatırladı. Araları iyiydi. Gezip dolaşıyor, sinemaya filân gidiyorlardı. Sonra çok da harbî kızdı. Mangırsız kaldığı günler, «Hadi bakalım, yolsuzum bugün, hesapları sen gör!» diyebiliyordu. Buysa, henüz tanımadığı, belki de kaprislerle dolu bir kızdı. Olmasa bile, Nermin kadar senli benli oluncaya kadar...

— Tamam mı?

— Boşver, dedi.

— Niye?

Anlattı. Erdal üzerinde durmadı. Edip merakla sordu:

— Karıyı sıkıştırmadın mı?

— Sıkıştıracaktım ama, yer müsait değildi. Elini, bacağını filân sıktım o kadar. Birinde, votkalı birayla bir coştu... Ulan akşam az kalsın rezil oluyordum. Aynaya bir baktım, boynumda ruj kırmızısı. Evdekiler, ille de ablam, bir görseydi tamam. Kız zaten kurt gibi. Karı bize ne zaman gelse, projektör kesilir hergele! Lâkin biliyor musun, bizim evin de hiç tadı kalmadı. Şu fakülte bir bitse... Bitse ama, Avrupa mavrupa fasarya gibi geliyor bana. Moruk keçi gibi ayak diriyor ev için. Âbeyim de

engel ama, boşver. Annem, ablam benden yana. Serseri oğlan be! Tutturmuş, evi satın, parasını bana verin, herkes karaborsadan dünya kadar kazanıyor. Ulan ne matrak oğlan be! Herkes kazanır, sen? Kolay mı? Karaborsa deyip geçiyorlar. Karaborsada muvaffak olanlar, bence şahsî inisyatif sahibi, kurt gibi insanlar. Öyle değil mi ama?

— Ne yap yap moruğu kandırmağa bak arkadaş. Bir yıl, iki yıl git, gez, kitap açma istersen. Yeter ki adın Avrupa'ya gitti olsun. Boşver bunlara... Karıyı ayarladığına göre, nereye götüreceksin?

Erdal içini çekti:

— Valla hiç bilmiyorum. Ben zaten bunun için boşverdim şimdiye kadar karı kancık takımına ya! Mangırsız zamparalık olur mu?

— Olur, dedi Edip.

— Olur ama böyle olur işte!

Başını iki yana sallıyan Edip:

— Toy, dedi. Çok toysun be!

— Niye?

— Hâlâ orta okul talebesi... Oğlum üniversitelisin artık. Yarın hayata atılacaksın, aç gözünü. Hani az önce bahsettiğin şahsî teşebbüs, inisyatif?

— O, ticarette, karaborsada lâzım...

— Lâf. Her yerde, her şeyde şahsî teşebbüs, inisyatif. Zanparalıkta da. Zanparalıkta şahsî teşebbüsünü kullanan insan hayatın her sahasında muvaffak olur. İnisyatif şurda, ya da burda değil, her yerde lâzım! Sen şimdiye kadar karılarla yattın mı hiç?

Erdal güldü:

— Yattım. Yattım ama, genelevde...

— Boşver geneleve. Kıza mıza da boşvereceksin. Karı tavlıyacaksın karı. Hem de mangırlı hanımefendiler. Bizim orda helalım bir karı vardı, şu seninki gibi, kocası

basmış gitmiş. Karı erkeksizlikten yaf yaf ediyor. Derken bir ayarladım, tamam. Şerefsizim geçen yıl tamam altı ay geçindim. O naylon çoraplar, o gömlekler, o mangır...

— Sonra?

— Sonra, kocası olacak ekselâns çıktı geldi, aldı götürdü.

— Nereye?

— Sivas'a nu, Erzurum'a mı? Lâkin sıkı karıydı. Pek öyle güzel değildi ama, eli elime değdi mi bir tuhaf olurdum. Bu seninki de onun cinsinden. Adnn atışlarından belli oluyor şerefsizim. Hiç düşünme ayarla, at benim eve. Sonra, ara ağzını. Arkadaşı filân varsa... Varsa ama, mangırlı olmalı. Ben senin gibi kurabiye çocuğu değilim. Sağlamcıyım ben. Üstümü başımı yapmalı, cebime mangırımı koymalı, öyle koymalı ki, benim hiç haberim olmamalı. Çakıyorsun ya? Karı parasına tenezzül etmem dümeniylee, tamam!

Erdal bir kahkaha attı. Az ötedeki tahta sırada ateşli ateşli çekişen at kuyruğu saçlı kızlar, çeşitli fakültelerin kızları dönüp baktılar.

Erdal:

— Kızlar bize bakıyor, dedi.

Edip arkadaşını kolundan çekti:

— Kızlar tehlikelidir dedim ya!

Ağaçların arasından ağır ağır yürüdüler. Ev işini de çözümlemişti ya, kayıntı ne olacaktı? Edip'in dediği gibi karı düşünmeliydi bunları ama, nasıl söylerdi? Nasıl «Mangırım yok. Sen idare et!» derdi?

O gün derse girdi, dersten çıktı hep bunları düşündü. Mangır işi olmasa karıyla bir bekâr odasında yapayalnız kalmanın zevki daha şimdiden hırslı hırslı titretmeğe başlamıştı ama, mangır meselesi! Hiç olmazsa üç, beş sefer şuraya buraya gidip gezseler, masrafı kendi

çekse, senli benli olsalar hadi neyse. Ama böyle daha ikinci buluşuşta yolsuzluğunu ortaya döküvermek...

Ne olursa olsun, daha şimdiden bitiyordu karıya. İstiyordu ki hep onunla birlikte, yanyana, el ele olsunlar. O bir şeyler anlatsın. Tatlı tatlı gülsün, elini sıksın, bacağını çimdiklesin, hattâ kendini tutamayıp öpüversin!

Hele Edip'in bekâr odasına girerlerken... Çevrelerde kimseler yoktur. Yaklaşıyorlar eve, giriyorlar. Elinde anahtar. Sabrı iyicene tükenmiştir. Açıyor kapıyı, giriyorlar. Perdeler... İndiriyor. İyicene loşlaşıyor oda. Böyle daha iyi. Kucaklıyor olanca gençliği, gençliğinin gücüyle. Yuvarlanıyorlar karyolaya. Savrulan siyah eteklik, siyah eteklik altında beyaz, belki de pembe, ya da kavuniçi ipek kombinezon. Bacaklar, tombul tombul, beyaz beyaz bacaklar!

Dersler, sınıf, kızlar, erkekler, profesörler, doçent, doçentler, asistanlar. Tekrar bahçe, tekrar ders, tekrar sınıf... Hiçbiri, savrulan siyah, sarı, mavi, kavuniçi, pembe etekleri silemiyor, artlarına atamıyorlardı. Etek, etekler, bacak, bacaklar, şanuvar koku, sütyen, memeler...

Son dersten deli gibi çıktı, doğru eve. Annesi şaştı:

— Hayrola oğlum, niye erken geldin bugün?

Üzerinde durmazmış gibi davrandı:

— Dersim var, dedi. Yarına yetişecek öyle çok dersim var ki!

— Karnın aç mı?

— Hayır.

Odasına çekildi, kapıyı kapadı, pencereye koştu. Gelmemişti. Kapılarında kocaman siyah kilit!

Her şey öylesine anlamını yitiriverdi ki bir anda!

— Allah belâsını versin. Ne diye gelmedi sanki?

14

Boğaz, Boğaz'ın karşılıklı iki yakasını ayakları altına alan Taşlık'taki gazino, Cumartesileri saat on beşten sonra caz müziğinin en oynak, en çıldırtıcı havalarıyla, daha önceki günlerin ağırbaşlılığını yitirir. Orkestra «Ça ça» ya da «Rokenrol» lere başlamaz mı, yalnız bülücinli delikanlılar, renk renk etekleriyle at kuyruğu saçlı kızlar değil, tavandaki avize, iskemleler, masalar, masa örtüleri, sürahi, bardaklar, gazino pencerelerindeki perdeler ayaklanmağa başlar. Canlı cansız her şey, coşturan bir elektrik akımına tutulmuştur sanki. Müzik, dans, kahkaha, coşkunlukla tempo tutan eller, şu, bu... İhtiyarlığa katlanısı (tahammülü) yoktur bu saatlarda gençliğin. Başka günler ağır uslu bir kıyıya çekilip çaylarını yudumlıyarak yıllarca öncenin kimbilir onlarca ne renkli anılarıyla dalıp dalıp giden ihtiyarların bu Rokenrol çılgınlığı saatlarında burada görünmeğe hakları yoktur. Yoktur ama, kazara düşüverdiler mi, onbeş, on altı yaş çılgınlığının beyaz saç, kırışık yüz, siyah başörtü, baston gibi mazeret tanımıyan alaycı kahkahalarıyla şaşırır, geldiklerine pişman olurlar.

Çünkü bu saatlar, bülücinlerle renk renk klos etek-

lerin Rokenrol fırtınasına kendilerini kaptırdıkları saatlardır!

O Cumartesi de, bundan önceki Cumartesiler gibi, coşmuş gençliğin Rokenrol fırtınasiyle bülücin ve renk renk kloş etek halinde savrulduğu bir Cumartesiydi. Caz coşmuştu. Coşan cazın coşturduğu bülücinler, etekler, savrulan eteklerin altında tombul kar gibi bacaklar da coşmuştu. Kucak kucak saçlar savruluyor, şakaklar terliyor, soluklar sıklaştıkça sıklaşıyordu. Dakikalar uzadıkça ter, yorgunluk artıyordu. Yorulanlarsa ikişer ikişer bırakıyorlardı oyunu. Soluk soluğa kıyıya çekilip, az önce kendilerinin de alabildiğine döndükleri kalabalığa elleriyle tempo tutanlara katılıyor, hâlâ yorulmayanlara tempo tutmağa başlıyorlardı.

— Yaşa Eroool!

— Hârikasın Filiz!

—

— ...!

Yorulan çekildi, yorulan çekildi, ortada Erol'la Filiz kaldılar. İkisi de gerçekten ustaydılar. Tempo tutanların iyice daralmış çemberi içinde dönüyor, dönüyorlardı. Arada ayrılıveriyorlardı. Beyaz dikişli daracık mavi bülücini içinde tığ gibi sarışın Erol da tempo tutmağa başlıyor, yüzü hafif çilli, ama bu onu büsbütün güzelleştiren Filiz'se, başdöndürücü, insanı şaşırtıcı çevik ayak oyunları figürleriyle tek başına kalıyor, neden sonra birbirlerine ağır ağır yaklaşıyor, yeniden birlikte dönmeğe başlıyorlardı.

— Aslansın Erol!

— Bravo Filiz!

— Hârikasın!!

—

— ...!

Caz yorulmuş olacaktı ki, ağır ağır yavaşladı ve dur-

du. Uzun boylu sarışın Erol, iki sıra bembeyaz dişiyle terli terli gülerek arkadaşlarının yanına giderken, Filiz de terden sırılsıklam, kendi arkadaşlarının arasına katılmıştı. İncecik parmaklarıyla kalbini, biraz numaradan, bastırarak:

— Ay vallahi kalbim duracak, dedi. İki yudum bira versenize, nolur...

Marş marş komutu verilmişçesine bir telâş, bir karmakarışıklıkla siyah bira şişelerine koşuldu, belki de sekiz on bira şişesi birden kapılıp koşturuldu, usta Rokenrol'cunun kalın camlı kocaman bardağı dolduruluverdi. Altın sarısı biranın üzerinde bembeyaz bir köpük yükseldi. İnce, hafif, serin bir köpük... Boyasız dudakların süzdüğü bira, yanan gırtlaktan inerken, çilli yüzde bir yumuşama, bir memnunluk... Ama memnunluğun verdiği bu rahatlık çok sürmedi. İri mavi gözler birden alayla karışık bir şaşkınlıkla dikeldi, boyasız kalın dudaklar bardağın kalın cam kıyısından çekildi:

— Aa... gene geldiler!

Gazino kapısından yana hep bakıldı. Evet geliyorlardı. Dün, önce, daha önceki günlerde de gelmişlerdi. Acı Karmen kırmızısına boyalı dudaklar, permanatlı saçlar...

— Yanındaki hukukluydu değil mi?

— Bilmem şekerim. Rozetine bakılırsa hukuklu...

— Yakışıklı çocuk!

— Aptal. İnsan bu kadar yakışıklı olduktan sonra o karıyı yanına alır da buraya gelir mi?

— Çemiş! (Manda)

— Ama ne...

— Canım hemen de fenaya yormayın, belki de...

— Evet?

— Yengesi, yahut da ablası olamaz mı?

Filiz sertçe:

— Olamaz, dedi. Karının kan yalamışa benzeyen dudakları, permanatlı saçları... Bu dudaklar, bu saçlar... Çocuğa nasıl yiyecek gibi baktığını görmüyor musunuz?

Yanındaki en samimî arkadaşının kulağına eğildi, gülerek bir şeyler söylemeğe kalmadı, bir kahkaha! Taa karşı köşedeki tek masaya oturmak üzere olan acı kırmızı dudaklar bu yana sertçe baktı. Bir alay sıyrık, şımarık çocuklar, okul kaçkınları belki de...

— Keşke gelmeseydik bugün buraya, dedi.

Göğsü hukuk rozetli delikanlı, bu gazinonun Cumartesi öğleden sonralarına siftah geliyordu. Gözleri karşıdaki kaynaşan gençlerde, sordu:

— Niçin?

— Az sonra caz başlarsa görürsün!

Yeni traşlı yüzüyle kibar garson geldi:

— Bir şey emrediyor musunuz efendim?

Hukuk rozetlinin içindeki yara birden dayanılmaz biçimde ağrımağa başladı. Cebinde çok az parası vardı Allah belâsını versin. Kırmızı dudaklarla permanatlı saçlara korkarak baktı. O umursuzca:

— Ne var yiyecek? dedi.

Garson el ucunun tersi gerisinde hafifçe öksürdükten sonra, uzun uzun saydı döktü. Kadın bir hayli sinirli:

— Bana rakı, dedi. Delikanlıya da birayla votka getir!

Delikanlı'nın aklı gitti:

— Votka mı?

— Evet. Ne var?

— Yalnız bira içsem diyecektim...

— Hayır hayır... Bira ve votka. Meze olarak da, beyinli duble bir salata, dil. Havyar var mı?

— Var efendim.

— Havyar da.

— Sıcak bir şey, ızgara meselâ... Emretmez misiniz?

— Biftek diyeceğim ama??

— İsabet edersiniz hanfendi!

— Tabiî garnili?

— Şüphesiz.

Karşısında mahvolmuşçasına oturmakta olan hukukluya baktı:

— Sen?

Bütün bu masrafların nasıl ödeneceğini düşünen hukuklu, bir düşten uyanırcasına baktı:

— Ben, bana bir şiş!

Cazın birden kırılıp dökülürcesine çalmağa başlaması genç adamı ürküttü. Hiç beklemiyordu. Âniden bir yumruk gibi geldi. Sonra anlık şaşkınlık geçti, siyah iskarpinlerinin uçlarıyla hafif hafif tempo tutmağa başladı. Başladı ya, aklında hep o kahrolası parasızlık. «... ulan Edip, ulan namussuz Edip. Benim üç otuz parayla ne işim vardı böyle yerde? Evet yeyip içeceğiz, kafaları bulcağız hafif tertip ama, sonra? Hesap gelecek. Nasıl ödeyeceğim? Kadının ödemesi mi? Çok ayıp. Jigolo olacağım. Garson da bıyık altından gülüyordu. Böyle yerlerdeki garsonların kibarlığına, hiçbir şeyden anlamaz davranmasına bakma, hepsi kurttur, hepsi de anasının gözü!»

Az önceki garson, belli etmemeğe çalıştığı hafif, alaycı gülümsemesiyle aklından geçti. «Rezil oldum» diye düşündü. «Kimbilir, belki de beni jigolo sanmıştır. Şimdi mutfağa gider, arkadaşlarına, aşçıya filân benden söz açar. Kart karı körpe oğlanı tavlamış der.»

Kadına gözlerini yavaşça kaldırdı. Bakışları kadınınkiyle karşılaşınca ürktü, kızardı. Yüzünden sımsıcak bir kan dalgası geçti.

— Hesabı ödeyebilecek misin?

Kan dalgası bir daha, az sonra bir daha geçti.

— Ha?

— Bilmem. Öderiz herhalde...

— Herhalde mi? Garson hesap getirirse ya?

Ciddî sanarak telâş, yüzünün kızarması arttı. Jigolo migolo. Rezil olmaktan daha az utandırıcıydı şu anda. Zâten Edip de, «Mangıra bak sen» demişti. «Jigolo migolo. Ne nâm altında olursa olsun, mangırı bulmaktır mârifet. Tabiî duyulup işitilmemesine dikkat etmek şartiyle.»

— Haa? Garson hesabı getirirse birazdan, ne yapacaksın?

Caz, cazın coşturduğu iskemleler, masalar, masaların üzerindekiler, duvarlar, bülücinler, etekler, iskarpinler, bacaklar coşmuştu, dönüyor dönüyorlardı ama gördüğü yoktu. Kadın şaka değil de ciddiyse, yanmıştı. Şaka değil de ciddiyse ne yapardı gerçekten?

Karşılığını bulmağa kalmadı. Leman hanım genç sevgilisini üzmeğe kıyamamış olacak, iri memelerin oluğunda hafifçe nemlenmiş sekize katlı gıcır gıcır bir yüzlüğü masanın altından uzattı:

— Hesabı sen ister ve görürsün. Bolca bahşiş vermeyi unutma!

— Ne kadar meselâ?

— Ay sen vallahi sahiden de çok toysun Erdal. Bu da sorulur mu?

— İyi ama, ne bileyim ben?

— Beş bırak, yedi buçuk bırak şekerim!

Yalnız yüzü değil, her yanı yanıyordu Erdal'ın. Böyle yerlere girip çıkmaktan gelen bir alışkanlığı yoktu ki. Beğenmiyorsa, kessindi merhabayı. Üstüne düşen oydu!

Sevgilisinin somurtuşu dikkatinden kaçmıyan tecrübeli kadın, çılgınca danseden çiftleri gözüyle işaret ederek:

— Nasıl? dedi. Var mısın?

Yalvarırcasına baktı:

— Sakın hı!

Kadın kahkahayla güldü, sonra:

— Bilmiyor musun?
— Geçenlerde bilmediğimi söylemiştim ya!
— Fakültede kızlar öğretecekler demiştin?
— Öğretecekler demedim, öğretmek istediler dedim.
— Haa... hele öyle söyle.

Hoşuna gidiyordu, çok hoşuna gidiyordu hem de bu toy oğlan. Dün gittiği filmci Ahmet beyin yazıhane altındaki banyolu odasında gene uzun uzun adamın arzularına boyun eğerken, bir yeğeni olduğundan, hukukta okuduğundan, çalışmak istediğinden, öğleden sonraları, haftada bir, pek pek iki gün yazı işleri bulursa fena olmıyacağından söz açmış, kaba yüzüyle yağlı yağlı gülen adam da: «Yoksa zanparan mı?» diye sormuş, tokatı yemişti. Yemişti ya, adamın derdi başkaydı. Leman isterse zanparasını alıp gelsindi, yeter ki sevişmelerini gizli delikten gözetlemesine izin versin. Bir de şu, bir süre önce bir suretle gösterdiği kızının fotoğrafı. Fotoğrafından tutulmuştu kıza. Çorapta çalışıyormuş mâdem, bıraksın orayı, film yazıhanesinde çalışsın... ««Sonra?» demişti Leman. «Sonra da kızımı...» Bir de tokat atmıştı ama, şayet kızını nikâhlarsa, bir diyeceği olamazdı. «Düşüneyim!» demişti bunun için de. Bütün bunlar iyiydi hoştu. Kızını nikâhlar da, gerdek gecesi filân ölüverirse, Dünya'lar onların olurdu. Çünkü çok zengin olduğunu, film yazıhanesinin sırf gönül eğlendirmek için açıldığını biliyordu.

Bütün bunları başının bir davranışıyla sanki kafasından attı.

— E, demek hesabı görecek paran yok?

Dargın dargın bakan Erdal, başını lâhavle çeker gibi bir yandan bir yana çevirdi. Sonra öfkeyle sordu:

— Alay mı ediyorsun benimle?

Kadının aklı gitti, ciddîleşti:

— Ben mi? Seninle mi?

— Evet!

— Allah göstermesin...

— O halde ne diye ikide bir bunun üzerinde duruyorsun?

— Şaka yapıyorum ayol, ciddîleşip kızacak ne var?

— Kızarım tabiî. Biliyorsun, henüz öğrenciyim!

— Kızma kızma, şaka yapıyorum. Sâhi, aklıma geldi... Haftada bir, iki gün, bir yerlerde çalışmak ister misin?

Hiç düşünmemişti bunu. Daha doğrusu, ellerinde orta, lise diplomaları bulunan nice nicelerinin değil öğleden sonra, temelli çalışmak için iş bulamadıklarını biliyordu.

— Fakülte ne olacak?

— Canım haftada bir, iki gün. O da beşten sonra...

Güldü:

— Fena olmaz ama, nerde iş?

— Karışma sen. Bir kaç saat haftada... Daktilo yazar mısın?

— Eh işte...

— Yeter. Yazıhanede otursan da olur...

— Nerde? Kimin yanında?

— Benim kocam zamanından tanıdığım bir ahbabım, eski bir filmci. Ona söyledim, bir tanıdığının yanında sana böyle bir iş bulacak. Haftada yetmişbeş, yüz lira... Nasıl?

İnanmadı:

— Sâhi mi söylüyorsun?

— Sâhi söylüyorum tabiî. Yetmez mi?

— Ne yetmez misi? Âbeyimin koskoca bir ayda kazandığından çok. Yetmez mi ne kelime? Haftada yüz kâğıt, ayda dört yüz. Âbeyimin kazancı ayda üçyüz, üçyüz elli. Yok bile. Vallaha hiç fena olmaz. Bak sevindim buna!

Garson büyük bir tepsiyle içki ve mezeleri getirip önlerine koyarken, Erdal uçuyordu. Bak buna diyeceği yoktu işte. Üniversitelilerin taksitle giyindikleri terziye gi-

der, güzel bir lâcivert kostüm, müflonlu şık bir trençkot, gene taksitle diken kunduracıya fiyakalı bir çift ayakkabı ısmarlar...

— Ne düşündün?

— Şu iş dalgasını!

— Olmaz diye mi düşünüyorsun?

— Yok canım.

— O zaman benim masraflarımı da sen görürsün tabiî değil mi?

Birasına votkayı korkusuzca boşalttı:

Kadın da rakısını azıcık sulandırıp kadehini eline almıştı.

— Haydi, broz!

— Broz!

İçtiler.

Erdal'ın kafasına iyice yatmıştı bu. Bir yandan içip, iştahlı iştahlı yerden, öte yandan işini düşünüyordu. Sordu:

— Filmci Ahmet bey mi dediydin?

— Evet.

— Ne zaman gideyim?

— Ben sana haber veririm ama, sakın benimle buluştuğunu, benim sana iş bulacağımı, filmci Ahmet beyi filân karıştırma. Mahallede, yine eskisi gibi olalım...

— Tabiî tabiî...

Az daha kafayı bulunc:

— Bu Ahmet bey çok zengin, dedi. Apartmanlar, köşkler... Lâkin ihtiyar ve bunak. Deli herif, tutturmuş, ille de Nursen'i bana ver, Allahın emriyle evlenelim diyor!

Erdal boş bulunarak:

— Çüüüüş! dedi.

Leman hanım sinirlendi, sinirliliğini belli etmedi:

— Çüş ama, nice nice tâlipleri var. Hem de benimki

gibi on yedi, on sekizindekiler değil, on dört, on beşindekiler. Mal, mülk, şu, bu. Yarın ölüverirse... Ha?

Erdal'ın aklından ablası geçti.

— Ayşe ablam da var ama...

— Darılma ama, Ayşe ablanın da suratı... Ne yapsın adam onu? Benim kocam olacak eşşek razı gelse, bir iki demez veriveririm. Neden dersen, herif çok yaşlı. Göreceksin yaa, bir ayağı çukurda!

Rakı başını hızla çevirmişti. Kara gözlerile hırsla baktı. Gözleri yaş yaş parlıyordu:

— Kızımı senin için feda edeceğim, dedi. Çünkü Avrupa'ya gitmen, tahsilini tamamlaman lâzım. Annenle konuşuyordum geçende, bana her şeyi anlattı. Sen, evinizin satılıp parasının sana verilmesini istiyormuşsun, İskender âbeyin kendisine verilmesini; ablansa satılmasına hiç taraftar değilmiş. Babana gelince, hâlâ dipdiri adam. Yarın, Allah gecinden versin, gözlerini yumuverince, kardeşler birbirine düşeceksiniz. Halbuki Nursen'i pinpona verirsem, günün birinde herifin tekmil malına mülküne sahip oluruz. O zaman, o zaman Erdal, seninle vur patlasın, çal oynasın. Öyle değil mi sevgilim?

Erdal birden sarhoş olmuştu. Taa geçen yıllarda bir gün, Edip böyle bir hikâye anlatmıştı. Tıpkı tıpkısına böyle. Bir delikanlı bir genç kızla sevişmektedir. Günün birinde zorla bir ihtiyara verirler. İhtiyar çok zengin. Altı aya kalmaz cartayı çekince, sevgililer birleşir.

— Avrupa'ya birlikte gideriz. Haa?

Karmen kırmızısı dudaklar hazla güldü:

— Avrupa'ya, gerekirse Dünya'nın öbür ucuna!

— Kocan?

— Allah belâsını versin pinponun...

Caz coşup coşup susuyor, bülücinler, renk renk etekler cazın melodi fırtınasında savruluyordu ama, duydukları bile yoktu. Öyle bir anlaşıvermişlerdi ki!

— Biran bitti. Garson!

Kibar garson koşarak geldi:

— Emirleriniz efendim!

— Delikanlıya bira ve votka...

Garson çekildi. Leman sordu:

— Eve sarhoş dönünce ne cevap vereceksin?

Omuz silkti:

— Hiiç...

— Tekrar ediyorum, benimle olduğunu...

— Deli misin yahu?

Birası geldi, votkasını döktü içine, yudumladı. Leman hanıma şimdilik yanaşır, Nursen zengin pinponla evlenip dul kalıncaya kadar idare eder, sonra da Nursen'le... Kafasında Edip, başını sallıyor, «Oldu» diyordu. «Yat kalk bana dua et. Bu Dünya'nın dingili para. Üst yanı fasa fiso!»

Güldü.

Leman hanım sordu:

— Ne güldün?

«Edip» ten söz açmayı tehlikeli buldu. Şu, Nursen'in zengin pinponla evlenme işi meydana çıkınca, işler değişivermişti. Kadını kaabil olduğu kadar avucunun içinde tutmalı, zamanı gelinceye kadar başkasına kaptırmamalıydı. Edip'in evine götürmekten de caymıştı. Anahtar cebindeydi oysa. Kafaları az daha bulunca, oraya gitmeyi teklif edecekti. Giderler, Edip oralarda olur. Uzun boylu, kara kaş kara gözlü. Kadın belki de kendinden çok onu beğenir...

— Ver, dedi. Bana kalırsa babasını filân düşünme, hemen ver!

— Vereceğim.

— Ver ki, senin sâyende ben de...

Kadın coştu:

—Nursen aptalın biridir. Bütün işi ben alırım elime

ben demek sen demek tabiî. Umumî vekilim sıfatiyle her gün beraberiz!

— Kocan?

— Ayrılırım canım. Aptallarla uğraşmıya vaktim yok. Ne yaparız biliyor musun? Filim çeviririz... Açarım sana Beyoğlu, yahut Karaköy'de güzel bir yazıhane... Ha?

— Ne söylüyorsun yahu? Çok fiyakalı kaçar! Demek herif iyice ihtiyar?

— Yüzüne ölüm sarısı vurmuş. Genç, akıllı bir parça da haşarı bir karı, vallahi üç aya kalmaz nalları diktirir!

Kahkahayla güldüler. Sonra Erdal sordu:

— Ben pazartesi günü gideyim mi?

— Git. Öğleden sonra, üçle beş arasında...

Rugan portmeninden filmci Ahmet beyin kartını çıkarıp uzattı.

— Nesi olursun derse ne diyeyim?

— Komşusu dersin.

— Akrabası desem?

— Kocaman ahbabı, belki mektup yazar. En iyisi, komşusuyum dersin. Saklıyacak bir şey yok. Baban emekli, dar gelirlisiniz, tahsilini tamamlıyabilmek için...

Erdal başını sallayıp kartı cebine sokarken:

— Çalışmak zorundayım, dedi. Anladım... Öyle seviniyorum ki...

Kadın istekle yanıyordu.

— Seninle insanlardan uzak, yapayalnız kalmak istiyorum!

— Ben de.

— Ne zaman? Nerede kalacağız?

— Bilmiyorum.

— Yerin yok mu?

— Şimdilik, hayır. İstersen...

— İstersem?

— Bu hayvan kız da akşamları arkadaşlarına filân gitmez ki cehennem olup!

— Hangi kız?

— Benim Nursen...

Gözleri daldı: Gece, dışarda kar savruluyor. Nursen Aylâ'lara filân gitmiştir. Erdal geliyor. Karlı üst başıyla onu içeri alıyor. Eliyle soyuyor. Kapıyı arkasından sürgüledikten sonra giriyorlar gürül gürül yanan sobanın yarı hamama çevirdiği odada iyice ısınmış yatağa...

Hırsla baktı. Gözlerinden ateş fışkırıyordu sanki:

— Öp beni, dedi.

Erdal şaştı:

— Şimdii? Burdaa??

— Evet, şimdi, burda!

— Aklını mı kaçırdın sen? Deli mi oldun?

— Evet, aklımı kaçırdım, deli oldum. Mâdem çekiniyorsun, çağır garsonu, gör hesabı, kalkıp gidelim!

Erdal pencereden dışarıya baktı. Kuşbaşı kar uslu uslu savruluyor, Boğazı, Boğaz'ın kıyılarını kapatıyordu. Damlar, çatılar daha şimdiden karlar altında kalmıştı.

— Haydi, çağırsana garsonu, ne bakıyorsun?

Azgın kadından ürken Erdal çatalını aldı, tabağına ağır ağır vurdu:

— Garsooon!

Garson taa dip masalardan birinden seslendi:

— Evet beyim!

Koşarak geldi, istenen hesabın pusulasını alışkın ellerle yazıp çizdikten sonra masanın kenarına koydu. Erdal bakmadan yüzlüğü uzattı. Garson bu sekize katlı yüzlüğün asıl sahibine hafifçe gülümsiyerek baktı, çaktırmadı. Hızla uzaklaşırken, gene çaktırmadan, kokladı: Meme teri kokusu karışık Şanuvar kokuyordu.

Kasaya gülerek gitti, patrona:

— Kokla şunu, dedi.

Saçları gıcır gıcır taralı genç patron kokladı, güldü. Sonra taa karşı köşede hararetli hararetli konuşmakta olan yaşlı kadınla genç jigolosuna baktı:

— Sana ne, bana ne oğlum? dedi. İşin mi yok senin?

Paranın üstünü bir tabağa koydu. Garson tabağı kaptı, koşarak uzaklaştı. Az çekilip bekledi. Erdal tabakta yedi buçuk lira bırakarak üst yanını cebine indirdi, kadınla yanyana yürüdüler. O sıra caz susmuştu. Bülücinli, renk renk etekli haşarı kızlar, oğlanlar masalarında vara yoğa gülüyor, hattâ kahkahalar salıveriyorlardı.

Yanlarından geçerlerken, yüzü hafifçe çilli güzelce bir kız yanlarına sokuldu:

— Affedersiniz hanfendi, oğlunuz hukukta mı?

Leman sendeledi. Âniden bir yumruk yemişti sanki.

— Terbiyesiz, dedi.

Kız şaşalamış gibi çevresine bakındı. Sonra:

— Niçin terbiyesiz oluyorum?

— Ben onun annesi miyim?

— Değil misiniz?

— Değilim tabiî.

— Terbiyesiz sözünüzü size iade ederim. Annesi olmayışınıza gelince, yanılmışız. O kadar yakışıyorsunuz ki anneliğe!

Hemen çevrelerini alan bir kalabalık, alaycı bir kalabalığın kahkahaları arasında gazinodan çıktılar. Dışarda hâlâ kar savruluyordu. Maçka durağına isteksizlikle yürüdüler. Leman sarsılmıştı. Taa aşağılardaki Mithatpaşa Stadından gelen futbol seyircilerinin gürültüsünü duymuyordu bile. Durağa bir kaç metre kala Erdal'ın eski paltosunun koluna iki eliyle tutundu âdeta:

— Erdal, yavrum... Sen de o pis kız gibi mi düşünüyorsun?

Erdal, bükük boynuyla bu âciz sorusundan dolayı acıdı ona:

— Hayır, dedi.

— Samimî misin?

— Elbette.

— Yalansa ya?

— Gözlerim kör olsun!

Genç adamın koluna daha sıkı, daha içten, çok daha istekle sarıldı, onu kendine az daha çekti:

— Beni bir yerlere götür Erdal! Seninle başbaşa kalabileceğimiz bir yerlere. Seninle yapayalnız kalmak istiyorum. Beni anlıyorsun değil mi şekerim? Sana ihtiyacım var!

Erdal gülümsedi. Onun da buna ihtiyacı vardı. Öyle ki, Edip medip, görmek görülmek, onu daha uygun bulması, hattâ kendini bırakıp ona gitmesi...

— Peki, dedi.

— Peki mi? Peki mi dedin Erdal? Demek beni sen de arzuluyorsun? Demek başbaşa kalabileceğimiz bir yere götüreceksin beni? Nereye?

Cebinden Edip'in ev anahtarını çıkarıp gösterdi. Kadın sevinçten uçuyordu:

— Anahtar? Demek her şeyi düşündün önceden?

— Düşündüm.

Kızını hatırlatır biçimde, kedi gibi sokuldu:

— Yavrum benim, Erdal'ım!

Erdal, savrulan karların altında dimdikti. Önlerinden geçmekte olan taksiye seslendi:

— Taksi!

Araba kuvvetli bir frenle durdu, bindiler.

— Nereye efendim?

— Yedikule'ye!

— Emredersiniz...

Küçük bir manevra, ayarlanan taksi saatı...

Lâcivert araba, savrulan karların altında Dolmabahçe'ye hızla inmeğe başladı.

15

Günler geçiyordu.

Evin bitmez tükenmez tahtası, çamaşırı, yemeği, bulaşığı, sökük dikiği içinde Dünya'dan habersiz anne, küçük oğlunun yükünü omuzlarından atmış olmanın hazzı içindeydi. Kocasıyla haftalardır konuşmayışına aldırmıyordu. Alt kattaki ufacık odasında, hiç bir zaman verilmiyecek bitmez tükenmez aşk mektuplarıyla karşı kahvede, tavşan bakışlı Müçteba amcanın gittikçe artan tutkusu içinde unutmuştu onu.

Erdal'dı önemli olan. Doğrusu cin gibi çocuktu. Ellerinde orta, lise diplomalarıyla vızır vızır iş arayan bir alay işsizin bütün gün çalışma karşılığı ulaşamadıkları dörtyüz lira aylığa sen, haftada bir kaç gün, o da saat beşten sonra, bir kaç saat çalışma karşılığı ulaşıver! Allah kem gözden saklasındı. İş vardı bu oğlanda. Ne ağasına benziyordu, ne de ablasına. Hani delinmedik kabağa girer derler ya...

Sonra, üstünü başını çiçek gibi düzdüğü bir yana, zaman zaman yarım elma gönül alma gibilerden annesine getirdiği hediyelerle hatırlayışı!

Bu çocuk, doğrusu bu çocuk evlâtları içinde en vefalısıydı. Ne Ayşe, ne İskender, şimdiye kadar annelerine

karşı bu inceliği göstermemişlerdi. Aydan aya, maaşlarını aldılar mı eve, annelerine geliyor, masraf için gerekeni veriyorlardı ama, ana kalbi, Erdal'ınki gibi küçük, küçücük hediyeler de beklemiyor değildi. Bu hediyeler öyle âhım şâhım, çok para tutacak şeyler değil, Erdal'ınkiler gibi, küçük bir paket kına, olgun kadın harcı başörtüsü, iplik çorap... Yıllar yılı kocasından da çok beklemişti ya, artık geçmişti böyle şeyler. Çocuklarından bekliyordu şimdi. Kocasının unutmuşluğuna karşılık çocuklarından beklediği yakınlık, hatırlanmak, hatırlandığını bilmekten gelen bir güven. Yoksa küçük bir paket kına, başörtüsü, çorap... pek te lüzumlu şeyler değildi. Gerekirse parasını verir kendi de alabilirdi.

Sırtıyla dayandığı mutfak kapısının kenarında içini çekti.

Gene de Allah yokluklarını vermesindi. Tırnaklarının taşa değmesini istemezdi. Canları sağ sağ olsun da isterse eskiden olduğunca çemkiri çemkiriversinler, konuşmasınlardı. Bereket üç çocuğunun üçü de gün geçtikçe düzeliyor, suratsızlık, nemrutluklarını yitiriyorlardı. İskender bile. Çocuklarının en nemrutu, en aksisi İskender bile son haftalar içinde iyice değişmiş, dokunulsa patlıyacaklığı, sinirliliği, hattâ kardeşini kıskanması geçmiş, yerine bir yumuşaklık, bir tatlı dil gelmişti. Bu değişmenin sebebi neydi acaba?

Sabahleyin ayna karşısında uzun uzun taranıyor, üstüne başına çeki düzen veriyor, evden âdeta heyecanla çıkıyordu. Akşamları da eskiden olduğunca dışarda içmeler, eve gece yarılarından sonra gelmeler de sona ermişti. Saat yedi deyince babasından en küçük oğluna kadar herkes sofra başında oluyor, yemek neşeyle yeniyordu. Kocasının dargınlığı sürüp gitse bile, o da çocuklarıyla şakalaşıyordu çokluk.

Birden Ayşe'ye dikkat etti: Birlikte yattıkları odanın

açık kapısından görünüyordu, ayna karşısında hamarat hamarat taranıyor, İskender gibi, saçlarına itina ediyordu. Aslında yalnız Ayşe, yalnız İskender değil, üç çocuğunun üçü de değişmişlerdi. Tuvalet, giyim kuşamları, eve geliş gidişleri, oturup kalkışları...

Sebebi ne olursa olsun, çocuklarındaki iyiye doğru bu değişmeden memnundu. Demek Allah yüzüne bakmış, acımış, evlâtlarına iyi huylar vermişti. Çok şükürdü, çok şükürdü rabbına. O mâdem evlâtlarının ona karşı olan tutumunu değiştirmiş, yumuşatmıştı, o da kulluğunu bilecek, kaç vakittir bıraktığı ibadetine yeniden başlıyacaktı.

Çayın kaynamasını bekliyordu, gazocağı üzerindeki çaydanlığa baktı. Kaynamıyordu henüz. Üşüyen ellerini koltuk altlarına soktu yeni baştan. Rabbine ibadete nereden, nasıl başlıyacağına tam karar verecekti ki, İskender odasından çıktı. Yeni kalkmıştı. Uyku dolu gözleriyle tuvalete gidecekti. Annesinin yanından geçerken:

— Günaydın anneciğim, dedi.

Annesinin «Günaydın yavrum..»unu duymadan helâ aralığındaki musluğa geldi. Şu meseleyi annesine usulüyle açmak, açabilmek için daha bir kaç gün bu türlü «İyi» davranacak, sonra açacaktı. Annesinin değil de ablasının bu işe «hayır» diyeceğini, dayatacağını, hattâ kızın annesiyle takışacağını biliyordu. Zaman zaman nefretle belirttiği gibi, çorpta çalışan, âdi bir kızdı Nursen onun için. Yalnız çorapta değil, fabrikalarda, hattâ kendi gibi şurda burda çalışan kızlardan pek hayır olmadığına inanan bir yanı vardı. Gözlerini ayıra ayıra, boyun damarını parmak parmak şişire şişire «Allah yazdıysa bozsun. Kala kala çorapta çalışan bir kıza mı kaldın? İstemem, kardeşimin ne idiği belirsiz bir kızla evlenmesini istemem. Hele öyle her yanından ahlâksızlık akan bir kadının kızını, asla!» diyeceğini iki kere iki dört eder gibi biliyordu. Biliyordu ama, istese de istemese de olacaktı bu iş. Geçinecek kendisiydi. Elinde

birikmiş bir az parası olsa değil ablası, annesi, babası bile vızgelirdi. Yoktu, yoktu Allah belâsını versin. Annesine, hattâ akşam yemeklerinde sofrada babasına karşı iyi davranmasının tek sebebi, evdi. Ev satılır, paranın hepsi olmasa bile, bir parçası ona verilir de düğün için harcanırsa, dünyalar onun olurdu ama, kimbilir, belki de babası gene aksilik eder, dayatır, kıyametleri koparır, «Satmıyacağım, evimi sattırıp size çarçur ettirmiyeceğim. Bu evi bana devlet verdi. İhtiyarlığımda meydanlarda kalamam, çoluk çocuğa maskara olamam» diye bas bas bağırırdı.

Diş fırçasına bir parça macun sıktı, dişlerini fırçalamağa başladı.

Bugünlerde Nursen'de de sıkıntılı, hem de çok sıkıntılı bir şeyler seziyordu. Dokunulsa ağlıyacak gibi haller. Birinde Aylâ'nın çıtlattığı gibi çok zengin bir ihtiyar vardı da, annesi ona mı vermek istiyordu yoksa? Sıkıştırdığı halde boyuna inkârdan gelmiş, sonunda da, «Annem ne karışır bana?» demişti. «İsterse milyoner olsun. Ben para, pul, mal, mülk âşıklısı değilim. Allah beni senden ayıracaksa canımı alsın daha iyi!»

Köpük içindeki fırçayı musluğun bol ve soğuk suyunda uzun uzun yıkadı, sonra ağzını çalkaladı, sabunu aldı. Ellerini köpürtürken «Ben de senin gibiyim Nursen!» diye geçirdi. «Para, pul, mal, mülk... Benim için hattâ Allah'tan bile önce sen varsın!»

Köpüklü ellerini yüzüne sürdü, uzun uzun sürdü. Yüzü tertemiz, pırıl pırıl olmalıydı. Nursen tertemiz görmeliydi, sevgisi her gün bir parça daha artmalıydı...

— Yeter birader bey, yeter artık.. Bu kadar yıkama, eskitirsin sonra!

Bol suyla yüzünün köpüklerini yıkayıp doğruldu. Sabun kaçmış gözlerini kırpıştırarak :

— Kızlar beğenmez sonra oğlum! dedi.

Erdal şakaya vurdu gene işi:

— Yaaa!

Döndü, annesine seslenecekti ki, ablası gözüne çarptı:

— Abla, dedi, birader beyin işleri yolunda galiba?

Abla yarı yolda durdu. Aklında dün, evvelki günkü çirkin ama uzun boylu, kocaman kocaman elli, ayaklı adam.

— Ne olmuş?

Anlattı. Neden sonra anlatılanı anlıyan abla, peşkiriyle yüzünü kurularken sinsi sinsi glümsiyen kardeşine baktı:

— Demek işler yolunda?

İskender saklamadı:

— Yolunda tabiî..

— Allah versin ama, adam gibi bir şey olaydı bâri!

— Adam gibi, maymun gibi... Geçinecek olan ben'im!

— Geçinecek olan sensin ama, âilenin şerefini de düşünmen lâzım..

Dişlerini fırçalamıya başlayan Erdal, ağzında fırça:

— Değil mi ya? dedi. Bulunca benim ki gibi bulmalı!

Günlerdir geveleyip durduğu şeyden «Onunki»ni hemen hemen biliyorlardı: Çalıştığı Beyoğlu'ndaki mağaza sahibinin rokenrolcu kızı. Bir zamanlar Taşlık'taki gazinoda rastlaşmışlar, sonunda da tesadüf, şimdiki patronunun kızı çıkmıştı.

Ablasına kulak verdi:

— Sen de gitmiş çillisini bulmuşsun!

Hakarete uğramış gibi :

— Boşversene sen! dedi. Adı gibi, Filiz gibi kız be!

Ne olursa olsun, abla sinirlendi:

— Hadi hadi, çabuk yıkan da boşalt musluğu..

— Ağrınıza gidiyor değil mi milyoner kızıyla evleneceğim diye?

Bu sefer de İskender alındı:

— Beni karıştırma. Milyoner değil, trilyoner olsun isterse!

Abla :

— Bana göre de hava hoş, dedi. Kardeşimin mes'ut olmasına sevinirim. Sevinirim ama, ben kendime bakarım!

Aklından kırklık, çirkin adamın kocaman ayaklarıyla elleri geçti gene.

— Ben de, dedi İskender. Böyle birine damat olursan babanın evine ihtiyacın kalmaz!

Erdal taşı gediğine koydu:

— Evde karaborsan için sana kalır değil mi?

Abla araya girdi :

— Evi ağzınıza almayın. Ne sen, ne de o. Ev benim. Annemle benim ev. Siz erkeksiniz. Bense kızım. Üstelik annem de var. Bunu en çok sizin düşünmeniz lâzım. Ne biçim kardeşsiniz siz?

— Biçimi miçimi yok. Evde bizim de hakkımız var!

— Var tabiî.

— Gene başladınız mı? Anne be, baksana şunlara!

Kahvaltı için masayı hazırlamakta olan anne sertçe baktı.

— Ne var gene? Noluyorsunuz?

Ayşe anlattı. Anne, kızına hak verdi:

— Doğru tabiî. Siz erkeksiniz oğlum. Hele sen Erdal!

Erdal deliye döndü:

— Yahu hani evin satılıp benim doktora işi için sarfedilmesine razı oldunuzdu?

İskender :

— Onlar razı olsa bile ben olmam, dedi.

Erdal :

— Yaa!

— Evet.

Öfkeden mosmor, havlusunu çividen alıp odasının yolunu hırslı hırslı tuttu. Demek böyleydi? Annesiyle ablası da ona karşı oluvermişlerdi ha?

Yüzünü sert sert kurularken, pencereye gitti, avluya baktı. Leman gene kapıdaydı. Bıkmış usanmıştı bu karı-

nın sırnaşıklığından da. Hele şu son günlerde büsbütün çekilmez olmuştu. Haftada iki, bâzen üç sefer gidiyorlardı Edip'in Yedikule'deki bekâr odasına işte. Daha ne? İstiyordu ki hiç yanından ayrılmasın, her an birlikte olsunlar. Bir şey değil, Filiz'le işi uydurduğunu duysa... «İntihar ederim!» demişti. «Günün birinde benden başka birisiyle alâkadar olduğunu duyarsam, kendimi öldürürüm Erdal! Söyle, benden başkasını sevmiyeceksin değil mi?»

Peşkiri yatağının üstüne fırlattı.

Filiz'le tanışmalarına da gene bu Leman sebep olmuş denebilirdi. Taşlık gazinosunda kartını aldığı filmci Ahmet bey çok iyi karşılamış, Leman hanımın hatırı için iskemle vermiş, çay söylemiş, hangi fakülteye gidip geldiğini, Leman hanımı nerden tanıdığını sormuş, hattâ Leman hanım meselesini uzun uzun incelemişti. İncelemişti ya, niçin? Üzerinde bu kadar duruşunun tek sebebi, kocasının eski bir arkadaşı oluşu mu sâdece? Kimbilir. Belki öyle, belki de başka. Ona ne? Önemli olan, Ahmet beyden aldığı tavsiye kartı. Kartla Beyoğlu'ndaki şimdi çalıştığı büyük büyük buzdolapları, çamaşır makineleri, radyolar, elektrik sobalarının vitrinlerinde teşhir edildiği mağzaya gitmiş, kızı gibi yüzü hafif çilli patrona vermişti. İyi, hoş adamdı. Kızı gibi zeki, şakacı.. Büyük ceviz masası başında uzun uzun sorguya çekmiş, Ahmet beyi nerden, nasıl tanıdığını sormuştu. Bu Ahmet beyde vardı bir şeyler. Bir gizlilik, olağandan başka bir tutum ama, ne?

Yerleşmişti mağzaya. Haftada iki, arada üç gün, mağaza sahibinin sağındaki küçük masanın başına geçiyor, kocaman kocaman defterlerde alt alta rakamların toplamını yapıyor, gerekince de daktiloda bir kaç mektup yazıyordu.

Böyle akşamlardan birinde, mağaza sahibi şapkasını almış, bir ahbabına gideceğini söyliyerek dükkândan ayrılmıştı. Yalnızdı Erdal. Satışa bakanlar dışardaydılar. Oda

sıcacıktı, üç beş sıradan başka toplanacak bir şeyler yoktu. Elektrik sobasının ısıttığı tatlı havada gerinirken, içeriye bir zamanlar Taşlık gazinosunda gördüğü, hattâ çapkın çapkın gülerek «Oğlunuzla dans etmeme izin veriyor musunuz?» diyen kız girivermişti. İkisi de şaşalamışlardı: «Aa.. Ben sizi tanıyorum!» «Ben de sizi..» «Burada mı çalışıyorsunuz?» «Evet.» «Göğsünüzdeki hukuk rozeti ne ya?» «Bizim fakültenin.» «Hem hukuk, hem burası.. Nasıl oluyor bu?» «Hukuka devam ediyorum. Burda da..» «Çalışıyorsunuz?» «Evet. Akşamları, beşten sonra...»

Genç kız memnun, at kuyruğu saçını başının arada davranışlarıyla arkaya atarak çalıştığı masanın kenarına oturmuştu.

«Burası benim babamın. Demek bundan sonra sık sık merhabalaşacağız.. Kuzum, o yanınızdaki kart karı kimdi?»

Erdal kıpkırmızı kesilerek

«Yengem!» demişti.

«Geçin onu bir yaprak. Dikkat ettim, size yenge gibi değil, çılgın bir âşık gibi bakıyordu. Sonra, mâdem yengenizdi, sizi dansa kaldırmak istediğim zaman oğlunuzla dans etmeme izin verir misiniz deyince neden kızdı? Sizi niçin sürükleyip gazinodan çıkardı?»

O günden sonra her şeyi öğrenen genç kız, arkadaşlık sınırlarını çabucak aşacak biçimde davranmış, Erdal'ı «O kart karı» dan ayırmıştı. O da güzel sanatlarda öğrenciydi ama, akademi bitmiş, bitmemiş umursamıyor, gönül eğlendirmek için, daha doğrusu, istediği gibi birisini bulamadığından, aramak için dolaşıyordu. Şimdiyse bulmuştu aradığını. Şımarmasın ya, gazinoda ilk gördüğü zaman anlamıştı kaç vakittir onu aradığını. Bu yüzden değil miydi «o kart karı» yı kıskanışı!

Taşlık gazinosu, kız, erkek arkadaşlarına Erdal'ı tanıtış, Boğaz vapurlarıyla Boğaz'ın sonlarına kadar, va-

purdan inmemecesine gezişler, daha çok en alt kamaranın ufacık ampullerle sarı sarı aydınlık kuytularında el ele tutuşuşlar, başını genç adamın göğsüne koyuşlar, her fırsatta dudak dudağa geliverişler...

Birinde genç kız :

«Fakülteyi bitirince evlenelim olmaz mı?» demişti.

Canına minnetti Erdal'ın ama, babası razı olur muydu Filiz'in.

«Sen karışma. Benim babam bakkal Hasan efendi değil!»

«İyi ya.»

«Ben annemle de konuştum, babamla da. Benden duymuş olma, babam bir gün seni yemeğe dâvet edecek!»

Nasıl, nasıl sevinmişti. Koskoca bir milyonere damat olmak! Olmak ama, büsbütün de tırıl görünmemek için, ev satılmalı, paralar kendisine verilmeliydi. Bu daha önemliydi Avrupa ve doktordan. Filiz'le evlenirse, kayınbabası onu Avrupa'ya gönderirdi. Zaten bir gün lâf arasında da hukuku bitirdikten sonra Avrupa'ya gitmek isteyip istemediğini sormuş, Erdal da istediğini söylemişti.

— Erdal!

Düşündükleri kafasından uçup gitti, yüzü asıldı. Az önce ev üzerine onunla tartışanlar. Sertçe

— Ne var? dedi.

Babası öfkeyle :

— Sofra hazır. Dâvet mi bekliyorsun?

Günlerdir «Sevgilisi» ni suratlı gören, eskiden olduğu gibi penceresinin önünden geçerken bir «Nasılsınız amca?» olsun demeyişinden öfkeli Sadi bey, küçük oğlundan hiç bir karşılık alamayınca, masadan hırsla kalktı, odaya gitti, kapıda durdu :

— Niçin gelmiyorsun?

Erdal tınmadı bile:

— Gelmek istemediğim için!

Emektar baba küplere bindi:

— Gelmek istemediğin için demek ha? Demek babayla konuşma âdabını kaybettin artık? Hayvan, kendini ne sanıyorsun? Hukuk, mukuk vızgelir bana. İt!

Erdal iyice şaşırmıştı:

— Peki ama, bütün bunlara sebep ne?

— Hâlâ direniyor karşımda. Ben babayım baba!

— Aksini iddia etmedim ki.

— Et, istersen et. Bir o kaldı zâten... Neymiş, ev satılıp da paraları verilmiyormuş beyefendiye! Senden başka iki çocuğum daha var benim. Evde onların hakkı yok mu? Karımın hakkı yok mu? Üç beş gündür çalışıyorsun, elin bir kaç kuruş gördü diye mi bu çalım?

Erdal ağlıyacak kadar hırslı, pardesüsünü, kitaplarını alıp çıktı odadan. Sofraları da, yiyecekleri de, evleri, barkları da onların olsundu. Masa başındakilere bakmadan, merdiveni hırsla inip gitti.

Sadi bey hâlâ bağırıyordu:

— İt, itoğlu itler. Yaşım yetmiş, işim bitmiş benim. Bundan sonra başıma tuğ mu dikeceksiniz? Satmıyacağım, evimi satmıyacağım, ite köpeğe çarçur ettirmiyeceğim!

Ayşe memnun, usullacık göz kırptı annesine, annesinin ondan yana oluşu, bir gece kızının ağlıyarak «Allah gecinden versin, yarın babam gözlerini yumuverirse seninle ikimiz kalacağız. Oğlanlardan hayır yok. El kızlarına kul köle olurlar. Ne halleri varsa görsünler, biz seninle birlikte yaşarız. Senin babamdan kalacak emekli maaşın, benim aylığım, başımızı sokacak bir evimiz olur da alttaki odayı kiraya verirsek..» demiş, çirkinliğini, evde kalmışlığını da araya sokunca annesini bile ağlatmıştı.

Babasının hâlâ bağırıp çağırmasına aldırış etmeden, o'nu düşünüyordu: O, uzun boylu, kocaman elli, kocaman

ayaklı çirkin adamı. Bugün de gelirse anlıyacaktı tutulduğunu. Hani tutulduğunu bir bilse!

Çayını çabucak içip kalktı, muslukta ellerini, ağzını yıkadı, kurulandı. Sonra da mantosunu filân giyinip evden heyecanla çıktı. Hava gene kapalı, yerler çamur içindeydi ya, gördüğü yoktu. Bilek saatına baktı: Vakit tamamdı. Bir kaç dakika geç ama, daha iyiydi böyle. Durağa onun için geliyor, onda gözü varsa beklerdi.

Adımlarını açtı.

Bekliyordu. Çıldıracaktı sevinçten. Demek gene bundan öncekiler gibi otobüse birlikte binecekler, onu arkasında olanca ağırlığı, olanca erkekliğiyle duyacaktı!

Yanından geçerken hafifçe gülümsedi. Küçük, küçücük bir pastı bu. Otobüs beklemeğe başladı. Durak epeyce kalabalıktı. Göz ucuyla onu kolluyor, usul usul yaklaştığını, konuşmak istediğini anlıyordu. Birden baktı, göz göze geldiler. Şamarlanmış gibi utanan adamın çirkin yüzü kıpkırmızı kesildi birden. Sonra sarardı ve yaklaştı. Titreyen bir sesle:

— Arzu ederseniz dolmuşla gidelim.

Ayşe'nin içi kaynıyordu sevinçten. Demek, demek sonunda o da bir erkek tarafından beğenilmişti? Onun da bir sahibi olacak, kimbilir belki de babasından boşalacak odanın soğuk karyolasını birlikte ısıtacaklardı!

Güldü:

— Bilmem ki, nasıl olur?

Çevresine bakındı. Adam az daha sokulmuştu:

— Olmıyacak ne var? Bakın, boş dolmuşlar var..

Tam da önlerinde durmuştu filiz yeşili bir dolmuş:

— Haydi, Taksiim!

Ayşe bir an kolundan çekildiğini, dolmuşa sokulduğunu duydu. Öyle çabucak oluvermişti ki bu, sevinçten, gururdan sarhoş gibiydi, başı dönüyordu. İriyarı, çirkin, kocaman elli, ayaklı bir erkeğin yanında oturuyordu.

Adam uzun koluyla omuzunu tutuyor, onu koruyordu âdeta.

Araba yürüdü.

— Nerde çalışıyorsunuz?

Ayşe gülümsiyerek baktı:

— Ben mi? Şeyy... Kasiyerim.

— Nerde?

— Beyoğlu Balıkpazarı'nın altbaşındaki bir bakkaliyede...

— Güzel...

— Siz?

— Ben ticaretle uğraşıyorum. Evvelki gün size otobüste rastlayışım çok iyi oldu. Hep sizi düşündüm, bütün gece!

Yanakları ateş içinde:

— Sâhii?

— Belki inanmazsınız, yıllarca sizi aradım sanki. Ne tuhaf, teyzem geçenlerde bir kız bulmuş, fazla güzel. Güzellerden nefret ederim. Ama alınmayın sakın, sizinle konuşuşum çirkin olduğunuz için demek istemiyorum. Orta güzellik...

— Anneniz yok mu?

— Hayır. Ben ufacıkken babam da, annem de ölmüşler. Beni teyzem büyütmüş. Çok iyidir. Beş vakit namazında, niyazında...

— Nerde oturuyorsunuz?

— Biz mi? Aksaray'da. Siz?

— Cibâli'de.

— Hemen hemen ayni semtli sayılırz.

— Evet. Dükkânınız nerde?

— Dükkânım yok.

Hayretle baktı:

— Yok mu? Nasıl ticaret yapıyorsunuz?

Adam çirkin çirkin güldü:

— Ticaret için mutlaka dükkân mı lâzım?

— Değil mi?

— Değil ya. Sizin malınız var. Diyelim ki kaşar peyniriniz. Taşralısınız da İstanbul'a satmağa gelmişsiniz. Bir başkasının da kaşar peynirine ihtiyacı var. Var ama, şu kadara yarar ona. Ben satıcıyla pazarlığa girerim. Üç aşağı, beş yukarı. Kaşarcıdan kaşarı üçe pazarlık eder, gider ötekine beşe satarım. Aradaki iki kuruş..

Ayşe heyecanlandı:

— Ay vallahi aşkolsun. Demek işiniz bu? Yalnız kaşar üzerine mi?

— Yok canım, pazara arzolunan her çeşit mal üzerine.

Filiz yeşili dolmuş Şişhane'yi hızla çıkarken, adam Ayşe'nin üzerine eğiliyor, onu sıkıştırıyordu. Bu sıkışış çok hoşuna gidiyordu Ayşe'nin. Hazdan kırılarak gözlerini hafifçe yumuyor, daha şimdiden sevmeğe başladığı adamı olanca erkekliğiyle duymak istiyordu. Duyuyordu da. Hep o babasından boşalacak ufacık oda, ufacık odanın karanlık bir köşesindeki soğuk karyola geçiyordu kafasından.

— Bugün işe gitmeseniz olmaz mı?

Aklındakiler silindi:

— Niçin?

— Gezer, birbirimizi daha iyi tanırdık da.

Kuşkulandı. Adam sakın dükkân komşusu Evadoksiya'nın anlattığı uçarı hovardalardan olmasındı?

— Henüz çok erken değil mi?

— Ne?

— Yaptığınız teklif...

Adam hafifçe bozuldu:

— Affedersiniz... Beni belki yanlış anladınız. Emin olun maksadım.

Bayağı bozulmuştu. Pişkindi, vızgelirdi böyle şeyler

ama, sırtısıra iki gün otobüste sıkıştırmıştı da aldırmamış, hattâ kendini geriye geriye vermişti. Yoksa kız mıydı? Sanmıyordu. Sanmıyordu ama, olabilirdi. Evde kalmış, çirkin bir kız. Bundan önce pek çoklarına rastladığı gibi, hemen evlenme teklif edecek münasebetsizlerden. Zengin, çok zengin olsa hadi neyse, kahrı çekilirdi ama, bilmiyordu henüz zenginlik ya da fakirliğini. Suratında pek iş yoktu. Vücudu güzeldi. Sırtısıra iki günlük otobüs yoklamasının sonucu iyice cesaretlendirmişti. Bugün ufacık bir teklifle yanaşacağını sanmış, yanılmıştı demek?

Birden gözgöze geldiler. Ayşe:

— Niçin konuşmuyorsunuz? dedi.

— Ben mi?

— Sizden başkası olabilir mi?

— Doğru, olamaz. Olamaz ama...

— Evet?

— Sizi kırdım diye üzülüyorum.

Ayşe ferahladı. O da tıpkı onun gibi düşünmüştü: Kırdım diye. Yıllar yılı hasretini çektiği böyle bir erkeği aptalca sözlerle elinden kaçıracağını sanmış, telâşlanmıştı. O kadar ki, adam «Bizim eve gidelim!» dese razı olabilirdi.

Taksi hızla Tepebaşı'na gelince, sordu:

— Burada inelim mi??

Adamın canına minnetti:

— Nasıl isterseniz...

— Durun ineceğiz şoför efendi...

İndiler. Ayşe paraya davrandıysa da adam bırakmadı. Yan yana yürüyorlardı Aynalıçeşme'ye doğru. Sağ kaldırımdan. Yanındaki adamın sağında yürümekten kadınsal hazlar duyuyor, çevresinden gelip geçenlere bakışıyla sanki: «Bu adam var ya, şu solumdaki adam? Benim erkeğim! Siz beni onun karısı da sanabilirsiniz. Böyle sanmanız daha iyi!»

Aklından çapkın Rum komşusu Evadoksiya geçti, gülüverdi. Sonra tuttu kendini. Yan gözle baktı, adam farkında değildi bereket versin. Değil ama, neden konuşmuyordu?

— Böyle kapalı havaları sever misiniz?

Farkında değildi. O sever miydi acaba?

— Siz? dedi.

— Ben mi? Bayılırım.

Adam gülmek değil de, kocaman burnu, kalın siyah kaşlarıyla sırıttı:

— Ben de bundan sonra bayılacağım.

— Bundan önce?

— Düşünmemiştim.

— Demek bundan sonra?

— Bayılacağım. Çünkü, sevdiğim insanın sevdiklerini ben de severim. O bayılıyorsa, ben de bayılırım!

Ayşe kıkır kıkır güldü:

— Çok şakacısınız...

— Kolunuza girmeme müsaade eder misiniz?

Ayşe durakladı, çevresine bakındı:

— Nasıl olur bilmem ki?

— Nasıl olacak canım, basbayağı olur!

Girdi. Memnundu Ayşe. Daha iyiydi böyle. Ne diye kendini kapıp koyuvermiyecek? Ne çıkar? Aldatır mı? Aldatsın. Görürler mi? Görsünler...

Dükkâna elli metre kala kolundan çıktı adamın.

— Burada ayrılalım...

— Siz bilirsiniz. Yarın gene, durakta değil mi?

Hafifçe güldü, gözlerini yumarak:

— Evet, dedi. Allahaısmarladık!

— Güle güle.

Hızla uzaklaştı. Her yanı ateş gibi yanıyordu. Ne diye, ne diye ayrılmıştı? Gitmeyiverse ne çıkardı?

Dükkândan içeri alı al, moru mor girdi. Tombul kal-

çalarıyla kadını hatırlatan ufak tefek patron, burundan sıkma, maşalı gözlüğünün cıva kadar oynak ışıltılı camları gerisinde gülerek, bozuk türkçesiyle:

— Kalimera da yok sabah sabah? Ne telâş bu Ayşe hanum?

Çantasını bıraktı, mantosunu çıkarıp astı, saçlarını eliyle çabuk çabuk havalandırdıktan sonra:

— Geç kaldım mastori, dedi. Ter içindeyim..

— Yok zarar.

Taş bebek kadar boyalı, taptaze yüzüyle iriyarı çırak tezgâhın yanından dargın dargın bakıyordu ya, aldırmıyordu. Geçmişti artık. Üç günden beri işler başkalaşmıştı. Hele bugün, sağlam kazığa bağlamıştı da denebilir. Dimitri'nin sırası değildi.

Saçları uça uça komşu manifaturacıya geçti. Ufacık bir dükkandı. Daha çok parfümeri. Evadoksiya yalnızdı.

— Merhaba kız!

İğnesiyle naylon ipliği çeken Evadoksiya işini bırakarak:

— Ooo, dedi. Merhaba. Niçin geciktin bugün?

Bir şeyler sezdirircesine güldü, karşılık vermedi.

— Ha kız? Niçin?

— Canım öyle istedi.

— Senin canın mı?

— Hayır, benimkinin canı!

— Seninkiniiin?

— Niye şaştın?

— Yoksam şu otobüsteki mi?

Her şeyi anlattı. Evadoksiya:

— Ben olsam senin yerinde boşverirdim dükkâna!

— İyi ama, çağırdı diye hemen peki demek olur mu?

— Niye olmasın? Adam demek seviyor aptal!

— Doğru. Bugün patrondan izin alırım yarın için... Ha?

— Tabiî be yavrum, ben sana ne diyorsam bak ona sen!

Çeneye dalmışlardı ki, Dimitri dargın yüzüyle geldi, haber verdi:

— Patron çağırıyor!

Dimitri'nin dargın yüzü Evadoksiya'nın gözünden kaçmamıştı. Delikanlı gittikten sonra göz kırptı:

— Hâlâ dargın mısınız?

— Amaan sen de..

Evadoksiya arkasından bir kahkaha attı.

16

Günlerden beri dargındı Leman kızıyla. Öyle içerliyordu ki!

— Bir bardak su ver bana!

Kızının sıkıntılı hâliyle sürahiye gidişini, bardağa suyu isteksizlikle dolduruşunu, asık suratla getirişini âdeta nefretle izledi. Uzatılan bardağı alırken:

— Masanın gözünde Opon olacaktı, getir!

Gene sıkıntılı hâliyle masaya gidiş, çekmeceyi çekip Opon'u alış, nefretle uzatış...

Aldı, dilinin üstüne koydu, bol suyla yuttu. Başı çok fena ağrıyordu. Bir yandan şu kızın aksiliği, öte yandan Erdal'ın soğuk davranışları. İşe kendisi sokmuştu onu. Bugünkü çiçek gibi kılık kıyafetini ona o sağlamıştı. Haftada en az iki, üç, hattâ dört buluşurlarken, niçin ikiye, şu son haftada bire indirivermiş, sebebini anlatırken gözlerini ondan boyuna kaçırmıştı?

Derin bir iç geçirdi.

Ama asıl üzerinde durduğu kızıydı, Nursen! İhtiyar filmci için bin dereden bir su getirdiği günden bu yana kardıkça kararıyor, sıkıntıdan morardıkça morarıyordu. Ne vardı «peki» demiyecek? Milyonerdi herif be, milyo-

ner! Gözünü açar, adamı avucunun içine alır, hele gençliğiyle bağlayıverirse, çok değil, bir kaç ay içinde sıfırı tükettirebilirdi. Ondan sonra gelsin kocanın genci, yakışıklısı, apartmanın en kocamanı, buzdolaplarının, möblenin şâhı!

Hiç canı istemediği halde koynundan çıkardığı Gelincik paketinden bir sigara yaktı:

— Getir o tablayı buraya!

Nursen gitti, masa üzerindeki tablayı aldı, isteksizlikle getirip yanına koydu, ayna karşısına yeniden geçti. Saçlarını tarayışı, uzun uzun tarayışı, kendine çekidüzen verişi, bu işi yaparken hiç de sıkıntılı olmayışı, daha doğrusu, sıkıntılarından sıyrılışı... Kaç vakittir düşündüğü gibi, birine mi tutulmuştu yoksa? Bu aptal, bu içine kapanmış aptal kız, tutulabilirdi. Hem de kendi gibi uyuşuğun birine. Uyuşuk uyuşuğu bulurdu zâten. Kocası bir zamanlar tekrarlar dururdu: «Nursen benim anneme çekecek. Bu da onun gibi halim selim.. »

Sigarasını tablaya sinirli sinirli çırptı.

O Aylâ'ya da öyle içerliyordu ki... Dilinin altında bir şey var da saklıyor gibi. Onlar herhalde bilirlerdi Nursen'in birisiyle sevişip sevişmediğini. Bilirlerdi ama, söylemiyorlardı işte domuzlar. Birbirlerinin sırrını açıklarlar mıydı hiç?

— Senin bu suratın ne zamana kadar devam edecek?

Nursen'in kaşları az daha çatıldı, karşılık vermedi. Buna da ayrıca sinirlenen anne, daha sert, tekrarladı:

— Ha? Ne zamana kadar?

Bakmadan:

— Amaan, üf... Başlama gene!

— İstemiyorum ben, surat istemiyorum anladın mı? Bana, dürüst bir evlât gibi hareket etmeğe mecbursun!

Tükürür gibi:

— Sen dürüst bir anne gibi hareket edersen, dürüst evlât muamelesini görürsün!

Leman hanım boyaları soluk kırmızı, kirli kırmızı dudaklarıyla hop kalktı, hop oturdu:

— Kız Allah'tan korkmaz, kepâze kız, dürüst bir ana gibi hareket etmiyorum da ne yapıyorum? Şu, beş kuruşluk çorap işçiliğinden kurtul, apartmanlarda yaşa diye yırtındığım için mi?

Sözünü sertçe kesti annesinin:

— Benden çok kendin için istiyorsun bunu! Apartmanda yaşamak, çifte çifte elbiseler, mantolara kavuşmak, otomobillerden inmemek için beni babam, belki de dedem yaşındaki adama peşkeş çekiyorsun. Utan utan.

Yakınlardaki tütün fabrikasının borusu ötmeğe başladı.

Leman hanım kibrit dokunmuş ispirto gibi parlayiverir, hattâ saçlarından yakalayıp onu ayaklarının altına alabilirdi ama, istemiyordu. Dilediği kadar «Dedem yaşındaki bunağı istemiyorum!» diye dayatsın. Günün birinde yanaşabilirdi.

Alttan aldı:

— Evet, kendi rahatımı da düşünmüyor değilim. Değilim ama, asıl endişem sensin. Fabrika köşelerinden kurtulmanı, apartmanlarda yaşamanı istiyorum. Senin sâyende de kendimi düşünüyorum elbette. Anandan, babandan görme, kocandan görme, evlâdından görme... Ben bu Dünya'ya bitmez tükenmez ıstıraplar çekmek için mi geldim?

Yaşaran gözlerini elinin tersiyle sildi.

Nursen görmedi bunu. Görseydi bile acıyacak değildi zâten. Nesine acıyacaktı? Babasına evini haram eden, kendi rahatı, lüksü için kızını fedadan çekinmeyen bir anneye acınır mıydı?

— Hu huuu!

Aylâ'lar gelmişlerdi. Ayna karşısından hızla çekilip mantosunu duvardan kaptı, giyindi, fırladı:

— Geldiiim!

Leman hanım yanladığı sedirden kımıldamamıştı bile Parmaklarının arasında tükenen sigarası, kızının çıkıp gittiği oda kapısına dalmıştı. Bu kız, ayaklarına kadar gelen kısmeti tetip, hem kendine, hem de annesine, daha çok da annesinin Erdal üzerine olan tasarılarına engel mi olacaktı?

Birden korkunçlaşan yüzüyle ayağa fırladı, sert sert söylendi:

— Boğarım, boğarım onu. Vallahi de boğarım, billâhi de!

Sigarayı tablada hınçla ezip, sırtına yün ceketini aldı, el yüz yıkamak üzere avluya çıktı. Avlu kardan bembeyazdı. Kâğıt kadar beyaz, kaba bir kar, karda kızının avlu kapısına uzanan ayak izleri. Hava karlı olmakla beraber soğuk değildi. Esintisiz, acı acı ısırmıyan, tatlı bir hava. Pencerede moruk da yoktu şükür. Bıkmış usanmışlardı ondan da yâni. Nursen de şikâyetçiydi. «İnsana yiyecek gibi bakıyor. İhtiyar olmasa, başka niyetle baktığını sanabilir insan!» demişti.

Üzerinde durmadı.

Musluğa gitti, soğuk suyla çarpa çarpa yüzünü yıkadı. Soğuk suyun uykusuzluktan yorgun, ateş gibi yanan yüzüne değişi ferahlatmış, baş ağrısını da hafifletmişti. Suyu tekrar tekrar çarparak, üst üste yıkadı, yıkadı. Ooooh, ferahlamıştı. Şimdi güzelce boyanıp giyinse, atlasa Beyoğlu'na, filmci Ahmet'i bulsa, «Beni Boğaz'da bir yerlere götür!» dese, Arnavutköy, Bebek, ya da Tarabya'da bir yerlere gitseler, taze balık ızgaralı, roka salatalı rakı içseler, beşten sonra da Erdal'ın çalıştığı mağaza yakınında dolaşsa, görünmeden kontrol etse... Çünkü öyle geliyordu ki ona, Erdal bir başkasıyla tanışmış, hattâ belki

de sevişmeğe başlamıştı. En son buluştukları gün gözlerinin üstüne yemin etmemiş, «Senden başka sevdiğim varsa Allah iki gözümü kör etsin!» dememişti. Gözlerini gözlerinden boyuna kaçırışı, Edip'in bekâr odasındaki karyolada sevişirlerken işi çabucak geçiştirmeğe çalışışı...

Aklına yatmıştı. Boyanıp giyinecek, atlıyacaktı Ahmet öküzüne. Çeyrek, pek pek yarım saat her istediğini yapmasına katlansa bile, sonra basıp gider, bu nefîs, bu harikulâde kış günü Boğaziçi'nden bol bol faydalanırdı.

Sırtındaki kırmızı pazen sabahlığı attı. Açık pembe kombinezonuyla kaldı. Kolları, göğsü sımsıkı sayılırdı. Sütyeni indirdi az, Erdal'n diş yerleriyle mosmor lekeye gülümsiyerek baktı. Domuz oğlan, istediği zaman korkunç bir erkek oluyordu. O tertemiz, ilk zamanların utangaç, çekingen öğrenci kişiliği altından nasıl da kudretli bir erkek çıkıvermişti!

Sütyeni yukarı çekti, morluğu kapadı. Sonra ayna karşısına yürüdü. Bütün gece çok az uyumaktan gelen bir sarılık, bir yorgunluk. Beğenmedi. Saçlarını elleriyle çabuk çabuk karıştırdı, havalandırıp, kabarttı. Sonra da dolaptan yarım şişe Yeni rakısını çıkardı. Uykusuzluktan gelen bu sarılığın canına okuyacaktı. Kadehe doldurdu, mezesiz filân bir çekişte dipledi. Rakıya karşı dayanıklığı sonduzdu sanki. İkinci kadehi de gene mezesiz yuvarladı. Oh, dünya vardı. Kanının derisi altında sıcak sıcak dolaşmağa başladığını duyuyordu. Üçüncü kadehte sarılık marılık kalmadı yüzde. Hafif bir pembelik gittikçe artarak yayılıyordu. Yarım şişe bittiği zaman artık hiç bir şey düşünmüyordu. Rujlar, kalemler, pudralar, ojeler, rimeller... Aç karnına yarım şişe rakı, mezesiz rakı, başını adamakıllı döndürmüştü. Tatlı bir sarhoşluk. Uçuyordu. Dudaklarında belirsiz bir şarkı, pırıl pırıl boyandı. Saçlarını daha sonra tarıyacaktı. Bacağındaki beyaz, kirli naylon kilotu temiz pembesiyle değişip elbisesini giyindi, saç-

larını uzun uzun taradı. Ekose elbise pek açmıştı birden. Siyah mantosunu sırtına geçirip, aynada sağdan soldan, çifte aynayla arkadan kendini iyice gözden geçirip beğendikten sonra kapıyı çekti, evden çıktı. Tam avlu kapısına yönelmişti ki, Erdal'ın yattığı odanın penceresinde Erdal'ın annesi:

— Uğurlar olsun Leman hanım!

Durdu. Hafifçe sarhoş gözlerini pencereye çevirdi:

— Teşekkür ederim komşum...

— Nereye böyle sabah sabah?

— Ah sorma komşum, sıkıldım da şöyle bir az hava alayım dedim.

— Al al... Gelsene oturalım. Epeydir yüzünü göremedik.

Gitse mi, gitmese mi? Gitmesi daha uygundu herhalde. Ne de olsa Erdal'ın annesi. Erdal gitmediyse evde olabilirdi. Çünkü o, kardeşlerinden sonra çıkıyordu evden.

— Peki geliyorum...

Avludan çıktı. Sokağı geçerken, Pehlivan Ali'nin sokağa bakan kahve penceresi gerisinde Sadi beyle Müçteba amcanın gölgelerini farkettiyse de üzerinde durmadı. Açık kapıdan girdi, kapıyı kapattı.

— Ah komşum, bu kızın, bu benim aptal kızın kahrı beni öldürecek!

Merdiveni çıkarken, komşusu buyur ediyor, ona hak veriyordu:

— Yaa Leman hanımcığım... Evlât derdi işte. Ne oldu? İstemiyor mu?

Merdiveni çıkmıştı, durdu:

— İster mi? Neymiş, ihtiyarmış adam... Ayol, ihtiyar ama, zengin. Milyoner, komşum! O apartmanlar, o işyerleri, o ne bileyim giyim, kuşam, yeyim...

Oturma odasına geçip karşılıklı oturdular.

Erdal'ın annesi:

— Aaah, dedi, ah deli gençlik... Şimdikilerde akıl mı var?

— Ne diyorsun komşucuğum, ne diyorsun? Onun yerinde şimdi ben olacağım da, sevinçten eteklerim zil çalınıyacak ha? Kız diyorum, peki de evlen. Adamın ömrü bugünlük yarınlık. Belki de gerdek gecesi çeker cartayı.

Erdal'ın annesinin aklından kendi kızı geçti:

— Böylesi hani dostlar başına...

— Dostlar başına ki dostlar başına. Ondan sonra otur o kadar mala, mülke; koca mı lâzım? Beğen beğendiğini al. Hem de etrafında pervane gibi dönenler de caba!

Erdal'ın annesi, yakışık almamakla beraber, kızı için bir şeyler çıtlatmayı faydadan uzak bulmuyordu. Geçende de düşünüştü bunu. Mâdem kızı istemiyordu, Ayşe'yi verseler olmaz mıydı? Adam mâdem ihtiyarmış kızının çirkinliğini hoş karşılardı belki de. Sonra, yüzü çirkinceydi evet ama pek öyle bakılmıyacak gibi de değil. Sonra vücudu Kıç kıç, bacaklar macaklar... Sokakta giderlerken arkasından az mı lâf atıyordu erkekler?

— Dur komşum bir kahve pişireyim ilkin de karşılıklı içelim!

Kadın kendi havasında, boyuna kızından, kızının aptallığından, başına konan devlet kuşundan, aptallığı yüzünden kuşu kaçıracağından bahsedip duruyordu. Duyuyor, anlamıyordu. Aklına çok yatmıştı şu iş. Nursen mâdem Nuh diyor, Peygamber demiyordu.

Mutfağa girdi, ikilik yeşil cezveyi, sürahideki sudan doldurup küçük ispirtoluğa oturttu, yaktı ispirtoluğu.

kendileri kaçırmasınlardı devlet kuşunu. Yarın çulsuzun, baldırı çıplağın biri herifi alıverirdi avucuna, bitti gitti. O kadar mal, mülk, para gürrr diye geçer giderdi.

Şeker, kahve koydu, uzun uzun karıştırdı.

Doğrusu bu işi komşusunun insanlığından beklerdi. Fena kadın değildi Leman hani. Sağda solda gezip dolaşıyor, kızından fazla boyanıyor, kahkahasını attı mı mahalle çınlıyordu ama, bir fenalığını gören olmamıştı. Hem canım nelerine lâzımdı iyiliği, fenalığı. Ona dokunmıyan yılan bin yaşasındı. Şu işin üstesinden gelsin de, isterse geneleve soyunsun, sermayelik yapsın!

Kabaran kahveyi fincanlara böldü, ispirtoluğu üfleyip, duman duman kahvelerle komşusunun yanına geldi:

— Kusura bakma Leman hanımcığım, beklettim seni...

— A rica ederim... Ne zahmet ettiniz?

— Senin gibi hatırnaz komşuya zahmet ne kelime?

— Eksik olma canım. O senin iyiliğinden...

—

—

Kahveleri höpürdeterek içiyor, konuşmuyorlardı. Bir ara dışarda bir kapının deli deli açıldığı, deli bir ıslığın bir Rokenrol parçasını evin içine yaydığı duyuldu. Anne:

— Uyandı bizim deli oğlan! dedi.

— Kim? Erdal mı?

Kahve fincanını bırakıp kalkarken:

— Evet, dedi. Gidip bakayım...

Dışarı çıktı. Bu soğuk havada atlet fanilâsıylaydı. Boynunda peşkiri. Annesinin, içeriyi kaşla gözle işaret ederek bir şeyler anlatmağa çalışmasıyla ıslığı kesti. Anlamamıştı.

— Ne? dedi.

— Sus, komşu var!

— Kim?

— Leman hanım.

Erdal yüzünün bir yanak hareketiyle umursuzluğunu belirterek musluğa yürüdü. Islık yeniden, hem de öncekinden daha güçlü, evin içine yayılmağa başladı.

Anne komşusunun yanına dönmüştü:

— Deli dolu ama, sağ olsun, çocuklarımın en hayırlısı, en hakikatlısı. Düşün Leman hanımcığım, sen hem üniversitede oku, hem de haftada yüz liralık iş bul!

Leman geçenki gibi gene bıyık altından gülerek:

— Maşallah cin gibi, dedi.

— Bundan hiç korkum yok. Yarın tahsilini bitirir, açar yazıhanesini, toplar kardeşlerini başına. Yalnız bir korkum var, çalıştığı mağazanın sahibi. Adam çok zenginmiş, bir de hafif çilli kızı varmış. Anladığıma göre, kızı buna verimkâr oluyormuş...

Leman hanım yumruk yemişçesine sarsıldı. Demek çalıştığı yerin kızı vardı? Babası kızını Erdal'a verecekti demek?

Kendini kaybetmemeğe çalşarak:

— Yaa, dedi. Sonra?

— Sonrası sağlığın Leman'cığım. Ayşe'ye kalsa bizimki, dünden razı ama, ben düşünüyorum doğrucası. Evet mal, mülk yeyim, giyim... İş bunlarla biter mi? Geçen akşam yemeğe dâvet etmiş adam, anlatıyor, o apartman, o halılar, o mobilya, duvarlardaki o tablolar...

Leman duyuyor, anlamıyordu. Demin içtiği yarım şişe rakıyla şimdi sarhoş olmuştu işte. «Vay it, vay itoğlu it! Gözlerine yemin etmeyişinin sebebi buymuş demek? Demek besle kargayı, oysun gözünü!»

— yemişler, içmişler, kızla dans etmişler. Adam da, annesi de çok hoş insanlarmış. Kız da öyle diyor. Yüzünün hafif çili çirkinlik değil, yakışıyormuş hattâ. Babası demiş ki, fakülteyi bitir, Filiz'le seni Avrupa'ya göndereyim demiş...

Leman hanım bir an kendine geldi:

— Yaa, demek işler bu kadar ilerlemiş?

— Ohoo, ateş bacayı sarmış şekerim.

— Siz gidip usulen görmediniz mi?

— Götürür mü? Bu ev, bu mahalle... Bizlerden utanıyor zâhir. Diyor ki, satalım bu evi, parasıyla mobilya filân alalım, taşınalım bir apartman katına, ondan sonra dâvet edelim diyor. Doğru bence. İş mâdem bu kadar oldu. Satılsın gitsin. Çünkü, Erdal'ın istikbâli demek, bizim istikbâlimiz demek. O böyle bir yere damat girer de, Avrupa'ya filân gider hayırlısiyle dönerse, âbeysini de, ablasını da kanadının altına alır, kurtarır el kapısında çalışmaktan. Gel gelelim, lâf anlıyan beri gelsin. İskender başka sevdada, Ayşe başka sevdada. Herkes kendine yontuyor. İskender tutturmuş ev satılıp parası bana verilsin diye, kız tutturmuş hayır, satılmasın. Onlar erkek Bense kızım, evde kalmış bir kızım dedi hattâ geçende de, hem kendi ağladı, hem de beni ağlattı. Bakıyorum, üçü de haklı. İki cami arasında kalmış beynamaza döndüm. Kime ne dert anlatacağımı şaşırdım. Herife gelince, onunki büsbütün başka. Çocukların hepsi yetişti geldi. Defolun başımdan. Evimde, tekaüt maaşımla yalnız kalmak istiyorum diye tutturmuş. Bir ateş çemberinin içindeyim. Nereye dönsem ateş...

Gözlerini pazen entarisinin eteğiyle kuruladı.

— Ana olacağıma keşke bir kalıp sabun, yahut sokaklara taş olsaydım. Yıllar yılı kahrını çektiğim, bir günden bir güne üst istemediğim, baş istemediğim, o ıssız, o kuş uçmaz, kervan geçmez istasyonlarda arkadaşlık, yoldaşlık ettiğim adamı, şu artık ihtiyarladığım günlerde beni kaldırıp atmaktan bahsediyor. Ne kötü talihim varmış, ne çileli başım varmış...

Leman da ağlıyordu. İçine ateşlerin en büyüğü düşmüştü. Bu durum karşısında ne yapabilirdi? Sevdiği adamı bütün bunlardan nasıl çekip alabilirdi? Zengindi yeni sahipleri. Para zoruyla hiç bir şey yapılamazdı. Tehditle? Gene boş. Ağlayıp, sızlayıp, ayaklarına kapanmak?

İçini dertli dertli çekti. Dışarda Rokenrol yüklü ıs-

lık susuyor, sonra yeniden başlıyordu. Bir şeyler yapmalıydı. Görmeli, konuşmalı, gerekirse kıyametleri koparacağından söz açmalıydı.

Aklına yatarak, kalktı:

— Size doyum olmaz komşum. Haydi hoşça kalın.

Merdiveni sinirli sinirli indi, sokağa çıktı. Yıkılmış, mahvolmuştu. Kahvenin önünden geçerken, bakmadı. Bakmadı ama, başta Sadi beyle Müçteba amca, sonra kahveci Pehlivan, bisikletçi, bakkal filân.

Pehlivan:

— Hey anam babam, dedi. On beş yaşındaki kıza değişirsem şerefsizim!

Bisikletçi kıs kıs güldü:

— Tam yataklık karı anam avradım olsun!

Bakkal, bununla nasıl yatılacağı üzerine açıklamalarda bulunmağa başlayınca, Sadi bey sinirli sinirli döndü, baktı. Müçteba güldü, hafifçe:

— Kaynananı kıskanıyorsun bakıyorum? dedi.

Sadi bey kıskanmaktan çok, şu terbiyesizliğe içerlemişti:

— Yakışık alır mı? Yok yataklıkmış, yok şöyle yatılırmış böyle yatılırmış.. El haya mineliyman yahu!

Müçteba amcanın büyük torunu koşarak geldi:

— Dedee!

Tavşan bakışlı ihtiyarın duru mavi gözlerinden bir sıkıntı geçti:

— Ne var?

— Haminnem seni çağırıyor. Çabuk gelecekmişsin!

Kalktı. Kalkmasa, bir az gecikse, «Pezevengin evlâdı» başlardı «Dede, hadi dede, haminnem çağırıyor, sonra karışmam, vallaha maşayı alırsa!»

Ayağa kalktığı halde hınzır torun gene de:

— Dedee!

— Hı?

— Gecikmesin sonra karışınam dedi haminnem!

Canım hiç mi rahat yoktu bunlardan? Kalkmıştı işte, içtiği çayın parasını verip gidecekti!

Bozmadı:

— Peki peki...

— Geçenkini biliyorsun ya!

— Eeeeh, gevezelik etme! (Ocağa seslendi) Ali, yavrum...

Parayı verdi, torununun elinden tutarak kahveden çıktı. Tam çıkmuşlardı, Sadi beylerin kapısı açıldı, Erdal, son günlerdeki lâcivertleri içinde iki dirhem bir çekirdek...

— Vay Müçteba amca... Güle güle!

— Eyvallah yavrum. Baban kahvede...

— Ne yapayım babamı?

Koltuğunda kitapları, sokağı ağır geçti. Bugün öğleden sonra gene Filiz'le beraberdi. Cebinde kırk elli, felekten korkusu yoktu. Geçenki gibi atlarlardı bir Boğaz ya da Kadıköy, Ada vapuruna, girerlerdi alt kamaralardan birine ooooh!

Filiz'in hediyesi zarif nikel tabakasından Yenice bir sigara aldı, gene Filiz'in hediyesi nikel çakmağıyla fiyakalı fiyakalı yaktı. Yerler, damlar, çatılar, kuru ağaç dalları bütün gece yağan karla bembeyazdı. Sigarasının dumanını karlar altındaki İstanbul'un bu daracık, bu eğri büğrü sokağından mosmor göğe keyifli keyifli salıverdi.

Unkapanı, durak. Dolmuşlar:

— Aksaray, Beyazıt, Aksaray, Beyazıt!

— Beyazıt, Beyazıt!!

Öndeki bir kişilik yere geçti, araba doldu, hızla kalktı. Saraçhane, Şehzadebaşı, Vezneciler, Beyazıt. Borcunu verip indi. İçi kaynıyordu hazdan. Oh be, oh be. Dünya, insanlar, evler, bozuk parkeli yollar her şey ne güzeldi!

Yeni bir sigara, nikel çakmağın yeni bir alevi ve yepyeni bir dumanın göğe yükselişi.

Üniversite kapısındaki saat dokuzu, öbür baştaki de dokuzu çeyrek geçeyi gösteriyordu. Gazetelerden birinde okuduğu bir fıkrayı hatırlayıp güldü. Fıkrayı yazan yazar, konu olarak İstanbul saatlarını ele alnuş...

Birden Leman hanım!

— Ooo, merhaba!!!

Kadının hiç şakası yoktu, gözleri dönmüştü, sarhoştu da galiba. Merhabasını karşılamağa filân lüzum görmeden:

— Bugün, öğleden sonra, saat üçte seni Taşlık gazinosunda bekliyorum, dedi.

Erdal şaşaladı. Bugün Filiz'le buluşacaklardı..

— Kaabil değil...

Kadın küstahlaştı:

— Sana, bugün seni Taşlık gazinosunda bekliyorum dedim, o kadar!

— Ben de kaabil olmadığını söyledim!

— Erdal, beni çıldırtma, sonra...

Erdal buz gibi, hattâ alaycı:

— Sonra?

— Çok fena olur!

— Meselâ?

— Alay mı ediyorsun benimle?

— Sana öyle geliyorsa benim ne suçum var?

Yanlarına Edip geldi:

— Erdal, ha, pardon...

Uzaklaşmak istediyse de, Erdal ardından gitti:

— Dur Edip, bir dakka!

Leman mahvolmuşçasına bakıyordu arkalarından. Gidiyor, gidiyordu demek? Demek üzerinde hiç etkisi yoktu? Onu durduracak, dediğini yaptıracak gücü yitirmişti demek?

Gücünce bağırdı:

— Erdal!

Erdal hızla uzaklaşırken, Edip koşarak geldi yanına:

— Leman abla, neniz var Leman abla?

Erdal silinip gitmişti. Leman başını salladı:

— Gitti, dedi. Dönüp bakmadan gitti hem de!

Bilekleri Edip'in avuçlarında, hıçkırıyordu. Kızlı erkekli üniversiteliler yanlarından geçerken bakıyor. Edip'in zanparalığını bilenlerse, başlarını anlayışlı anlayışlı sallıyarak gülüyorlardı. Hiç birinin farkında değildi Leman. Gittikçe artan hıçkırıklar içinde sarsılıyordu.

— Buhran geçiriyorsunuz galiba Leman abla. Sizi evinize götüreyim mi?

Başını iki yana salladı.

— Peki nereye gitmek istiyorsunuz?

— Bilmiyorum, hiç bir şey bilmiyorum. Bırakın beni, beni bırakın Allahaşkına. Ölmek istiyorum ben. Bu hakarete tahammül edemem. Ne olursunuz bırakın beni!

Edip işin şakaya gelir yanı olmadığını anlamıştı.

— Sizi bırakamam, dedi. Nereye gitmek isterseniz birlikte gideceğiz. Söyleyin, nereye gitmek istiyorsunuz?

— Bilmiyorum, hiç bir şey bilmiyorum.

— O halde benim götürdüğüm yere geleceksiniz!

Koluna girdi, yanyana, ağır ağır uzaklaştılar.

17

Edip için bulunmaz fırsattı bu. Erdal'ın hemen hemen bütün buluşmalarında neler yaptıklarını anlattığı bu azgın kadın kolundaydı şimdi. Arkadaşı yenisini onun deyimiyle «Gıcır gıcırı» nı bulmuş, başı bulutlarda, bunu başından nasıl atacağını düşünüyordu. «Çürükçü» ydü Edip. Öyle bilsindi Erdal. Bundan öncekiler gibi, ufak ufak geçinir, günü gün ederdi.

Kadının kolunu az daha sıktı. Eti sımsıkıydı. Hem kim demiş çürük? İlik gibi karıydı!

Yol kavşağında durdular.

Kadın boyuna hıçkırıyor, nereye, niçin götürüldüğünü düşünmüyordu. Hattâ kolunu güçlü erkek avucu içinde sıkan genç adamdan bile haberli değildi, duymuyordu onu.

Çekildi, karşıdan karşıya geçirildi, dolmuşa bindirildi, dolmuş hızla Aksaray, Samatya'dan geçti. Taa, her zaman Erdal'la geldikleri Yedikule kıyı mahallesindeki tanış bekâr odasının kapısı önünde ayıldı. Keçi gibi durdu, genç adama baktı:

— Beni buraya niçin getirdiniz?

Genç adam anahtarını çıkarmıştı bile:

— Hiç. Dinlenesiniz diye...

— Yorgun değilim ki!!

— Olsun. Sinirleriniz berbat halde. Bir az yatıp istirahat edin, sonra...

— Sonra?

— İstediğiniz yere gidersiniz!

Genç adamın anahtar tutan kıllı, kocaman eli birden dikkatine çarptı. Anahtarı kilidin deliğine sokmuş, çeviriyordu. Kilit paslı paslı gıcırdıyarak açıldı. Oda hep o oda. Erdal'la buluştukları zamanki. Pembeleri solmuş kirli basma perdeler, inik basma perdelerin ardındaki loşlukta yüzen kirli örtüleriyle karyola, duvarda, bacaklarını bir bakıma hayasızca kaldırmış yarı çıplak bir genç kız, bir bakıma da son derece artistik. Sonra şurda burda gazocağı, bulaşık kaplar, devrilmiş boş rakı şişeleri. çivisinden düşmüş kirli peşkir, terlikler...

Girdi. Genç adam da kalın siyah kaşları, kadının Şanuvarından hırslanmış hafif hafif soluyan iri burnuyla ardından girdi. Kapıyı dünyaya kapadı. Zorla değil, kendi gönlüyle yoluna sokacaktı işi. Erdal kaç sefer: «Kurtar beni şu azgın karıdan!» demişti.

— Mantonuzu çıkarmaz mısınız?

— Hayır.

— Siz bilirsiniz...

Kadını unutmuşçasına davranarak gazocağına gitti, aldı yerden gazyağını kontrol için salladı. Yetmezdi. Gidip gazyağı almalıydı. Kadını gerçekten unutmuş, ya da hiç önem vermezmiş, kadın, üzerinde hiç bir etki yapmamışçasına kalktı çömeldiği yerden. Mangala kömür doldurdu, gazocağındaki gazyağını kömürlerin üzerine boşalttıktan sonra dışarı çıkardı. Üzerine boruyu oturttu, çaldı kibriti. Dumanla karışık turuncu bir alev boruyu sarsarak deli deli yanmağa başlamıştı ki, odaya döndü, sabunu aldı çıktı, ellerini sabunladı muslukta uzun uzun. Zorla değil, bu azgın, bu canavar açlığı içindeki kadını

Erdal'ın elinden aalcaktı. Ya da, Erdal'ı bu canavardan kurtaracaktı. Bu kocaman kıllı eller, bu kırk beş numara ayaklar, bu geniş sırt... Erdal bir gün: «Seni sordu» demişti. «Güçlü erkek. Bir sevgilisi yok mu?» Erdal da: «Onun işi gücü kadınlarla...» karşılığını vermiş, «kızlarla işi yok!» Kadının karşılığı günlerdir aklından çıkmamıştı: «Akıllı çocuk. Ne varsa kadınlarda var. Kızlar... Pöh... Münasebetsiz şeyler. Gayeleri evlenmek. Anladılar mı ki konuştukları delikanlı sadece sevişmek istiyor, hemen yan çizer, evlenecek bir budalayı kafese koymıya bakarlar!»

Islak elleriyle odaya döndü. Yerden kirli peşkiri aldı, kocaman ellerini uzun uzun kuruladı. Sonra peşkiri çivisine astı.

— Ben bakkala kadar gidiyorum...

Gözgöze geldiler:

— Niçin?

— Benim karnım tok, zahmet etmeyin...

— Niçin yalnız kendinizi düşünüyorsunuz? Belki ben açım?

Hiç gülesi yokken gülüverdi. Sonra topladı kendini, ciddileşerek avucunun içiyle gözlerini sildi. Delikanlı fileyi kapmış fırlamıştı bile. Elleri, ayakları... Erdal'dan daha yaşlı olmalıydı. Erdal, ah Erdal. Geveze. Neler anlatmıştı buna dâir. Bir kadın varmış, bu mahallede. Akça pakça. Altı ay yaşamışlar, sonra kocası gelmiş kadının, Sivas'a mı, Erzurum'a mı ne götürmüş. Geveze meveze, çok tatlıydı. O işin iyice acemisi oluşu hoşuna gidiyordu en çok. Bu herhalde adamakıllı ustaydı. Hem bu çok tecrübeliydi herhalde. Elleri, ayakları, kalın kıllı boynu, sırtı. Kızar değil de kadınlardan hoşlanışı. Erdal, fakir olduğundan söz açmıştı. Fakirse, bir sürü masrafa girecekti şimdi. Ya parası yoksa?

Siyah çantasını aldı, açtı, bir sürü paralar. Yemiye-

cekti nasıl olsa. Çok dayatırsa, yer, sonunda da... Para verse ayıp mı kaçardı? Bundan önce başka üniversitelilerle düşüp kalkmadığından bilmiyordu. Üniversiteli de olsa öğrenciydiler. Ana baba eline bakıyorlardı. Niçin ayıp olsun? Onun için fakülteyi de asmıştı bugün. Belki kötü bir niyeti yoktu. Bakmıyordu bile yüzüne. Arkadaşının sevgilisi diye mi? Peki ama arkadaşı kabaca bırakıp savuşmuştu. Aralarında hiç bir şey kalmadığını biliyordu. Hiç olmazsa kestirebilirdi. Neden boşalan yeri doldurmak için yaklaşmıyordu? Beğenmemiş miydi?

Edip bir kaç paket, yumurtalarla filân dönünceye kadar hep bu türlü düşündü. Dönmüş, havanın hayli soğuk olmasına aldırmadan ceketini çıkarıp karyolanın üstüne fırlatmış, gömleğinin kollarını dirseklerine kadar sıvamıştı. Kalın bilekli, kıllı kollar. Bakmıyordu. Tarzı bu muydu? Bir takım sahanlar indirdi, paketlerden sucuklar, doğranmış pastırmalar filân çıkardı, sovanlar. Başladı son derece yatkın, sovan doğramağa. Bir kadın kadar usta. Sovanı boyuna yanındaki tasın içindeki suya batırıyor, sonra doğruyordu. Bunca yıllık kadındı, sovanın doğranırken niçin suya batırıldığını bilmiyordu:

— Sovanı suya niçin batırıyorsunuz?

Bakmadan:

— Sovanın suyu gözlerimi yakmasın diye...

Peki ama, niçin bakmıyordu? Arkadaş sevgilisi diye olsa. Olamazdı ki. Arkadaşının sevgilisi olmaktan çıkmıştı işte!

— Yemeklerinizi kendiniz mi pişirirsiniz hep?

— Evde olduğum günler evet.

— Eliniz işe yatkın..

— Ne yapalım, fakirlik.

— Babanız anneniz hayatta mı?

— Çok şükür.

— Ne iş yapıyor babanız?

— Çiftçi.

— Çok mu toprağı?

— Kendi toprağı yok.

— Ya?

— Annem, kız kardeşlerim, ağabeylerimle filân başkasının toprağında yarıcılık yapıyorlar.

— Sana da aydan aya para gönderiyorlar ha?

— Yok canım. Anam bâzı bâzı yollar ama, ne lüzum var onlara? Burası İstanbul, elim kolum sağlam...

Bakmıyor, bakmıyordu. Çıldıracaktı. Unutmuştu Erdal'ı filân hemen hemen. Oturduğu karyolanın kıyısında bacak değiştirdi. Değiştirirken de mahsustan bacaklarının açılmasına dikkat etti.

— El kol sağlamlığıyla iş biter mi?

Kalın siyah kaşlarıyla sertçe baktı, gördü. Gördüğü halde kendini tuttu, hiç belli etmedi:

— Niçin bitmesin?

Hiç görmemiş, görse bile beğenmediği için ilgilenmemiş gibi davranıyor, suya batırdığı sovanını doğruyordu.

— Hem okumak, hem çalışmak... Bir koltuğa iki karpuz sığar mı?

— Sığıyor işte.

Bacaklarını yeniden değiştirdi. Etek az daha kaymış, açık pembe kombinezon görünüyordu alttan.

— Ne üzerine çalışıyorsunuz?

— Karikatür...

— Ne demek o?

— Yâni gülünecek resimler çiziyorum, matrak resimler... Şu ateşe baksanıza!

Şaşırdı:

— Ben mi?

Bakmadan:

— Evet.

— Komşular görürlerse ya?

— Görsünler!

— Görsünler mi?

— Öyle ya! Ne çıkar görmelerinden?

— Bilmem, dedikodu filân...

Karyoladan indi.

Genç adam dudak büktü:

— Dedikodu için sebep yok. Bir misafirim, yahut bakkala dediğim gibi, bir arkadaşının sevgilisi gelmiş onu ağırlıyorum. Ne çıkar bundan?

Şaşkınlığı arttıkça artıyordu. Genç adamın ustaca soğan doğrayışına bakarken, bu güçlü erkeğe neden etkin olamadığını düşünüyordu. Bacaklarını da gösterinişti oysa!

— O benim sevgilim değil! dedi dargın dargın

Bakmadan:

— Niçin?

— Bana yaptığını görmediniz mi?

Sovanın doğranması bitmişti. Kalktı, gene bakmadan dışarı çıktı, ateşe gitti, düşen boruyu tekrardan oturtup döndü.

— Ateşe ben bakacaktım..

— Siz gazocağını yakın!

Ve sanki onu unuttu.

Kadın çâresiz, mantosunu çıkarıp işe girişti. Genç adam küçük bir tavayla başucunda bekliyordu. Kadın sordu:

— İspirtonuz yok mu?

— Yeni bitti!

— Neyle yakacağız ya?

Genç adam yanına çömeldi, tavayı bırakıp gazocağını aldı. Kadın bozulmuşçasına bakıyordu. Tuhaf bir aşağılık duygusu içindeydi ama, rahatsız olmuyor. tam tersi, ho

şuna bile gidiyordu. Ağır basıyordu erkek. Erkekçe bir ağır basış!

Kocaman, kıllı elleriyle kavradığı gazocağının vidasını sıktı, başladı pompalamağa. Bunu kadın da bilirdi ya, kibarlaşacağı tutmuş olacaktı. Genç adam, gazocağının memesinden yükselen gazyağına kibriti çakıp tutuşturdu.

— Böyle yakmak zararlıdır ama..

— Aldırmayın. Bu şartlar altında yaşamak ta zararlıdır aslında...

Ayağa kalktı. Kadın da kalktı:

— Nasıl yâni?

— Bu oda, bu karyola, bu pis örtüler... Dünya atomu parçaladı biz hâlâ...

Kadın beklenmiyen bir akıllılıkla:

— Atomu parçalıyanların memlektinde böyle oda, böyle kirli yaygılar, karyola yok mu?

Edip beğendi kadının aklını, güldü:

— O da doğru ya.. Gazocağı yandı, o tavayı oturtun üstüne..

Birden kadınlığını takınan kadın:

— Neler de biliyorsunuz! dedi.

— Bir az, karşılığını aldı.

Kadın tavayı oturttu ocağın üstüne; üst üste pompaladı ocağı. Erdal'dan çok daha erkekti. Hadi canım, daha çok ne demek, iliklerine kadar erkekti bu!

Yıllar yılı özlediği, özlediği halde bir türlü ulaşamadığı güçlü erkeğin kadını oluvermişti. Ya çok yaşlı, ya da çok genç. Bu da çok genç sayılırdı ama, gölgesi ağırdı. Titredi. Bu ağır gölgeli adamın kıllı kalın ağırlığı altında ezilmişçesine kaynamağa başlamıştı içi. Erdal'a karşı duyduğundan başka bir his. Erdal çok genç, çok tâze, yüzü de çok güzeldi. O kadar. Yatakta sanki erkek kendisiymiş gibi davranıyorlardı. Buysa...

Çakılan bir kibrit, yayılan bir duman ve sigara kokusu.

— Bir sigara da bana ver!

Genç adam. Birinci sigara paketinden son sigarasını çıkarıp kadının ağzına uzattı. Ateş de. Göz göze geldiler bir an. Ne ağır bakıştı o. Kalın siyah kaşlar altında uzun siyah kirpikli kapkara gözler.

Dumanı üst üste çekti, burnundan çıkardı:

— Bu sigarayı hiç içemem...

— Niçin?

— Bilmem. Benim içtiğim Gelincik!

— Bırak şu kupkuru, isterik karıya benzeyen sigarayı!

Geçip az önce kadının oturduğu karyola kenarına kendini bıraktı. Kadın pek beğenmişti bu sözü, bir kahkaha attı.

— Ne güzel yakıştırdınız... Demek kupkuru, isterik kadınlara benzetiyorsunuz?

— Teşbihte hata olmaz!

— Fena mı?

— Ne fena mı?

— Kupkuru, isterik kadın?

— İsterik kadına bayılırım ama, bir az etli butlu olmalı..

— Marilin'i beğenir misiniz?

Genç adam, Marilin'le şu gazocağı başında çömelmiş, bacakları görünen kadın arasında bir benzerlik değilse bile, yakınlık bularak :

— Bayılırım, dedi.

Kadın güldü

— En son konuştuğunuz kadın iyice şişmanmış ama?

Edip'in kalın kaşları çatıldı:

— En son konuştuğum kadın mı? Siz ne biliyorsunuz bunu?

— Erdal anlatmıştı...

— Yaa, demek Erdal?

— Kızdınız mı?

— Kızarım tabiî.

— Niçin?

— Niçin mi? Gizli yanlarınızın herkesin içinde açıklanmasına siz kızmaz mısınız?

Kadın çömeldiği yerde kımıldadı:

— A.. Nefret ederim böyle erkeklerden!

— Ben de.

— İsterse gözümün bebeği olsun, sevdiğim erkeğin bu tarafını öğrendim mi, her şey biter benim için!

Edip taşı tam gediğine koydu:

— O halde Erdal'dan nefret etmeniz lâzım. Halbuki siz, seller gibi gözyaşı döktünüz!

Kadın dehşetle yerinden fırladı. Belinde elleri, gözlerinden ateş saçarak genç adamın karşısına dikildi:

— Yâni Erdal benimle olan münasebetinden mi bahsetti?

Genç adam sigarasından sâkin sâkin duman aldı:

— Evet.

Kadının gözleri öfkeyle kısıldı:

— Alçak, dedi. Rezil çocuk... Ben onu...

Sözünü kesti

— Suç onun değil ki!

— Kimin ya?

— Sizin.

— Neden?

— İnsan ağzı süt kokanlarla sevişir mi? Bizim fakültedeki kızlar bile biliyor sizin yatak hâlinizi!

— Ciddî mi söylüyorsunuz?

— Tabiî ciddî söylüyorum. Hattâ kendisini sizden kurtaracak birini bile aradı sizin için de, ben payladım. Se-

bep de, Filiz. Yeni tanıştığı kız. Çalıştığı mağazanın sahibinin kızı!

Kadın donmuş gibi bakıyordu. Yüzünün kırmızısı dalga dalga uçtu âdeta. Kireç kesilmişti. Sonra gene dalga dalga kızardı.

— Demek payladınız?

— Vazifemdi. İsterse tanışmıyalım, bir kadının şerefi ayaklar altına alınmamalı!

Kadın parmakları arasındaki sigarayı çıplak, kirli tahtalara kaldırıp çarptı:

— Lânet olsun, lânet olsun böyle erkeklere!

— O erkek değil ki..

— Nedir ya?

— Henüz çocuk!

Kadını bırakıp kalktı. Gazocağının üstündeki tavada sovan kavruluyor, yanıyordu. Tahta kaşıkla hızlı hızlı karıştırdı. Kadın yanına çömelerek tavanın sapıyla tahta kaşığı elinden aldı. Kocasıymış gibi bir alışkanlıkla onu itti, kendi karıştırmağa başladı:

— Domates suyun var mı?

— Olacaktı..

— Getir.

Küçük bir kâse içindeki domates suyunu getirdi. Kadın yağlı sıcak kaşığın burnuyla salçadan aldı, kavrulan sovanlara karıştırdı. Çıtırdıyan bir cızırtı başlamıştı. Yağ sıçıyordu. Az geri çekildi.

Genç adam ayağa kalkmış, belinde elleriyle yukardan bakarken titriyordu. Değil böyle butlu, kalçalı, kirli şalvarlarını sallıya sallıya gelip geçen çingene karıları, hattâ dilencilere tav olmuştu. Tepeden bakıyordu kadının bir az iri, ama sımsıkı olduğu belli göğsüne. Siyah yün süeterin fazlaca açık göğsünden taşmış gibi, yanyana uslu uslu yatıyorlardı. Kocaman, kıllı elini göğüsten içeri sokup ikisini

birden okşamak geçti içinden ama, kendini tutmalıydı. Kadından gelmeliydi her şey!

— Seviyor mu?

Edip'in kafasındakiler silindi:

— Kim?

— Erdal.

— Kimi?

— O kızı.

— Hem de nasıl!

— Kızı değil, babasının servetini seviyordur. Onunla yaptıklarını da anlatıyor mu?

— Erdal bu, anlatmaz mı?

— Ne yapıyorlarmış?

— Seninle yaptıklarını!

— Kız ama o?

— Evet, anasının kızı!

Kadının gözleri genc büyüdü. Bir az da memnun:

— Sâhiii? dedi.

— Sâhi tabiî.

— Öyleyse dul alıyor. Alsın, canı cehenneme. Öyle değil mi?

Genç adamın kıllı kocaman elini yakaladı.

Genç adam iyice kızıştırmak için, çekti elini.

Kadın hırslanmıştı:

— Niçin? Niçin çekiyorsun?

— Çünkü, arkadaşımın...

— Hayır hayır, ben artık onun sevgilisi filân değilim Sevmiyorum onu, ondan nefret ediyorum. Anladın mı? Nefret ediyorum ondan!

Ele tekrar atıldı. Genç adam şakadan tekrar kaçırdı. Kadın tekrar. Karyolanın üstüne yıkıldılar:

— Kaçırma, kaçırma diyorum sana!

—

— Domuz. Kendini çekiyorsun değil mi?

—

— Çekiyorsun, çekiyorsun...

Birden açık oda kapısı gözüne çarptı, hırsla gitti, çarparak kapayıp dehşetle geldi. Yeniden bir boğuşma. Erkeğin kaçmayı uzatışı çıldırtıyordu.

— Seviyorum seni, seni taa ilk gördüğüm zaman sevmiştim. Ben artık seninim. Seninim diyorum, seninim diyorum ulan!

Ve genç adamın yüzünde şaklayan bir tokat!

Erkek zıplayıp yere atladı karyoladan. Kadın hâlâ sırtüstü yatıyor, uykulu baygın gözleriyle halsiz halsiz bakıyordu erkeğe. Dudaklarındaki Karmen kırmızısını sanki erkeğin dudaklarıyla paylaşmıştı. Birden kahkahayla güldü. Gazocağının üstünde yanık yanık tüten tavayı indirirken kırmızı kırmızı baktı

— Ne gülüyorsun?

— Aynaya baksana aynaya!

— Nolmuş?

Kalktı, gitti. Duvardaki küçük el aynasını aldı, baktı: Kadının rujuyla yer yer kırmızı kırmızı lekeli yüz, dudaklar!

Aynayı yerine asarken:

— Bunun sâbitini kullanırlar! dedi.

Kadın ciddîleşti:

— Aceleye geldi şekerim...

Genç adam kıllı, çıplak koluyla boyaları şöyle bir sildiyse de bu, büsbütün sıvaştırmaktan başka işe yaramadı. Bunu gören kadın, karyoladan atladı, peşkiri aldı. Silip temizliyecekti genç adamın yer yer ruj lekeleri içindeki yüzünü.

Genç adam koluyla itti :

— Bırak, istemez!

Kadın asıldı

— Niçin?

— İstemez de onun için!

— Yıka bâri..

— İyi ki söyledin!

Bayılıyordu delikanlının şu aksi hallerine. İstiyordu ki, kızgın, itip kaksın, tokatlasın hattâ, deminki gibi kuvvetle tutup havaya kaldırsın, karyolaya atsın, altında ezsin ezsin ezsin!

Üsteledi :

— Hayır silecem, illâki silecem!

Peşkiri elinden çekti aldı, bir köşeye fırlattı·

— Sildirmiyecem işte!

— Pis!

— Sensin!

— Ben miyim?

— Sensin tabiî!

Yeniden atıldı üzerine, tokat atacaktı ki, genç adam bileğinden yakaladı, kıvırdı. Sonra arkadan kucaklayıp kadının istediğince kaldırdı attı karyolaya. Bu, bir kaç saat içinde beş sefer tekrarlandı. Turşusu çıkmıştı kadının. Pesti artık. Acıkmıştı. Acıkmış, uykusu gelmiş, iyice gevşemişti. Yattığı yerden

— Çantamı ver! dedi.

— Nolacak?

— Para vereceğim sana..

— Niçin?

— Rakı filân al da içelim...

Ne çantayı verdi, ne de yüzüne baktı kadının. Kadın şaşırmıştı. Yoksa bir pot mu kırmıştı? Bu da Erdal gibi bir öğrenci değil miydi netice? O, masraf paralarını masanın altından usullacık alırken hiç yadırgamazdı oysa

Kalktı karyoladan, yanına gitti. Pantolonunu giyiyordu sinirli sinirli. Sinirli filân değildi. Tarzı buydu İlk zamanlar para almazdı kadından. Sonraları. O da hep almaz davranarak!

— Canını mı sıktım?

Bakmadan, sertçe

— Canımı sıktın tabiî, dedi.

— Erdal'ın hiç canı sıkılmazdı halbuki..

— Ben Erdal değilim. Hem bir daha benim yanımda onun adını alma ağzına!

— Bütün bunlardan ona bahsedecek misin?

— Ben Erdal değilim dedim ya!

18

Evden yanyana çıktıkları sıra kar başlamıştı. Durağa kadar ağır ağır geldiler. Hazır dolmuşlardan birine bindiler. Dolmuş çok beklemedi, hemen doldu. Aksaray üzerinden Beyazıt'a, savrulan karlar altında geldiler. Kar hızlanıp hızlanıp yavaşlıyordu. Bir ara birden kesildi. Sonra yeniden başladı, daha sonra da dindi. Gökyüzünün mora çalan kurşuniliklerinin çatlaklarından güneş sütunları yerlerdeki karlara vurmağa başladı.

— Şimdi ne yapacağız? dedi kadın.

Edip omuz silkti:

— Ben üniversiteye gideceğim.

— İyi ya, benim de Beyoğlu'nda işim vardı.

— Peki, bana müsaade.

— Güle güle ama, ne zaman buluşuruz bir daha?

— İnisyatif sende olsun. Canın beni çektiği zaman gelirsin.

— Eve mi?

— Hayır üniversiteye. Ulan amma da kıyak karısın be!

Katıla katıla güldü. Seviyordu bu çocuğun şakalarını. Durağa geldi.

— Taksim, Taksim, Taksim!!

— Galatasaray bir, Galatasaray bir!

Koştu, atladı. Dolmuş kalktı. Kül renkli tavanın çatlakları genişlemiş, güneş daha gözalıcı vuruyordu.

Saraçhane, Bozdoğan kemeri, Unkapanı, Köprü, Şişhane'den Galatasaray'a geldi, indi arabadan. Filmci Ahmet yazıhanesinde miydi acaba? Bir yandan da olmamasını diliyordu. Yazıhanesindeyse, kızının ne cevap verdiğini soracaktı. Çünkü adamakıllı takınıştı aklına. Kızı ne derse desin, o, bu işe kararını vermişti. Çünkü niçin getirmediğini sorarsa, hasta masta diye bir şeyler uydururdu. Bu işe bitmiş gözüyle bakıyordu ya, asıl meselesi Erdal'dı. Onu sevmiyordu artık. Tam tersi, nefret ediyor, öc almak istiyordu. Demek adamın kızıyla işi uydurmuştu? Ahmet'i sıkıştıracak, işinden atılmasını sağlamağa çalışacaktı.

Filmci Ahmet beyi yazıhanesinde buldu. En büyüğü onyedi, onsekiz yaşında renk renk, şişman zayıf bir alay kız. Leman'a şaşkınlıkla baktılar. Çevrilecek filmde rol filân mı alacaktı yoksa?

Leman, kimbilir kaçıncı sefer gelmekten doğan bir alışkanlıkla içeri girmiş, kızları umursamadan:

— Gelsene bir az! demişti.

Filmci Ahmet suçüstü yakalanmış gibi ağır ceviz masasının başından kalktı, kızlara:

— Bir dakka, şimdi geliyorum..

Dedi, şık kadının ardından yürüdü. Koridora çıktılar. Sonra da daracık merdivenden aşağı indiler. Aşağının yarı karanlığında hep o boş film kutuları, kamera sehpası, bir takım kıvrılmış film afişlerinin arasından banyolu odaya girdiler.

Leman sinirli sinirli sordu

— Kim bu kızlar?

Yüzündeki ölüm sarısı her gün bir az daha artan Ahmet bey :

— Bir film çevireceğiz de dedi.

— Ne filimi?

— Filim işte, dramatik bir mevzu bulduk...

— Kızımı aldıktan sonra da bu filim çevirme numaraları devam edecek mi?

Adam sarı sarı güldü

— Vallahi numara değil Leman, şerefsizim ki...

— Şeref mi? Hangi Şeref? Şeref kim sen kim be?

— Hani Nursen'i getirecektin bugün?

— Nursen hasta.

— Hasta mı? Nesi var?

— Bilmem, doktor, ilâç imanını gevredi. Sökül bakalım paraları!

Adam elini pantolonunun arka cebine attı, naylon cüzdanını çıkarırken sordu:

— Ne kadar?

Cüzdanı kaptı:

— Ne kadarmış.. Kaç para bu? Elli, yüz, yüzelli, yüz altmış, yüz altmışbeş... Bu kadar mı paran ulan?

— Üzerimde fazla para gezdirmediğimi bilirsin!

Kadın yüz ellisini aldı:

— Al sana da onbeş lira kaldı..

Adam boynunu büktü:

— Yapma Leman. On beş lirayla eve gidemem ben. Hiç olmazsa ver ellisini!

Kesti attı :

— Fazla konuşma. Ha, bana bak.. O çocuk var ya, hani bir arkadaşına tavsiye etmiştin..

Adam :

— Ha, dedi. Erdal mı?

— Evet. Tesir edecek, işinden defettireceksin anladın mı?

Filimci Ahmet şaşırdı :

— Def mi ettireceğim?

— Evet!

— Niçin?

— Ben öyle istiyorum!

— İyi ama, niye işe sokturdun, şimdi neden kovdurmak istiyorsun?

Kadın :

— Öööf, dedi. Canım öyle istedi öyle oldu, şimdi böyle istedi böyle olacak. Kovduracaksın değil mi?

Adam başını iki yana salladı:

— Geçti Leman. İstesem de yaptıramam artık..

— Niçin geçiyormuş?

— Çünkü ateş adamakıllı bacayı sarmış. Geçende adam bana gelmişti. Ağzı kulaklarında. Çocuktan çok memnun. Kızıyla mercimeği fırına vermiş seninki. Velhasıl iş benden çıktı. O kadar çıktı ki, adam bütün masraflarını üzerine almış, hattâ doktora için Avrupa'ya bile gönderecek!

Leman'ın başı dönüyordu. Öfkeden çıldırdığı halde belli etmemeğe çalışıyor, renk vermiyordu.

— Hayır, bir şey değil, dedi, annesine içerledim. Benim bulduğum iş, döndü dolaştı Erdal beyin açıkgözlülüğüne dayandı. Güya kendi kendine bulmuş işi de, adamın gözüne girmiş te... Ben gidiyorum!

— Nereye?

— Eve. Nereye gideceğim?

— Peki şekerim, peki nonoşum...

— Bundan böyle benimle böyle de konuşma!

— Niçin?

— Kaynana saygısı beklerim!

Filimci Ahmet rahat rahat güldü:

— Peki kaynanacığım, sevgili kaynanacığım...

— Serseri. Alay mı ediyorsun?

— Estağfurullah şekerim, ne haddime?

— O kızları da defet!

— Zâten gidecekler..

Leman odadan çıktı, filmci Ahmet de ardında

Dışardaki hava, yerlerde kar olmasa, yazdan bir örnekti denilebilirdi. Hava sokağından Beyoğlu'nun insan seline karıştı. Demek Erdal'ı işinden attırmasına imkân yoktu? En iyisi unutmak! Hazır Edip'i de bulmuştu.. Unutur, kendini yüzde yüz Edip'e verirdi. Onu da pek sevdiği yoktu. Zâten içten bağlanarak sevmeyi, aşkı çoktan unutmuştu. Hem, sevip, sırılsıklam âşık olacak ne vardı? Elinin altında onu turşuya çevirecek genç bir erkek bulunduktan sonra!

Edip'in kıllı, kocaman ellerini hatırladı. Sonra ayaklarını, daha sonra sırtını, ensesini. Hiç bir bakımdan Erdal'a benzemiyordu gerçekten de.

Gözü İpek, Melek sinemalarının bulunduğu aralıktaki yuvarlak saata ilişti: Öğleden sonranın üç buçuğu! Kızı beşte çıkıp, beş buçukta eve geleceğine göre vakti vardı daha. Eskiden tamı tamamına beş buçukta evde olurdu ama, şimdi altıyı filân buluyordu. Sorunca da «Mesai yaptım..» diyordu. Yoksa birisiyle mi buluşuyordu? Belki de. Buluşup buluşmaması bir şey değil, şu adama, şu bir ayağı çukurdaki kelepir adama peki deseydi de ne hâli varsa görseydi!

Karnı fena acıkmıştı. Sağa sola bakınırken, çeşitli yiyeceklerle dolu bir lokanta vitrininin önüne geldi. Durdu. Güzelce karnını doyursa, hattâ iki de duble yuvarlasa...

Girdi içeri. Terütenha bir lokanta. Garsonlar birer kıyıda uyukluyorlardı. Tertemiz masalar, raflarda sıra sıra, renk renk şarap şişeleri.

— Buyursunlar bayan!

Taa köşedeki masaya geçti.

— Mantonuzu çıkarmaz mısınız?

— A, sahi..

Çıkardı. Kibar garson aldı, yanıbaşındaki askıya astı.

— Bana bir duble rakı, beyinli salata getir peşin. Sonra da ızgara mızgara bir şeyler...

— Emredersiniz efendim.

— Rakıyla salatayı hemen getir.

— Başüstüne.

Garson çekildi. Oysa çok yakışıklı, güçlü, yüzünden şakacılık akan bir adamdı. Başka zaman olsa dikkatini çeker, içindeki istek şahlanırdı ama, Edip öylesine yatıştırmış, doyurmuştu ki, az sonra hep o ayni kibarlık ve son derece güzel elleriyle getirip masasına bıraktığı duble rakıyla salataya bakmayı, ellere bakmıya değişti.

Erkek olarak çok iş vardı şu Edip'te. Kızını filimci Ahmet'e verir, herifin ölümünü çabuklaştırır, mirasına konarlarsa, Erdal için düşündüklerini neden Edip'te gerçekleştirmesin? Hazır, baba da fakirmiş. O da başkaları gibi Avrupa'da eğitimine devam etmek isteyebilirdi. Kalkar, giderler. Edip okuyabildiği kadar okur. Sonunda Erdal gibi o da bir kız bulursa bulsun, onu da Erdal gibi unutur, daha başkasını bulurdu. Bütün mesele paradaydı. Elde para olduktan sonra, memlekette nice nice Erdal'lar, nice nice Edip'ler vardı!

İlk, sonra ikinci dubleler başını tatlı tatlı döndürmüştü. Dumanı tüte tüte karışık eti geldi. Rakıyı hızlı gitmiş, salatasının yarısı duruyordu. Eti de vardı. Bir duble daha yuvarlasa ne çıkardı?

— Garson!

— Buyrun!

— Bana bir duble daha..

— Emredersiniz.

Son dubleyi, geri kalan salata ve karışık etle içti. Sarhoşluğu daha arttı. Vurmak, kırmak, yakıp yıkmak geliyordu içinden. İlle de şu Erdal... Saat dördü geçtiğine göre, az daha beklese. Beşte nasıl olsa gelecek. Çalıştığı dükkâna gitse, masası başında kıyametleri koparsa.. Kara-

kolluk mu olurlar? Mahkemeye mi düşerler? Hakaretten hapse mi atılır?

Zarif kadın iskarpinleri dolu bir vitrinin önünde durdu.

«Değmez be!» diye mırıldandı. «Dünya'ya rezil olur, bu rahatımdan olurum. Allah belâsını versin piçin!»

Tepebaşı'nda bir dolmuşa atladı, Unkapanı'na geldi.

En iyisi, kızın suyuna göre gitmek, kızı ihtiyar filmciye razı etmekti. Öfkeyle kalkan zararla otururdu.

Pehlivan Ali'nin aydınlık kahvesi önünden geçti. Müçteba amcayla Sadi bey gene her günkü gibi kahve bahçesine iskemlelerini atmış, sokağa karşı oturuyorlardı. Otursun, oturmasınlar.. Baktı, gördü, aldırmadı. Tam evden içeri girerken, tütün fabrikasının borusu kalın kalın ötmeğe başladı. Nursen bakalım kaçta gelecekti bugün?

Mantosunu filân çabucak çıkarıp, elini yüzünü güzelce sabunladı. Kız bugün de beş buçuk, ya da altıda gelince soracaktı sebebini. İstemiyordu mesai filân! Hattâ bundan böyle işinden de ayrılsındı. İşinden ayrılsın, başlasınlar elbirliğiyle filimci Ahmet'i yolmağa; taşınsınlar güzel bir apartman katına, dayayıp döşesinler filmcinin kesesinden.

Masa üzerinde duran Gelincik paketinden bir sigara alıp yaktı.

Peki ama, Nursen birisini seviyorsa ya? Seviyor da ihtiyar filimciye hayır demekte devam eder, hattâ sevdiğine kaçıverirse? O zaman ne yapardı?

Sigarasını tablaya sinirli sinirli çırptı

Kıyametleri koparırdı, vallahi billâhi kıyametleri! Hele öyle bir halt karıştırsın, biliyordu yapacağını. Kendisi burada eşek başı değildi, anaydı ana!

Tam beş buçukta Nursen geldi. Suratından düşen gene bin parça oluyordu. Ne selâm, ne aleyküselâm.. Mantosunu kapının yanında çırptı.

Sordu:

— Ne o, gene kar mı başlamış?

Nursen âdeta nefretle :

— Başlamış zahar.. dedi.

Leman da kızdı:

— Ne biçim cevap bu?

Kapının yanından terslendi:

— Basbayağı cevap!

— Kalkarsam şimdi..

— Ne yaparsın?

Kalktı :

— Ooo... maşallah... Demek anaya isyan bayrağını çektin encâm?

Karları çırpmaya koyularak :

— Aklı başında ana olsaydın da çektirmeseydin!

Sarhoş kadın tam kızının üstüne gidecekti ki, dışarda müthiş bir kadın yaygarası mahallenin sâkin akşamını çın çın öttürmeğe başladı :

— Tuuuu!! Allah belânı versin emi kazık herif, tuuu!! Kızından küçük, torunu yaşındaki kızla işaretleşiyor ümmeti müslüman, bakın şuna!

Leman, Müçteba amcanın karısının sesi tanıyarak eski mantosunu duvardaki çividen kaptı, sırtına aldı, attı kendini sokağa. Bir anda sokak don, paça mahalleliyle doluvermiş, kadınlar, erkekler, çoluk çocuk birbirlerine soruyorlardı:

— Ne olmuş yahu?

— Torunu yerindekine işaret mi ediyormuş?

— Kim acaba?

— Müçteba amcanın karısı olacak..

— Kim sataşmış torunu yaşındakine?

—

— .....

Mahalle sokağa dökülmüştü. İnceden bir kar ortalığı sanki toza boğmuştu. Çok geçmeden don paça Müçteba

amca arkasında elinde sopasıyla karısı, kalabalığın neşeden kırılan çığlıkları arasında sokaktan koşarak geçtiler.

— Yuuuuu, yuuuuu, yuuuuu!!!

— Vur hanım teyze kerhaneciye!

— Vur!

Leman, heyecanla kahveci Ali'ye sokuldu:

— Ne olmuş Allahaşkına?

Kahveci Pehlivan Ali kaç vakittir gözüne kestirdiği «Yataklık kadın»ın sorusunu minnetle karşıladı :

— Ne olacak? Kırkından sonra azanı teneşir paklar derler. Buysa altmışını aşmiş. Yetmişe merdiven dayamış..

— Kime işaret ediyormuş?

— Şu sizin kızın arkadaşı var ya?

— Hangisi? Aylâ mı?

— O zilli işte. Taa epey oluyor birinde ben de gördüm. Kıza eliyle işaret ettiydi. Bunlarda iş var. O Sadi bey de boş değil, değil ya, çakamadım onun manzarasını daha!

—.....

—.....

Müçteba amca don paça, aziz dostu Sadi beylere kakapağı atmış, sokak kapısını arkadan sürgülemişti. Sadi bey, karısı, kızı, iki oğlu korkudan tiril tiril titreyen yalın ayaklı ihtiyarı Sadi beyin alt kattaki odasına aşırırlarken, karısı dışardan kapıyı kuvvetli kuvvetli vuruyor:

— Açın, açın diyorum kapıyı, açın. Kanını içeceğim o ihtiyar karganın. Açın!

Kapı açılmıyordu. Mahalleli neş'eli bir kalabalık hâlinde kapıya toplanmış, bir yandan kahkahalarla gülerlerken, bir yandan da kocakarıyı kışkırtıyorlardı:

— Vur teyze, vur!

— Kır kapıyı!

— Demek torunu yaşındakine?

— Vay namussuz vay!

— Açın, açın diyorum bayılacağım şimdi açın!

Leman bir koşu Aylâ'lara gitti. Kızını da orada buldu. Matrak Aylâ gülmekten katılıyordu. Leman heyecanla sordu:

— Ne o kız? Noluyor?

Aylâ omuz silkti:

— Hiiç, nolacak? Bana mektup vermek için işaret ediyordu, karısı enseledi!

— Peki, yazık değil mi?

Aylâ hayretle sordu:

— Kime?

— İhtiyara?

— Canı cehenneme. Yeni değil ki sarkıntılığı? Hem karısından korkar it gibi, hem de bana işaret eder. Kızdım, hanımteyzeye fısıldayıverdim. Hanımteyze de enselemiş...

Oradakiler kahkahalarla güldüler. Kadının sesi mahalleyi hâlâ çınlatıp duruyordu.

— Hiç doğru yapmamışsın, dedi Leman.

— Doğru, eğri. Bıktım be!

Sesler yavaş yavaş kesildi. Mahalleli bir türlü dinmek bilmeyen kahkahalarıyla evlerine çekildiler. Sokak, sokaklar toz gibi savrulan karla birden çıkıveren fırtınaya kaldı.

Leman kızıyla evlerine gelince, Şimendifer'den emekli ihtiyarın aydınlık penceresini gördüler. Müçteba amca beyaz beyaz kımıldanıyordu içerde.

Titreyen elleriyle:

— Yandım Sadi, dedi. Mahvoldum. Ne yapacağın bundan sonra?

Karısını Sadi beyin hanımı yukarıya almıştı. Kadın hâlâ basbas bağırıyordu. Kireç gibi yüzüyle Sadi bey:

— Mahalleyi değiştirmen lâzım!

— Ben artık mahallelinin yüzüne bakamam mîrim..

— Ne desek boş. Olanlar oldu bir sefer.

Karısı yukarıda baygınlıklar geçiriyor, bir yandan da:

— Görülmüş, işitilmiş şey mi komşular, söyleyin, bu yaştan sonra onun böyle şeylerle uğraşacak zamanı mı? Elinde tesbih, dilinde Allah kelâmı camiden çıkmıyacak..

— Doğru kardeş çok doğru..

— Seninki de boş değil komşum. Eğer boşsa iki elimi bileklerimden keserim!

— Bilmem komşum bilmem. Zaman azmış. Varsa öyle bir şeyi Allahından bulsun. Kırkından sonra değil, altmışından sonra azmış bunlar. Bunları teneşir de paklamaz!

—

—

Sofada ıslıkla bir «Ça ça» başladı.

Kadınlar sanki bunu dinlemek için, sustular. Annesi küçük oğlunun çaldığını anlamıştı.

— Böyle şeyleri çoktaaan çocuklarına bırakmaları lâzımdı, dedi. Çocukları böyle cahillik yapacak ta, onlar akıl verecekler!

— Eee, karınca kanatlanmayınca zevâl bulmaz derler. Eh Müçteba, alacağın olsun Müçteba. Ben de bunu senin yanına korsam..

Kalktı. Bütün ısrarlara rağmen, elinde sopa, aşağı indi. Sadi beyin oda kapısına geldi kapıyı itti. Sürgülü değildi, ardına kadar açıldı. Nar gibi ateşiyle kocaman bir mangal odayı hamama çevirmişti. Müçteba amca karısını öyle elinde sopa görünce, aziz dostu, yârı vefadârı Sadi'nin ardına saklandı:

— Sadi, Sadi geliyor!

Sadi bey, hanımı, kızı, iki oğlu araya girdiler. Kulları gibi yalvaran ihtiyarı bu seferlik onlara bağışlamasını rica ettiler. Kadın neden sonra, zorla yatışır gibi oldu da:

— Peki, dedi, komşularımın hatırı için bu seferlik

bağışlıyorum seni. Düş önüme bakalım!

Tekme yemiş, yeniden tekmelenmekten korkan bir köpek gibi, karısının önüne düştü. Sadi bey paltosunu arkadaşının omuzlarına attı:

— Hemşiranım, çok rica ederim sükûnetinizi muhafaza edin. Oldu bir cahillik. Evet. hoş değil, nâhoş bir mesele ama, kanı kanla yıkamazlar, kanı suyla yıkarlar, değil mi efendim?

Kadın, önünde kocası, evden hışımla çıktı.

Karısı, çocukları da çıktıktan sonra kendini karyolasına sırtüstü bıraktı. Ne felâketti yahu. Bereket kendi karısı bu cinsten değildi. Bu cinsten olsa da, maazallah böyle bir felâket gelse başına...

Demek karısı sezmiş, göz hapsine almış? O kadar ihtiyatlı hareket ettiği halde... Kendi durumu onunkine benzemezdi. Her şeyden önce, karısı halim selimdi. Müçteba'nınki gibi yedi denizin dışarı attığı, arsız edepsizin biri değil. Değil ama. Nursen'le olan daha doğrusu Nursen'e olan eğilimini günün birinde sezse. Yahut ta, Müçteba gibi, günün birinde bir mektup donatıp kıza verse de karısı yakalasa!

Sırtüstü uzandığı karyolada doğruldu.

«Ben Müçteba değilim!» diye geçirdi. «Evet, seviyorum. Evimi de ona bırakacağım. Defol git oğullarının yanına. Gitmez misin? Gitmezsen kes çeneni, otur oturduğun yerde. Ben bu evin hizmetçisi değilim mi der? Dersе basar gider. Mamafi benim karım edepsiz değil her şeye rağmen!»

— Peder bey sofra hazır!

Yukardan Erdal'ın sesi

Kalktı. Bayılıyordu şu oğlanın kin tutmayışına. Geçende adamakıllı bağırıp çağırmış, kalbini kırmıştı oysa

Sofrayı hayli neş'eli buldu. Müçteba amcanın korku

içindeki tavşan gözlerini söyleyip söyleyip gülüyorlardı. Bir ara Ayşe

— Korkarım babamın da böyle bir işi olmasın? dedi.

Sadi bey kıs kıs güldü:

— Belki de vardır!

Döndü, karısına baktı. O da ona bakıyordu. Sordu.

— Ha? Ne dersin hanım?

— Neyi ne derim?

— Benim de bir sevgilim varsa ve günün birinde sen de beni Müçteba'nın karısı gibi yakalarsan...

Kadın boynunu büktü:

— Benim elimden rezillik gelmez ki..

Erdal:

— Sineye mi çekersin?

İskender :

— Ne yapsın?

Ayşe:

— Ne mi yapsın? O sesini çıkarmasa bile...

— Sen mi çıkarırsın? dedi İskender.

— Ben çıkarırım tabiî!

Sadi beyin tepesi attı sonunda:

— Kesin bakalım haydi, kesin!

Sinirli bir hava içinde yemekler yenilmeğe başlandı. Sadi bey istediği otoriteyi kurmaktan memnun., Müçteba'yı düşünüyordu hep. Rezil olmuştu zavallı. Bu mahallede oturmalarının imkânsızlığından geçtim, nasıl taşınacaklardı? Maazallah evlerinin önüne arabalar, ya da kamyonun dayandığını düşünse bile, eşyalar yüklenirken hallelinin kimbilir nasıl alaylarına hedef olacaklardı!

Bardağa uzandı, aldı, ağır ağır içti.

Bir şey değil, bundan böyle Pehlivan'ın kahvesine de gidemiyeceklerdi. Pehlivanla öbür esnafın eline sermaye geçmişti. Artık günler, haftalarca sürer giderdi dediko-

dusu. Müçteba uğramasa bile, ille de Pehlivan olacak öküz kendisine takılırdı. Gerçi hiç kimse bir şey bilmiyordu ama, Müçteba'nın sıkı fıkı dostu olduğuna göre, onun da boş olmamasından hareket edilerek bir takım ilintiler yakıştırabilirlerdi.

En iyisi bir zaman kahveye uğramamaktı!

Karnını doyurup sofradan kalktı, elini ağzını yıkadı, odasına indi.

Babası odasına indikten sonra Erdal, Filiz'in hediyesi nikel tabakasından bir Yenice sigarası alıp, nikel çakmağıyla yaktı. İskender, kardeşinin şu hallerine öyle tutuluyordu ki!

— Baban yoksa annen var, dedi. Utanmıyor musun?

Erdal umursamadı:

— Annem kusuruma bakmaz! Öyle değil mi anneciğim?

Kadın ne diyeceğini şaşırmıştı:

— Ya nebliiiim, ya nebliiim.. diye kalktı. Bulaşık kaplarla mutfağa gitti.

Üç kardeş, üçü de kendi dalgalarına dalıp gitmişlerdi. Erdal Edip'ten dinledikleriyle memnundu. Demek kanıdan sağlama kurtulmuştu? Bu işin bu kadar kolayca olabileceğini hiç sanmamıştı oysa. Ne olacak canım, âdi, pespâyenin biriydi. Önüne her çıkan erkekle...

— Bugün bir şey işittim, dedi.

İskender'le Ayşe merakla baktılar. Ayşe:

— Ne işittin?

— Şu Leman abla var ya?

Ayşe'nin ilgisi arttı:

— Evet?

— Bildiğiniz gibi değil. Kaba saba bir üniversiteliyle falan filânmış..

Ayşe'nin gözleri sevinçle parladı:

— Yaa, demedim miydi ben?

Kapıya koştu, annesine seslendi:

— Anne!

Anne dışardan cevapladı:

— Ne var?

— Koş koş!

İskender'in başı dönüyordu. ««Kaynanası» nın tutumu onu ilgilendirmiyebilirdi ama, gene de kötüsüne gitmişti.

Anne geldi:

— Ne var?

Ayşe müjdeyi verdi

— Senin Leman bir üniversiteliyle yaşıyormuş, gözün aydın!

Anne kızdı :

— Neden gözüm aydın oluyormuş? Bana ne?

— Sırası gelince toz kondurmazsın da..

— Benim içimde fenalık yok kızım. Ben herkesi kendim gibi bilirim. Her koyun kendi bacağından asılır. Varsa böyle bir şeyi Allah gözünü kör etsin. Kimden duydunuz?

Erdal :

— Ben duymuştum, söyledim. Bana da, onunla düşüp kalkan söyledi. Hattâ kızını da yaşlı bir sinemacıyla evlendirmek istiyormuş ta, kız yanaşmıyormuş ne hikmetse...

Anne :

— Biliyorum, dedi. Sinemacı meselesi doğru. Bana da açtı bugün. Geçende de açtıydı ya... Neyse, bizi alâkadar etmez!

— Demek adam hem zengin, hem de ihtiyarmış? dedi Ayşe.

— İhtiyarmış. Adam yarın gözlerini yumuverse, Dün-

ya'nın serveti kalacak. Kız bir türlü yanaşmıyormuş ne hikmetse..

Erdal :

— Belki de birini seviyor, dedi.

Ayşe hırslı hırslı :

— O kadının kızını sevenin aklına turp sıkayım, dedi.

Kıpkırmızı kesilen İskender harekete uğramışçasına ablasına baktı:

— Gönül kimi severse güzel o!

— Öyle gönüle tüküreyim. İnsan deli olmalı ki öyle bir ananın kızına gönül vermeli!

Kalktı, odadan çıkmadan önce mırıldandı:

— Aşkın gözü kördür!

Erdal bir kahkaha attı arkasından :

— Yaşa âbi!

Odadan çıkacakken durdu, hırsla döndü:

— Ne o? Alay mı ediyorsun yâni?

— Ben mi? Zâti âlileriyle mi? Ne haddime?

— Ulan bana bak..

— Bakıyorum.

— Başlatma biçiminden!

Anne araya girdi:

— Başlamayın gene akşam akşam Allahaşkına...

İskender'i dışarı çıkardı.

İskender öfke içindeydi. Öfkesinin asıl sebebi Erdal değil, «Kaynanası!»

Bunalacak kadar hırslı, elini yüzünü yıkamak üzere musluklara gitti.

19

Yıkanmış, kurulanmış eli yüzüyle odasına geldi. Elektriği yakmadan önce pencereden Nursen'lere baktı. Evdeydiler, ışık vardı pencerelerinde. Demek kızı günlerdir kara kara düşündüren, onu annesinin ihtiyar filimciye vermesiydi?

İçini çekti.

Demek adam aşırı zenginmiş, yaşlıymış, ölüverirse bütün malı mülkü Nursen'e kalacakmış ta, gene de boşvermiş!

Dışarda bir kapı açıldı, evin içine gene o şımarık P. kenrol, ıslık halinde yayılmağa başladı. Anlamıştı kardeşini. El yüz yıkayıp ders çalışmağa gelecekti belki de. Kalktı, elektriği yaktı, pencerenin perdesini indirdi.

Kendisi için milyonu bile umursamıyan bir sevgilisi vardı demek? Vardı evet! Yüksek bir yere çıkıp, bütün Dünya'ya bunu haykırmak geçti içinden. Kardeşinin günlerdir lâfını ettiği zengin kız da belki milyonerdi ama, Nursen gibi olamazdı. Nursen fakir olduğu halde, sırf **onun için umursamıyordu** milyonu. İsterse peki der, adama varır, bir kaç ay içinde nalları diktirir, ondan sonra da canının istediğiyle evlenir. Evlenmiyor, ondan vazgeçmiyor. Demek onu her şeyin üstünde seviyor; Milyonun bile!

Gururlu bir neşeyle soyunmağa başladı. Pijamasını giydi, hep ayni neşeli gururla yatağına girdi. Yorgan yüzü eskiymiş, yamalıymış, kardeşininkiyse tam tersi, yeni, yamasız. vızgeliyordu artık!

Yorganı tepesine çekti.

Az sonra kardeşinin de geldiğini ıslığından anladı.

— Birader bey yatmış. Ben gelmesem, elektrik boşuna yanacaktı demek?

Hayvanlarla uğraşmağa vakti yoktu. Boşuna bile yansa, kendi kesesinden çıkıyordu sanki elektriğin parası. «İt, itoğlu it! Ekmek elden, su gölden. Bir değirmen dönüyor, sana göre ne var? Bundan sonra o da haftadan hattaya bir şeyler vermeli. Haftada yüz papel kazanıyor. Versin ellisini. Benim elime ayda üçyüz kırk geçiyor, o, dörtyüz alıyor. Hem de kesintisiz filân. Yarın bir nişan yaparsa kızla, tamam. Yapsın canım, bana ne? Cehenneme kadar yolu var. Ben zengin, zenginlik meraklısı değilim. Bana Nursen'im yeter. Yeter tabiî. Ablamın da canı cehenneme. O karının kızını sevenin aklına turp sıkayımmış. Sık elinden gelirse. Şimdiye kadar beni ondan başka kim sevdi? Kim benim uğruma milyonlara sırt döndü? Hiç kimse. Annem bile yorgan yüzünün yenisini küçük oğluna ayırmadı mı? Yüzüme karşı paylamadı mı beni? Beni küçük memur diye burunlamadı mı? Annesinden bana ne? Annemin dediği gibi, her koyun kendi bacağından asılır!»

Bir yandan bir yana döndü.

Her koyun kendi bacağından asılırdı ama, duyuverirlerse ki, o kadının kızıyla konuşuyor, kıyametler kopabilirdi. Yalnız ablası, yalnız annesi, kardeşi, değil, Nursen'in annesi de istemezdi bu evlenmeyi!

Nursen annesinin üniversiteliyle düşüp kalkmasından haberli miydi acaba? Haberliydi de, sevdiği adamın işitmesinden bu yüzden onu bırakmasından mı korkuyordu?

Sabah, akşam buluştukça, ya da zaman zaman bir

pastahanenin kuytu masalarından birinde karşılıklı oturdukça gözlerinin içine mahzun mahzun bakıp, «Beni hiç bırakmıyacaksın değil mi?» diye soruşunun sebepleri herhalde bunlardı. Ya bir gün, «Beni bırakırsan vallahi de billâhi de kendimi öldürürüm!» deyişi, ağlayışı, İskender'i de ağlatışı...

Kapı yavaşça açıldı, odaya biri girdi. Kimdi acaba? Annesinin son derece kısık sesi

— Ağabeyin uyuyor mu?

Erdal'ın pek te kısık olmayan sesi

— Ohoo, pireler arpa çekiyor!

— Üşüyor musun? Biraz ateş getireyim mi?

— Soğuk yok ki.. Sen şimdi bırak bunu, konuştun mu?

Önce kadının iç çekmesi. Sonra gene o fısıltı halindeki sesi:

— Konuştum yavrum, konuştum amma nafile. Bunlar kardeş değil, Firaun. Dedim ki, kızım dedim, kardeşin böyle böyle diyor, evi satıp bir apartman katına çıkalım, katı dayayıp döşeyelim, kaynatası maynatası gelince yüzünüz gölgelenmesin diyor dedim, it gibi sırtarıverdi!

— Sırtarıverdi demek?

— Sırtarıverdi yavrum. Ne akılsız insanlar bunlar. İnsan kaz gelecek yerden tavuğu esirger mi? Esirgemez ama, gel de anlat!

Erdal küskün küskün:

— Ağabeyime açma, lüzum yok dedi.

— Niye?

— Ukalânın biri o da. O da istiyor ki ev satılıp parası kendisine verilsin. Sana bir şey söyliyeyim mi? Bu evde benim senden başka kimsem yok. Sen olmasan, vallahi bir gün durmam. Ulan serseriler, içinizde en muvaffak olmuş ben'im. Biriniz beş kuruşluk bir kâtip parçası, öbürünüz el kapısında kasiyer. Bense yarın yüksek tahsilimi bitirip

Avrupa'ya da uzandım mı, hepinizi etrafımda toplıyabilirim. Nedir ki bu ev be! Şerefsizim, her birine, bunun gibi on tane satın alacak köşk yaptırırım be!

— Demiyor muyum yavrum, neler diyorum amma...

— Amması mamması yok. Gün gelirse ben de bilirim yapacağımı!

Bir süre koyu bir sessizlik. Sonra anne hafifçe öksürdü, daha sonra da:

— Abeyinin şu son günlerdeki yumuşaklılığının sebebini öğrenebildin mi?

— Nerden öğreneceğim?

— Ablan da öyle.

— Abla, âbey.. Geç bir yaprak. Babama gelince... Onu da geç! Evim, evim, evim diye tutturmuş. Sanki Dünya'ya kazık kakacak. Ulan nasıl olsa cartayı çekip gideceksin. Bakma son zamanlardaki iyiliğine. Hiç belli olmz. Kalp şeker, damar sertliği... İlâçlarını içiyor mu ilâçlarını?

— Hiç bilmiyorum. O odada ne var bilmem. Kahveye giderken bile kilitleyip anahtarı yanına alıyor. Bizden mi çekiniyor nedir. Bana kalırsa, babamla açık çık konuş. Hem de şimdi.

— Şimdi mi?

— Şimdi tabiî. Abeyin uyuyor, ablan da girdi yatağına, çoktan geçmiştir uykuya. Git. Anlat. Ben geçende bir yerini getirip çıtlattım ama, sen de ne olsa başkasın tabiî...

Gene uzunca bir sessizlik.

Erdal :

— Gece vakti boşver, dedi. Bir başka zaman, şöyle keyifli bir zamanında...

— Sen bilirsin yavrum. Hadi Allah rahatlık versin..

— Sana da anneciğim.

Ayaklarının uçlarına basarak odadan çıkan annesine

adamakıllı içerliyordu şimdi. Bir anne, evlâtlarından birini tutup ötekilere karşı olur muydu?

Sabaha kadar ölçtü, biçti. Bir yanda Nursen, kaynanası, zengin ihtiyar, öte yanda ev. Evde onun da hakkı vardı. Dünya Dünyaya geçse razı olmıyacak, evin satılıp paralarının ona verilmesini engelliyecekti.

Bulanık, karmakarışık düşlerle dolu sıkıntılı bir geceden sonra uyandığı zaman, pencerenin ötesindeki güneşli, pırıl pırıl Dünya'yla ferahlıyarak yataktan don paça fırladı. Kardeşi yepyeni yorganının altında mışıl mışıl uyuyordu. Bu sabah, her sabahtan çok daha kinle baktı ona. Annesine değil de, kendisine gelse, «Abey, durumum şöyle şöyle. Ne olursun evin satılıp paralarının bana verilmesi için annem ona yardım ediyor, haberin olsun! o kalleşçe davranıp, annesini kandırmış, annesi yoluyla, kardeşlerinden gizlice sonuca varmak istemişti.

El yüz yıkamak üzere çıktığı musluk başında ablasıyla karşılaşınca

— Bana bak, dedi. Evin satılıp paralarının Erdal'a verilmesi için annem ona yardım ediyor, haberin olsun!

Ayşe'nin aklından kocaman elli, kocaman ayaklı adam geçti.

— Sâhi mi söylüyorsun?

— Sâhi söylüyorum tabiî. Akşam bizim odaya geldi annem. Yorganın altında uyanıktım, fısıl fısıl konuştuklarını duydum. Annem de ondan yana. İstiyor ki ev satılsın, apartmana taşınılsın, dayanıp döşensin. Erdal beyin müstakbel kaynatasına... Anlarsın ya?

Ayşe dişlerini fırçalıyordu. Köpüklü ağzıyla sağ ağzını, yumdu gözünü :

— Hele öyle bir şey yapsınlar, vallahi de billâhi de kıyametleri koparır, başımı alır giderim. Ev satılacak, parasıyla Erdal beyin kaynatasına fiyaka satılacak. Yağma yok!

Anne mutfaktan çıkmıştı :

— Ne o? dedi. Ne bağırıyorsun kız?

Çevresine beyaz beyaz köpük saçan Ayşe lâfını yemedi:

— Ne bağırıyorum ha? Bir de soruyorsun değil mi? Yazık sana yazık! Böyle annelik, babalık olmaz. Erdal evlâdınızsa, biz de evlâdınızız. Bir ana, baba, evlâtlarından birini ötekilere değişmez. Allahtan korkun Allahtan! Şu çocuk liseyi bile bitiremedi, küçücük bir memur. Bense Beyoğlu bakkaliyelerinde kasiyerlik yapıyorum. Suratıma dönüp te bakan yok. Şimdiye kadar ne ana, babalığınızı gördük? Oysa koskoca üniversiteyi bitirecek nerdeyse. Bir parça acıyın, bize acıyın!

Anne iyice şaşalamıştı:

— Bağırma kız gözün körolmıya, bağırma!

— Bağırır tabiî, dedi İskender. Ev satılacaksa satılır, paraları üçümüze taksim edilir!

Ayşe buna da yanaşmıyordu :

— Beni düşünmeyin. Allah benim canımı alsın da siz de kurtulun ben de...

— Kimin kimden önce öleceği belli olmaz. Her sabah, her akşam taksiyle gidip geliyorum. Belki bir kazada Allah canımı alır da kurtulursunuz...

Gürültüye Erdal uyanmıştı. Darmadağın saçları, uykulu gözleriyle geldi:

— Ne o yahu? Noluyor sabah sabah?

Ayşe :

— Yılan, dedi. Su altından saman yürütüyorsun değil mi?

Erdal şaştı:

— Kim? Ben mi?

— Hayır ben, dedi İskender.

Anlamamıştı:

— Nedir yahu, anlatın da anlıyalım. Niçin yılan olu-

yormuşum? Neden saman altından su yürütüyormuşum?

Anne bir çırpıda her şeyi anlatınca, Erdal bozulduysa da, öfkesi olağanüstü taştı:

— Bana bakın bana! Siz kardeş olsanız, beni anlar, benim istikbalim için fedakârâlıktan çekinmezdiniz!

Ayşe sözünü kesti:

— Vay düdüğüm vay. Balın nerendeymiş?

İskender:

— Komik, dedi.

— Komik olan ben değilim, sizsiniz, sizlersiniz!

İkisi birden:

— Ne ne?

— Komiksiniz tabiî. Biriniz beş kuruşluk kâtip, öbürünüz.

Anne araya girdiyse de, kardeşlerin kapışmasını önliyemedi:

— Durun, noluyorsunuz ayol?

İki erkek kardeş yumruklaşmıya başladılar. Kız, sanki hınk hınçlık yapıyordu. Anne baktı ki aralıyamıyacak, başladı gücünün yettiğince bağırmağa:

— Bey, Sadi bey koş... Birbirlerine girdiler!

Gece çok geç yattığı, gene bir takım yeni yeni aşk mektupları yazıp hazırladığı için uykusuzluktan harap Sadi bey, gözüne gözlüğünü takıp karyolasından atladı, yukarı koştu. Kıyametler kopuyordu sanki. İki oğlu birbirine yumruk yumruğa girmiş, kızı da ordan oraya koşuyordu.

Ondan beklenmiyen, eski günlerini hatırlatan bir güçle aralarına atıldı:

— Noluyorsunuz? Noluyorsunuz itoğlu itler? Neyinizi bölüşemiyorsunuz? Ayrılın bakayım!

Büyüğün hâli haraptı. Küçük iyice hırpalamış, ağzını, burnunu kanatmıştı. Elinin tersiyle sildiği ağzından

eline bulaşan kanı görünce yeniden şahlanarak babasını itti:

— Allahını seversen bırak baba!

Baba, durmadan cır cır sesiyle anne araya girmişlerdi.

— Kâfirler, neyinizi bölüşemiyorsunuz? Utanın utanın!

Hıçkırıklar içinde Ayşe:

— Siz utanın! dedi. Haksız insanlar. Bir baba, ana evlâtlarından birini ötekilerden ayırmaz. İsterse yüksek tahsil görmüş olsun. Onun değil, asıl bizim kayırılmağa ihtiyacımız var. Beni okutmadınız, İskender'i okutmadınız. Bunaysa varınızı yoğunuzu harcadınız. Biz çalıştık eşşekler gibi o okudu. Yetmiyor mu artık? Hâlâ hâlâ mı o?

Sadi beyin hiç bir şeyden haberi yoktu. Gözlüğü ardında şaşkın, sordu:

— Ne var? Ne olmuş? Hiç bir şey anlamadım!

İskender:

— Anlaşılmıyacak bir şey yok, dedi.

Ayşe anlatıverdi:

— Evi satıp parasıyla Erdal beyin keyfince apartman katına taşınacakmışız. Kat, Erdal beyin zevkine göre döşenecek müstakbel kaynatası, refikaları hanım sultan dâvet edilecekmiş.

Birden her şeyi kavrıyan Sadi beyin kafasından «Sevgilisi» Nursen geçti, küplere bindi:

— Kim demiş? Ne evi? Ne satılması? Ne apartman katı? Ne dayayıp döşenmesi? Kendi kendinize gelin güvey mi oluyorsunuz benim gıyabımda? Satmıyacağım, evimi satıp ite köpeğe çar çur ettirmiyeceğim! Bu ev benim. Devlet verdi bana. Satıp da sonunda sizin gibi itlere muhtaç olamam. İşte Müçteba. Sattı, karı kancığa yedirdi de ne oldu? Gördünüz adamcağızın vaziyetini. Ne oğul-

larım, ne de kızımla karım. Ben bu evin içinde son nefesimi vereceğim anlaşıldı mı?

Hırsla merdiveni inip gitti odasına.

Anne mutfağın eşiğine oturmuş, baygınlıklar geçiriyordu. Ayşe gördü, «Geber!» diye odasına yöneldi. Erdal'sa nefret ediyordu bu «âdi aile» den. Köpek gibi insanlardı. Basıp gidecek, üniversitede Edip'i bulacak, anlatacaktı durumu.

O da çabucak giyinmek üzere odasına geçti.

İskender'se, hava hoştu ona göre. Fazla bir şey istediği yoktu. Ev satılsın, paralar kardeşlere bölüştürülsün, herkes hissesine düşenle...

Musluk başına geçti.

Anne yapayalnız kalmıştı mutfak eşiğinde. Ne kötü talihi vardı. Baba evinde kahır, koca evinde kahır, yarın evlâtların evlerinde, el kızı, ihtimâl el oğlundan kahır. Allah canını almıyordu ki kurtulsun. Birbirlerine düşecek ne vardı bunda? Evet, ötekileri okutamamışlar, güçleri yetmemiş. Küçüğüyse, büyüklerin de yardımıyla okutmuşlardı. Yüzmüş yüzmüş kuyruğa gelmişlerdi. Bir parça daha dişlerini sıkıp çocukcağızın şu zengin kızla işi uydurmasına neden yardım etmiyorlardı? Bilmiyor muydu o evlâdını? Yarın eli ekmek tutar, yazıhanesini açar, hele zengin kızıyla evlenirse, elbette ötekiler de faydalanacaklardı bundan. Zengin apartmanlarda oturan bir kardeşin ablası, ağabeyisi olacaklardı ki, birine zengin bir kız, ötekine zengin bir koca...

Üç çocuğu da evden öfkeyle çıkıp gittikten sonra kalktı. Çaydanlık gazocağının üzerinde unutulmuş, kaynayıp duruyordu. Gitti, halsizce düğmeyi çevirip söndürdü. Sonra sofa penceresinden karşı kahveye baktı: Ne Müçteba amca, ne de kocası!

Pencerenin kanadını çekti.

İyi olmuştu, çok iyi olmuştu şu Müçteba'nın rezale-

ti. Öyle olmasa, şimdi gene kahve penceresi önünde kafa kafaya verip...

— Baksana bana!

Kocasının sesi. Merdiven başına koştu:

— Buyur!

— Temiz mendil ver!

— Peki...

Demek konuşacağı tutmuştu encâm? İstekle koştu yüklüğe, kocasının bohçasından iki beyaz mendil alıp, götürdü. Adam giyinmiş, merdivenin yanında dikiliyordu. Bastonunu da alnıştı.

— Nereye gidiyorsunuz?

Mendilleri pantolon ceplerine sokarken:

— Cehenneme, dedi. Çocukları birbirine sen düşürdün gene sabah sabah değil mi?

Denize düşmüş de boğulmamak için çırpınırcasına:

— Hayır, dedi, hayır. Ben düşürmedim. Ben dedim ki Erdal'a...

Elinin bir davranışıyla karısını susturdu:

— Kâfi! Şunu iyi bilin ki, ben hayattayken ev satılmıyacak, paraları ite köpeğe çarçur ettirilmiyecek, o kadar!

Karısını yaşlı gözleriyle bırakıp evden çıktı.

Pırıl pırıl bir sabah vardı dışarda. Yazdan kalma bir gün. Müçteba rezaletinden sonra Pehlivan'ın kahvesinde uzun zaman oturanıyacağı için, başını alıp uzun uzun gitmeli, kendine başka kahve, başka arkadaş bulmalıydı. Bulmalıydı ya, Müçteba'nın yerini hiç kimse tutamazdı. Şu sıra yanında olsa da...

— Uğurlar olsun beybaba!

Döndü, Pehlivan Ali. Kıskıs gülüyordu. Kahvesine geliyordu besbelli. Tam da köşeden çıkmıştı.

— Eyvallah Ali, dedi.

— Bakıyorum benim kahvede sabahiyeye es geçmiş, cızlamı çekiyorsun?

— Hava çok güzel de Ali...

— Fabrika da ötmedi daha... Yavruları beklemiyecek misin?

Kızdıysa da, renk vermedi:

— Onlar benim torunlarım.

— Müçteba amca da öyle diyordu, nasıl?

— Hadi eyvallah bana!

— Güle güle. Tekrar görüşürüz inşallah...

Kaçarcasına uzaklaştı oradan. Unkapanı'na geldi. Dolmuşa filân binmiyeceği için, Unkapanı köprüsüne yürüdü. Birden büyük oğlu İskender dikkatine çarptı. Durakta düşünceli düşünceli dolaşıyordu. Üzerinde durmadı. Olağanüstü de gelmedi. Evden ne zaman çıktığını bilmediği için, önündeki bomboş dolmuşlardan birine niye binip gitmediği üzerinde de durmadı. Ona neydi oğlundan, kızından?

Kolunda bastonu, köprünün sol kıyısından ağır ağır uzaklaştı.

Tütün fabrikasının borusu ötmeğe başlayınca, İskender dalgınlıktan sıyrılıp durdu, kızların al, yeşil, mavi mantolarıyla az sonra görünecekleri sokağa baktı. Bugün konuşacaktı her şeyi. Yalnız, annesinin üniversiteliyle olan dalgası hâriç!

Bir sigara yaktı. Ablasının, ya da Erdal'ın gelivermelerinden korkusu yoktu. Ablası da, Erdal da evden çıkmış, basıp gitmişlerdi. Sokağa doğru ağır ağır yürüdü.

Her günkü gibi, renk renk mantoları içinde, ama her günden çok daha fıkır fıkır geldiler. Fıkır fıkırlık Nursen'de değil, Aylâ'yla Nurcan'daydı. İlle Aylâ, kasıklarını bastıra bastıra gülüyor, gözlerinden yaşlar boşanıyordu.

Nursen dirseğiyle vurdu:

— Allah canını alsın senin e mi?

Büsbütün makaraları koyuverdi. İskender de güldü:

— Ne gülüyorsunuz Aylâ hanım? Müçteba amcaya mı?

Aylâ gülmekten konuşamıyordu.

Dolmuş durağına doğru hep birlikte yürüdüler. Aylâ dehşetli bir sinir bozukluğuna tutulmuş, kendini tutmak istedikçe basıyordu kahkahasını. Bir ara zorla:

— Bu sabah, dedi, bu sabah baktım kahvede in cin yok!

Nursen:

— Domuz, dedi. Mârifet yaptın değil mi?

— Ne yaptım ben kız? Karısı yakalamış bana işmar ederken... Benim ne suçum var?

— Evet, ne suçun. Kadına haber ver, sonra da...

— Kız vallaha kadın çakmış meseleyi. Sordu benden, ben de...

— Taşı gediğine koydun değil mi?

— Ben öyleyim. Hiç yalan söyliyemem!

— Hadi bize eyvallah...

Aylâ hâlâ katıla katıla gülüyor, ihtiyarın sokakta don paça kaçışı gözlerinin önünden gitmiyordu.

Nursen'le İskender mavi bir dolmuşun önüne bindiler. İskender:

— Evet, dedi. Anlat bakalım!

Nursn, sevgilisinin dudağına dikkat ederek, sordu:

— Ne oldu dudağına?

Elinin tersiyle sildi:

— Bilmem. Nolmuş?

— Şişmiş. Kan da kurumuş. Kavga filân mı ettin yoksa birisiyle?

— Yok canım. Kiminle kavga edeceğim?

Dolmuş doldu, kalktı. Araba Bozdoğan kemerine doğru yol almağa başladı.

— Bugün, dedi İskender, canın her zamanki gibi sıkkın değil galiba?

— Benim mi?

— Hayır komşuların!

Sıkıntıyla güldü:

— Annemle her gün kavga, her gün kavga. Bıktım usandım. Zaman zaman canımdan öyle beziyorum ki, akıl, kaldır kendini Sarayburnu'ndan denize at diyor!

İskender'in sağ kolu sevgilisini hafifçe kucaklamıştı. Göğsü üzerinde az daha sıktı:

— Deli!

— Delilik belki ama, başka çare yok..

— Kavganızın sebebi ne?

— Hiç.

— Nasıl hiç?

— Hiç işte. Deli karı; sebep mi yok ona?

— Aklıma ne geldi bak, daha doğrusu rüyamda ne gördüm biliyor musun?

— Ne gördün?

Araba Saraçhane'den Aksaray'a kaydı.

— Seni, anneni gördüm. Çok zengin bir moruk varmış da, seni ona vermek istiyormuş güya...

Nursen boyasız dudakları, solgun ama güzel yüzüyle sertçe dönüp baktı:

— Ne biliyorsun sen bunu?

İskender telâşsızdı:

— Demek var böyle bir şey?

— Annem mi söylemiş?

— Kime?

— Ne bileyim ben? Gevezenin biridir zâten. Annene söyler, annen de...

Saklıyacak bir şey yoktu:

— Tamam, dedi. Üstüne bastın!

— Demek annene söylemiş? Ne demiş annen?

— Ne diyecek, sana acımış...

Dolmuşun açık penceresinden vuran rüzgâr kestane saçlarını uçuruyordu. Ne geveze kadındı yarabbi! Varmıyacak, varmıyacaktı işte onun istediğine: Milyoner, milyarder olsun isterse, varmıyacaktı.

— Ablam da acıdı sana. Az kalsın seninle konuştuğumu söyliyecektim, tuttum kendimi.

Genç kız başını umutsuzlukla iki yana salladı:

— Ne benim annem, ne de seninkiler razı olurlar.

— Bize ne?

— Hiiç.

Araba Aksaray'a gelmişti, durdu:

— Var mı inecek?

İskender:

— İnelim mi?

— Sâhi, inelim...

Paraları verip indiler. Nursen her günkü gibi, genç adamın koluna girdi, Lâleli'ye doğru yürümeğe başladılar ağır ağır. Asfalt cadde, caddede gelip giden taksiler, dolmuşlar, otobüsler, tramvaylar güneş içindeydiler.

— Dünya'da senin benden, benim senden başka kimsemiz yok Nursen. Bize ne başkalarından? Onlardan habersiz, gizlice evlenelim, ne çıkar?

Genç kız koyu siyah bebekli gözleriyle memnun, genç adama az daha tutunup sokuldu:

— Ne çıkacak, hiç. Zâten öyle olacak bir gün galiba...

— Olsun.

— Olsun şekerim, yeter ki şu kadından kurtulayım Bakışlarıyla yeyip bitirecek beni. Sonra, kalkıp gitsin babamın yanına. Öyle değil mi?

— Gitsin tabiî.

— Sana bir şey söylesem kızar mısın?

— Sana mı?

— Evet.

— Sana kızabilir miyim hiç?

— Annenle ilgili ama...

Genç kız korkuyla durdu:

— Annemle mi?

İskender her şeyi anlatmaktan vazgeçti:

— Korkacak bir şey yok canım...

— Ya?

— Fazla boyanıyor, çok şık giyiniyor da...

Genç kızın korkusu uçup gitti. Yeniden koluna girdi:

— Söylüyorum şekerim, bu kadar boyanmak, şurda burda dolaşmak yakışmaz sana anne diyorum, dinletemiyorum. Beni asıl korkutan bu İskender.

— Niçin?

— Ya günün birinde böyle bir kadının kızını almak istemezsen?

Güldü:

— Değil bu, bundan çok, çok, çok daha yüz kızartıcı hallerini işitsem...

— E?

— Senden gene de caymam. Korkma!

— Ne iyisin sen...

— O senin iyiliğinden. Bir gün evlerimizi bırakıp kendi evimize gidersek, sen de çalışırsın, ben de. İkimizin kazancı, bu kadar ev içinde yeni baştan kurulacak bir evi yaşatmağa yeter de artar da!

Beyazıt'a kadar konuşmadan ağır ağır yürüdüler. Yanlarından gelip geçenleri, gelip geçenlerin onlara imrenerek bakışlarını, arada suya batmazların attıkları lâfları duymuyor, görmüyorlardı. Kafalarından yeni yepyeni evlerinin sıcak sıcak tüten yemekleri, pembe duvarlar, saksıda boyuna değişen çiçekler uçuşuyor, bir çocuk, ufacık bir çocuk pembe dudaklarıyla ağulayıp duruyordu.

— Geldik!

Genç kız ayılmıştı:

— Geldik, dedi.

20

Müçteba amcalar mahalleden taşınmadılar. Zâten taşınmak isteseler bile oturdukları evin kirasına ev nerdeydi? Karısına gelince, «Rezil olduğu bu mahalleden çıkmıyalım ki, kahveye mahveye yüzü olmasın namussuzun, evin dört duvarı içinde kararıp kalsın!» diyordu.

Kararıyordu da... Yuları fena kaptırmış, yalnız karı, yalnız kız değil, torunlarının elinde tam oyuncak olmuştu.

«Dedee!»

Mutfakta, bulaşık başındaysa bile kalkacak, çağıranın yanına gidecekti:

«Efendim yavrum?»

«Çişim var!»

«Peki evlâdım, gel!»

«Oturağı buraya getir!»

Oturak getirilir çocuk usulünce oturtulurken karısının sesi:

«Hay Allah kahretsin seni herif. Ne cehenneme gittin gene?»

Haydi koş mutfağa, karının yanına:

«Burdayım nûru-aynim!»

«Niçin bıraktın bulaşığı?»

Anlatır, uzun uzun anlatır ama, «Nûru-ayni» kandırmak ne mümkün? Açar ağzını, yumar gözünü:

«Bahane, vallahi de billâhi de bahane. Ben bilmem mi senin ne mendebur olduğunu?»

«Karıcığım, vallahi, billâhi...»

«Sus! Şimdi kaparsam maşayı...»

En ucuz kurtuluş yolu, susmaktır. Susar, geçer bulaşıklarının başına, bulaşığın yağlı, öğürtücü kokusunu sıcak sıcak koklıyarak, başlar bir hafta, on gün önceye kadarki tatlı günlerini düşünmeğe: Sabahtır. Elinde file, evden çıkmıştır. Pehlivan Ali'nin kahvesi. Sadi ordadır. Değilse bile az sonra sökün eder. Sigaralar yakılır, demli çaylar, başlanır sevgililerden anlatılmağa.

«Haberin var mı Sadi bu akşam ne gördüm rüyamda?»

Sadi hazla iskemlesini az yaklaştırır:

«Hayırdır inşallah... Ne gördün?»

«Benimkini ayol benimkini!»

Sadi'nin gözlerinden sanki sıkıntının bulutları kalkar güneşler doğar:

«Nasıl gördün?»

Anlatır. Anlatır ya, düş müş görmemiştir aslında. Bütün gece karısına sırtını dönüp yatarken cıvıl cıvıl komşu kızı üzerine düşündüklerini anlatır da anlatır.

Sonra Sadi alır sözü :

«Ya ben Müçteba, ya ben?»

Bu sefer iskemlesini Müçteba az yaklaştırır:

«Sâhi mi? Hayırdır inşallah...»

Sadi hemen başlamaz. Kendi kendine ölçer, biçer, düşünür, tartar. Neden sonra başlar. Pencerede bütün gece sigara içerek oturmuş, aydınlık penceresinde oynaşan gölgelerini seyretmiştir sevgilisinin. Ama tadı yoktur katı gerçeğin. Masallaştırmalı, şirelendirmelidir. Şirelendirir

de. Gelsin olmasını istediği, bir türlü olamıyan hayaller, hayaller...

Müçteba amca o tatlı günleri düşüne düşüne sarardı, soldu, mavi tavşan bakışlarının pırıltısını yitirdi, yatağa düştü. Yatak, mutfak köşelerinin bulaşık suyu kokusundan iyiydi ama, bu sefer de haşarı torunlar... Bırakmıyorlardı ihtiyarı. Birbirlerini kovalıyarak gelirler, hasta ihtiyarın karyolasına sıçrar, rasgele yanına basar, canını yakar geçerler. Ne durdan anlarlar, ne oturdan.

Birinde sessiz sessiz ağladı, «Allahım» dedi, «al canımı. Kurtar beni bu dirlikten!»

Bu günün gecesi Sadi beyle karısının geleceklerini haber verdikleri zaman yıkıntısının içinde sanki canlanarak sordu:

— Sâhi mi? Sâhi mi söylüyorsun?

Karısının kaşları hemen çatıldı:

— Sâhi söylüyorum ama, ne bu sevinç? Ha?

— Hiç karıcığım, şeyy...

— Evdekilerden usandın değil mi? Bizden bıktın, yabancıları istiyorsun? Oyuveririm senin tavşan bakışlı gözlerini sonra!

Oyuverir mi, oyamaz mı... Sadi gelecekti, Sadi gelecekti ya! Mâdem Sadi gelecekti, oysundu isterse!

Karyoladan indi, ayna karşısına geçti. Sakalı da hayli uzamıştı. Sararmış yüz, uzamış sakallarıyla görünmek istemezdi aziz dostuna ama, başka türlü de davranamazdı, Karı çakar, bağırır çağırır, ağzının tadını bozar, Dünya'yı gene zindan ederdi!

Sadi bey de, karsı da âdeta tanıyamadılar Müçteba amcayı. Bir hafta, on gün içinde bu ne çöküştü böyle? Avurtlar iyice girmiş, elmacık kemikleri çıkmıştı. Gözler ya gözler! Mavileri âdeta kararmıştı. Kadınlar dereden tepeden çeneye dalınca, iki ihtiyar usul usul başladılar. Hemencecik Dünya silindi. Sanki yıllardır birbirlerini gör-

müyorlardı. Konuşacak öyle çok şeyleri vardı ki...

— Sabahları Pehlivanın oraya çıkıyor musun?

— Sensiz ne tadı var oranın?

— Ne yapıyorsun ya?

— Ne yapacağım? Atıyorum kendimi evden, ver elini Unkapanı köprüsünden Çeşmemeydanı'ndan, Karaköy. Köprü kahvesi her zaman cümbüşlüdür ya, sabahları daha bir başka oluyor. Deniz, gelip giden vapurlar, vapurlardan boşalan insanların kalabalığı...

Müçteba amca çevresini kolladıktan sonra göz kırparak:

— Seninkinden ne haber?

Sadi bey yavaşça güldü:

— Şimdilik hiç üstüne düşmüyorum. Sen bir çuval inciri berbat etmeseydin, mektubu sağlama vermiş olurdum. Neyse, zâten bütün mesele şu benim küçük oğlanın üniversiteyi bitirmesi. Bitirsin, çekip alsın anasını manasını yanına, ev kalsın bana, gör ondan sonra beni!

Müçteba amca imrenerek baktı, içini çekti:

— Ah Sadi, senin yerinde olmayı ne kadar isterdim...

Daldı gitti.

Sadi bey anlatıyordu:

— Doğrusu, yaman oğlan. Büyük gibi pısırık, elinden iş gelmez, hımbıl değil. Ne yapmış yapmış kendine Beyoğlu'nda iş bulmuş. Haftada yüz lira alıyor. Daha güzeli, çalıştığı yerin kızını da tavlamış mı sana? Geçenlerde yemeğe dâvet etmişler, gitmiş. Anlatmaynan bitiremiyor herifin evindeki lüksü. Tabiî kulak misafiri oluyorum ben. Şimdi tutturmuş, ille babam şu evi satsın, bir apartman katına taşınalım, katı dayayıp döşeyelim, biz de onları yemeğe dâvet edelim. Evet, biliyorum, insan kaz gelecek yerden tavuğu esirgemez ama, bana ne? Benim kazla da, tavukla da alâkam yok ki! Bağırdım çağırdım.

Büyük oğlan başka havada, kız başka havada. Ulan yüz bulsalar, beni evimden edecekler!

Sustukları bir sıra karısının anlattıklarına kulak verdi. Kadın, o gün iki dirhem bir çekirdek misafirliğe gelen Leman'dan söz ediyordu. Bir ara sır verircesine:

— Nursen'i çok zengin bir ihtiyar istiyormuş...

Müçteba amcanın karısı:

— Yaa, dedi. Demek zengin ihtiyar?

— Çok zenginmiş adam. Sinemacı mı, tiyatrocu mu ne.

— Hiç durmasın, versin.

— Kız uysa hemen verecek ama, kızın uyduğu yok!

Sadi beyin yüzünden olanca neşesi uçtu âdeta. Sertçe sordu:

— Ne olmuş ne olmuş?

Kadın kocasına kara kara baktı:

— Şu Leman var ya?

— Evet.

— Nursen'i zengin bir ihtiyar ihtiyormuş da...

Müçteba amca karyolasında yattığı yerden arkadaşına morardı. Daha sonra da karardı. Elini tuttu, buz gibiydi. Sonra kızardı,

— Kendine gel Sadi!

Sadi bey arkadaşına bitkinlikle baktı. Demek, demek Nursen'i... Nursen'i istiyorlardı demek? Hayır, olamazdı bu, Nursen onundu, hiç kimse alamazdı Nursen'i. Vermiyecekti, verdirmiyecekti.

Dayanılmaz bir ağrı başlamıştı başında. Kalbi pır pır ediyor, dudakları yanıyordu. Yanıbaşında yattığı yerden bir şeyler söylemekte olan Müçteba'ya baktığı halde görmüyordu. Görmüyor, duymuyordu. Nursen, Nursen'i, demek Nursen'ini.

Artık ne komşu ziyareti, ne hasta Müçteba, ne de ev bark, çoluk çocuk. Her şey sanki akıntıya gitmiş, sanki

uçurumdan derinlere uçmuştu. Başında bir dönme. Şu eskiden doktora sık sık gittiği sıralardaki, Nursen'e aklını taktığı günlerden önceki haller gibi bir şeyler. Doktorun dediği gibi metabolizması mı bozulmuştu birden?

Saatlar saatların ardından aktı geçti. Müçteba'yı hasta karyolasında mavi mavi bakışıyla mahzun bırakıp eve geldi. Odasına çekilecekti ama, hayır, şu mesele. Sormaktan da korkuyordu. Demek annesi böyle bir ihtiyardan söz açmıştı?

Odasında, elleri arkasında, sinirli sinirli bir iki dolaştıktan sonra, kapıdan öfkeyle seslendi:

— Hanıım!!!

Karşılığını aldı:

— Huuu??

— Yarım bardak su getir!

Bu bile kadın için nimetti. Kocası su istiyordu ondan. Mutfağa geçip suyu almadan önce duvardaki küçük el aynasına gitti, saçlarını elleriyle çabuk çabuk düzeltti. Beğenmedi. Çağıracağını bilse, yalnız saçları değil, dudaklarını da hafifçe. Niçin ayıp olsun? Kocası, helâli değil mi? Ama vakit yoktu. Dudaklarını dişleriyle dişledi, dişledi, kızarttı. Çok eskiden de böyle, su ister, suyu götürür, çeyrek, pek pek yarım saat kalırlar, sonra kadın memnun, yatağına dönerdi. Demek bugün de böyle günlerden bir gün...

— Şimdi başlatacaksın sinsilenden!

— Geldim, geldim...

Dişlenmekten kırmızı kırmızı dudakları, elleriyle şöyle bir kabartılıp başkalık verilmiş saçlarıya suyu koşturdu. Gazapa dolaşıyordu odasında. Masanın üzerinde çoktandır el sürmediği ilâç şişeleri.

Kadının aklı gitti birden, her şeyi unuttu:

— Ne var? Hasta mısınız?

«Gözün kör mü? İlâç şişelerini görmüyor musun?»

diye tersliyebilirdi, terslemedi. İşi vardı onunla, öğrenecekleri vardı. Yumuşaklıkla:

— Yarın gene doktoru boylamalı! dedi.

— Kendinizi iyi hissetmiyorsunuz demek?

Suya bir takım damlalar damlattıktan sonra:

— Etmiyorum, dedi.

— Bir şey mi dokundu? Yoksa bir şeye mi canınız sıkıldı?

— Vallaha bilmem.

— Oturun şöyle, ayakta durmayın...

Oturdu. Kadın sevinçten uçacaktı. Nasıl da birden yumuşamış, ipekleşmişti? Yıllar, yıllarca öncenin kudretli, arkadaş dost şimendifercisini bulur gibi oldu. Ayaklarının önüne diz çöktü, dizlerine elleriyle tutundu.

— Yoksa oğlanların kavgasına mı içerlediniz?

— Yok canım, kaç günlük iş o...

— Düşünmeyin, hiç birini düşünmeyin. Sıkmayın canınızı. Bana siz lâzımsınız. Perhizi bozdunuz ondandır hep belki de...

Sıkılıyordu, iyice sıkılıyordu ama, şu mesele. Gözlerini pencereye çevirdi. Taa karşıda Nursen'lerin aydınlık penceresi. Oturuyorlardı hâlâ. Söz başlangıcını bulmuştu:

— Bu deli karı hâlâ oturuyor!

Kadın eğildi, baktı, gördü aydınlık pencereyi:

— Allah canını alsın o delinin, dedi.

— Deli meli. Deli olsa, kızını zengine vermeyi düşünmezdi!

— Canım zengin diye insan evlâdını kaldırır babası, dedesi yaşındakine atar mı?

Aklından kendi kızı geçti. Kaabil olsa bir iki demezdi vermekte.

— Herifin günün birinde öleceğini hesap etmiştir.

— Öyle diyor zâten. Evlendikten bir kaç ay sonra nalları diktirirse...

— Nolurmuş?
— Nolacak, herifin servetine konacaklar!
— Kız istemiyor muymuş dedin?
— İstemiyormuş.
— Neden acaba?
— Kimbilir? Belki de bir takıntısı vardır...
Sadi beyin içinden kıskançlığın bıçak sızısı geçti:
— Var mıdır dersin?
— Çorapta çalışan bir kız. Kimbilir kaç tane vardır...
— Peki, gidebilirsin!
İstemiyerek odadan çıktı.

Sadi bey yalnız kalınca gözlerini bir süre dikti karşı pencereye. Yarın erkenden çıksa evden, Beyazıt'a gitse, onlara rastlasa, şakaya vurup, «Kız ben bir şeyler işittim. Doğru mu?» diye sorsa. Yanında Aylâ'yla Nurcan'ın olması önemli değil. Başka bir şey sormaz, bu kadarcık: «İşittiklerim doğru mu kız?»

Nursen'lerin aydınlık pencereleri birden kararınca, soyunmağa başladı. Kafasına koymuştu. Soracaktı. Baba gibi, gençliğine acımış babası yerinde bir ihtiyar gibi soracaktı.

Yatağa girdi, yorganı göğsünün üstüne çekti. yarın ne türlü davranıp konuşacaklarına daldı gitti:

«Ooo, merhaba kızlar!»
«Merhaba amca...»
«Nereye böyle?»
«İşe amca işe.»
«Ha sâhi... Demek bu kadar erken gidiyorsunuz?»
«Ne yapalım?»
«İşittiklerim doğru mu Nursen?»
«Ne işittiniz amca?»
«Böyle böyle, yaşlı birine mi varıyormuşsun?»
«Annem öyle istiyor ama, ben istemiyorum.»
«Aferin benim kızıma, isteme yaa!»

Belki de yalnız rast getirirdi. O zaman daha başka türlü konuşurdu:

«Vay, Nursen... Nereye yavrum?»

«İşe gidiyorum amca.»

«İşittiğim doğru mu?»

«Ne işittiniz?»

«Zengin bir ihtiyara mı varıyormuşsun?»

«Annem öyle istiyor ama...»

«Sen istemiyor musun?»

«İstemiyorum amca...»

««Aferin sana Nursen. İsteme. İstemezsen, ben senin için başka şeyler düşünüyorum yavrum.»

«Ne düşünüyorsunuz amca?»

«Karım, çocuklarım bir yana, sen bir yanasın. Sana bir şey söylesem... Dinle, işine gelmese bile aramızda kalacağına yemin eder misin?»

«Nedir?»

«Yemin et ilkin!»

«Peki amca. Kimseye söylersem gözlerim kör olsun!»

«Benim evi üstüne yaparım senin!»

Gözleri büyür:

«Aa!!»

«İstemez misin? Sana hiç bir zararım dokunmaz ki. Annenle tanışırsınız. Ben gene bu odada kalırım. Ara sıra yanıma gelirsin. Benden korkma. Sâdece okşarım seni, o kadar. Ben ölünceye kadar. Ondan sonra istediğinle eğlen...»

«.....?»

Uykuya geçtiği zaman komşu yoğurtçunun horozu durmamacasına ötüyordu.

Uyandı. Pencereden içeriye pırıl pırıl bir kış güneşi vurmuştu. Ağzında pas, dilinde acı bir tuzluluk, midesinde yanma. Şu, doktora sık sık gittiği, henüz Nursen'i ak-

lına takmadığı günlerdeki gibi. Başı da çatlıyacak gibi ağrıyordu. Yüreği.

Kapısı vuruldu.

— Kim o?

— Çay getirdim.

Karısının sesiydi. Eeeh, bu mendebur karı da...

— İstemem!

— Nasıl oldunuz?

— Şimdi, şimdi başlarım nasılından da, sinsilenden de ha! Bir parça yüz vermeğe gelmiyor be, bok soyu!

Oysa nasıl taranmış, elli iki yaşına bakmadan dudaklarını hafifçe nasıl da boyamıştı kocasına!

Elinde çay, peynir, ekmek bulunan tepsi, yaşlı gözleriyle ters yüz, merdiveni kahırlı kahırlı çıkınağa başladı. Boru çoktan ötmüş, çocuklarının üçü de gitmişlerdi işlerine. Evde yapayalnızdılar. Hafifçe boyanmış yıllardır sırtına geçirmediği küçük küçük kırmızı çiçekli pazen entarisini giymişti. Yalnızdılar evde evet. Gece düşündü gene o ilk evliliklerinin geçtiği yalçın mavi kayalıklı istasyonu görmüştü. Sadi bey rakı içiyordu, yanındaydı karısı. Bir elinde rakı kadehi, öbür eli karısını kucaklamıştı sımsıkı. Daha sonra...

Tepsiyi mutfaktaki masanın üzerine sinirli sinirli bıraktı. Gazocağına gitti, düğmesini çevirip söndürdü. Su ısınıp da ne olacaktı sanki?

Sıcak sıcak tüten su dolu kovayı yere indirdi.

Neler beklemişti oysa... Çayını götürecek, bir kıyıya bırakacaktı. Kocası elinden tutup yatağa çekecek, yanyana uzanacaklar, erkeğinin eli saçlarını okşıyacaktı.

Etinden bir titreme geçti.

Kovadaki suyun ikisine yetmiyeceğini de biliyordu. Zarar yok, kocası yıkansındı ilkin, kendine ayrıca ısıtırdı. Isıtırdı ama, Allah bellâsını versindi böyle... «Adamın!» diyecekti demedi. Erdal bir gün babasının sinirliliğinden

söz açmıştı da: «Hastalık yapıyor böyle...» demişti. «Bir yerde okumuştum, hastalık artarsa, alır götürür Allah göstermesin. Onun için, mümkün olduğu kadar öfkelenmemesine dikkat etmeli!»

Sokak kapısı gürültüyle kapanıncaya kadar düşündü durdu. Kapı kapanınca, kendine gelerek sofaya çıktı, pencereye gitti, sokağa baktı: Elindeki bastona dayana dayana... Nereye gidiyordu acaba? Doktora mı? Herhalde.

Kahveci Pehlivan:

— Güle güle beybaba! dedi.

Sadi bey isteksizlikle:

— Eyvallah...

— Nereceye böyle sabah sabah?

— Doktora Ali.

— Doktora mı? Hayırdır inşallah?

— Kendimi iyi hissetmiyorum yavrum.

— Şu senin eski hastalık dalgaları mı, yeni mi?

— Eski hastalık, bildiğin...

Omuz omuza yürüyorlardı. Sokağı yanyana geçtiler. Köşeyi dönerken, Ali kolundan tutup durdurdu.

— Bana bak beybaba, ben seni çok severim. Neden? Namuslu insansındır. Bakıyorum, etrafta dönenlerden haberin yok!

Ali'ye sertçe baktı:

— Ne gibi?

— Dinle bak, anlatacağım... Senin büyük mahtum var ya büyük mahtum?

— İskender mi?

— Evet. Şu kayarto Leman'ın kızıyla bildiğin gibi değil. Hani esasta beni alâkadar etmez ama, ne dedim? Severim seni. Namuslu insansındır. Ortada dolaşan rivayetlere bakılırsa, senin oğlan abayı fena yakmış kıza. Beybaba, dinle beni: Leman'ın kızı olmasa aldırmam çorapta çalıştığına. Çalışmak ayıp değil. Lâkin Leman? Bi-

liyorum kocasını evden pabuçsuz kaçırdı! Yakışmaz size Leman'ın kızı. Benden bu kadarlık. Sen mahtum beyin kulağını büküver!

Sokağın alt başından çağırılmıştı. Döndü:

— Hoop, geldim! (İhtiyara) haydi bana eyvallah!

İri gövdesiyle koşarak uzaklaştı. Sadi beyin gözleri uzaklaşmakta olan Ali'de takılı kalmıştı. Beynine kurşun yemiş de nerdeyse yıkılacaktı sanki. Kafası işlemiyordu. Burada niçin dikiliyordu? Nereye gitmek için çıkmıştı evden? Bozuk parkeler, çamur, su birikintileriyle sokak, sokağın iki yanında yükselen harap duvarlar tepesinde fırıl fırıl dönüyordu. Demek oğlu, İskender? İskender, o içinden pazarlıklı, o ukalâ dümbeleği, o kıskanç İskender demek...

Kafasının içinde, taa gerilerde İskender, Nursen, Nursen, İskender fırıl fırıl dönerek uzaklaşıyorlardı. Gözlerini yumdu. Midesi bulanıyor, başının dönmesi gittikçe artıyordu. Sendeledi, duvara tutunmak istedi, olmadı. Boş bir çuval gibi yığılıverdi oracığa. Soluyordu. Düştüğü yerdeki çamurlu su birikintilerinde pantolonunun kıçı fena ıslanmıştı. Eti üşüyordu soğuk soğuk. Davrandı, tekrar davrandı. Kalkamadı.

Karşıda, duvarları sarı boyalı tütün fabrikasının uğultulu sesi uzayıp gidiyordu. Bu saat, sabahın dokuzunda bu sokak çok kalabalık olurdu bir zamanlar. Dolmuşlar, yüklü araba, kamyonlar gelir giderdi. Fabrikanın aşağısındaki yol onarılmak için trafiğe kapatıldı kapatılalı körleşti âdeta. Arada tek tük hamallar, ya da okul kaçkını öğrenciler gelip geçtiği için Sadi bey amcayı gören olmadı uzun bir süre. İçinde, içinin taa derinliklerinde bir ateş, yanıyor, yanıyordu. Demek zengin ihtiyar da, oğluyla kırıştırdığı da doğruydu. Zengin ihtiyara varmak istememesinin sebebini uzaklarda aramamalıydı. Kendi oğlu, öz oğlu, parçası yapıyordu demek kötülüğün büyüğünü? Ne

yapmalı? Bu işi nasıl önlemeliydi? Ya kız da seviyorsa? Üzerlerine düşülünce gemi azıya alırlarsa?

— Sırtında semerle boş bir hamal geçiyordu. Gördü. Durdu:

— Ne oturirsen burda baba?

Elini uzattı:

— İhtiyarlık, aah ihtiyarlık yavrum...

Hamal, uzanan eli tuttu, güçlü bir çekişle yerden kaldırdı:

— Evin uzakta mı?

— Değil, şurda.

— Hadi beraber gidek!

— Allah senden razı olsun...

Eli hamalın elinde, az önce kahveci Ali'yle yanyana yürüdükleri sokağı ters yüz geçti. Evine geldiği sıra nerdeyse yıkılacaktı. İşi anlıyan hamal kolundan sımsıkı tuttu, sonra kapıyı çaldı. Kapının açılması gecikmedi. Hamal bağırdı:

— Ooo, ev sahabi!

Sadi beyin karısının karşılığı:

— Kim o?

— Gel baci gel...

Kadın koşarak indi merdivenleri. Kocasını tanımadığı bir hamalla, üstü başı çamur içinde görünce aklı başından gitti:

— Ne oldu? Aa... Ne oldu Sadi bey?

Kireç gibi yüzü, kaymış gözleriyle halsiz halsiz baktı. Kadın tanımıştı bu bakışı. Bir zamanlar sık sık olurdu. İlle de canı çok sıkıldığı sıralar. Koştu, alt evdeki odasının kapısını açtı:

— Getir kardeşim getiriver bir zahmet...

Kapının eşiğini atlatıp içeri sokmak bir meseleydi. Kürt hamal besmeleyle kucaklayıp eve, sonra da odasından içeriye soktu, yatağına öylece, sırtüstü yatırıverdi:

— Sokağa yalnız bırahmayın, yazık, ihtiyardır tekmil...

Çekti gitti.

Kadın karyola yanına diz çökmüş, boyuna ağlıyordu. Ne hamal, ne hamalın sözü, ne de çekilip gitmesi. Oda kapısı da, sokak kapısı da artlarına kadar açıktı. Bakmıyor, görmüyordu. Bir kireç gibi yüz, kaymış kara gözler Bu seferki, bundan öncekilere benzemiyordu pek. Ölüme dâir bir şeyler sezdiriyordu kadına. Ne yapsa, kime, nereye haber verse de bir doktor çağırtsa!

Aklına komşu Leman geldi. Pencereye gitti, kapısı açıktı. Allahtan olacak, camı kaldırıp seslendi:

— Leman hanım, huuu, Leman hanım!

Kadın gene giyinmiş, hazırlanmış, bir yerlere gidecekti besbelli. Oda kapısına çıktı:

— Buyur!

— Bir az gelir misin?

Mantosu filân sırtındaydı zâten, kapıyı çekip koştu. Kadının sesini beğenmemişti. Ağlamaklı, yanık bir ses. Kanadı ardına kadar açık kapıdan girdi, oda kapısında durdu. Şaşırdı birden. Sadi bey, çamurlu üst başıyla sırtüstü yatıyordu karyolasında. Karısı üstüne kapanmış ağlıyordu...

— Ne var komşum? Hayrola?

Kadın kalktı, yanına gitti, hıçkırıklar içinde:

— Sorma, dedi, ah sorma komşum. Sokakta düşmüş de bir hamal aldı getirdi...

Leman komşusunun omuzu üzerinden yeni bir göz attı:

— Şu, eski hastalığı gene nüksetti desene...

— Ne bileyim, ah ne bileyim komşum? Evde kimseler yok, şaşırdım kaldım. Bana bir doktor çağırır mısın?

— Aman komşum, tabiî. Sen ayrılma başından!

Evden telâşla çıktı. Bugün öğleden sonra Edip'le bu-

luşacaklardı ya, vakit çoktu daha. Erken erken süslenip boyanmasının, evden çıkmağa hazırlanmasının sebebi, filmci Ahmet'e uğramak, bir az para almak, Nursen'den söz açmak, ihtiyarın ümitlerini kuvvetlendirmekti.

Caddedeki bir Rum doktorunu aklına takmıştı ki, yanıbaşında ilkin ayak sesleri, sonra içkiden kalınlaşmış bir erkeğin kaba sesi:

— Abla, bir dakka...

Cibâli'yi arka caddeye bağlıyan ıssız, daracık sokaklardan birindeydi. Ürktü birden, döndü: Kahveci Pehlivan Ali!

Göğsü inip inip kalkıyordu:

— Buyrun. Ne istiyorsunuz?

Kaba saba adam dehşetli bir açlığın iştihasıyla yaklaştı. Çoğu geceler yatağında, şöyle kıstırırım, böyle postamı koyarım, asılırım diye düşünmüş, bu kadını güzellikle, olmazsa tehditle yola getirmeyi tasarlamıştı.

Hiç birini yapamadı. İradesi eriyivermişti:

— Fena hiç bir maksadım yok abla. Bunca yıldır mahallemizde oturuyorsunuz. Kocanıza hürmetim vardır. Şimdiye kadar size hiç kimsenin toz kondurduğunu işitmedim. Demem o ki, kızınızı pek başıboş bırakıyorsunuz. Hani malûm ya, bir kızı kendi keyfine bırakırsan ya davulcuya varır, ya da zurnacıya derler.

Leman sabırsızlıkla sözünü kesti:

— Kızım hakkında bir şeyler mi işittiniz?

Güldü:

— İşitmek değil, gördüm!

— Nesini gördünüz?

— Bugün akşam paydosunda fabrika civarına giderseniz, benim gördüklerimi siz de görürsünüz?

Leman'ın aklından filimci Ahmet hızla geçti.

— Yâni birisiyle mi konuşuyor?

— Çalıştığı çorap fabrikasının civarına gidin paydosta. Ben şimdi ne söylesem faydasız...

Kahveciden ne zaman nasıl ayrıldı? Doktora nasıl geldi? Kabinesine nasıl girdi? Neler söyledi? Adamı ardına takıp hangi yollardan geçirerek getirdi Sadi beyin odasına?

Doktor hastayı muayene ederken aklı kızındaydı. Bir ara sinirli sinirli homurdandı farkına varmadan. Başını, sağ elinin şahadet parmağını tehdit edercesine salladı.

Sadi beyin karısı yanına geldi:

— Ne o kamşum? Bu telâşın ne?

Dışarı çıktılar.

Leman :

— Sorma, dedi. Ah sorma.. Bu kız, bu eşek kız beni bir gün şakkadak öldürecek!

— Hangi kız?

— Benim kız. Şu kahveci bir şeyler söyledi, yerde miyim, gökte miyim bildiğim yok. Ben onun için ne devlet kuşları düşünüyorum da o...

—Birisiyle mi konuşuyormuş?

— Adam açık açık söylemedi ama, var bir bildiği!

— Vah vah vah...

— Vah vah ki vah vah. Yaşlı adam, bir değil iki ayağı çukurda. Bugünlük yarınlık. Sen tut bu kelepiri tep, yarının belki de çılak, açlıktan nefesi kokan bir serserisine...

Gözleri yaşarmıştı. Hep ayni sinirlilikle :

— Kusuruma bakma komşum. Gidip şu işi tâkip edeyim. Amcaya Allah şifalar versin..

— Âmin komşum âmin. Git, bak, kaçırmayın kelepiri!

— Ne söylüyorsun, ah ne söylüyorsun? Sana bir şey söyliyeyim mi? Benim adım Leman. Kafama bir takmıyayım.. Aşk, meşkten de anlamam. Ya benim dediğime he der, ya da patlatırım gözünü!

Evden hızla çıktı gitti.

21

Sadi bey akşam üstü gözlerini açtığı zaman kendini bir mahalle kavgasının kızılca kıyameti içinde buldu. Ağzındaki pas, başındaki ağrı artmıştı. Tavandan sarkan ufacık ampulün aydınlattığı oda, odanın duvrları, masa, masanın üzerindeki eski, yeni ilâçlar, bugünkü doktorun verdiği reçete, şu bu, her şey dönüyor dönüyordu.

Bir süre, kavganın yansımalarını dinledi. Sonra, dinlediklerinin tanış sesler olduğunu anlayınca, dikkati artı. Kalkabilse pencereye gidecek, bakacak, bağırıp çağıracak, ayırmanın yolunu arıyacaktı. Davrandı, olmadı.

Mahalleyi çın çın öttüren kadın sesleriyle uzayıp gidiyordu:

— Komşum komşum diye demek saman altından su yürütüyormuşsunuz?

— Saman altından su yürüten sensin. Biz senin gibi dillenmiş kadının kızına tenezzül edecek kadar düşmedik!

— Oooşt köpek!

— Köpek olsam, adım Leman olurdu!

— Evde kalmış kız, korkmuş kız, çirkin kız. Beyoğlu dükkânlarında... anlarsın ya?

— Üniversitelilerden ne haber, üniversitelilerden?

—

—

—

Sadi bey her şeyi anlamış, fenalaşmıştı. Karanlık sulara ağır ağır gömülen aydınlık bir denizaltı gibi kayıyordu derinlere. İstemiyordu, derinlere kaymak istemiyordu işte. Davranmak, bir yerlere tutunmak, bu dünyanın herhangi bir dalına tutunup hasta, sakat, yatalak, ama bu dünyada kalıp, bu dünyanın gerekirse tozunda toprağında çamurunda yaşamak, ne olursa olsun yaşamak istiyordu!

Kolları kendisinin değildi artık. Kalkmadılar. Tutunamadılar bu dünyanın herhangi bir dalına. Karanlık sulara hızla gömülme artarak sürüp gidiyordu. Başta Nursen, sonra onu birlikte bekleyip, ondan birlikte konuştukları Müçteba geçit gözlerinden. Onlardan, bütün anılarından hızla uzaklaşıyor, şimdi artık hiç bir zaman geri dönemiyeceği dünyadan alabildiğine uzaklaşıyordu.

— Nursen, demek istedi. Müçteba!

Diyemedi.

Dışarda ise, büsbütün kızışan kavga sürüp gidiyordu. Çok geçmeden Ayşe ile Leman saç saça başbaşa gelmişler, daracık sokağı dolduruveren kadınlı erkekli mahalleli, yabancıların önünde kayan etekleri altında çıplak bacaklarıyla yerlerde yuvarlanıyorlardı.

Erkeklere seyir çıkmıştı. Kimse ayırmağa heves etmiyor, şehvet dolu, vahşi bakışlarla seyrediyorlardı kadınları.

Annenin'se bir kıyıda dişleri kenetlenmiş, nerdeyse bayılacaktı. Birden Erdal yanına geldi, annesine baktı, sonra yerlerde yuvarlanan ablasıyla Leman'a hırslı hırslı gitti, ayırmağa çalıştı :

— Ne oluyor? Ne oluyorsunuz? Utanmıyor musunuz be?

Ablasını çekip almıştı Leman'ın ellerinden.

Leman zâten dolu olduğu genç adamın üzerine yürüdü:

— Sen utan, siz utanın. Benim utanacak yanım yok!

Erdal, gözleri yuvalarından fırlamış azgın kadını elinin tersiyle itti :

— Bas git burdan be, kaşer!

— Kaşer oldum şimdi değil mi? Sâyemde iş bulduğunu, sırtının elbise, ayağının kundura, cebinin para gördüğünü unutma!

Erdal çevredekilere karşı yerlere geçmişti. Ne söyliyeceğini, işi nasıl geçiştireceğini bilmiyordu:

— O seni ilgilendirmez, dedi.

— Filimcinin yanına giderken böyle demiyordun ama!

— Kimdi o? Ha? Kimdi o filmci Ahmet? Zamparan değil mi? Ulan her şeyi anlattı herif, her şeyi!

—

—

Nursen bir kıyıda, buz gibi elleri İskender'in alev alev avuçlarında, titriyordu. Bir ara yalvardı:

— Gidelim İskender, ne olursun gidelim buradan!

İskender'in gidecek hiç bir yeri yoktu. Kızla gelirlerken kadın birden karşılarına çıkıvermiş, ondan sonra da kıyametler kopmuştu. Nereye gidebilirlerdi?

— Nereye? dedi.

— Nereye olursa. Yok mu bir tanıdığın? Şu işler duruluncaya kadar al beni götür!

İskender şaşkınlıkla bir sigara yaktı. Hâlâ olanca çıplaklığıyla birbirlerinin en gizli, en iğrenç yanlarını açıp duran bu insanlarla ne ilgileri kalabilirdi? Basıp gitmeliydiler elbette. Peki ama, nereye? Bilmiyordu, bilmiyordu Allah belâsını versin.

Elindeki koca sigarayı kaldırıp yere çarptı. Şu babası, ah şu babası adam olsa, kulağına söz girse de... yahut ölse. En iyisi buydu galiba. Ölse, ölüverse, biliyordu yapa-

cağını. Hemen satardı evi. Üç kardeş, paylaşırlar, annelerine gelince... «— Öööof» diye geçirdi. «— Babam ölse bile kocakarı var daha!»

Sevgilisini elinden tutup çekti :

— Yürü!

İnen akşamın içindeki elektriklerin sarı aydınlığında yan yana, hızla uzaklaştılar. Hiç kimse görmedi gidişlerini.

Çok geçmeden koşarak gelen polisle yaşlı bekçi, birbirlerinden dâvacı iki kadını, mahallelinin meraklı, çapkın bakışından çekip karakola götürdüler.

Karakol, kadınların hâlâ birbirlerini suçlamıya çalışan yayagaralarıyla doluverdi :

— Dâvacıyım komser bey, bana hakaret etti, dövdü beni!

— Asıl ben dâvacıyım. Asıl o bana hakaret etti, beni o dövdü!

— Yalan söylüyor komser bey...

— Yalancı sensin. Senin ne mal olduğunu herkes bilir!

— Evde kalmış kız, korkmuş kız!

— Üniversitelilerle, filmcilerle düşmüş kalkmış kadın!

— Senin gibi Beyoğlu mağzalarında kendimi mıncıklatmıyorum ya!

— Daha kötüsünü yaptırıyorsun, daha kötüsünü!

— Yanımda mıydın yaptırırken?

— Yanında olabilmek için senin kadar âdi olmak lâzım!

— Komser bey tut zaptını komser beeeey!!!

— Kanına mı dokundu kaşer?

— Namusla oynuyor bu orospu komser bey, namusla oynuyor!

—

—

—

Komser alışkındı, sabırla dinledi bir süre. Ne vardı? Ne oluyordu? Dertleri neydi? Kim kimden dâvacıydı? Hakaretse, birbirlerine daniskasını yapıyorlardı. Dâvacılıkla, ikisi de suçluydu.

Âdeta gürledi:

— Kesin be!

Kavga şıp, kesildi. Komiserin gözü koridordaki mahalleliye kaymıştı. Kahveci Pehlivan Ali, bakkal, manav, bisikletçiden başka o sıra kahvede nargile tokurdatan bölüm, pişpirik ya da altı kollu iskambil oynıyanlar...

Kahveci Pehlivan Ali içeriye girivermişti.

Komser sordu:

— Ne var? N'oluyor? Nedir dertleri?

Pehlivan, âdeti üzere Komsere sır verircesine sokuldu, alçak sesle durumu kısaca anlatıverdi: Şu hanımın kızı, şu hanımın kardeşine kaçmış!

Komser anlamıştı dertlerini nihayet:

— Hepsi bu kadar mı? dedi.

— N'olacak be Komser bey?

Böyle nice nice fırtınalara tanıklık etmiş komser için mesele değildi. Kıyı mahallelerdi buralar. Birbirlerine en ağıza alınmadık sözleri eder, sonra bir bakarsın eskisinden çok daha yağlı ballı, çok daha canciğer kuzu sarması oluverirlerdi. Aklına uyup işi resmiyete dökse de tutanak falan düzenlemeğe kalksa, emeklerine yazık olacağını tecrübelerine dayanarak biliyordu. Mahkeme karşısına bile çıksalar barışıveriyorlar, harcanan emeklere değmiyordu.

Hâlâ usul usul alıp vermekte olan Leman'a sokuldu. Elleri arkasındaydı:

— Kızın kaçyaşında?

Leman birden hatırlıyamadı:

— Ne bileyim ben? Yaşı batsın, boyu devrilsin!

— Sana kaç yaşında diyorum hanım!

— On dokuz mu, yirmi mi.. Ne bileyim ben?

Ayşe'ye döndü;

— Kardeşin?

— Yirmi beş, dedi.

Komser için yapılacak hiç bir şey yoktu:

— O halde lûtfen beni işgal etmeyin. Burası resmî makam ama kanunun verdiği yetkilerle hareket eder. Kızın yaşını başını almış da beğendiğine kaçmış. Kaçar. Haydi bakalım, marş!

Leman anlıyordu kızının uçup gittiğini. Başı dönüyor, gözleri kararıyordu. Komser'in odasından çıktı. Koridorda, duvara dayandı bir an. Demek yıllar yılı kurduğu tatlı hayaller uzaklara kaçıp gidiyordu? Gırtlağına bir şey sokulmuşa döndü bir an. Ağlıyacaktı nerdeyse, dudağını ısırıp tuttu kendini. Yanına sokulan kahvci Pehlivan'a kaldırdı gözlerini.

O:

— Boşver abla, diyordu. Kız değil mi? Nasıl olsa el malı!

Göz ucuyla da, o sıra yanlarından hırsla geçip gitmekte olan Ayşe'ye baktı, «— Kızda amma defransiyel var var ha!» diye geçirdi. Gene de Leman'dan bir şeyler umarak :

— Yazık, dedi. Yazık sana abla. O çirkefe ne diye uydun sanki?

Leman sesini çıkarmadı. Kızını, kızıyla birlikte uçup giden devlet kuşunu düşünüyordu acı acı. Sendeledi. Kahveci güçlü parmaklarıyla kolundan yakaladı. Mahalleye kahvecinin kolunda gelmişti. Farkında bile değildi bunun. Kızı, hep kızı.. Yalnız, birden yaşlı bir çığlık çarptı kulağına. Durdu. Pehlivan kahveci de durdu. Bu yağlı çığlığı tanımış mıydı?

Yanlarından koşarak geçmekte olan bir afacan'ın haykırışına kulak verdi birden.

— Sadi bey amca ölmüüüş, cartayı çekmiş Sadi bey amca!

Kendine geldi. Mırıldandı:

— Zavallı adam. Bu çirkeflerin yüzünden...

Pehlivan Ali :

— Boşver, dedi. Sen kendine bak. O yaşını yaşamış, dişini dişemiş. Sana bir şey olsa daha mı iyi?

Leman bunu da duymadı. Kahvecinin kolunda, sokak kapısından içeri girdi. Adama bir «Teşekkür ederim» bile demediğinin farkında değildi. Kızı, hep kızı. Şimdi artık onu bir sefer daha görmekten başkasını düşünmüyordu. Hazır adam da ölmüştü. Herhalde kardeşler evi satar, paralarını paylaşırlardı ki, oğlan annesiyle kardeşlerinden ayrılırdı.

Durdu. Dinçleşmişti birden: Oğlan hissesini alır, kızıyla birlikte belki kendisini de alıp bir başka semte.. Bak buna hiç bir diyeceği olamazdı. Yeter ki kızı, yavrusu, canı, canının içi tekrardan gelsin, elini öpsün... Hem ne vardı? Komser'in dediği gibi, bir kız elbette bir kocaya muhtaçtı. Turşu kuracak değildi ya!

22

Ertesi gün, bir yanda cenaze için kara kazanda su kaynarken, üç kardeş ev üzerinde gittikçe artan, kızışan sıkı bir tartışmaya girişmişlerdi. Tartışmanın esasını gene evin satılıp, paralarının erkek kardeşlerden birine verilmesi teşkil ediyordu ama. Ayşe birden ayağa fırladı, yaşlı gözlerini kollarıyla şöyle bir sildikten sonra, annesini de şaşırtan bir öfkeyle atıldı ortaya:

— Hayır! Ne senin, ne de senin fikrin. Ev satılmıyacak. Ev annemle bana kalacak!

Birbirlerine yiyecek gibi bakan iki kardeş, kin dolu bakışlarını bir an ablalarına çevirdiler. Tek lâf etmeden baktılar ona. Bu bakışlarda pek bir şey anlamamanın ifadesi vardı. Ya da, anlasalar bile, ona önem vermeyiş.

İskender :

— İsterseniz size senet vereyim, dedi. Hepinize hisseleriniz kadar borçlanayım!

Erdal sinirli sinirli güldü:

— Ayni senedi ben de verebilirim!

Fakat Ayşe'nin şakası yoktu:

— İstemiyorum, diye bağırdı. Ev satılmıyacak!

Öyle hırçın, öylesine keskin bir isyandı ki, bu sefer ilgiyle baktılar ablalarına.

Erdal :

— Ne olacak ya? dedi.

Ayşe yaşlar kurumuş gözleriyle:

— Siz erkeksiniz. Biriniz daha şimdiden hayatını kazanmış, maaşta. Öbürünüz bir yıl sonra kazanacak. Gitme, Fransa'ya gitme efendim. Bitir mektebini, hayata atıl. İstanbul'da binlerce avukat var. Hepsi de gül gibi geçiniyor. Fransa'ya gitmek şart mı?

İskender'in de işine geliyordu :

— Hiç canım, dedi.

Erdal deliye döndü. Ağabeysine nefretle baktı:

— Beni kıskanıyorsun, diye bağırdı. Kıskanıyorsun beni!

Yarasına basılmıştı ama, basıldığını, canının yandığını açıklayıp karşısında yaşantısı boyunca kıskanıp, nefret ettiği kardeşinin yüreğine su mu serpecekti?

— Seni ha? dedi sakinlikle. Seni kıskanıyorum ha?

— Kıskanıyorsun bilmiyor muyum?

Bir kahkaha atan İskender, ondan beklenmiyen bir soğukkanlılıkla karşılığı yapıştırdı:

— Asıl sen beni kıskanıyorsun!

Hayretler içinde Erdal:

— Tuhaf, dedi. Sen nesin ki, senin neyini kıskanacağım?

Ağabeysinin vereceği karşılığı beklemeden ekledi:

— Orta okul sondan belgeliliğini mi?

İskender sarsıldı. Yaşantısı boyunca en nefret ettiği şeydi:

— Hayır, dedi gene de. Ev satılır, parası bana verilirse, ben de işi alım satıma, ev yapıp satıcılığına vurur, kazanırsam...

Erdal ellerini beline dayadı:

— Eee...?

— Zengin olursam...

Gene bir :

— Eee...?

— Yanımda hukuk müşaviri, ya da karmakarışık işlerime bakan bir avukat olmak ihtimâlinden!

Erdal kızdı:

— Bu ihtimâlden korkuyor, yarının büyük zengini olmandan korkuyor, oluverir, ya da olmuşsun gibi kıskanıyorum seni ha?

İskender ne şöyle dedi, ne böyle. Erdal bu susuştan da anlam çıkararak büsbütün kızdı:

— Bana bak, diye sokuldu ağabeysine. Şunu iyi bil ki, senin hiç, ama hiç bir şeyini kıskanmam. Kıskanılacak hiç bir şeyin yok!

— Senin var mı? Demek zorunda kaldı İskender.

— Elbette var!

— Neyin var?

— Önce, yüksek öğrenimimi tamamlıyorum...

— Geeeç..

— Senden genç ve yakışıklıyım!

İşte bu öteki kadar, hattâ ötekinden de korkunç bir darbeydi. Çünkü biliyordu ki «Ayva suratlı»ydı. Hiç olmazsa yıllar yılı böyle sanıyordu suratını. Sanıyordu ama, yakışıklı olmadığı yüzüne vurulduğuna göre, sakın ayva suratlılığından söz açılmak istenmesin?

Mosmor kesilmiş, ne yapacağını bilmiyordu. Elinde bir tabanca, ya da bıçak olsa...

Bu sırada kardeşi en son ve en güçlü silâhını kullandı bilmiyerek:

— Sonra... yoluma altın döşese, Leman'ın kızına tenezzül etmem!

Bu, bardağı taşıran damla oldu. İskender boğulacak hâle gelerek, babasının masasında eline geçirdiği kocaman, kapkara bir ilâç şişesini kaptığı gibi kardeşine olanca hıncıyla fırlattı. Şişe Erdal'ın alnına çarptı, alın yarıldı ve

kıpkırmızı bir kan, genç adamın kırışıksız alnında çoğalarak sol gözünden aşağı akmağa başladı.

Kapıştılar.

Anneyle ablanın çığlıkları arasında iki kardeş, babalarının henüz kaldırılmamış cenazesi başında iki düşman gibi yumruklaşıyor yerlerde yuvarlanıyorlardı. Bir ara İskender yediği korkunç bir yumrukla babasının cesedi üzerine yuvarlandı, kalktı, gırtlağına sarıldı kardeşinin.

Başta Leman'la, kızı, mahalleli içeri dolmuş, birbirlerini öldürmek istercesine döğüşen kardeşleri ayırmağa çalışıyorlardı. Bekçilerle polisler koşarak geldiler sonunda. İki kardeş birbirlerini suçluyor, birbirlerine en ağza alınmaz sözleri sarfetmekten çekinmiyorlardı:

— İt, hergele, alçak!

— Namussuz, rezil, kepaze!

— Ulan gebertirim seni!

— Şahit olun, duydunuz ya? Şahit olun!

— Kendini beğenmiş, ukalâ..

— Cahil köpek, suratsız...

—

—

—

Komser gene uzun uzun dinledi. Peki ne vardı? Ne olmuştu? İki kardeş miydi bunlar? Ne diye birbirlerini suçluyor, neden birbirlerinden dâvacı olmak istiyorlardı? Sebep neydi?

Kahveci Pehlivan Ali gene her şeyi kulağına fısıldayınca, Komser gerçekten üzüldü. Onun da tıpkı bunlar gibi iki oğlu vardı. Babaları hayatta, bölüşecek malları falan da olmadığı halde, gene de birbirlerini yiyorlardı.

— Bana bakın, diye aralarına girdi. İkiniz de maşallah devlete millete faydalı olacak çağdasınız. Bu vatan sizden yardım bekliyor. Yarın düşman karşısında omuz omuza döğüşerek vatanı koruyacaksınız. Halbuki siz, daha or-

tada düşman yokken birbirinize düşman kesilmiş, birbirinizin kanını içmeğe savaşıyorsunuz. Hayır, doğru değil bu. Şimdi tutup, size uyarak tutanak tanzim etsem de Savcılığa yollasam? Efendim? İkiniz de hakaretten cezalanabilirsiniz. Doğru olur mu? Olmaz bence. Haydi, sarılın, barışın!

Ne o, ne de öteki sarılıp barışmağa niyetliydi.

Komser bir bekledi, iki bekledi. Sonra:

— Hadi bakalım, dedi. Herhangi bir muamele yapmıyorum. Sonra barışırsınız... Marş!

Komserle hiç bir alış verişleri olmadığından, çıktılar.

İskender «Kaynanası» nın evine gitti.

Erdal annesi ile ablasının.

Abla, çirkin ama her haliyle güçlü bir dişi kartal gibi, evin üstüne kanatlarını germiş, annesini de buna inandırmış, körüklemişti.

— Bana bak Erdal, dedi. Evin satılıp paralarının sana, yahut ağabeyine verilmesi ihtimâlini aklınızdan çıkarın!

Erdal annesine baktı. Yaşlı anne kocasına ağlamaktan kızarmış gözlerini bir an oğluna çevirdikten sonra, kızından yana olduğunu belirtmek istercesine, gözlerini önüne indirdi. Erdal bu hareketin, kızından yana olduğunu belirtmek demek olduğunu anlamıştı.

— Yaa! dedi.

— Evet, karşılığını verdi Ayşe annesinin yerine.

Erdal yeni bir:

— Ya, dedi. Demek böyle?

Hiç bir karşılık alamadı. Kan tepesine çıkmıştı. Babasının kaldırılmayı bekliyen cesedine gözleri kaydı. Ona neydi? Mâdem ev satılıp paralar kendisine verilmiyordu..

Babasının ölüsünü falan bırakıp hırsla çıktı gitti.

Çok geçmeden kaynanasının doldurmasıyla gelen İskender de ayni karşılığı alınca, tepesi belki de kardeşinden çok atarak :

— Eviniz başınızda parçalansın! dedi, nefretle çıktı gitti.

Cenaze mahallelinin yardımıyla kaldırıldı.

İki oğlunun çekip gitmelerinden ciğeri yanan ana, kızının korkusundan pek sesini çıkaramıyordu ama, içi kanağlıyordu. Şu adam da ne diye ölmüştü sanki?

Komşulara :

— Ya nebliiiim ya neblim? diye mırıldandı. Dünya mı azdı? İnsanlar mı değişti? Üç kardeştiler, kuzu gibi üç kardeş. Babaları ölüverince düşman oldular birbirlerine!

Yaşaran gözlerini başındaki tülbentle yeniden sildi.

İstanbul — 956

Toplumcu yazar Orhan Kemal'in **«EVLERDEN BİRİ»** romanı küçük evin insanının çilesini anlatıyor. Dar sokaklara sıkışmış küçük küçük evlerin ortak kaderinde yaşayan insanların romanıdır **«EVLERDEN BİRİ»**... Sancısiyle, ezgisiyle sevgisiyle, küskünlüğü ve öfkesiyle küçük insanlar girmiş romanın içine...

«EVLERDEN BİRİ» romanı ile **ORHAN KEMAL** bir kez daha halkın içinde, halkın yanında bir romancı olduğunu ortaya koyuyor.

«EVLERDEN BİRİ»nde olaylar örgüsü içine girmiş bir emekliyi, bir anneyi, bir evde kalmış ablayı, bir üniversiteli genci, bir işçiyi; kısaca yaşayan halkı buluyorsunuz.

Ve **ORHAN KEMAL** bu romanı ile bir kez daha halkı sevdiriyor, küçük evin insanını sevdiriyor.

«EVLERDEN BİRİ» Türk romanı içinde ilerici yanı ile halkçı yanı ile yerini almıştır.

Fiyatı : Onbeş Lira